

ΘΕΟΦΙΛΟΥ
ΠΕΡΙ ΟΥΡΩΝ

B I B Λ I O N.

THEOPHILI
DE VRINIS

LIBELLVS.

THOMAS GVIDOTIVS
ANGLO-BRITANNVS,

Innumeras, quibus hæcenus scaturit, mendas
sustulit, Hiulca supplevit, Luxata resti-
tuit, de novo vertit, & notas adjecit;

Unà cum Prolegomenis, in quibus de Potulentorum Transi-
tu ad Renes; & recto Uroscopia usu differitur, Casti-
gatur Textus, & ebasmata suppleantur ad Exemplaris
MS. integri fidem in Celeberrima Bibliotheca Bod-
leiana Oxonii; collatis etiam aliis Manuscriptis
Codicibus: cui accessit ejusdem THEOPHILI
de Excrementis Tractatus, lucè & Latia
nunc primum donatus ex eadem Bi-
bliotheca longe Celeberrima.

LVGDVNI BATAVORVM,

Apud HENRICVM TEERING, Bibliop.
à regione Academia in angulo plateæ dista de Kloksteeg.

Οὐχ ἅπαντες τῷ ἡμῶν κακῷ ἀφύσσιν.

Euripid. in Phoenissā.

— non omnia grandior aetas
Qua fugiamus habet. OVID.

CLARISSIMO
VIRO

JAC. GRONOVIO

S.

VVM eruditissimi &
omni laude majoris
viri, Joannis Frederici
Gronovii, patris tui,

τοῦ πατρὸς σου, merita, apud la-
ris cujuscunque Doctos, adhuc
vigeant, quumque Filius ejus,
adultior Ascanius, æquis passi-
bus patrem sequatur; causa pa-
tet, Doctissime Jacobe, cur
ad magni adeo nominis asylum
confugiat Theophilus noster,
quem in sinum vestrum rece-
ptum fore, non est dubitandum.

Cælum, non animum; mutant,

E P I S T O L A

qui trans mare currunt. Idem ubique literarum, & Literatorum cultus, eadem reverentia, eadem amicitia; nec corporum dissidium animarum activitati impedimento esse solet, quæ extra corporis ergastulum divagari, & ulterius libertates suas extendere observantur. *Cogito,* inquit egregius Philosophus, *ergo sum.* Et si Animarum nostrarum alis hæ pennæ deciderint, molem rudem, & minimè activam post se relinquent, & divinæ auræ particula, in prædam partemque Terræ degenerat. Si Autoris Græci Stylus facilis, clara Methodus, Sermo succinctus, Phrasis nitida, apud singularem humanitatem tuam,

&

DEDICATORIA.

& Literaturam haud Vulgarem, quicquam valeant; Si Pietas, Modestia, & Gravitas, aliquid amabile in medico contineant; Si perspicuitas, & suavis dicendi facultas, Tractatum commendent; Si Aglaia, Euphrosyne & Thalia, Charites Jucundæ Temperamentum honestent; & quod omnium summa est, Si Naiades, fontes, & flumina præsentem adornent; Si Theophilus, his nominibus, tam eruditi Capitis favorem occupaverit, numeris omnibus perfectus, omniumque puncta & suffragia ferre videtur. Sed quod, præ cæteris, caput suum effert,

Quantum lenta solent inter

E P I S T O L A

viburna Cupressi, est, Humani Generis Redemptoris, Christi Invocatio solennis, crebra, & maximè pia, cum Epitheto, sæpius memorato, ἀληθινοῦ Θεοῦ, quod, si alia æquè valida idem suaderent, S. Lucæ Theophilum, quasi digito monstraret. Apageſis itaque Arrianorum, & Socinatis dogmatum ſectatores, veteres nuperosque Hæreticos, qui Deitate iſta Filium Dei ſacrilegè denudant, quam Chriſtus ipſe ſibi vendicat, Sacræ Paginæ eidem attribuunt, Antiqui Chriſtiani omnes, uno ore, proni agnoſcunt, & hic Theophilus, nomini ſuo conſentaneum, publice profitetur. Si Juvenilium meorum pars hæc
exi-

DEDICATORIA.

exigua, annis abhinc plusquàm
triginta scripta Oxoniæ, gra-
tiam apud doctos aliquam, ve-
stro nomine, invenerit; Voti
sui compos est factus, & rem
acu tetigit

Vir Clarissime,

*Humanitatis Vestræ, &
Literaturæ Humanioris,
Cultor, & Amicus,*

Dabam Aquis Calidis,
in Magnæ Britannię
Comitatu Somersetenſi,
vii Id. Sext. Anno Æræ
Christi MDC. XC. VIII.

THOMAS GVIDOTIVS.

T. G.

LECTORI

ΦΙΛΟΘΕΟΦΙΛΩ

S.

*Q*UID à me in hac Editione præstitum sit, paucis Te, Lector, monitum volo. Scias igitur Tractatum hunc de Urinis quem præ manibus habes (de cujus Autore satis dictum in Notis) primum, quod ego quidem intelligere potui, Latine tantum in lucem prodisse A. D. MCDLXXXIII, cum Introductione Joannitii, Philareto, de Pulsibus, Constant. Apbricani Interpret. & Com. in Aph. Hipp. aliisque quibusdam Hippocratis & Galeni Opusculis Latinis, operi isti insertum, cui Titulus Articella, quod Franciscus Argillagnes de Valentia emen-

ALLOQVIVM AD LECTOREM.

emendavit, & Venetiis edidit, apud Herm. Leichtensteyn. Auct̃or hujus Versionis incertus. Nomen enim non occurrit. Susp̃icor autem fuisse Ponticum Virminum, aut (ut interdum vocatur) Virunium. Lego enim apud Gesnerum, in Biblioth. illum Theophilum de Pulsibus & Urinis traduxisse. Etas etiam ejus coincidit cum primâ (ut puto) versionis hujus editione. Vixisse enim dicitur sub Lud. Sphortia circa A. D. MCDXC. Verum quicumque fuerit, Græca Theophili adco-
 presse, &, quod ajunt, ἡ πῶδα, sequitur, verbumque ita verbo reddit, ut, tametsi voces nonnullas barbaras, & sæculo, quo vixit, congeneres, usurpet, non raro tamen vacillantibus nostris conjecturis in emendando Theophilo suppetias tulerit. Decennio vero post, nimirum, A. D. MCDXCHII eandem Artis cellam, in quâ Theophilus, ad prælum revocavit Gregorius quidam à Vulpe, & diſterius quibusdam (ut vocat) marginalibus illustravit. Impressa est iterum Venetiis, Anno prædicto, per Bonetum Locatellam, jussu & impensis Octaviani Scoti. Abhinc Ann. xxx, sive A. D. MDXXIII, Hieronymus de Saliis idem opus typus mandavit, & accessionibus nonnullis augmentum dedit, Theophilumque, una cum cæteris, imprimendum curavit. Destituuntur autem Versiones omnes prædictæ capitulo XVIII, quod est de Sedimentiis Ervosis, & Epilogo. Tandem vero Albanus Torinus Viteduriensis, sive quod Versio-

A L L O Q U I U M

res memoratas nondum viderat, sive (quod potius credo) quod alium codicem Græcum MStum nactus fuerat, cujus ope meliorem versionem se daturum existimavit, versionem puram putam novam adornavit, verum tantis ambagibus, & tam futilibus verborum phaleris adeo fæde turgentem, ut in ipsius Theophili versione, Theophilum requiras. Edita est hæc versio Basilea, apud Hen. Petri A. D. MDXXXIII. Cui postea Hen. Stephanus inter Medici artis Principes post Hipp. & Galenum, quos Parisiis impressit A. D. MDLXVII, locum dedit, verum, quod miror, nec Animadversiones, nec Castigationes ullas adjecit, sed ita, ut invenit, edidit. Hæc cum ita se habere intellexit Vir Cl. Federicus Morellus Gallus Professor & Interpres Regius, Theophilum proprio idiomate, i. e. Græco, primus vulgavit, A. D. MDCVIII. Parisiis; at codice non solum non castigato satis, sed & manco usus, plurima reliquit, circa quæ posterorum diligentia se sedulo exerceat. Nam Morellum infido mendofoque Codice deceptum in Versione sua autoris mentem locis non paucis minime affectum in Notis ostendimus. Anno autem Domini MDCXXXIX, cum Renatus Chartarius Parisiensis Medicus, Vir Doctissimus, & longiori vita, si Deo ita visum fuerat, dignissimus, augustum illud Opus Hippocratis & Galeni Opera conjunctim complectens (quod, prohi dolor! in partu hæsit, & sævissimis videtur, ut au-

dio,

A D L E C T O R E M.

dio, parentem necuit) orbi exhibuit, Theophilum etiam Tomo octavo inferendum curavit. Cumque menda quadam in Editione Morelliana, quam exscripsit, animadverteret, ipse quadam emendavit, & Morelli versionem locis quibusdam interpolavit. Verum quum Morelli Codicem in plerisque secutus fuerat, iisdem erroribus, ut plurimum, quibus ille, abundat, nisi quod interdum textum, nescio quo fato, in pejus mutaverit.

Habes Editionum pracedentium rationem. Audire autem videor quempiam rogantem τί ἐξαιρέσεις; Respondeo. Textum ubique fere castigavi ad Exemplaris integri, à mendis licet omnibus haud immunis, fidem, quod Bibliotheca Bodleiana longe Celeberrima mihi suppeditavit. De Græco Codice, quo Torinus usus est, non constat; quicumque autem fuerit, quin alius fuerit ab hoc Oxoniensi, nullus dubito. Nam quadam (& speciatim totum caput quod illi est xi) de Lotiis hypostasi carentibus; apud illum leguntur, quæ in nullo alio Exemplari Græco, aut Versione Latina, reperire potui. At vero licet Torini Codex additamenti quibusdam Oxoniensem superet, ab illo tamen in quibusdam superatur; Cum cap. XVIII, de Sedimentis Ervosis, in Torini interpretatione mancum habeatur, & pius Epilogus in solidum desit, unde πείραξιν fuisse istum Codicem facile credam, aut Torinum ipsum Arriani aut Socina-

A L L O Q U I U M .

tis damone obsessum, quum in Versione sua Dei no-
men ubique agnoverit, CHRISTI autem Redempto-
ris nostri DEITATEM, quam Theophilus potissi-
imum celebrare annititur, de industria reticuerit,
& pium Epilogum, dedita, puto, opera, amputa-
verit. Locis etiam suis Luxata restitui, Varian-
tes Lectiones subjeci, Tractatum in Capita distin-
xi, Versionem novam concinnavi, &, quod pri-
mo loco memorandum foret, Græca à verbis Εὐ
μῶν ἐν ἡ ῥῆσις &c. p. CIV. ad Εὐ κατὰ λέξιν
&c. pag. CXXXII. (quæ in utraque Editione Græco-
Latina precedenti defuerunt) primus supplevi.
Verbo dicam, ex Urceo feci Amphoram, ex Nano
(absit solæcismus) Gigantulum, ex rustico & in-
compto elegantem & nitidum, quem si orbi E-
rudito gratum esse intellexero, operam meam non
male collocatam mihi metipsi congratulabor. De
Notis nihil addo, nisi quòd in illis emendationum
mearum rationem reperias. Si quid tamen in istis,
aut etiam in Versione humanitus peccatum sit (ho-
mo enim sum, & erroribus obnoxius) illud hu-
manitèr Te mihi condonaturum spero. Nam,
hanc veniam petimusque damusque vicissim. In-
terim laborem nostrum qualemcunque æqui boni-
que consulas velim. Vale, &, si exiguis hisce
Tibi adesse vacaverit, majora à me aliquando
expecta.

AD LECTOREM.

P. S.

Notandum literas γε., quibus Variantes lectiones significantur, interdum literis rubris pingi, interdum vero nigris; Quae nigris pinguntur, MSti Bodleiani integri sunt; Quae vero rubris, (id quod quia commode in typis fieri nequibat, praeposito asterisco notari placuit) Excerptorum quorundam de Urinis, manu etiam Exaratorum, in quibus IV tantum Theophili capita, III. viz. IV. V. & VI. reperiuntur.

Porro, in Notis Versionis MSta mentio passim occurrit. Scito igitur Versionem istam eandem plane esse cum illa Articella inclusa, cum autem impressis castigatior sit, illam sequi, satius duxi. Iterum Vale.

CLARISSIMO VIRO,
THOMAE GVIDOTTO

Gratiarum Hecatomben

Unâ cum Versiculis enumeratis, ob rem
in Versione Theophili Περὶ Οὐραν,
& Editione Græco-Latina,
bene habitam,

Et à Priori & à Posteriori

D. D. C.

JOANNES MANIFORD, GENEROSVS.

ORTVS ab Hetruscis, nostris nutritus Athenis,
Cui Pater est Latium, cui Græcia Mater
abundans,

Attamen Hætoniæ non dedignator arenæ,
GVIDOTTE, humanæ indigitas primordia Sedi
Stercus & Urinam, parvi incunabula mundi;
Urinæ ductus cæcos, variosque meatus;
Plenius & melius Riolo, atque Omnibus, edis
Ex Lotio laudum Tibi vestigalia magna,
Corrigis errores Medicorum Presbyterorum,
Et matulis tribuis quantum meruere, nec ultra
Sic medicastrorum laqueo gens improba pendet.
Tuque Theophilus es, simul atque Θεὸς φίλος idem
Tu τὸ Χερσὶν amas; redamabit Teque τὸ Χερσὶν.
Maeste Asclepiades, totamque à Sedibus imis
Adstrue Doctrinam tutæ subitæque medelæ.

J. M.

JOA

JOACHIMVS FREDERICVS
SAGITTARIVS, M. D.

Blandfordiensis, in agro Dorsetensi, practicus
Eximius, Epistola, paulò ante mortem,
ad me scripta:

VALEAS diu, Vir summe! Et quam meditatæ
disquisitionem De Ductibus Potiferis, orbis-
que literarius diu exoptavit, & etiamnum avidè ex-
pectat, in lucem emittere, quam citissime digneris;
prolem tanto parente dignissimam.

A D

CLARISSIMUM SVVM

THOMAM GVIDOTT

*Interpretem Doctissimum, & Scholiasten Accu-
ratissimum Viri verè nobilis Theophili,
Artis Medicæ apud Veteres
Principis,*

Περὶ Οὐρανῶν, ἢ Περὶ Διαχωρημάτων?

Ηερμῶδες ἱστὸς σὺ βιβλίδιον Θεοφίλε,
Ἀΐον ἐργασθεὶς λαμπρόν, ἡδὲ κάλλιον.
Χρυσανός τ' ἴατε, περ ἔμοι ὁ ἴσκει Κρόνος,
ὦ Λυκάς Δγίας δις πρὸς ἑταῖρα Γεφύρας.

Κίε-

Κέρδεσθ' ἐξ ἔρων γλυκεροῖν μὲν ἐπενυτόμεθ' ὁδμῶν,
 Αὐτὰρ ἐκπῶθε κλέσθ' τίς φύεν οἶδε παρσθ' ;
 Σὸν δὲ σ' ἐκ κῆπεων κλέσθ' ὄρνυ' ἔξοχον αἰθων,
 Ἐξ ἀμφοῖν κέρδ' σὸί τε ἢ αἴθε κλέσθ' !
 Ἐκφαίνεις περλέγων, τὰ θεάμματα κρυπὰ Παλαιῶν,
 Αἰῶνι χαρίεις, ἱμερόεντα φέρεις.
 Ἐκμελετᾶς, νέσθ' ὦν, πολλοὺς ἀγνώσκει γέροντες,
 Εἰ δὲ τί μῆζον ἔχεις, θεῶν τάχα ἔρδε κέρων.
 Μὴ δὲ μῆνεις περλέγων, εἰς λέξιν σπῶσθ' δε τε πεῖσθ' ,
 Ἐς κῆρυφλῶν πολλῶν· εὖ γε Γυῖδο' ἦε πάλιν !
 Εὖ γε ἔφην, ὅτ' ἂν δὲ λέγεις, λέγε μοι, ἢ ἔλθ' σόμ',
 Αἶκεν ἴσως γῆρας πρὸς νεότητι τέπειν.

ROB. WITTIE. M. D.

Coll. Med. Lond. Socius.

PROLEGOMENA.

VANDOQVIDEM Theophilus, Tractatus insequentis Auctor, potulentam materiam pro urinâ futurâ in hepate jam adesse supponit; vias autem, per quas ab ore illuc deducitur, nullas memorat; cumque eandem in venâ portâ, intra jecinoris ambitum, contentam, in venam cavam protrudi, inde à renibus attrahi, & in urinam mutari, idem tradat: visum est mihi, quæ de potiferis ductibus commentatus sum, præloquii vice, hic præmittere, partim ut Auctori nostro, tam quâ deficienti, quam quâ lapsò, pro modulo succurram, partim ut alios, quibus ingenii plus & otii suppetit, ad istiusmodi ductus accuratiori indagine persequendos excitem.

Porro, cùm frequens olim fuerit, & hodie etiam sit, in ore pene omnium interrogatio, *Per quas vias Potus ad Renes & Vesi-*
am transfertur? & quæstionem istam nemo, quod sciam, de industriâ tractaverit, operæpretium videtur, quantum curta mea pati-
 ur supellex, eidem satisfacere. Quod ut faciam, Primò aliorum opiniones in medium

proferam, & examini subijciam; Deinde, illam, quæ mihi præ cæteris arridet, proponam, & argumentis quibusdam, brevibus quidem, ast, uti spero, haud levissimis, muniam.

Et sane, quod ad priorem Provinciæ meæ partem spectat, cùm tot tamque oppositas, tantorum Virorum sententias undique in me irruentes sentiam, prope est ut cum Poetâ exclame[m]

Τί πρῶτον, τί δ' ἔπειτα, τί δ' ὑστάτον καὶ ἀλλόθεν;

Sed ut distinctius & methodicè magis procedam, in iv classes variantes de hac re opiniones distribuam, quibus omnes meatus hæctenus notos, quos potum pertransire possibile est, ex quo conspectum nostrum primùm fugit, donec per sinuosos corporis mæandros, anatis instar, ut ita dicam, urinatus, nunc aureo, nunc argenteo flumine, in eundem per urethram iterum prodeat, summâ, prout in re tam obscura possum, & perspicuitate & brevitate, complecti conabor.

Jam vero cùm Potum os ipsum ingredi palam sit, & meatus ori proxime subjecti sint Gula, & Trachea sive aspera Arteria, de hac igitur primo inquiram, utrum per eam Potus possit descendere, necne; de illâ, reliquisque, ordine quoque suo, postea dicturus.

Sit ergo Prima Classis eorum qui putarunt potum, per Tracheam, in Pulmones ferri; quæ sententia antiquissima est, & plurimis, iisque gravissimis, autoritatibus stabilitur.

Huic enim adhæsit, ut quibusdam placet, Hippocrates, qui humorem in pericardio, sive capsulâ Cordis, contentum, potum esse è Pulmonibus attractum, arbitratus est; quare lib. de Cord. sub init. affirmat, Cor lambere ἢ πνέμον & τὸ πτόν, Pulmonis potum, sive Potum in Pulmones illapsum. Τῷ δὲ τὸ ὑγρὸν, ait, διαρρέει ἢ καρδίᾳ πίνουσα, ἀναλαμβάνουμένη ἢ ἀναλίσκουσα, λατῆουσα ἢ πνέμον & τὸ πτόν. i. e. *Hoc autem humidum Cor emingit, bibendo (ipsum) assumens, & consumens, pulmonis (nimirum), potum lambens.* In cujus loci sensum plenius inquirendi occasio in sequentibus dabitur; hic autem annoto voluisse Hippocratem, ut & omnes fere qui sententiam hanc amplexi fuerunt, non omnem potum per Tracheam descendere, sed exiguam tantum ejusdem portionem, reliquum vero per Gulam in ventriculum demitti. Opinionem siquidem istam, de totali potus in pulmones translatione, illi non placuisse apparet, cum ex eo, quod lib. iv de Morbis contra ejus assertores acutissime disputet, tum ex verbis immediate se-

A 2

quen-

quentibus: Πίνε ἀνθρώπου τὸ μὲν πολλὸν ἐς νηδὺν
 ὁ γὰρ σμάχου ὀκτοῖον χῶρον (lege, χῶνον) καὶ
 ἐκδέχεται τὸ πλεονέκτημα, καὶ ἅσα περιεχόμεθα: πίνε
 ὅ καὶ ἐς φάρυγγα πύθον (lege, πυθῶν) ὅ οἶον,
 καὶ ὀκτοῖον ἂν λάθῃσι διὰ τὴν ῥύμην ἐσθύνει. Πῶμα γὰρ ἀτρε-
 κές ἢ ἐπιγλωσσίς, καὶ ἂν διήσῃ μείζον ποτὶς ἔδεν. i. e.
*Cum quis biberit, maximam partem in ventri-
 culum demittit. Gula enim velut infundibu-
 lum, & potus copiam, & quacunque expeti-
 mus, excipit. Cum bibit etiam in Tracheam
 demittit, verum exiguum quiddam, & quod
 per rimam illapsum, nos latere possit. Epiglot-
 tis enim est operculum exactum, ne potus am-
 pliori quantitate illac transeat. - Et paulo post
 concludit: Οὐκ ἔν ἀπιστητέον ἡμῶν πρὸς τὸ ποτὶς, εἰ
 εὐτετέπιζεν ἢ σύεργα τῷ ἀνθρώπῳ. i. e. Nequa-
 quam igitur nobis fides deneganda est de potu,
 si hominis Arteriam instruat, (humectando
 viz.) Idcirco ex dictis hanc fuisse Hippocra-
 tis mentem colligere est, viz. Non omnem
 potum in ventriculum per Gulam descende-
 re, sed aliquam ejus partem in Pulmones,
 per Tracheam, influere, quæ, parietes ejus
 irrorans, sensim adeo, & in parva quantita-
 te instillat, ut nos ejus impetus, paulatim
 influendo, latere possit. Et hoc de Hip-
 pocrate.*

Sequitur Galenus, qui eandem canit can-
 tilenam, & cum Hippocrate consentit. Ait
 enim,

enim, De Us. Part. lib. viii cap. xvii se alias, (nimirum, de Hipp. & Plat. Decret. lib. viii) demonstrasse, quod potioris exiguum quiddam in asperam arteriam deferatur, in orbem ad ejus Tunicas expressum, non per mediam meatus laxitatem delatum: quodque humoris istius ea sit copia, quæ repente à Pulmone corripitur, quodque ipsum totum madefaciat. Verba ejus Græca sic se habent. Κάνταῦθα καὶ μεμνησθαι τῆς δευτερευούσης ἐν τοῖς κατὰ Γ' πνεύματος καὶ Πλάτωνος δογματικῆς ὑπὲρ τῆς κατὰ φέρεσθαι π τῆς πόματος ὀλίγον εἰς τὴν τραχηλὴν ἀφαιρῆσαι, ἐν κύκλῳ κατὰ τὴν χιτῶνα αὐτῆς ἐπιβόρῳ, ἢ δὲ μέσης ὁδοῖσιν τῆς εὐρυχωρίας, καὶ ὡς ποσὸν ἐστὶν ἐκείνο τὸ ὑγρὸν, ὅσον εὐθὺς ἀναρπάζει τὴν ἀφαιρῆσθαι τὸ πνεύμονα. Et de glandulis laryngi adjacentibus, Tonsillis viz. & Gurgulione verba faciens: Θαυμάσιον ἔν ἐστι τῆς (αἰδέας) καὶ ὑπὲρ τῆς ἀφαιρῆσθαι αὐτὰ κατεσκεύαζε, πλὴν δὲ ἀπέκλεισε τὸ πόμα τῆς εἰς τὸ πνεύμονα φερεσθαι. καὶ γάρ περ καὶ τὰ λελεγευμένα πάντα τῆς καὶ τὰ σιτία μὴ διώσθαι τῷ πόρῳ τῆς λάρυγγος ἐμπιπτεῖν ἱκανὰ μαρτύρια, τῆς ἢ μὴδὲ ἱκανὰ πνὰ κατὰρῆν ἐλαχίστω, ἢ καὶ ἱκανά. Mirum, inquit, videri debet, si has (glandulas,) ut partes illas humectent, construxit (natura,) potionem. autem ne prorsus in pulmonem ingrederetur, exclusit. Nam quæ jam dicta sunt omnia, magno quidem sunt testimonio cibos in laryngis

meatum labi non posse, quod vero humoris minimum non influat, nequaquam probant. Quinetiam de Simpl. Medic. facc. lib. II cap. XVII dixit: Παρηγεῖται μὲν αἰὲν καὶ τῇ τετραχῆϊαν ἀρτηρίαν εἰς τὸ πνεύμονα, ὅς πνοῆν σμιχρὸν ἔσται, ὡς ἀναρπάζεσθαι τε πρὸς τὸ ὀργάνω αὐτίκα, καὶ ἀγγεῖσθαι πάντη ῥαδίως. i. e. Percolatur quidem per Asperam Arteriam in Pulmonem ipsius potus tam exilis quippiam, ut protinus ab instrumentis raptum perfacile quocunque distribuat.

Plato his succedit (Galeno quidem Antiquior; verum, quia majora medicinae lumina, sine re medica, duxi minime sejungenda, post illum memoratus;) qui in Timæo in hunc modum loquitur: Τῇ δὲ περὶ τὴν καρδίαν ἐν τῇ τῷ δεινῶν πρεσδοκίᾳ, καὶ τῇ τῷ θυμῷ ἐχέρῃ, πρεσβυώσκοντες ὅτι διὰ πύρρῃς ἢ τοιαύτης πύρρῃς ἔμελλεν οἰδησις γίνεσθαι τῷ θυμικῆϊαν, ὅτι καὶ εἰαν αὐτῇ μηχανώμενοι, τὸ πνεύμονα ἰδέαν ἐκφύτθωσιν, πρῶτον μὲν μαλακίῃ, καὶ αἵματι, ὅτι σπέρματι ἐν τῷ ἐχέρῃ, οἷον σπέρματι κατεπετελημένης, ἵνα τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ΠΟΜΑ δεχομένη, φύχῃ ἀναπνοῇ, καὶ ῥασάνῃ ἐν τῷ καὶ μάτῃ παρέχῃ. i. e. Quum vero cognoscerent (Dii illi minores) rerum terribilium objectu cor prepidaturum, & ira aculeis excitatum iri, eamque irascentium inflammationem per ignem futuram, estus hujusmodi temperandi causa, auxilium

moliti sunt, pulmonisque speciem inferuerunt, primum quidem mollis & exanguis, deinde ita constituti; ut fistulis quibusdam, veluti spongia, intrinsecus diduceretur, ut dum spiritum & POTVM reciperet, & refrigeratione quadam recrearetur, astum illum respiratione & quiete quadam restingueret. Circa mentem autem Platonis hoc in loco præstat audire Galenum, qui de Hipp. & Plat. Decret. lib. viii sub finem; sic ait: Εἰ μὲν ὅν ἡγήται Πλάτων ἅπαν τὸ Πόμα καταπίνειν ἡμᾶς εἰς τὸ πνέμονα, δίκαιός ἐστι καταγνώσκεσθαι, περὶφανέστατον πρῶγμα μὴ γινώσκων. εἰ δὲ μέρῳ πῶμα καὶ ἡγήτο δὲ τῆς τευχείας δέληείας παρηθέμενον εἰς τὸ πνέμονα καταφέρειται, τὸ ἐνδεχομένον πὶ λέγει. i. e. Si totum potum nos in pulmonem deglutire Plato existimat, meritò accusandus est, quippe qui aperitissimam rem ignorat; si portionem quandam potus in Asperam Arteriam transfusam exundare ad Pulmones arbitratur, probabile quoddam dicit. Item: Τὸν δὲ καταγέλαστον ὄντως λόγον, ὡς εἶπε εἰς τὸ γαστέρι Φέροι δὲ τὸ σαμάχῃ τὸ ποτὸν, αὐτὸς εἰς τὸ πνέμονα δὲ τὴν δέληείας ἅπαν, ἔδειξεν Πλάτων εἶπεν. i. e. Deridiculam illam opinionem quæ potum per Gulam in ventriculum non ferri, sed in Pulmonem per Tracheam omnem, Plato nunquam amplexus est. Et postquam ex locis ex ipso Platone adductis hanc non fuisse ipsius mentem luculenter osten-

disset, illum à stultitiæ nota vindicat & concludit: *Κεῖ-σὺν δεινέτασ αὐτὸν ὅτως ἀνόη-
τον ὑπάρχειν, ὡς ὑπελαβεῖν εἰς πνέμονα φέρεσθαι
τὸ ποτὸν ἅπαν, αὐτὸς ἐγκαλεῖσθαι μᾶλλον ἐφ' οἷς
κατεψέδονται.* i. e. *Illis potius, qui eum adeo
stultum fuisse putant, ut potum in pulmones fer-
ri universum opinatus sit, damnandos, quod ita
mentiantur.*

Inter illos vero, qui hoc Platoni vitio verterunt, inveniuntur Erasistratus (contra quem Galenus ex professio scripsit) qui hanc ob rem Platonem convellit (referente apud Macrobiū Sat. lib. vii cap. xv Disatio, qui ideo etiam Platonem reprehendit) & Nicias Nicopolita medicus, qui dixit Platonem ita discrete scribendo potum per pulmones transire, etiam iis qui ad ipsum defendendum animo sunt promptissimo, nullam verisimilis rationis occasionem reliquisse. Verba ejus ut apud Plutarchum habentur Symp. lib. vii cap. i Græcè sic sonant. *Οὐδὲ φιλόσοφοι ὑποσάφως ἔφη γράψαι διεξίνασι
τὰ ποτὰ δὲ τῷ πνεύμοι (τὸ ποτὸν) ὑδὲ τοῖς πνευ-
μοτάταις ἀμύειν διπλείρησιν ὑπὲρ αὐτὰ πιθανὴν
ὑποθέλονται.* Notandum autem dixisse Niciam Platonem scripsisse potum τὰ ποτὰ, maximam partem, non ἅπαν, universum, ad pulmones transire.

Quarto loco annumerandus Dioxippus Hip-

Hippocraticus, medicus vetus & nobilis, ut Gellio vocatur, Noct. Attic. lib. xvii cap. xi, qui, ut Florus refert apud Plutarchum loc. cit. putavit ab Epiglottide, sive asperæ Arteriæ operculo, humorem in deglutendo secerni, & in Arteriam delabi, devolvente interim se in ventriculum cibo; Et in Arteriam quidem esculentorum nihil incidere, stomachum autem, una cum sicco nutrimento, etiam aliquam humidi partem admixtam excipere. Cui suum etiam calculum adjecit Florus, verbis proximè sequentibus, Πιστανὸν γάρ ἐστι. *Est vero hoc probabile.* Idem etiam Florus Platoni favens, probabile existimat, Gulam potum per Arteriam delabentem ad se attrahere, ea quantitate, quæ alimentis subigendis, & chylicationi inserviat, Pulmones vero humorem partibus undique distribuere, & quod reliquum est ad vesicam transmittere. Εἶκεν ὁ μὲν σῶμα-
 χος, αἶτ, ἐκ τῆ ἀσπείρας εὐθὺς ἔλκων ἔ παρο-
 δεύοντ υἱεὶ τὸ ἱκανὸν ἢ τὸ μέτερον ἀποχρησθῶν
 πρὸς μάλαξιν ἢ χύλωσιν τῆ τροφῆς, διὸ μηδεὶς υἱεὶ
 πείσσωμα ποιῆν· ὁ δὲ πνεύμων, ὡσπερὶ τὸ πνεῦ-
 μα, ἢ τὸ υἱεὶ ἐξ αὐτῆς ἀνατέμων ποῖς δεομβρίοις,
 πὸ λοιπὸν ἐκκρίνειν εἰς τὴ κύστιν.

Quin & Dioxippi opinioni nuper memo-
 ratæ partim favere visus est Auctor Introdu-
 ctionis Galeno attributæ, cum ait: Ἡ δὲ ἀπ-

γλωττίς ἢ μόνον τὸ σῶμα ὀππωματίζει, ἀλλὰ καὶ τὴν
 τροφὴν ἢ ἀπὸ τῆς γλωττίδος οἷον ἀπὸ πλῆθους ἀναλιχμω-
 μένων, ἀναπνεύσει ὥσπερ γόφυρος ἐπὶ τῷ σῶμα-
 χον ὑπὲρ τὸ σῶμα ἔβρογχας ὑπερθεῖσας αὐτῷ.
 i. e. *Epiglottis non modo os (Arteriæ) claudit,*
sed etiam cibum à lingua, velut ventilabro
purgatum, & arteriæ orificio superimpositum,
ad stomachum pontis modo dejicit. Partim di-
 co, quoniam cum illa Dioxippi quoad ci-
 bum solum convenit, potus autem nequa-
 quam meminit. Utcunque sit, idem opi-
 natus est Eustathius Platonius, qui apud
 Macrobi. Sat. lib. vii cap. xv sic loquitur:
Ἐπὶ γλωττίδος inventum naturæ est ad tegendas de-
tegendasque vias cibatus & potus, ut illum Sto-
macho transmittat, hunc Pulmo suscipiat.

Mitto Philistionem Locrum, ἀνδρὸς εὖ μάλα
 παλαιὸν, i. e. *hominem pervetustum*, ut voca-
 tur Floro apud Plut. loc. sup. cit. qui idem
 cum Platone sensit, etsi Doctiss. Scaligero
 Patri Com. in Arist. Hist. An. lib. 1. Apot.
 CLXXXI cui in paucis deneganda est, hæ-
 benda sit fides, idem etiam cum Dioxippo.
 Prætereo etiam Eupolin Comædum vete-
 rem, cujus meminit Horatius Serm. lib. 1
 Sat. iv; qui in Colacibus sive Parasitis, re-
 ferente eodem Plutarcho, ita dixit: Πίνει γὰρ
 Πρωταγόρας ἐκέλευεν, ἵνα πρὸς ἑ καὶ κινὸς πᾶσι
 ἐκλυρὸν φερῇ. i. e. *Bibere enim jussit Protago-*

ras, ut ante canicula exortum pulmonem madidum habeat. Legitur autem in Comicorum fragmentis πνέμον' ἐκλυπν. Moneo interim hic accensendos poetas aliquos alios, viz. Alcæum apud Anacreontem, ed. St. p. LIII. his versibus:

Τέγγε πνεύμονας οἶνω· Τὸ γὰρ αἶσρον περὶ τὴν
Ἄδ' ὤρε χαλεπαί· πάντ' δὲ διψᾷ ὑπὸ κνώ-
μαϊ.

i. e. Irriga pulmones vino, Canicula enim exoritur,

Difficile siquidem est hoc Tempus, omnia vero sitiunt praestitum.

Eratosthenem dicentem: Καὶ βαθυὸν αἰκητέα πνεύμονα πεγνύμεν. i. e. Et profundum pulmonem mero madefaciens. Et Euripidem, hoc versiculo:

Οἶν' περὶ σπῆρας πνέμονων διεγέρσας.

i. e. Vinum pertransiens pulmonum canales.

Nec desunt inter Veteres, quales Protogenes Grammaticus, & Florus Platonius, apud Plutarchum, ubi supra, & Recentiores, qualis Andr. Laurentius, Hist. Anat. lib. ix Quæst. xxv, qui laciniam hanc Homeri tunicæ adfuere conantur; imo Florus illum non potum tantum, sed cibum etiam per Tracheam descendere existimasse contendit, quod ex Odyss. i. v. cccclxxii colligit, ubi de Cyclope Ulysses,

Κεῖτ' ὀστροδοχμώσας παχυνὴν αἰχλῆνα, καὶ δὲ δι-
μιν ὕπνῳ

Ἡρὲ πανδαμάτωρ Φάρυγξ δ' ἐξέστυτο αἶνῳ
Ψωμοὶ τ' ἀνδρόμεοι, ὃ δὲ ἐρεύχεται οἶνῳ βαρεῖαν.

Qui quidem versus à nemine elegantius ver-
ti possunt, quam à Latinorum Homero jam
sunt redditi, qui Æn. lib. 111 ὕ. DCXXXI
ita transtulit:

*Cervicem inflexam posuit, jacuitque per
antrum*

*Immensum, sanie eructans ac frustra
cruento*

Per somnum commissa mero.

Sed quoniam tota res pendet ex significatio-
ne vocis Φάρυξ; de illâ pauca sunt dicenda.

Fateor itaque, quod Φάρυξ, & interposita
γ Φάρυγξ, significet, Primò, Fistulam pul-
monarem, quæ vulgo Trachea dicitur, sive
Aspera Arteria, per quam spiritum ducimus,
unde nomen; appellatur enim Φάρυγξ ὡς τὸ
Φέρειν, δι' ἧς Φέρεται τὸ πνεῦμα, i. e. ab feren-
do, (himirum) quod per eam transeat spiritus,
ut ait Etymologici Magni Auctior; vel ut
Orus apud eundem, δι' ἧς Φέρεται ἡ ἰσχυρὰ, ex
eo, quod per eam feratur vox. Et Praxa-
goras vetus Anatomicus in Anatomiâ suâ ci-
tante brevi in Hom. Scholiaste ad Il. x. ὕ.
CCCXXV σπμάχω, i. e. oisophago, opposuit
(sicut & Ruffus, lib. 11 cap. v.) Ἐστὶ δ', in-
quit,

quit, ὁ μὲν Φάρυγξ ἐκ τῆς ἑμπεροσθίης, ὁ δὲ στόμα-
 χος ἐκ τῆς ὀπισθίης περσπεφυκώς τοῖς τῆς τραχήλης
 σπινδύλοις· καὶ ὁ μὲν Φάρυγξ ἐμφύει εἰς τὴν πνέμονα,
 ὁ δὲ στόμαχος εἰς τὴν κοιλίαν. i. e. Est vero Pha-
 rynx in parte posteriore, Stomachus sive Gula
 in posteriore annexus colli vertebrae; & Pha-
 rynx quidem inseritur in pulmonem, Stomachus
 autem in ventriculum. Galenus etiam de
 Hipp. & Plat. Decr. lib. ii hujus rei testis
 est. τὸ μὲν γὰρ, ait, τῆς τραχείας ῥετμείας, ἣν
 περ καὶ Φάρυγγα περσπαγορεύομεν. i. e. Aliud qui-
 dem est Asperæ arteriæ, quam nos Pharyngem
 dicimus.

Quinetiam denotat interdum Pharynx;
 Secundò, Asperæ arteriæ caput tactum,
 idemque significat ac λάρυγξ. Unde Hesy-
 chio Φάρυγξ exponitur per λάρυγξ. Quid au-
 tem λάρυγξ sit, Ruffus docet lib. i cap. ix
 his verbis: Ἡ ὑπεροχὴ τῆς βρόγχου λάρυγξ. i. e.
 Caput asperæ Arteriæ, larynx dicitur. Et Suidas:
 Ἐστὶ γὰρ ὁ λάρυγξ, τὸ ἔλαττον τῆς τραχείας ῥετμείας,
 ὅπερ ὑπὸ τῶν χόνδρων περιέχεται, τῆς τε Ἀρυ-
 ταινοειδὲς καλαμφοῦς, καὶ τῆς θυριοειδὲς, καὶ τῆς ἀνω-
 νόμης. i. e. Larynx vero est Asperæ arteriæ ex-
 tremitas, qua tribus constat cartilaginibus, eâ
 sc. qua Arytænoides vocatur, & eâ qua The-
 rioides, & eâ, qua nomine caret. Quæ qui-
 dem cartilago, Suidæ innominata dicta, jam
 nomen sortita est, & Κεῖκοειδὲς sive Annu-
 lifor-

liformis vocatur, quod annulum Turcicum, suo modo, referat. Notandum vero obiter emendandum esse Suidam, & pro θυρεοειδὲς reponendum θυρεοειδής; Cartilaginem enim intelligit, quæ Anatomicis appellatur Scutiformis, vulgo Thyroides, sed male, cum scribendum sit Thyreoides. Nam θυρεὸς scutum significat.

Et quidem hisce significationibus, utpote maximè celebribus, opinio prædicta superstruitur. At vero Φάρυγξ etiam Tertio designat supremam gulæ partem, quæ alio nomine Fauces dicitur. Hadr. Junius Nomencl. cap. LVI. *Fauces, Summa Gula pars*, Φάρυγξ. Et Jul. Pollux Onom. lib. IV cap. IV disertis verbis: Οὐδὲ Φάρυγξ σωμαχὸς ἐστὶν ὄρεχθι. i. e. *Pharynx vero est Summitas Oesophagi*.

Imo eadem vox Quarto significat ipsam Gulam, sive Oesophagum. Etymologicus Magni auctor, supra laudatus, voce λάρυγξ, idem tradit: Τρεῖς πόροι, αἶτ, εἰς τὴν τετραχίλην, λάρυγξ, Φάρυγξ, καὶ ὁ νωτιαῖος μυελός. Λάρυγξ μὲν δὲ ἔστι λαλῶμεν καὶ ἀναπνέομεν, Φάρυγξ δὲ δὲ ἔστι ἐσθίομεν καὶ πίνομεν, ὁ δὲ νωτιαῖος μυελός, δὲ ἔστι πνέει τὰ νεῦρα ἐκτείνοντα. i. e. *Colli meatus sunt tres, Larynx, Pharynx, & Medulla Spinalis. Larynx, per quem loquimur & spiramus; Pharynx, per quem edimus & bibi-*

bibimus ; Medulla vero Spinalis , unde nervi oriuntur. Et sane in hoc sensu capi possunt Homeri verba , Cyclopem viz. è ventriculo , per Oesophagum , vinum & carnes eructasse , & non per Tracheam. Quomodo & Euripides intelligendus , qui in Cyclope ὕς. DLXXXVIII Ulysssem de Cyclope sic loquentem inducit :

Ταχὶ ἐξ ἀναιδῆς Φάρυγξ ὠθήσῃ κρέα.

i. e. *Cito ex imprudenti Gula ejiciet carnem.*

Videtur autem hæc vocis hujus significatio serius invecta , ut ex Flori verbis patet , quibus hoc responsum præoccupat : Χωρεῖς εἰ μὴ , inquit , τὸν Κύκλωπα Φήσῃ τις ὥσπερ ὀφθαλμὸν ἔχει ἓνα , καὶ πόρον τροφῆς καὶ φωνῆς τὸν αὐτὸν ἢ τὸν Φάρυγξ Φήσῃ σμάχον εἰρηδῶς , καὶ μὴ βρόγχον , ὥσπερ ὑπὸ πάντων καὶ πέλει καὶ νυνὶ ὠνόμασται. i. e. *Nisi vel hoc dicere quis sustineat , Cyclopi ut oculum , ita etiam meatum nutrimenti , unicum fuisse , aut vocem Φάρυγξ , omnibus & priscis & recentioribus pro Arteria accipientibus , nos ad Stomachum (aut Oesophagum) detorquebimus.*

Supradictis igitur addendum quod Φάρυγξ interdum denotet quicquid supra Gulam est. Pollux lib. 11 cap. iv sect. xii vers. ult. Πᾶν δὲ τὸ σμάχῃ ὑπερκείμενον Φάρυγξ καὶ Φάρυγχερον ὀνομάζεται. i. e. *Omne quod supra Gulam est Pharynx , aut Pharygethron appellatur.*

Spa-

Spatium hoc peculiari nomine *Oś* vocatur, cujus Fauces pars. Nam *Ruffus* lib. i. cap. vii. *σώμα* interpretatur non tantum primam labiorum divisuram, sed reliquam omnem inanitatem usque ad Pharyngem; & iterum *Pollux* ib. τὸ ἢ ἔνδον τῶν χειλέων, *σώμα*, ὡσπερ καὶ ἡ τῶν χειλέων τομή. Ideoque hoc etiam nomine excusari potest *Homerus*, quod Pharyngem posuerit pro ore. Et ita quidem portam intellexit interpretes, quamobrem annotavit, *Φάρυγξ* σωκεδοχικῶς τῷ σώματι. Sic & *Od.* τ. ὕς. CCCCLXXX. de *Ulyssē Eurycliam*prehendente, *Χαῖρ ἐπιμασ-σάμεν*, *Φάρυγξ* λάβε δεξιτερῇφι, ubi *Schol.* *Φάρυγξ*, ἢ *σώματι*. Et *Doctiss. Bochartus Hieroz.* p. pr. lib. iii. cap. iv. illud *Theocriti* in *Heraclisco* ὕς. xxviii.

Δοξαζάμεν *Φάρυγξ* τόθι *Φάρμακα* λυγρὰ
πέτυκται,

Οὐλομήροις ὀφίεσσι.

De ipso ore exponit, quod ad dentium radices posita sint serpentum venena. *Hesychius* etiam *Φάρυγξ*, inter alia, τὸ *σώμα* interpretatur.

Et quidem hanc fuisse germanam *Homeri* mentem ex *Galenō* constat, qui *Com.* ad *Aph.* xxxiv. lib. iv. ἢ *περικειμένην* *εὐρυχω-εῖαν* *σώματι* ἢ *λάρυγγος*, i. ē. *latum illud spa-tium, quod Gulam & Arteria aspera summita-*

tem præjacet, Φάρυγγα exposuit, & hunc ipsum locum Homeri adducit. Καὶ πῖτ', inquit, καὶ τὸ περικειμένῳ δίρυχωρίαν, ἢ τένομα Φάρυγξ ἐστὶ, πνίγεσθαι πέφυκεν ἔτως ὣς ὁ Ὀμηροῦ ἐφη,

—— Φάρυγξ δὲ ἐξέασυτο αἶν' —

Υἱοὶ τ' ἀνδρόμεοι —

τὴν περικειμένῳ δίρυχωρίαν σομάχῳ καὶ λάρυγγος ὀνομάζων Φάρυγγα. Idem fecit & Ruffus, lib. I cap. VIII. Φάρυγξ, ait, ἢ φαρύγγεθρον, ἢ περὶ τῇ καταπίσει πᾶσαι δίρυχωρίαι ταῦτα ὄντι καὶ Ὀμηρος ἐπίησεν

—— Φάρυγξ δὲ ἐξέασυτο αἶν' —

Υἱοὶ τ' ἀνδρόμεοι —

Οὐ γὰρ δὴ ἐν τῷ βρόγχῳ καὶ τῷ πνέοντι ἐπανεμῶν (lege, ἐπανεμῶν) ὁ Κύκλωψ τὸ σιτίον καὶ πόμα. τῷ γὰρ δεινῶς ἀμαθὲς καὶ ἀνοήτων, i. e. Pharynx, vel Pharyngeithron, omnis ea capacitas, quam inter devorandum dilatamus, vocata est. Propterea & Homerus dixit; Φάρυγξ &c. Neque enim ex Arteria aspera, & Pulmone, cibum potumque Cyclops evomuit. Hoc enim dicere mirum in modum stultum fatuumque est. Sunt qui de faucibus hoc spatium intelligunt; verum quantâ ambiguitate laboret hæc vox, (nec fauces tantum, sed & Pharynx, Larynx, Bronchus, Os, Gula, & Guttur) videre est apud Conr. Schneiderum, lib. I. de Catar. Sect. I cap. VI, quem diu postquam hæc

scripta fuerant vidi. Atque hæc de Homero, quem à mala Flori interpretatione prolixius vindicavimus.

Prædictis etiam annumerandus Latinus Tancredus, Medicinæ & Philosophiæ Professor Neapolitanus, qui de Fam. & Sit. lib. 11 cap. xxvi post Quæstionem obiter ventilatam concludit. Clarum est igitur majorem potus partem in Ventriculum trahi, multo minorem in Asperam Arteriam per Pulmones ferri.

Theophilus de Garencieres de Tab. Angl. cap. 5 p. 110 &c. Illud inprimis notandum occurrit, ex omnibus ingestis, potulenta magis quam esculenta pulmonem afficere; antequam enim esculenta ad pulmonem perveniant, ita multiplicem anfractum, & flexuosam circuitiorem emetiuntur, ut vix ullum priorum virium characterem possint illuc deducere. Primum enim ventriculi fundum petant necesse est, tum per pyloron delapsa, ad Hepar, per venas mesaraicas contendunt, hinc ad cor transmittantur, quod illa pulmoni, per venam arteriosam communicat. Quamvis autem, addit Autor, potulenta majori ex parte iisdem vestigiis inhæreant, attamen non exigua pars eorum, per Asperam Arteriam, neglecta Epiglottide, in pulmonem irruit, & pro qualitate sua
pri-

primo & per se illum afficit; unde ab ist. prod. ferotinos haustus & mat. præcipue conferre existimat.

Tandem Anatomicorum plurimorum nomine agmen claudat Doctiss. Bartholinus; Anat. Ref. lib. ii cap. viii, ubi de Pulmonum fistula verba faciens, ait: *Caput ejus Larynx dicitur, reliquum vero Bronchus eo quod à Potu irrigetur.* Item cap. seq. *Epiglottis rimam tegit ac claudit, ne ex cibo vel potu in Tracheam multa decendant, sed clausa Epiglottide in Gulam abeant.* Non vero exacte clauditur, quin parum ad latera ex potu descendere queat. *Quando enim dicitur Potum non transire Tracheam, & Pulmones, de maxima parte intelligendum.*

Taceo Scaligerum, qui Com. in Arist. Hist. An. lib. ii Apot. clxxxi, potum quidem in Pulmones ferri concedit, tamen non eo, quo veteres putabant, modo. Voluit enim Vir Clariss. nihil labi per Arteriam, sed omnia per Gulam; à Gula resudare in Arteriam per annulos, quibus utraque inter se committitur. Cui tum resudationi favere videtur Ludovicus Mercatus, Op. Tom. i lib. i Part. iv class. iv. Quæst. cxxi in Conclus. ubi mentem suam de hac re ita expressit. *Hoc non negamus aliquid Potus per Asperam Arteriam in Pulmones devehi, & quidem*

per resudationem: aut si per Laryngem abit paucissimum, sensim & paulatim. Et huc usque de Prima Classe.

Alii vero (qui Secundam Classẽm constituunt) existimant Potum non per Tracheam in Pulmones, sed in Ventrículum per Gulam omnino descendere. Hujus census sunt.

Primo, Aristoteles, qui Hist. An. lib. i cap. ix verb. postr. sic scriptum reliquit: Ἡ μὲν ἐν Ἀρτηρίᾳ τῶτον ἔχει τὸ τροφόν, καὶ δέχεται μόνον τὸ πνεῦμα, ὁ δὲ αἶμα δὲ ἕτερον, ἕτερον ἑκρόν, ἕτερον ὕγρον. i. e. *hunc ad modum se habet Arteria, isque usus unicus ejus accipiendi reddendique spiritus, non ad cibum (ullum) vel siccum, vel humidum comparata.*

Forſan & , Secundo, Ruffus Ephesus. Nam, præterquam quod de Homero supra dixerit, ait etiam lib. i cap. viii. Ἐπιγλωττίς ἡ τὸ ἐνδον ὑπὲρ τοῦ βρογχίου πῶμα γινόμενον τῇ Ἀρτηρίᾳ, ὅταν ἡ καταπίνουσα ὑπὲρ τοῦ μηδὲν ἐμπέσειν εἰς τὸ πνέμονα. i. e. *Epiglottis vero intimum est Arteria Aspera summitatis operculum, ne cum devoramus aliquid in Pulmonem irruat.* Clarius autem cap. xxiv, ubi iter illud, per quod cibi potionisque in Ventrículum descendunt, σμάχον καὶ οἰσοφάγον vocatum monet.

Tertiò Plinius etiam huc respexit, Hist. Nat. lib. xi cap. xxxvii, quo loco, de Gula

& Trachea agens, addit: *Interior earum appellatur Arteria, ad Pulmonem atque Cor pertinens. Hanc operit in epulando (Epiglottis) ne spiritus ac voce illac meante, si potus cibusve in alienum decurraverit tramitem, torqueat. Altera exterior, appellatur sane Gula, qua cibus atque Potus devoratur. Quicquid autem Plinius dicat, in parte interiore Gula est, exteriore vero Arteria.*

Quartò, Cicero his accedit; De N. D. lib. 11 his verbis: *Sed cum Alvi natura, subiecta Stomacho, cibi & potionis sit receptaculum, Pulmones autem & Cor extrinsecus spiritum adducunt. &c.*

Silco Erasistratum, qui ut referunt Disarius apud Macrobius Sat. lib. viii cap. xv, & Aulus Gellius, Noct. Attic. lib. xvi cap. xi affirmavit & docuit duas esse fistulas instar canalium, easque ab oris faucibus proficisci deorsum, & per earum alteram induci delabique esculenta omnia & potulenta, ex eoque ferri in Ventriculum, qui Græce appellatur ἡ κατω κελία, atque illic subigi digerique, ac deinde aridiora ex his recrementa in alvum convenire, quæ Græce κωλον dicitur (vitiose legitur apud Gellium, quod Græcè κελὸν dicitur) humidiora autem per renes in vesicam trahi: per Alteram vero, quæ Græce appellatur Τεωχῆα Αἰτηρία, spi-

ritum à summo ore in Pulmonem , atque inde rursus in os & nares commear. Et paulo post asseruisse dicitur , Ἐπιγλωττίδα Arteriam asperam inter edendum bibendumque operire atque protegere , ne quid ex esca potuve inciderit in illud quasi æstuantis animæ iter , ac propterea humoris nihil influere in Pulmonem ore ipso Arteriæ communito.

Nec Niciam , & Disarium ipsum memoro , utpote quorum mentes satis cognitæ habemus ex eo , quod Platonem , sententiæ oppositæ assertorem habitum , sugillaverint. Concedit tamen Nicias Pulmones potu leviter irrigari posse ; addit enim , ut Alcæum excuset , ἀπλάυνει ἐκμάδῳ πὺν πνέμονα γυνεῶν τε τῷ σωμαίχῳ , καὶ λέγει τὸ τοῦ πνεύματος πνευόν ἐστι , referente Plutarcho , Symp. lib. vii cap. i.

Tantum subjungo Realdum Columbū scripsisse , Anat. lib. i cap. xv Ἐπιγλωττίδα operculi vicem gerere , ne quid cibi potusve in laryngem defluat.

Circa celebrem hanc controversiam , tantis æstibus utrinque disputatam , si quispiam quid ego sentiam forte requirat , mentem meam tribus conclusionibus summam proponam ; Quarum prima sit , *Potus exiguum quiddam posse per Tracheam descendere*. Et hoc qui-

quidem suadent, non modo Autores isti gravissimi superius adducti, verum etiam argumenta quædam experimentaque omnimodi forsan ponderis haud expertia.

Et primo quidem loco recensendum venit experimentum illud, siue Σημείον, ut vocatur Hippocrati, lib. de Cord. sub init. quod in lib. viii de Hipp. & Plat. Decr. cap. ix transtulit Galenus ad finem, viz, Ἦν περ κτανῶ ἢ μίλτω Φορύξας ὕδαρ δαίη· δαδύψη· κόπιν πίνιν πινῖν, μάλιστα δὲ σὺν (τὸ γὰρ κίηνη· ὅτε ἐστὶν ἐπιμελὲς, ἔσθ' ἐφ' ἡλίκων) ἐπέταξ· ἢ εἰ ἐπὶ πίνον· τῷ ἀνατίμωκιν τὸν λαιμὸν, ἔσθ' οἱ ἂν τῶν κεχρωσμένων τῷ πῶ. i. e. Si quis aquam ceruleo colore, aut rubrica, temperatam, sitienti valde bibendam dederit, maximè vero sui (hoc enim pecus curiosum non est, nec munditiei deditum) deinde dum adhuc bibit ipsius guttur resacet, hoc colòre ipsam tintetum reperiet. Ubi per τὸν λαιμὸν, & Gulam intelligit, & Tracheam.

Huic non multum absimile ab eodem Hippocrate, ni fallor, est alibi memoratum, sc. cum multæ oves objissent, & Pastores, ut mali causam assequerentur, nonnullas discussissent, inventus est subviridis humor in ipsis Pulmonibus. Addit autem, Biberant enim eo die à lacu putrescentes aquas. Hæc experimenta, antiquis adeo temporibus celebrata, laude saltem sunt, & notatu digna.

Nec silentio præterire possum historiam illam, quam Jo. Gerardus, Hist. Plant. lib. II cap. cccxc, quod est de Pan. Coloris, tradidit, de Sutoris cujusdam Londinensis servo, qui instigante ἀπ' αἰσχῆς ἀνδραποικίῳ Diabolo, sibimetipsi violentas manus inferre conatus est, & eo usque processit, ut inter cætera vulnera unum jugulo inflixerit, ex quo assumptum potum fluxisse affirmat. In hoc autem servo, quem sanavit chirurgus, gulam ferro resectam fuisse haud probabile videtur, tum quia sanitatem pristinam recuperaverit; nam utraque vivendi via amputata necessario sequitur mors, nec eo usque cultellus, illæsis vasis sanguiferis penetrasset; cum quod referat spiritum per vulnus irruentem, candelam extinxisse, quod Tracheam, & officium ejus proprium aperte designat. Porro si potus è gula proveniret in Pulmones, per Tracheam potius descenderet, quam efflueret; ne dicam ipsius gulæ vulnera & difficiliora, & ægre sanabilia & historiis & observationibus apud præcticos passim observari.

Deinde, cum Epiglottis, sive Laryngis operculum semper pateat, ut acri ingressum, eidemque una cum vaporibus è pulmone exeuntibus egressum præbeat, neque unquam deprimatur, nisi alimenti pondere, aut de-
glu-

glutitionis vi, deorsum truditur; cur vini, aquæ, aut alterius potulenti haustus, lingu-
lam parum gravans, aut penitus non com-
primens, per rimas, & latera Laryngis,
ut Cl. Bartholino etiam placuit, in Arteriæ
bronchia, & Pulmones, partim non in-
fluat?

Præterea, cur in Pulmonum, & Thora-
cis, morbis imperantur & sumuntur Ec-
legmata, Syrupi, Tabellæ, Pilulæ sublin-
gualæ, & reliqua id genus Pectoralia &
sputum moventia, nisi aliqua saltem eorum
pars, se per Laryngis rimulam insinuare va-
leat, & sic partem affectam citius attingere?
Nam longum istum circuitum à ventriculo
ad Pulmones, quem aliter ut peragant ne-
cesse est, quod attinet, vix mihi probabilis
videtur, nec unquam possum concipere,
quomodo medicamenta prædicta, sine ma-
gno, & longe majori, quam vulgò experi-
mur, virium dispendio, illac ad Pulmones
possint diduci. Viam quidem aliam Potio-
nibus vulnerariis, & medicamentis cardia-
cis (ut sibi placet) communem, excogita-
vit Cl. Bartholinus. quid autem de illâ sen-
tiendum sit infra videbimus. Nec moror
Helmontium, qui tractatu, qui inscribitur
Asthma & Tussis, hoc modo malum malo ac-
cumulatum iri suspicatur, eo quod istiusmo-

di remedia, si per Tracheam descenderent, Pulmones infarctos magis obstiparent, & ipsa remedia morbum augerent; etenim licet respirationem pro tempore forsan difficiliorem reddant, tamen in materiam, ipsi Pulmoni & Bronchiis impactam, virtute sua ita operantur, ut expectorationem brevi promoveant, qua Pulmo gravanti onere, & sordibus congestis praesentius & felicius teratur.

Ultimò (ne alias rationes memorem) defluxiones & destillationes in Tracheam idem confirmant: Nam hanc partim ob causam qui iisdem laborant, tussicula quadam tentantur, & humorem quendam acrem & salsum sensim per guttur delabentem percipiunt, qui statim tussim excitat, quod humor iste, forsan non è cerebro descendens, sed è glandulis Laryngi imminentibus, aut vicinis, expressus, in Epiglottidem depluat, per riam ingrediatur, & tunicæ Arteriæ fibrillas titillat, unde tussis exoritur, quæ in pectoralibus assumendis haud ita frequens est, quod istiusmodi medicamenta, ut plurimum crassioris consistentiæ, & dulcia existant.

Mitto argumenta ab Eustathio, apud Macrob. Sat. lib. vii cap. xv, & Floro apud Plutarchum, Symp. lib. vii cap. i allata,

viz.

viz. Experimentum illud, si quo casu scissa fuerit Arteria, potum non devorari, sed, quasi fisso meatu, rejectari foras incolumi stomacho, (cui parem Historiam ex Gerardo retulimus.) Quod animalia quibus pulmo non est, potum nesciunt. Quod aliter superfluum foret vesicæ usus. Quod in urina, potus retrimento, nullum cibi vestigium reperiat, nec aliqua qualitate illorum retrimentorum vel coloris vel odoris inficiatur. Quod lapides in ventriculo æque ac vesica non generentur; & ejusdem furfuris alia, solutu facilia, & ad conclusionem secundam transeo, quæ sic se habet, nimirum, *Exiguum illud Potus quod per Tracheam in Pulmones descendit, non per Arteriam capacitatem, sed per parietes, & latera, desfluere.*

Et vulgò sane assignata ratio viz. quod aliter spiritus egredienti occurreret, & tussim quandam molestam crearet, mihi parum satisfacit; cum nihil tale metuendum videatur; Nam pauci sunt, qui, dum bibunt, spirant. Quæ autem me ad ponendam hanc conclusionem impulerunt, sunt, præ cæteris, duo. Unum est, quod Epiglottis Arteriæ foramen operiat, & omnem aditum, nisi per rimas, præcludat, præsertim cum à cibo aut potu delabente comprimitur; id-

idcirco si aliquid in Arteriam influit (quod supra probatum) necesse est, ut per ejus latera, & quasi parietes descendat. Alterum est Titillatio illa, quam supra memoravi, & sæpissimè post sumptum potum acriorem persentimus, in destillationibus admodum frequens, quibus Tracheæ caput scabrum evadit, latera vero magis aspera redduntur, unde vox rauca & fracta exauditur.

Tertia, & Ultima, Conclusio est: *Quicquid potus per Tracheam descendit, nullam sensibilem, aut effatu dignam urinæ partem constituere.* Hæc conclusio nititur triplici ratione. Primo, quoniam, ut dictum est, exiguum tantum quod in Arteriam influit, idque non singulis forsan deglutationibus, sed prout Epiglottis magis aut minus arcte comprimitur, potus aut exiguâ quantitate admittitur, aut omnino excluditur. Secundo, probabile videtur potum admissum laryngi humectandæ ut plurimum inservire, quæ ob frequentem adeo spiritus itum & reditum, non potest non levialiqua irrigatione indigere. Et Tertiò, an Tracheæ bronchia cum vasis pulmonaribus, per *anastomosis* aliquas communicent, parum inter Anatomicos convenit, & adhuc sub iudice lis est; quam quidem, nunc temporis, meam non faciam, sed assensum ab utraque parte continere.

tinebo, donec, quid verius sentiendum sit, ex propriis, quæ facere decrevi, experimentis, intellexero. Addendum insuper, idem olim & Hippocratem sensisse: ait enim, lib. de Corde, Cor humorem, qui in Pulmonem delabitur, attrahere, attractumque consumere, unde addit *ἀναλίσκωσθαι*; & si à corde consumatur, neque remanet, neque tendit ulterius, ut humorem illum in pericardio, multo minus ut urinam constituat; fervorem itaque cordis solum attemperare putavit aquam istam, quæ serum sanguinis videtur, quod è cordis thalamis in capsulam transudat. Missa autem ejus autoritate sufficere possit triplex iste rationum funiculus, quem neminem facile diffracturum confido.

Inter illos, qui Potum in Ventriculum demitti contendunt, magnus quidem observatur dissensus, per quas vias ex eodem iterum educitur. Nam Alii immediate esse volunt, & ad tertiam classem pertinent; Alii Mediate, & ad quartam.

Prioris sententiæ Patroni his inter alia argumentis utuntur. Primo dicunt transitum potus è Ventriculo ad Renes, præsertim si quis liberalius biberit, celeriores multo observari, quam potest evenire, si ambitum istum conficeret è Ventriculo in Intestina, ex illis in Venas lacteas, inde in Ductus

ctus Thoracicos , dein in Venas , tum in cordis sinus & pulmones , ac tandem in renes. Nec satisfaciunt causæ , quas assignat Galenus , De Fac. Nat. lib. iii cap. xiii & recenset Asellius , De Lactib. cap. xxxiii viz. Convenientia qualitatis , Humorum tenuitas , Vasorum laxitas , & robur Trahentis facultatis ; quibus , inquit Asellius , conspirantibus , nulla tam longa esse via potest , quæ non facile acceleretur : quum aliqui liquores spissi sint , & ista facultas trahens figmentum videatur.

Urgent secundò , Subitam illam virium & spirituum refectionem , quæ post sumpta cardiaca , & , eminentiori modo , post vini generosioris aut aquarum corroborantium , quas vulgus Fortes vocat , haustulum , observatur , etiam in corporibus frigidis , & anima pene destitutis , cujus , dicunt , nulla probabilis , aut verisimilis assignari potest ratio ab iis , qui nihil è ventriculo immediate transire affirmant. Doctissimus quidem Bartholinus , de Lact. Thorac. cap. xiv. hoc fieri existimat , vi restaurativa in lacteas Thoracicas recepta vel ex ventriculo per glandulas lacteas , vel Oesophago per ramum lacteum eidem conterminum , eodem prorsus modo quo Scaliger & Mercatus , potum è Gula in Trachiam , uti dictum est superius ,

rius, refudare docuerunt. Posteriori autem, via prior probabilior videtur, quum liquores oesophagum citissime pertranseant, nec meatus ex illo in ductus Thoracicos ulli observantur. Harum autem neutra veritatis indagatori facit satis, quum iste per fibrillas in glandulas lacteas abdominis non contiguas, aut ramum Lacteam Thoracicum conterminum commeatus, difficillimus sit, nec liquores adeo certo & cito ad cor pertranseant, tametsi sanguini refluo commissos & rapidiori circuitu circumlatos admittamus, praesertim quum penetrantem naturam, & indolem magis activam spiritus ipsi obtinuerint.

At vero Anatomici, qui materiae potulentae translationem immediatam esse volunt, sive antequam per pylorum transit chylus, contendunt, majorem potus partem per vias hactenus ignotas, nec sine magno Naturae beneficio in posterum revelandas ad Lienem deducunt. Hujus opinionis auctorem existimo Hermannum Conringium lib. de Gen. & Mot. Nat. Sang. capp. v vi & vii, ubi eam latius prosequitur. Summa est haec; Chylum dividit in duas partes, Potulentum viz. quem tenuem, liquidiorum, & magis aqueum appellat; & illum qui ex solido cibo praeparatur. Illum statuit non totaliter, sed maxi-

maximam partem, per vias quasdam ignotas è ventriculo proxime educi, reliquum vero in eodem manere; partim ut coctionem, quæ elixatione fit, adjuvet, (elixatio enim in humido) partim ut sit ἔχημα τῆς τροφῆς, sive crassioris chyli vehiculum. Idcirco, addit, aliquid potus videtur una cum lacteo illo cremore, non in pylorum tantum, sed in venas lacteas commicare. Difficultas autem Vasa hæcce detegendi ex ejus mente oritur, tum ex eorum constitutione, utpote quæ chylo suo destituta possunt non nisi fibrarum effigiem præ se ferre, cum ex materiæ contentæ qualitate, quæ est chylus limpidus & aquosus, quum alter sit lacteus, ideoque longe minus vasa sua reddere conspicua potest. Causam insuper hujus rei petit ex propiori nimis Ventriculi cum Liene connectione, quæ, inquit, adeo firmiter, & prope in homine pariter, ac brutis, necantur, ut quid inter utrumque sit, non nisi ruptura, dignoscas: facta autem illa, cum non possunt non vacuari, vasa ne quidem vivo in corpore, præ membranarum fibrarum similitudine, poterunt dignosci.

At sane et si probe noverim Hippocratem & Aristotelem ex Antiquioribus, Lienem esse aquosæ materiæ receptaculum, totidem verbis & expresse docuisse, idemque inter

Re-

Recentiores Reusnerum, & Conringium, quamplurimis argumentis confirmatum iisse, tamen cum vasa, per quæ è ventriculo in lienem deducitur, sint adhuc incomperta, beatam ejus sortem, cui tam foelix inventum indulgebit natura, possum deprædicare, in eandem vero sententiam pedibus meis ire non possum; ideoque iis minime contentus, ad vias magis cognitæ & patentiores indagandas meipsum accingo.

Mitto interim eorum sententiam, qui aliquid in Lienem per vas breve venosum transferri statuunt, utpote minus veram, tum quia in capacitatem Ventriculi non porrigitur, sed tantum per anteriorem ejus tunicam disseminatur, cum, & maxime, quia oritur semper quidem à ramo splenico, sæpe tamen ante ejus ingressum in Lienem, ideoque si aliquid à Ventriculo reportet, necesse est ut Lienem prætergrediatur. Multo minus illos moror, qui eidem officio vas breve Arteriosum designant, cum illorum opinioni sanguinis circuitus, apud me ratus, aperte reclamet.

Repudiato itaque Liene quidam Hepar elegerunt. Sic Hieron. Fabricius ab Aquapendente, lib. de Ventriculo, exugi ex eodem, à venis Gastricis, exuberantem potum, inque Hepar trajici arbitratus est. Et

Clar. Willisius Dissert. de Urin. cap. II fatetur in ea opinione licet non præfracte admodum se semper fuisse, chymum aliquatenus immediate à ventriculo per ramos venæ Portæ in Cruoris massam derivari. Vid. plura apud prædictum autorem, loc. cit. ubi de hac re copiose, & eleganter disseruit.

Transco jam ad ultimam Classẽ, eorum viz. qui potum mediate è ventriculo deduci existimant. Mediate dico, quoniam ex illorum sententia, materia potulenta per Pylorum descendit, priusquam vasa ingreditur. Et voluit quidem Chyli receptaculi inventor Pecquetus (cujus verbis utor) Dissert. Anat. p. m. CLV. liquores subito excretos ex Intestinis per lacteas in receptaculum trudi, illinc partim per chylosam thoracis semitam in cor, sanguinis officinam, confluere, partim à chylo separatos in adjacentes hinc & inde Renes, vel per emulgentium Arteriarum adhærescentem firmiter chyli receptaculo truncum, qui, inquit, ob id fortassis intus foras pervius est, & instar incerniculi transcolando sero idoneus vel si mavis Atrabilarium, quæ adjacent capsularum, vel peritonæi, cujus ob partium viciniam non parum devehendis obnoxia duplicatura liquoribus, ministerio divertere. Quin & Vir Doctissimus, seculique su

Phoenix Th. Bartholinus (cujus dotes eximias quotiescunque cogito, obstupeſco, quique apud me ſemper fuit *πρωὴν ἀντιέξιο* *ἀδωρ*) Glandularum lumbarium, quas ipſe receptaculi vicem in homine ſupplere primus obſervavit, hunc uſum aſſignat, De Lact. Thor. cap. viii. nimirum, & ſerum à chylo in levi præparatione, & expulſionis conatu, ſeparatum, in adjacentes vel renes exprimant, vel emulgentes arterias (quibus ramos à Glandulis iſtis mitti aſſignat) vel capsulas Atrabilarias, vel denique per Peritonæi duplicaturam, in qua eaſdem glandulas morari aſſignat.

Tandem ultimo loco memorandi ſunt, qui longum circuitum defendunt ex Ventriculo in Inteftina, ex his in Venas Lactæas, inde in ductus Thoracicos, tum in Cordis Sinus, inde in Arterias Emulgentes per Aortam, & ſic ad Renes. Nequaquam autem illorum cineres turbandos cenſeo, qui materiæ potulentæ translationem per venas Meſarai- cas ad Hepar acriter aſſeruerunt (quod non omnino à veritate diſſonum quidam etiam ex Recentioribus opinati ſunt) tantum ſubnecto, utinam verum eſſet illud quod Walæus aſſignat, Ep. i de Mot. Chyl. & Sang. & Pecquetus contradicit, Exp. Nov. Anat. p. m. 4 viz. venas aliquas lactæas in yenam

Cavam (aut potus Aortam) prope Emulgentes definere, cui sententiæ favent etiam Riolanus, Harvejus, Vesslingius, aliique à Pecquetto memorati. Sane longe foret probabilius magnam potus partem, illarum ministerio, ad Renes transire, quam per tantâs ambages ire, ut eosdem attingat.

Agmen demum claudat Bilsius, qui urinæ materiam à glandulis lumbaribus, aut Mesenterii immediate ad Renes succenturiatos deferri affirmat, quemadmodum se posse ostendere jactitat per ductus quosdam peculiare, quos *Mosh* nominare ipsi arridet Valv. Dilucid. p. 7, 8. Verum quum vasa istiusmodi nunquam, quod sciam, fuerint detecta, saltem non descripta, sed nominata solum à Fred. Ruyschio Anatomix & veritatis studiosissimo, in valvularum dilucidatione superius memorata, hoc Thrafonis istius, & grandiloqui promissoris hiatibus annumerandum censeo.

Sed, ut quæstioni propositæ solutionem, etsi non qualem volui, tamen qualem potui, aptem, litem inter Anatomicos ortam hisce distinctionibus componere conabor. Potus sumitur Primo, vel jejuno ventriculo, vel repleto; Secundo, in magna, vel in parva quantitate; & Tertio est consistentiæ tenuis & penetrantis, ut vinum, aqua vitæ &c.

&c. aut crassioris, & ad penetrandum magis ineptæ, ut Cerevisia, Ala, hydromeli &c. His præmissis dico Primò, Quod cujuslibet potus exiguum quiddam possit per Tracheam descendere; ob rationes prædictas.

Secundò, quod potus istius in Ventriculum delapsi major pars, si sumatur vacuo ventriculo, in mediocri quantitate, & sit tenuis & penetrantis naturæ, ab ejusdem tunicis possit imbibi, & sanguini versus Cor remeanti commisceri. Nam si cibo misceatur, retunditur, & ventriculus colligit & constringit se, adeo ut liquor difficiliter egrediatur. Et hoc quidem statuo ob argumenta citam è ventriculo quorundam potulentorum translationem suadentia superius allata.

Tertiò, Quod si sumatur repleto ventriculo, & sit crassus, major pars per Pylorum descendat, minor vero è ventriculo immediate elabatur.

Quartò, si sit crassior, & sumatur absque cibo, in magna quantitate, idem potest evenire. Nam quod hujusmodi potus intestina transeat, mihi argumento sunt, tum Tormina illa intestinorum, quæ quotiescumque Cerevisiam aliquam vetustioremanebibunt, nonnulli patiuntur; cum alvus laxa, quæ Cerevisiæ, Absinthini, pomarii, & istius-

modi liquoris haustum, aliquibus consequitur.

Quintò, quod potus iste jejuno præsertim ventriculo epotus & per intestina delapsus, venas lacteas ingrediatur, ad receptaculum, aut glandulas lumbares, tendat, & inde forsan sine sanguinis miscela, saltem diutina, ad emulgentes arterias recta feratur ex opinione Pecqueti, Bartholini, & Bilsi, licet ductus adhuc incomperti sint. Argumenta, quibus nititur hæc assertio, sunt.

Primò, quia potus interdum copiose, & magna quantitate subito excernitur, ut in Diabete, Bonosis, & præcipue potoribus Aquarum Mineralium, quas tanta copia cordis Thalamos, motu adeo subitaneo penetrare, pulsu tamen nihilo magis accelerato, nemo sanus credat; pulsus siquidem intra quadrantem horæ octingentos in proprio corpore numeraveram ficans, epotis autem aquæ libris quatuor intra horæ spatium trecentos supra tria millia, sive pulsus solum centum ultra octingentos, pro singulis horæ quadrantibus inveni, qui numero forsan haud exacte posito assignari possit; crastino vero die, duplicata aquæ quantitate, & epotis libris octo intra semihoræ spatium ab operatione per urinam & secessum, pulsus mille & septingentos tantum observavi. Die ter-

tio haustis lib. sex, duabus horis elapsis, & finitis omnibus per alvum operationibus, copiose etiam & limpide fluente Lympha intra idem temporis spatium, mille & sexcentos pulsus numeravi, pulsibus aquæ accessione nihilomagis auctis, quam quum aquas siccus non notaveram. Jam vero intra horæ uniûs dimidium aquæ libram unam semis eminxeram.

Secundo, quod urina subito excreta sit limpida, ni substantia non mutetur, nec ullum habeat aut colorem, aut saporem, quæ ambo, ut libere dicam quod sentio, necesse est ut in gradu saltem remissiori habeat, si multum cum sanguine confundatur. Quædam etiam Diuretica ut Terebinthina, Juniperus &c. odorem suum imprimunt urinæ, quem sanguinis miscela magna aboleret. Nonnulli quoque materiam chylosam seu lacteam, ut & assumpta plurima, semen Anisi, Carbones, grana Alkekengi, olera &c. cum urinæ reddiderunt, quæ omnia probabile est breviori hac via, patentiori facta, ad Renes transisse. Alii liquores quos biberunt, colore, consistentia, odore, & sapore, inalteratos minxerunt, & speciatim aquam quandam nigram, in stanni Fodinis Cornubiensibus inventam, memorat autor quidam Nobilis, (Nobilissimum nostrum

Boylium intelligo , quem non sine magno Bonorum omnium , & Literarum dispendio, è vivis abreptum , melioris luti Theologi , Medici , & Philosophi , meritissime lugent) quæ eundem fere colorem in matula , ac in vitro exhibuit.

Sententiam hanc , *Potulentam materiam cum sanguine non confundi*, amplexus est , aut saltem pro ea , qua , quæpræter medicorum vulgi opinionem sunt & captum , tueri solet promptitudine & peritia , defendit viriliter Collegii Medicorum Londinensis Ornamentum nuperum Georgius Ent Eques Auratus , cujus argumenta , quantum res ipsa ferre potest , & docta , & strenua , in Responsione sua ad Thrustonî Diatribam de Respiratione , videre est , ad quæ prono animo lectorem remitto. Schneiderus tamen de Catarrho l. 3 c. 3 Sect. 1 obnixè contendit potulentam materiam sanguini commisceri , quod experimentis , & observationibus probare nititur ; & Cl. Glissonius Anat. Hep. c. 35 affirmat , si dudum ab assumpto potu alicui vena secetur , sanguinem solito crassiorrem deprehendi ; sin paucis horulis post exsiccatos ingentes cyathos aperiatur , eundem multo dilutiorem observari. Idem quod in Aquarum Thermalium potoribus evidentè apparet. Videtur etiam potus in massam san-

sanguinis transire unaque cum illo circumferri, quum aliter homines non inebriaret. De hac re plura vide in iis, quibus opinionem istam, *potulentorum materiam separatim a sanguine ad Renes, per Nervos transferri* ad examen revocavit Thomas Alvey M. D. & Coll. Medd. Lond. Soc. & Censor. Asserimus Ultimo,

Quod potus cibo mistus, & durante coctione in ventriculo manens, sive crassior, sive tenuis, chylum nunquam deserat, sed eidem cedat in vehiculum, per intestina lacteas intret, tum receptaculum aut glandulas Bartholinianas petat, inde ductus thoracicos, dein cordis sinum dextrum, pulmonem sinistrum, Arterias, ac tum post unam aut alteram circulationem ad Renes amandetur. A Renum carunculis papillaribus vocatis, in pelvim, indeque per ureteres in vesicam delabitur, ibique stabulatur, donec aut quantitas, aut qualitas ad excernendum extimulat. Quomodo autem serum in Renibus a sanguine separatur, ut illud in Renales ductus, hic vero in Venas transeat, vide apud Laurentium Bellini Exerc. Anatom. de structura & usu Renum p. 74 75. &c. ubi spartam hanc ad Borelli mentem egregie adornat, & quædam circa renum fabricam minus nota plenius detexit.

In disquisitionis hujus complementum, ex Epistolis meis medicinalibus ἀναισθησίας, quædam his attexam & præcipue è Joachimi Frederici Sagittarii M. D. nuper defuncti ἡ μαχαρίτης, ad me Epistolis, ubi, uti prius ad Thermas Britannicas edendum, ita ad hanc provinciam suscipiendam, amice admodum, & vehementer hortatur, inter alterius argumenti alia, verbis sequentibus: Valeas diu, Vir summe, & quam meditaris Disquisitionem, *de Ductibus Potiferis*, orbisque literarius diu exoptavit, & etiamnum avide expectat, in lucem emittere quam citissime digneris, prolem tanto parente dignissimam. Blancardus probat circulationem sanguinis fieri per tubulos; annon potus ingurgitatus copiose, eo quo dixi modo, per canales, è fundo stomachi prodeuntes, ea qua omenti jungitur regioni, sine mora pergat ad Emulgentes? Nam non omne potulentum transit per intestina ad venas lacteas, atque deinde, per ductum Thoracicum, ad cor. Instantiam addit Practicus eximius puellæ parum sani syncipitis, quæ pharmacopolium ingressa, & Mercurii vivi splendore capta, absente pharmacopœo, libram semis devoravit avide, & statim (vix quadrantis horæ spatio) in eadem officina, per urinas reddidit. Ita vir clarissimus; quod
transi-

transitum alium, quam per cordis sinus, arguere videtur, si Mercurium per alvum puella non reddidisset. Ad Urinarios ductus investigandos, Injectionem etiam suadet Amicissimus ille vir, & auctoris cujusdam verba citat: Syphone lac in venas quasdam, „ quas probe distinguere non potui, in pla- „ centa pueri, vi immisi, & omnia vasa mi- „ rifice percepi, quæ mirum in modum au- „ ctæ erant, & ob lactis colorem discerne- „ bantur optimè, adeoque ut non melius „ fieri, vel exoptare potuissem. Speratur „ hanc methodum in urinæ ductibus investi- „ gandis, non inutilem futuram. Primo „ enim fugantur sanguinis reliquæ per carnis „ substantiam, & tandem lac ejus loco in- „ troducitur, & usque ad vasa capillaria ma- „ nifestatur. Hæc ille.

Porro, injecta omnia & ingesta, sangui- ni commista, sanguinis naturam statim non induunt, sed oleoso præsertim temperamento prædita, ab ipso sanguine, dum in illo sunt, distinctam ideam, colorem, & saporem, con- servant & retinent, donec motu ac spiritu frequenti sanguinis circuitu subacta, in ipsis- simam sanguinis substantiam transiverint. Hinc est quod chylum purum in sanguine, quum vena haud longe à passu aperta fuerit, fluitantem observaveram; & Adolescentis

cu-

cujusdam Gonagrīci in nosocomio Bellotti Bathoniæ, haud ita pridem memini, qui tumore Oedematoso in genu laborans, ex orificio tumoris aperti, jusculum, aut Carnis brodium calendulæ floribus alteratum, ejusdem prorsus ut prius consistentiæ, & coloris, una cum ipsis floribus effundere solebat.

Ad tardam nutritii succi cum sanguine missionem unionemque illustrandam, Observationem *de sero sanguinis lacteo*, ex observationibus meis medicinalibus MS. apud me, adjungam.

Die XXI Octobris anno Domini 1684, Ancilla cujusdam medici Bathoniensis, sanguinis missionem post meridiem passa in brachio ad $\frac{3}{4}$ serum sanguinis habuit prima facie candore & opacitate referens serum lactis, quod die tertio inspectum ideam lactis omnino repræsentabat. Totum serum lacteum non fuit, sed è quatuor partibus tres tantum circiter, quemadmodum conjectura probabili assequi poteram, quod quidem lac à lacte superfuso dignosci vix poterat, & in eodem statu & consistentia, plurium horarum spatio inalteratum remansit, & purum lac idea, colore, & consistentia retulit. 23 Oct. die tertio post missionem sanguinis.

Hinc colligere est serum sanguinis esse succum corporis nutritium, & Chylum ve-
nis

nis Lacteis contentum, & harum ope ad partes interiores è ventriculo delatum, sanguini commisceri, quod postea in Nervos admissum, succum istum, aut medullam potius nervosam forsan creat, & spiritibus vitalibus primo, mox Animalibus sensui & motui inservientibus materiam & pabulum subministrat, quemadmodum alibi in Exercitatione de succo Nutritio fusius declaravimus. Chylum etiam novum veteri sero confusum & communicatum discrepantia ab invicem declarare videtur, adeo ut tres partes novi succi uni veteris commistæ totum serum constituerent fluidum pondo ℥ij respectu habito ad massam sanguinis subjacentem, & coagulata. Missio sanguinis peracta fuit tribus horis à prandio.

Et hæcenus quidem *de Potulentorum transitu ad Renes*, de quo quæ dicta sunt eorum quæ dici possunt, summa videntur, donec ductus aliqui novi adhuc in veritatis puteo latentes incomperti, lucem huic rei majorem scenerantur. Tempus est jam, ut de recto uroscopiæ Usu quædam subnectam. Priusquam vero de Usu ejus dicam, quædam de ABYSS præmittenda.

Non possum igitur quin ferocia insolita in perditissimos istos nebulones involcem, qui lucro inhiantes, susque deque habitâ ægro-
rum

rum salute, ὑπομαντείας exercent, & ex solâ urinæ inspectione de quocunque corporis malo iudicium ferre non verentur. Vates hosce triobolares, carnifices potius quam medicos, optime perstrinxit Doctiss. vander Linden, Manud. ad Medicin. p. 59. *Quæ eorum, inquit, est dementia, qui oblatum domi lotium, quasi ἐν σελήνης ἐκκλησίᾳ ἀπινύζοντες, porrecta matula inspiciunt, coram ostentatione certis, & portentosa scientia venditatione divinant, & credulo imperitorum vulgo, quæ maxime nesciunt, scire persuadent; insuper, ut tantulo amplius emungant, Receptas scribunt, quibus obsunt, si fortuito non prosunt. Apage tales istos, quibus Vespasiani hoc putidum placet, Lucri bonus odor ex re qualibet. Et ante illum Fuchsius, Inst. Med. lib. iv Sect. iii cap. i his verbis: Atqui jam dictis non minus reprehensionem merentur magna nostri temporis medicorum pars, qui nullum non morborum genus ex urina cognosci posse censent. Nisi enim hanc perversam & risu dignam opinionem induissent; non ex urinâ tanquam olim ex tripode, de singulis corporis malis respondere in animum induxissent; valde autem inepti sunt, qui ex urina inspectione omnia predicere conantur, quod sc. incitiam, aut verius stultitiam suam, hac ratione omnibus palam faciant. Et paulo post: Deinde qui pertinaciter hodie etiam sibi per-*

persuadent nihil non ex lotii inspectione cognosci posse, adeoque imperita multitudini hac ratione, spe lucri, parum certe liberalis, imponere, in deliciis habent, ii certe digni sunt, ut novo etiam aliquo elogio ornentur, & non ut olim ab Aristophane *συναρπάγι*. (hoc enim epitheto avaros & indoctos olim medicos ille dignatus est) sed potius *ὀυρονόται* appellentur. Et rectissime etiam in hos torquebitur usitatum vulgo convitium, *Stercus & Urina medicorum* fercula prima &c. Optime igitur à Medicorum Londinensium Collegio celeberrimo (quod medicos habuit, & jam habet (quicquid ad illorum famam elevandam Empirici, acriter quidem, sed incassum, deblaterant) doctrina & ingenio nullis secundos) optime, inquam, in statutis collegii, à doctissimâ illâ societate cautum est, ne quis Medicorum fallacem hanc ex urinis divinandi artem, in lucrum proprium, in aliorum vero perniciem exerceat. Ridiculum quidem est, & „insulsum ajunt, ex urinarum solummo- „do inspectione sive de morborum genere, „atque natura, sive de ægrotantium statu, „ac conditione, aruspicum & conjectorum „more, velle quicquam certi solidique di- „vinare. Monemus itaque omnes Medicos, „ut hac in re multo cautius posthac se ge- „rant, quam antebac solitum est à plerisque „fa-

„ factitari; & hanc ob causam omnibus me-
 „ dicinam facientibus interdictum volumus,
 „ ut Idiotis istis, & mulierculis, ægrotan-
 „ tium matulas circumportantibus, nequic-
 „ quam in Medicinâ præscribant, nisi aut
 „ ipsum ægrotum viderint, aut saltem ab
 „ illis qui consilium petunt, de toto illo
 „ morbo quo laborat æger, morbiq; cir-
 „ cumstantiis, & plane, & plene instructi
 „ fuerint. Hac enim ratione & dignitatem
 „ medici melius tuebimur, & multo etiam
 „ aptius & scientius excogitabimus reme-
 „ dia, quæ sint homini periclitanti maxime
 „ profutura.

Nec cuiquam, spero, unquam vel in men-
 tem venit, me tractatum sequentem in pu-
 blicum misisse, ut istiusmodi homuncionum
 gratiam demerear, (quos meritò Reip. pestes
 existimo, & quotidie oraculis suis audaci-
 bus, & temerariis, Ποταὶς ἰσθίμυς ψυχὰς αἰδῶ
 ὀργιάζοντες) etenim, nisi apud me Autoris
 Pietas, Modestia, & Brevitas, Subjecti ipsius
 dignitatem præponderassent, illum blattis
 & tineis corroendum reliquissẽm, nec Ad-
 versariorum copias ἄνευσις aliqua adauctas
 reddidissẽm. Verum minus periculi exinde
 medicis impendet, quod pauci sint ex isto
 grege, qui Latinam linguam callent, nedum
 Græcam.

Neque mirum videtur nefarios quosdam impostores, & illiteratos Empiricos, fallacem hanc & periculofam divinandi artem ubique profiteri, cum nullâ aliâ viâ sibi famam aut nummos (quos maxime venantur) conciliare possint. Summopere autem miror Joannem Ferneliū, virum supra vulgus sui temporis Medicorum & Philosophorum doctum, receptæ huic consuetudini (quam iniquam & depravatam jure merito Plantius appellat) morem gessisse. Nisi forsan auram popularem, qua minime indiguit, captans, istius artis exercitio, quam experientia sua non potuit non fallacem deprehendere, seipsum accommodaverit, ut vulgum demulceret, qui cum medici nomine indignum existimat, qui per matulam, de cujusvis generis morbis vaticinari detrectat.

Non vacat hic ineptas Uroscoporum hypotheses sigillatim excutere, cui illas fusius refutatas legere est animus, adeat, inter alios, Pet. Forestum, de Incerto Urinarum judicio. Enricium Cordum, de Abusu Uroscopiæ; & Gul. Adelp. Scribopium, de Inspectione Urinarum, qui contra hujusmodi mendacissimos erroneos ex professio scripserunt, sicut & quidam è Conterraneis nostris, qui libros suos linguâ vernaculâ evulgarunt, ut Aart, Brian &c. Mihi autem, ad horumce

impostorum fraudem detegendam, & divinationis ex sola Urinæ inspectione vanitatem indicandam impræsentiarum sufficiat, si ostendero, *morbos esse plurimos, quorum in Urinis nec vola quidem observari potest, nec vestigium; quosdam etiam, morbis periculosissimis detentos, in ipsius mortis consinio, & supremâ tegulâ, constitutos, urinas nihilominus reddere laudabiles, & nihil, aut parum à sanorum discrepantes; item urinas, pessimas, quas deploratas pronunciant, & mortis Liectores (utpote uroscoporum judicio appropinquantis interitus præcursores certissimos) interdum quidem non solum ne tantillum periculi in se continere, sed haud raro ad salutem, potius quam ad mortem, facere.*

Et quidem morbi, quorum causa aut indicia in vasis sanguiferis, aut meatibus urinariis, minime continentur (in iisdem viz. generata, aut aliunde translata) ex urinæ inspectione cognosci non possunt. At vero morbi multi urinam non alterant, nec quicquam, quo illorum præsentia deprehendi possit, sero impertiunt. Nam (ut externos præteream, quales Tumores, Luxationes, Fracturæ, Ulcera &c. Item conformationis (quos vocant) Figurâ viz. cavitatum, & superficiiei; nec non magnitudinis vitia, & numeri) Phthisis nullum sui indicium peculiare urinæ communicat, & tamen morbus est,

est, qui vel in hac regione multa millia hominum quotannis jugulat. Errori huic refutando (Phthisin nimirum per urinam indicari) Jac. Primerosius, vir acutus & doctus, cap. v libri sui II de Vulg. Error. in Medicina, in solidum addixit, quod quia nervose satis ab illo factum existimem, Lectorem, qui de hac re dubitat, illuc remitto. Huic adstipulatur Theoph. de Garentiers, qui licet Tabem illam, quam Anglicam appellat, non male forsân à Phthisi veterum distinguat, in illâ tamen dicit, Angl. Flâg. cap. III. ut in aliis morbis in quibus soli spiritus laborant, *σπομαστίαν* locum non habere. Idem etiam de Lue Venerea dicendum, cujus, cum tam multa signa ubique sint, nullum tamen, teste ipso Fernelio, de Ead. Lue cap. IV, cernitur in urinis; addit etiam, neque ex iis quisquam aut hoc, aut aliud ullum veneni genus posse deprehendere. De Epilepsia Deum & Coeli numina testatur Gilbertius Anglicus, se nunquam cognitionem ejus certam per urinam solam invenire potuisse: & subjungit: *Est enim fallax nuncius, & equivocus.* De Arthritide, idem judicium est ferendum. Imo Actuarius ridendum monet Argenterius, de Urin. cap. XXV, quod ex urinâ non tantum Artuum laborantium, sed & membranarum cerebri, cordis, pulmonis, &

etiam uteri, affectuum signa conaretur ostendere. Præclare igitur Willisius, Diss. de Ur. cap. vi. *Licet urina materia sc. serum sanguinis, universam corporis regionem perluat, & cum sanguine per singulas partes circuletur; haud tamen omnium statum & morbos patefacit, sed istarum solummodo, quibus aut naturalem sui perfectionem & genesis debet, aut a quibus alterationem quamvis suscipit. Quare viscerum coctioni inservientium actionem & crasin aliquatenus refert; & præterea sanguinis & humorum in vasis temperiem & motum subindicat: verum ut quis dolorem in capite, abscessum in gula, aut quemvis alterius partis affectum, unde nihil sero communicatur, ex matula cognoscere, & divinare præ se ferat, ignorantia patius sua, quam morbi cujusvis indicium præbebit.*

Sed à morbis Chronicis, de quibus fere omnibus urina filet, ad Acutos transeo, visurus utrum illorum dignotioni urinarum inspectio veriùs quicquam aut majus contribuat. Et sane inficias ire non possum, quin, num affectus feбри sit conjunctus, necne, urina interdum potuerit ostendere; quinam vero sit affectus, sive pleuritis, peripneumonia, angina &c. aut qualis ista febris sit, an continua, an intermittens &c. ex nuda *ὀψήσια* sciri non potest. Cùm enim urina in diver-

diversis morbis eadem appareat, quâ divinatione, obsecrò, hariolari potest Οὐρομαντῆς, quonam ex istis, ex æquo per urinam significatis, ægrotus decumbit? Verum ut Uroscoporum Papæ hujus infallibilitas in morbis etiam acutis palam fiat, & quoad acutos morbos venenatos illam examinabimus, & quoad non-venenatos.

Ex morborum Acutorum non-venenatorum classe, unum seligemus periculosum quidem, verum remediis quibusdam rite administratis facilius curatum; alterum vulgo minus periculi in se habentem, curata vero non rarò difficillimum. Prioris generis est Pärenitis, cujus nulla signa diagnostica certa ex urinis dari possunt. Testatur Galenus (circa Urinarum negotium, ut plurimum, quicquid cætera fuerit, orthodoxus satis, unde librum illum de urinis eidem attributum, meritissime inter spurios numerandum censeo) qui ad Hipp. Prorrh. lib. i Text. iv, ubi hæc verba: Τὰ δὲ τὰ παραχώδεσσιν ἀργύπνοιςιν ἔσσι ἀχροα μέλανα ἐκασωρέμενα ἐφ' ἰδρώτι Φρενιτικὰ, ita scribit: Τὰ μὲν ἔν τῃ ἀργυπνίᾳ περὶ παραχῆς τῇ καμνόντων ἔντως Φρενιτικὰ· τὰ δὲ τῇ ἄρῳ περὶ τῇ ἐφιδρώσεως ἑδαμῶς. Τῶν δὲ καὶ τὰς δόττειας περὶ τὰς φλέβας χυμῶν, ὅπως ἔχῃσι, γυρίσματος ἐστὶ τὰ ἔσσι, τὰ δὲ Φρενιτικὰ σημεῖα πῶς ὅτι τὸ ἰγνέφαλον ἐνδείκνυται Διάθεσιν. Quod

hic de Phrenitide, idem alibi de Cerebri affectibus in genere pronunciat. Nam ad Prorh. lib. II Text. etiam II. postquam monuisset statum hepatis, renum, vesicæ, vasorum sanguiferorum; & humores generantis facultatis robur aut imbecillitatem solummodo ab urinis indicari, subjungit statim: τῶν δὲ καὶ ἐγκέφαλον παθῶν αἵμα συμπίωματα ἐστὶ καὶ σημεῖα. Et sane ut alia minoris momenti missa faciam, quum inde Phrenitidem adesse vulgo colligitur, quod urina sit magis limpida & solito albidior, bile nimirum, (uti dicunt) ad cerebrum rapta, unde oritur Phrenitis; quare de Phrenitide potius quam de ἀντιψία, Diabete, Renum Calculo, aut obstructione aliqua in visceribus conjiciendum sit, quum similis urina in omnibus hisce affectibus & quibusdam aliis, reddi soleat? Imo alicujus morbi indicium esse necessario non sequitur, cum istiusmodi urinas post pleniorē potationem statim mictas passim cernamus.

Acutorum morborum alter est febris Quartana (quam plerique Chronicis accensent, potest vero & Acutis, tum quia febris, cum quod in longum tempus necessario non protrahitur, sed paroxysmis non ita multis aliquando terminetur. Utcunque sit) de illa planissime Acutiss. Primerosius, de Vulg. Err. in Medic. lib. II cap. I. *Ipsa febris quartana,*
qua

que morbus internus est, etiamsi sit humoris melancholici soboles, nulla tamen ejus indicia in urinâ exhibet, nec in Paroxysmo, nec extra Paroxysmum. Galenus etiam tradit Quartanarum Urinas priores à Quotidianarum non distingui; & Arculanus, de Feb. sive Com. in Avic. iv Can. Fen. i tr. ii cap. Lxv. idem confirmat. Non credo, inquit, per Urinam solam posse comprehendi Quartanam propter convenientiam magnam, quam habet cum Phlegmatica, & maxime in principio. Ομοψύχως quoque Gilbertum & Richardum Anglicos citat.

Quod ad morbos venenatos spectat, in iisdem (qui tamen jure periculosissimi reputantur) Urinarum inspectio fallacissima est. In febribus enim malignis, Pestilentibus, & ipsa Peste, urinæ plurimorum, quorum etiam fores pulsat mors, parum ab iis quæ in statu sano mînguntur alteratæ observantur. Non raro observavi, inquit Cl. Willisius, Dissert. de Urin. cap. vi. in gravissimis quibusdam affectibus sc. in febre malignâ, ubi cum viribus dejectis, pulsu debili & inæquali, macularum eruptione, aliisque mali moris symptomatis ægrotantes periculose admodum decubuerunt, urinas quoad colorem, consistentiam, & hypostasim veluti in sanis laudabiles fuisse; ut revera tali in

casu medicus è lotio tantum conspecto circa prognosticon perquam turpiter erraverit: quare urinæ singulari testimonio, nisi alia suffragantur indicia, ægra commodetur fides. Sunt etiam ex pestilentibus febribus nonnullæ, teste Avicenna iv. Can. Fen. i tr. iv cap. ii. in quibus ægri pulsus & urina à naturalibus non multum distant, & tamen febris, ut ait Interpres, est interficiens velociter. Eidem suffragatur Petr. Salius Diversus, de Feb. Pest. cap. xvi. *Quandoque, inquit, Urina in hac febre nullam, vel minimam, in se pravitatem continent, suntque quam simillima Urinis sanorum.* Item Jo. Bapt. Sylvaticus Controvers. Med. xci. Pestilentiales febres aliquæ hoc habent, ut urinas habeant sanorum quam simillimas. Imo in Constitutionibus maxime pestilentialibus, quominus febris apparet, eo magis Urinæ simulant istas Sanorum. Talis fuit illa, quam suo tempore accidisse refert Jacobus de Partibus, Com. ad primam iv Avic. tr. iv cap. ii. in qua nonnulli ad ipsum cum urinis accedebant, in quorum pulsu, aut urina, nullam, aut vix effatu dignam, *ἀνωμαλίαν* observaverit, & tamen eorum aliqui, inquit, eodem die moriebantur, alii in crastino. Confimile etiam narrat Alex. Benedictus, de Feb. Pest. c. xiii.

De Peste tradit Helmontius, Tumulo pestis, quod nunquam ex Urina quantumvis destillata illam præsentem noscere poterit. Et iterum, paulo post: Urina nunquam apud meam ruditatem detexit Pestem. Urinas etiam in Peste scribit Isbr. de Diemerbroeck, De Pest. lib. 1 cap. vii. multis optimi coloris & Sedimenti, Sanorum Urinis similes, aliis vero varias; unde in Annot. concludit, ex Urinis solis certo pestis præsentiam judicari non posse. Et quoad Prognostica, in peste quam descripsit, multos refert lib. 1 cap. xv cum Urinis sanorum Urinis similibus præter expectationem mori. Addit insuper in Annot. Quæ ex Urinis sumebantur Prognostica pleraque, incertissima & valde fallacia erant, neque enim Color, neque Consistentia, neque hypostasis, neque sedimentum, aliaque innatantia Corpuscula quicquam certi prædicebant, cum lethalissimis Urinæ Signis plurimi evadebant, cum saluberrimis moriebantur innumeri. Neque sane aliter in Peste, & reliquis plerisque morbis venenatis, accidere potest. Siquidem cum labes venenata, istorum morborum causa proxima, non, ut cæteri affectus, naturam aperto Marte & palam adoritur, sed vitæ arcu insidias struat,

omnia in sanguine pacata videntur, nec præternaturali in eodem fermentatione oborta, ut plurimum, febris accenditur, quæ Urinæ mutationes plerasque solet inducere: aut saltem adeo levis est febricula, ut Urinam in pejus valde alterare potis non sit.

Vidimus quam belle sese gesserit Urina in morborum plurimorum *Ἀγνῶστος*, & pestis etiam *πνεῦμα*: reliquum est, ut quo Urinæ fallacitas evidentius appareat, utriusque signorum classis instantiam unicam supra memoratis breviter superaddam.

Et statim inter signa Prognostica nobis occurrunt Urinæ Nigræ, Orci & Plutonis vestibibus indutæ, quas simul ac in matula conspiciunt Uromantes, aspectu tristi, & voce lugubri, ægrotantis animam summis labiis insidere pronunciant. Non omnis autem Urina (quod ex quibusdam uroscopiæ patronis discere potuerint) periculum significat. Nam excretiones criticæ, nigræ licet salutare sunt, & febribus quartanis, lienis affectibus, menstruorum aut Hæmorrhoidum suppressionibus laborantibus familiares esse solent. Imo quosdam legimus nullo morbo afflictos tales reddidisse. Vidi ali., quando, inquit Scribonius, De Urin. Insp. „p. 49. equitis cujusdam lotium nigrum, „qui

„qui tamen nondum ægrotus decumberet,
„necum extremum diem obiret. Et de pue-
ro quodam Scholastico narrat, qui nullo
morbo correptus urinam minxit adco- ni-
gram, ut qui viderent atramentum esse
putarent. Historiæ istiusmodi plures ubi-
que inveniuntur, quas huc transcribere
necesse non est. Viderint igitur scelerati isti
impostores, (qui artis suæ nigræ fumum
populo vendunt, ideoque nigerrimi carbonis
notam merentur) quâ fronte urinam ni-
gram quamlibet oblatam, quamcunque ob
causam (de qua minus sunt solliciti) excre-
ta fuerit, imperito popello pro lethali ven-
ditant.

Supereft ultimo de Urinis Pinguibus &
Oleaginosi quædam dicere, quibus febris
Hæctica, partes colliquans, vulgo indicatur.
Cæterum demus licet tales urinas in hoc mor-
bo observari (quod quidam negant, eo quod
Hæctica potius per insensibilem transpiratio-
nem, febres vero syntecticæ per manifestam
colliquationem, corpus extenuent) non ad-
co certo Hæcticam (aut febrem syntecticam)
significat, cum ex sanguine oleoso & sul-
phureo, aut renum pinguedine ex supino in
dorsum decubitu incalescente, oriri potue-
rint, unde in corporibus florentibus, & o-
ptime constitutis istiusmodi urinas haud rà-
rò

rò animadverterim. Quin & Hæcticum sub ejus cura memorat Primerosius, Error. in Med. lib. 11 cap. v. in quo nunquam ejusmodi urina apparuit, quam in aliis etiam se vidisse refert, qui nequaquam ægrota- rent. Signum etiam hoc hypochondriacis magis proprium & familiare esse quam tabidis testatur Willisius, Ep. ante Diss. de Urin. & quamplurimos sine hoc intabescentes mori.

Facile esset omnes Urinarum species, & syzygias, ad hunc modum percurrere. Verum cum alii spartam hanc & nacti fuerint, & cum laude adornaverint, satius duxi præcipua quædam capita summatim decerpere, quam cramben toties recoctam iterum apponere. Quæ vero dicta sunt, ni fallor, aliquatenus evincunt, quam fallax & incertum sit ex Urinis judicium, absque respectu habito ad Signorum syndromen, quæ plus multo quam Urina ad morbum dignoscendum sæpenumero conducunt. Nec agrè ferant Uromantes se toties à nobis Impostores vocari. Tales enim istius farinæ homines, qui ex inspecta solum urina de quocunque morbo temere & inconsulto vaticinantur, & per matulam, tanquam per vitrum quoddam magicum, divinant, habituri sumus, quousque probatum dederint morbos omnes ali-
quid

quid urinæ communicare, aut eam saltem aliquo modo alterare; & distinctam urinam unicuique morbo assignaverint. Interim non nego, quin Urinæ suus etiam inter cætera signa detur locus, quodque ejusdem observatio ad morborum quorundam, Icteri nimirum, calculi &c. cognitionem non parum conferat. *Puto tamen usum ejus potius esse Prognosticum, quam Diagnosticum, & morbi cogniti & aperti eventus prospiciendo, quam ignoti & latentis natura investiganda magis inservire.* Auguror autem ego, & fortasse rectius quam Uromantes, in morbis malignis & Pestilentibus, aut quoad *Ἀγρίων*, aut quoad *ᾠγρίων*, quænquam parum ex his aquis expiscaturum. Qui plura de Urinæ significatis, rationi & experientiæ consentaneis, (qualia in tractatu sequenti tradita aliquam multa non videntur) legere desiderat, adeat Dissertationem Epistolicam de Urinis, à Cl. Willisio, Diatribis de Fermentatione & Febris annexam, cujus etiam de Uroscopie usu judicium hic subjungo. Præcipuus *ἱεραγείας* usus erit, inquit cap. vi, in observandis morbi cujusvis statu & progressu, nec non alterationibus versus salutem aut mortem. Etenim in affectionibus Chronicis, ex Urina quotidie inspecta, medico innotescat, quibus gradibus ægritudo

„ tudo indies accrescat; quo tempore reme-
 „ dia purgantia, aut alterantia, erunt magis
 „ opportuna, qualia medicamenta sint ma-
 „ xime proficua: hinc observare est, an na-
 „ tura morbo prævaleat, necne; certissimum
 „ hinc prognosticum elicitur de spe aut pe-
 „ riculo convalescentiæ; prout nimirum co-
 „ ctionis aut cruditatis signa in Urinis appa-
 „ rent. In morbis acutis hinc status & *αἵμα*
 „ febris optime prænosceitur, quo tempore
 „ crisis, & quo successu, speratur; quando
 „ evacuationibus, & quando Cardiacis tem-
 „ pestive insistendum est. Non certiori fide
 „ aut majori diligentia pyxidem nauticam in-
 „ tuentur naucleri, quam pro idoneis meden-
 „ di temporibus & modis urinarum phœno-
 „ mena observare debent medici &c. Scio
 „ præterea à medicastis & mulierculis innume-
 „ ras fere *ἑπομνηστικὰς* regulas & præcepta passim
 „ tradi; ut matula tantum inspecta, divinare
 „ præ se ferant, an vir sit, an foemina, qui æ-
 „ grotat; quamdiu decubuerit; quali morbo
 „ laborat; utrum affectus in mortem an salu-
 „ tem desinet; an Patiens amoris an tristitiæ
 „ affectibus sit obnoxius; utrum mulier utero
 „ conceperit, necne, & an gravida marem an
 „ foeminam paritura sit; & sexcenta alia, in
 „ quibus vel inani conjecturâ utentes, confi-
 „ dentia sua credentium animis imponunt: vel
 „ (quod

(quod crebrius iis in more est) callida versutia, rem aliter exquirendo, indagantes, notitiam suam urinæ inspectioni falso adscribunt.

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΠΕΡΙ ΟΥΡΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

ΙΗΝ φεῖ¹ ἔρων προγματίαν πολλοὶ² ἄρχαίων ἰατρῶν ἐπεχείρησαν γράψαι, ὧν πρῶτ³ ἀπάντων Ἰπποκράτης, [Κῶ⁴] ἔπειτα⁵ βίβλος ἐντύχου. ³ Μετὰ δὲ τῷ Γαληνῶς ὁ ⁴ Σαυμάσι⁶ [ἰατρὸς] ἐπεχείρησέ τε καὶ ἔγραψεν· εἶτα ⁵ μετὰ αὐτὸν Μάγ⁷ ἰατροσοφιστής. Οὗτοι μὲν ἔν οἱ ἄνδρες ⁶ ἐπαίνων ἄξιοι ὅτι πρῶτοι ἰατρὰς οὖσαν ὄρεον π⁸ χρήσιμον ἐν τῷ βίῳ· ὅδε μὲν πῶς καὶ ἄνδρῶν τελείαν ⁷ ἢ ἀνελλιπῆ ⁸ διδασκαλίαν ἐποιήσαντο. Οἱ μὲν γὰρ Ἰπποκράτης φεῖ⁹ ἔρων ἐξηγησάμενος αἰσθε ἀπαχθὲς ἐν ⁹ προγματίαις αὐτῆς ⁸ κατὰ ποσὶδίου γῆν τε καὶ εἶδη καὶ διαφορὰς αὐτῶν, καὶ τὰς ἐξ αὐτῶν διαφορὰς [τε καὶ ποσὶδους] ⁹ ἐν ⁹ ἰσχυραῖς καὶ μορίων διαφορῶσι κατὰ φύσιν, ἐν τε ταῖς ὑγαίνεσι σώμασι, καὶ ἐν ταῖς ὁξείαι νοσήμασιν, ἐλλιπῆ ⁸ διδασκαλίαν κατέλιπεν· ὡσαύτως

1^ο καὶ

1 γρ. Τ. π. φ. τ. ο. διαφορὰς πρ. 2 γρ. βιβλίας. 3 γρ. μ. δ. τῆς χρόνης τῆς. 4 Σαυμασιώτης επ. 5 γρ. μετῶτοι. 6 γρ. επ. πρὸς α. ὅτι πρῶτοι ταῖς ἐπιβλααῖς ἐχρήσαντο, καὶ ἰσπ. 7 γρ. καὶ α. 8 γρ. σπαράσσ. 9 γρ. ἔν τε τ.

THEOPHILI DE VRINIS LIBELLVS.

PRAEFATIO.

Dere Urinaria multi veterum medicorum aggressi sunt scribere, quorum omnino primus Hippocrates [Cous,] cujus operibus fruimur. Post hunc vero Galenus [medicus] admirabilis & aggressus est, & scripsit. Illum deum excipit Magnus Jatrofophista. Hi quidem viri laudibus digni, quod aliquid ad vitam utile invenire primi studuerint; nemo tamen virorum (istorum) perfectam aut numeris omnibus absolutam reddidit. Hippocrates enim de Urinis exponens, hic & illic in scriptis suis, genera, & species, & diversitates earum, dignotiones item (& prae-
 notiones) quæ ex ipsis fiunt in affectibus partium præter naturam futuris, in sanis corporibus, & in acutis morbis sparsim (tradens) disciplinam mancã reliquit. Simi-
 E liter

¹⁰ καὶ ὁ μετ' αὐτὸν Γαλιλῶς ἐν τῇ φεῖ κρείστω
 πρῶτα αὐτὸς σωθεὶς [τε] καὶ ¹¹ διδάξας πάντι
 ποτα αἰδιόρεια, καὶ αἰσαφῆ κατέλιπε ¹² καὶ τε γῆν,
 καὶ εἶδη, καὶ Διῶφορεῖς. ἀνελάθως ἣ ¹³ τέτοις ὅπτην
 νόμῳ· ὁ Μάγος, ἰατρὸς μὲν τῷ λόγῳ, ἀπειρὸς
 ἣ τῷ πρῶτῳ, μεταχειρισάμενος καὶ αὐτὸς ἣ
 φεῖ αὐτῶν τέχνῳ, καὶ καὶ Διῶφεισιν ἐξέμαρτο,
 τὰς τε Διῶφορεῖς αὐτῶν καὶ τὰ εἶδη ¹⁴ συγγράψας,
 καὶ Διῶφωσικὰ σῶματ' αὐτῶν γινόμενα, ἣ
 μέλλοντα ¹⁵ γίνεσθαι πᾶσι πῶτα λιπὼν, ἀπλῆ καὶ αὐτὸς
 ἣ διδασκαλίαν ἐποιήσαντο, ὡς πολλὰ ζητεῖσθαι πῶτα
 μετέπειτα ¹⁶ γινόμενων ἰατρῶν, ¹⁷ καὶ μὴ δυνάμενοι
 ἣ λύσειν εἶρεν, ἀναγκάζοντι ζητεῖν ἐπέεον διδασκα-
 λίαν, καὶ μὴ μάττω ἐκ τῆ διδαχθέντων τηρεῖν καὶ σ-
 χάζεσθαι τὰ ἐξ ¹⁸ αὐτῶν τῶ φαινομένων ἀφανῆ πρῶ-
 ματά τε καὶ Διῶφώματα· ἣ γὰρ τῶ ἔρων ὅπτην
 θεωρία φανερά ¹⁹ γινόμενη, οὐδ' ἀφανῆς πάσχι-
 τας πόπας Διῶφωσικῶν πῶς τε Διῶφειν καὶ καὶ πᾶσι
 κρείστω αὐτῶν ἵκασθαι [πάσχι] ἣ καὶ φύσιν Διῶφειν,
 ἣ ὅ καὶ φύσιν ἐξεστηκώς, πῶτα φύσιν διεπέτη. Τῇ
 γὰρ ²⁰ αἱματοπειληκῆς δυνάμεως καὶ τὸ ἴδιον ἔργον ὁκλα-
 σίας ἀγγελοῦ ἀψόδης ἣ τῶ ἔρων ἀκρεβῆς θεωρία
 πέφυ·

10 γρ. δ. 11 γρ. δ. περὶ ἔρων π. 12 γρ. καὶ τὰ γ. 13 γρ.
 τέτοις γινόμενος Μάγος. 14 γρ. συγγράψας. 15 γρ. γιν-
 ομεν. 16 γρ. γινόμενων. 17 γρ. καὶ μηδαμῶς τὴν λύσει δυνα-
 μίαν εἶρεν ἀναγκάζεσθαι τηρεῖν κτ. δ. 18 γρ. α. γινόμενα
 κφ. 19 γρ. γινόμενη. 20 γρ. αἱματικῆς δ. τῷ ἥπατος.

liter & qui illum secutus est Galenus, plurima ubi de Crisibus agit; componens & docens, indefinitam & obscuram quoad genera, & species, & differentias reliquit (doctrinam viz.) Postea vero hisce superveniens Magnus, medicus quidem Theoricus, practicæ autem imperitus, & ipse artem de iisdem tractare suscepit, & divisionem primum aggressus, differentias illarum (Urinarum) & species conscribere, sed diagnostica ex illis signa, præsentia aut futura, plurima prætermittens, imperfectam & ipse doctrinam reddidit; adeo ut multa à succedentibus medicis desiderarentur, quorum solutionem cum ipsi (ex veteri doctrina) invenire nequaquam potuerint, doctrinam novam excogitare coguntur & non ex iis quæ didicissent, de rebus & notionibus latentibus observationes frustra facere, & conijcere ex iis ipsis quæ apparent. Aptam siquidem Urinarum speculatio dilucidior facta, occultos locos affectos declarat, quo etiam modo disponuntur, & juxta qualem temperaturam ipsorum quisque [patitur,] utrum secundum naturam dispositus sit, an à naturæ statu recesserit, & præter naturam afficiatur. Virtutis enim sanguificæ circa proprium munus quomodocunque cæspitantis, accurata lotiorum contemplatio nuncia ve-

πέφυκεν. Οὐκ ἔν θεόν ἡμῖν ἐστὶ πρὸς ἔρων ²¹ μίλλον-
 τας διδάξαι, ὅτι καλέσασθαι ΧΡΙΣΤΟΝ ²² ἀληθινὸν
 θεόν ²² ἡμῶν δῶρον καὶ ὁδηγὸν ἡγρέσθαι εἰς τὸ ποιῶν τὴν
 διδασκαλίαν· ὅπως ἀξιώσῃμεν ἀνελλιπῆ καὶ ἀνυσέ-
 ρητον ταύτην δοῦναι. Καὶ ἔν ἡμᾶς πρῶτον
 ὁρίσασθαι, τί ἐστὶν αὐτὸ τὸ ἔρον· ἔπειτα διασαφῆσαι
 τὸ πόθεν εἰς ὃν ἡγνῶται· εἴτε τὸ πόθεν εἰς ὃν διακρίνε-
 ται· καὶ εἴθ' ἔτι ἀπαρέξασθαι τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν
 γῆν, καὶ εἴδη καὶ διαφορὰς [αὐτῶν.]

21 ἴσ. μίλλουσι. 22 γε. ἡμ. ἀρ. καὶ βοηθὸν κ. ὁδ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Α'.

Τί ἐστὶ τὸ ἔρον;

ΟΤΡΟΝ ποίνων ἐστὶ τὸ φιλήθημα ἔσ' αἱμαίῳ,
 τῷτ' ἢ ἄλλοι· ὁρῶδες φιλήτωμα ἐκάλεισαν·
 ἄλλοι ἢ ὑδατῶδες· ἄλλοι ἢ ἰχῶρα αἱμαίῳ
 [πρὸς μὲν ἔν τ' ὀνομάτων ὑδεμίας φιλονεικία.]

1 γε. ὁρῶδες.

Κ Ε Φ. Β'.

Περὶ πόθεν εἰς ὃν ἡγνῶται τὸ ἔρον, καὶ εἰς ὃν
 διακρίνεται.

ΓΕΝΝΑΤΑΙ ποίνων τὸ ἔρον ἐν τῇ στελεχαίᾳ φλε-
 βί καὶ τὰ σιμὰ ἔσ' ἡπαίῳ κατεσπαρμένη, ἐν ἣ
 καὶ ἡ αἱματοπυητικὴ δύναμις τὸ ἔργον αὐτῆς
 δῶν.

rax esse solet. Idcirco par est, ut, de Urinarum doctrina quædam dicturi, CHRISTVM verum Deum invocemus, ut auxiliator, & viæ præmonstrator nobis esse velit ad eandem; ut digni habeamur qui illam integram & perfectam reddamus. Nos itaque primum definire oportet quid lotium sit, deinde locum explicare in quo generatur; postea locum in quem excernitur; ultimo doctrinam aggredi secundum genera; & species & differentias [earum Urinarum viz.]

CAPVT PRIMVM.

Urina, quid?

VRINA vero est humor sanguinis sacculus. Hanc quidam excrementum serosum appellant; alii aquosum: nonnulli autem liquorem tenuem (sive serum) sanguinis. [De vocibus sane litigare non est animus.]

C A P. II.

De loco in quo generatur Urina, & in quem excernitur.

GENERATUR autem urina in Caudicali vena, per simas jecoris partes disseminata, in qua & vis sanguifica opus suum

δοπιτελᾷ. Ἐστὶ δὲ ἡ γένεσις αὐτῆς τοιαύτη ἡ αἵματι
κατασπυδαομένη καὶ παρασχῆς ἐν αὐτῇ γήρομνη,
ὅσον μὲν κῆφον, ἔτι ἀνωφερές ὅπερ καὶ ξανθοχολικὴ
περίττωμα [1] πέφυκεν εἶναι, λαμβάνει αὐτὸ ἡ χοληδόχου
κύστις διὰ τῆς αὐτῆς πόρος, πλησίον ἡ κε-
μήνη δὲ ἥπατι. τὸ δὲ μῶδες καὶ οἷον τετυγῶδες δὲ αἵ-
ματι ἐλκεῖ ὁ σπληνὸς διὰ τῆς αὐτῆς πόρος κατὰ (λείπει)
2 γὰρ τὸ ὑδατῶδες περίττωμα σὺν τῇ αἵματι. Τῶν
λαμβάνοντες οἱ νεφροὶ διὰ μέσης τῆς κοίτης φλέβας,
εἰδοπεῖσιν αὐτὸ εἰς ὕδατα κατασπυδαῖ. 3 φαίη δὲ ἂν
πρὸς ἐκείνῳ, διὰ τῆς χοληδόχου κύστεως καὶ τῆς σπλη-
νὸς ἐκ τῶν σιμῶν δὲ ἥπατι λαμβανόντων τὰ δὲ αἵμα-
τι περίττωμα, μὴ καὶ οἱ νεφροὶ ἐξ ὧν κέρματα
ἐλάμβανον τὸ ὑδατῶδες περίττωμα ἐκ τῆς αὐτῆς πόρος
καὶ λέγεται μεγάλης ἔνεκα χρείας τῆτο ἡ φύσις ἀπ-
κρίναι. Ἡ δὲ στελεχάια φλέψ, ἡ τὸ αἷμα κα-
τεργαζομένη, ἐκ πῶς σιμοῖς δὲ ἥπατι κημήνη, συμ-
βάλλει καὶ τὰ κλώνια αὐτῆς τῇ κοίτῃ φλεβί, τῇ καὶ
τὰ κυρτὰ δὲ ἥπατι κημήνη καὶ πρὸς πόρος στενὰ, ἔ-
πεσοιδεῖς. Τῇ δὲ αἵματι καὶ τῇ σύσει παχέει
ὄντι καὶ μὴ διωαμένης τὰς στενὰς ἀκωλύτως ὁδοὺς διὰ
περὶ αὐτὴν εἰδεῖται συμπαρεῖναι αὐτῇ τὸ ὑδατῶδες πε-
ρίττωμα, ἵνα τῇ λεπρότητι δὲ 4 [ὁρρώδες περίττω-
ματι] ἀκόλως σὺν αὐτῇ διαδοῖηται καὶ τὸ αἷμα
πρὸς τῇ κοίτῃ φλέβα. Ἐπὶ δὲ ὡς οὕτως τὸ 6 αὐτὸ
περίττωμα

1 γρ. κημήνη. 2 γρ. ὄν. 3 γρ. ἔφη. 4 γρ. λεπ. τί-
τυ κα. 5 γρ. διαδοῖσιν. 6 γρ. ταῦτα.

suum absolvit. Generatio autem ejus est ejusmodi. Sanguine præparato, & perturbatione in eodem oborta, quicquid leve est, & sursum tendens quale flavo-biliosum excrementum [quoddam] esse solet, illud vesica excipiendo felli dicata, juxta hepar sita, per meatum suum recipit; partem vero terrestrem & quasi fœculentam sanguinis lien per ductum suum attrahit. Relinquitur igitur aquosum excrementum cum sanguine, quod renes ex media vena cava suscipientes, in urinæ opificium efformant. Dicat autem quispiam nec immerito, cum fellis vesicula & lien è simis jecoris partibus excrementa sanguinis accipiant, quorsum & Renes juxta positi excrementum aqueum ex eodem loco petitum non eunt? Et dicimus in magnum usum naturam illud retinuisse. Caudiculis enim vena quæ sanguinem operatur, in simis jecoris partibus locata, per ramusculos suos venæ cavæ commiscetur per meatus quosdam angustos & capilliformes. Cum igitur sanguis consistentiâ suâ crassus sit, & per angustos tramites libere pertransire nequeat, oportuit secum adesse excrementum aqueum, ut tenuitate excrementi serosi facile una cum ipso ad venam cavam etiam sanguis permeet. Cum autem

πλείττωμα κατὰ τὸ πέμνον τ⁷ κρίλης φλεβός 7 ὁ πα-
 ρέκειται τῇ ἐσχάτῃ ἀνώθεν ἕως κάτω * οἱ νεφροὶ τὸ
 ποῖον πλείττωμα δεξαμένοι, εἴθ' ἔτι εἰδοποιήσω-
 ντες [αὐτὸ] καὶ εἰς ἕνα σύσασιν μεταβαλόντες διὰ τ⁸
 ἑρητέρων δοσιπέμπουσι κατὰ τ⁹ ἑροδόχον κύστιν. Καὶ εἰ
 μὴ εὐλακρινὲς καὶ καθαρόν τὸ αἷμα δοσιτελεσθῇ· δη-
 λον ὅτι καὶ τὸ αὐτὸ πλείττωμα ποῖον ἂν γήνοιο·
 9 εἰ δὲ κατὰ ἵνα δοσιτυχίαν ἢ αἱματοποιητικὴ δυνά-
 μεις 10 ἐμποδισθῇ τὸ ἔργον αὐτῆς τελειῶσαι, ποῖον ἂν
 γήνοιο [ἐ] τὸ ὑδατῶδες πλείττωμα, ὅπερ καὶ ἔρον
 ἐκαλέσαμεν. Διὰ τῆς ποτὲ μὲν λεπτοῦ [τα] ἔρεθ καὶ
 λευκοῦ 11 φαίνετο, ποτὲ δὲ παχέας, ὡμοτέρης [πῆ] δὲ
 αἱμαίῳ γρηιότῳ, καὶ ἀπελῶς τ¹² αἱματοποιητικῆς
 δυνάμεως, καὶ πέψως γρηιῆας, καὶ οἷον ὡμοτέρας·
 ἄλλοτε [δὲ] καὶ ὑπεροπληθέντῳ καὶ οἷον ὑπερζέον-
 τῳ δὲ αἱμαίῳ, ποῖον καὶ τὸ αὐτὸ πλείττωμα γρη-
 σιται, ὥστε διὰ τὴν ποικύτην αἰτίας καὶ τὸ ἔρον κατ'
 εἶδῳ μεταβάλλεται.

7 γρ. ἐπὶ ἐκίκεται. * Quædam defunt. vid. Not.
 8 γρ. αὐτὸ τὸ π. 9 γρ. ε. δ. καὶ. 10 γρ. ἐμποδισθῆ.
 11 γρ. φαίνονται.

impulsum fuerit excrementum ipsum ad truncum venæ cavæ, qui à parte superiore ad inferiorem spinæ adjacet, Renes postquam tale excrementum exceperint, idemque sic effinxerint & in Urinæ consistentiam commutaverint, illud ad vesicam lotii receptaculum per Ureteres amandant. Et si quidem sanguis sincerus & purus confectus fuerit, palam est quod tale etiam excrementum ejus extiterit; quod si ob casum aliquem vis sanguifica, quo minus opus suum perficiat, impedita fuerit, tale erit & aquosum excrementum, quod & Urinam appellavimus. Idcirco Urinæ nunc tenues & albæ apparent, nunc spissæ & candidæ, crudiore utpote factò sanguine & virtute sanguifica concoctioneque imperfectis redditis & veluti crudioribus. Interdum sanguine nimis adusto, & justo plus effervescente, tale & ipsius excrementum erit. Adeo ut propter istiusmodi causas lotium quoad speciem transmutetur.

Κ Ε Φ. Γ'.

Περὶ τοῦ κατὰ φύσιν ἔργου.

ΕΙΠΩΜΕΝ ἔν τε καὶ τῷ κατὰ φύσιν ἔργῳ, ὅτι καὶ τὸ ἀκριβὲς κατὰσκευῆς τῷ αἵματι τοῦ γεγονότος, ὁππότεν δὲ εἶναι, καὶ ² ὁρυσώμεθα τὸ ἀριστὸν ἔργον, ὅπερ ἐστὶ κατὰ φύσιν ὠνόμασται, ἵνα τὸ ὑπερβάλλον τῷδε ³ ἢ ἐκλείπον, ἢ κατὰ φύσιν, αἰσθῶμεθα τῷ κατὰ φύσιν λογισώμεθα. ⁴ Ἐστὶν ἔν τε κατὰ φύσιν ἔργον ποιόνδε· Ἀριστὸν ἐστὶ ⁵ καθὼς φησὶν Ἰπποκράτης τὸ λευκὸν, καὶ λεῖον, καὶ ὁμαλὸν ὑπόσασιν ἔχον· δηλονότι ἐπακροθυμίας συστάσεως συμμετέχει, καὶ χρώματι τοῦ δέοντος ὡς εἶναι τὸ ⁶ ὁρισμὸν τὸ ὁριζόμενον τέλειον. Οὗρον ἀριστὸν ἐστὶ ⁷ τὸ συστάσει συμμετέχον τῇ ὑπόστασι λευκόν, καὶ λεῖον καὶ ὁμαλόν· τῷ χρώματι πυρρὸν τε καὶ ὑπόπυρρον καὶ ὀλίγον [ἢ] ⁸ μέσχον τῷ ξανθῷ δὲ τὴν σιληπνότητά, καὶ τὸ χρῶμα ὁμοίως ἐπακροθυμῶν. Ὅτι μὴ καὶ Γαλλῶες τὸ ὑπόπυρρον καὶ ὑπόξανθον ἀριστὸν ἐφησεν εἶναι· Ὅτι ⁹ τὸ μάλλον τὸ πυρρὸν [τε] καὶ ὑπόπυρρον, ἡμεῖς δὲ ἐν συμμετείᾳ ἀμφοτέρων πεποιήκαμεν· ὅσα δὲ κατὰ πρὸς πασάων τέτων ¹¹ ἢ λείπη ἢ πλεονάζει, ταῦτα μὴ κατὰ φύσιν ¹² λέγω γίνεσθαι.

1 γρ. τοῦτο. 2 γρ. ὁρίσασθαι. 3 γρ. καὶ. 4 γρ. E. α. ὁ κατὰ τὴν κατὰ φύσιν εἰρη τοῦδε εν. αρ. 5 γρ. καθά. Vid. p. 64. l. 5. 6 * γρ. ὁρισμὸν τὸ ὁρισμῶντος. 7 γρ. τ. τῇ σ. μὴν συμ. 8 γρ. μετῆχον. 9 * γρ. ἔξαι. 10 Vid. Not. II γρ. ἢ ἑλλείπει. 12 γρ. λέγεται.

C A P. III.

De eâ quæ secundum naturam est Urinâ.

DICAMVS igitur de ea quæ secundum naturam est urina, & à sanguinis apparatu exacto efficitur, cujusmodi esse oportet; & definiemus urinam optimam, quæ & secundum naturam audit, ut quæ hanc excedunt, aut ab illa deficiunt, non secundum, sed præter naturam reputemus. Est igitur secundum naturam urina talis. Optima est, sicut ait Hippocrates, quæ sedimentum habet album, leve, & æquale; comitante viz. consistentia congrua, & colore decenti, ut definiens definitio perfecta sit. Urina optima est quoad consistentiam, mediocris; sedimentum vero, alba, lævis, & æqualis; colorem autem, aurea aut subaurea, & flavedinis alicujus particeps propter splendorem, & tempus pariter consentanea. Galenus equidem subauream, & subflavam optimam esse dixit, Magnus autem auream & subauream. Nos vero in utriusque mistione commoda (ur, opt.) collocavimus. Quæcunque verò (lotia) in aliquo horum quatuor deficiunt superantve, hæc non secundum naturam esse pronuncio.

Κ Ε Φ. Δ'.

Περὶ τῆς συστάσεως.

ΠΕΡΙ μὲν δὲ τῶν χρωμάτων καὶ [αὐτῶν] ὑποστάσεως, ἃ ἔστι παρόν¹ λέγειν καιρῶ· ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῷ λόγῳ διδάξει· κατὰ δὲ τὸ παρόν εἰπωμεν αὐτῶν τὴν συστάσιν, ² ἐπειδὴ [τὸ] πᾶν ἔστι κατ' ἑστίαν ³ αὐτῆς ἢ σύστασις ἐστίν· ⁴ ἢ γὰρ ἑστίαν ἔχει ὑπερότης ἐπὶ ταύτῃ πῶς ὑπερότης (καὶ πολλοὶ) τῶν σφωτῶν ἰατρῶν Χύμα ἐκάλεσαν, ὅτι κεχυῶνται ἐν αὐτῇ πρὸς θεωρεῖται. Ταύτης δὲ συστάσεως αἱ πρῶται διαφοραὶ δύο εἰσὶ, λεπτότης καὶ παχύτης· καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν μικτὴ, σύμμετε⁵. Αὐτὴ ἡ σύμμετε⁶ ἐπιδέχεται κατὰ φύσιν εἶναι, καὶ διαρῆται· ἢ γὰρ λεπτὴ σύστασις ἢ ἔρεται [λεπτὴ] καὶ μὲν λεπτὴ ἢ ἔρεται λεπτὴ καὶ ἀνατολή, καὶ γίνεται παχὺα καὶ ἐστὶν ⁷ ἢ ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς ἐξάτης, ἢ γὰρ ἀνατολή καὶ [καὶ εἰς πᾶν καὶ μετὰ πικρὴν] πέψινος ἀρχὴν δηλοῦ λαμβάνειν. Ὅσαύτως δὲ καὶ ἡ παχὺα τίμνεται διχῶς· ἢ ἔρεται παχὺα, καὶ μὲν ἔτι· ἢ ἔρεται μὲν παχὺα, καὶ διασπέρνεται γίνεται λεπτὴ καὶ δηλοῦ ⁸ ἢ ἀπὸ τῆς πῶς περὶ τὴν ἐν τῷ σώματι γιγνομένην τῶν χυμῶν ἰσχυρὴν· ἢ γὰρ ⁹ δότι, πῶς μὲν περὶ τὴν ¹⁰ διακρίνεται· πῶς δὲ αἱματοποιήσεως πέψιν ¹¹ διεγείρεται.

1 * γε. ἐπὶ δὲ. 2 * γε. αὐτῶν. 3 γε. ἢ σ. αὐτῶν. 4 γε. ἢ σ. ταύτης. 5 γε. ἀρχαίαν καὶ σφωτάται. 6 γε. αὐτῶν. 7 * γε. διαρῆται. 8 γε. ἢ μὲν πρώτη. 9 γε. ἢ μὲν πρώτη. 10 * γε. ὑπὲρ. 11 * γε. διακρίνεται. 12 γε. ἢ δὲ δ. γε. διεγείρεται.

C A P. IV.

De Consistentia.

DE coloribus autem & sedimento differere hujus temporis non est, de quibus in sequentibus erit dicendi locus. Impræsentiarum verò agamus de consistentia, quandoquidem hæc consistentia totam urinam juxta essentiam constituit. Urinæ etenim essentia est humiditas, quam veterum medicorum non pauci Chyma vocitarunt, quia fusum (aut fluidum) quid in eâ conspicitur. Hujus consistentiæ differentiæ primæ duæ sunt, Tenuitas & Crassities, & ex his mixta, Temperata. Hæc autem temperata, quia secundum naturam est, non dividitur. Tenuis vero consistentia aut redditur [tenuis] & manet tenuis; aut mingitur tenuis & perturbatur, & crassa fit. Et quidem prior est summe cruda, perturbata vero & crassior facta coctionem inceptam declarat. Eodem modo & crassa finditur bifariam, aut funditur spissa, & manet ita; vel fluit crassa, subsidens vero tenuis evadit: & quidem illa perturbationem humorum validam in corpore factam ostendit; hæc vero tum secerni (aut sedari) perturbationem, tum sanguificationis concoctionem excitari (declarat.)

Κ Ε Φ. Ε.

Περὶ τῆς λεπιδὸς συστάσεως μὲν ἔστι λευκὴ χρώματι.

ΠΛΕΞΩΜΕΝ ¹ ἔν δὲ τῷ χρώματι πλὴν σύστασιν, ² καὶ ὁρίσώμεθα τὰ ἐξ αὐτῆς γινόμενα τῷ συμπλοκῶν σημείῳ ἐν τε τοῖς ὑγιαίνουσιν ἀνθρώποις, καὶ τοῖς ὁπώσῃν νοσῶσι. ³ Καὶ ἐπειδὴ τὸ λευκὸν χρώμα περηγῆ ⁴ τῶν ἄλλων χρωμάτων, καὶ ἡ λεπὶς σύστασις ⁵ ἐν τῇ συστάσει ποιότητων, ⁶ συνθίσκονται περὶ πρὸν λεπιδῶν ἔστι λευκὴν σύστασιν. Ἡ μὲν ἔν λεπιδῇ καὶ λευκῇ σύστασις ἔστι ἕρπυς ποικίλῃ σημαίνῃ. Οὗρον γὰρ ἐλθὼν ⁷ πολὺ καὶ λευκὸν καὶ λεπιδῶν ἐν ὑγιαίνουσιν ἀνθρώποις, πλυνυσία ⁸ σημαίνῃ μὲν δαψιλῆς τρεφῆς, καὶ μάλιστ' ἐστὶν ὁ οἶν ⁹ ἐξίτηλ. ¹⁰ Οὗρον ποιῶτον ἐστὶν πρὸς πασι κακὸν καὶ γὰρ ὑδατώδης ἔστι τοῖσι ¹¹ παιδίοις κακίστα. Οὗρον ποιῶτον ἐλθὼν σημαίνῃ ἀσθενείαν διωάμεως [ὥς] ὑπὲρ ἧς κατὰ φύσιν γήρας [σημαίνῃ] ἔστι ἀσθενείαν χρονίαν νοσήματι ¹² ἔστι ὁμαζομόριον ὡς τοῖς σοφοῖς τῶν ἰατρῶν, ἐκ νόσου γήρας. Οὗρον λεπιδῶν καὶ λευκῶν [καὶ] πολὺ ἕρπυς καὶ ἀθρόως, Διαβήτιον σημαίνῃ, ἐν οἷς σοφοὶ τῶν ἰατρῶν εἰς ἀμίδας ἀφάρροιαν ἐκάλεσαν [καὶ τις τῶν σοφῶν αὐτῶν ἐξοχώται ¹³ εἰς ἕρπυς ἀφάρροιαν] ἄλλοι δὲ Διψακὸν [ἐκάλεσαν.] ἢ κατὰ φύσιν ἐχρησθῆναι δηλονότι ¹⁴

1 * γρ. πλ. δὲ πρὶν τ. 2 γρ. ὁρίσώμεθα. τὰ ἐξ αὐτῶν
3 γρ. ἄλλ'. 4 γρ. συνθίσκονται. 5 γρ. πάντα λ. 6 γρ. ἄλλοι.

CAP. V.

De Consistentiâ tenui cum col. albo.

CONJUNGAMVS igitur colori consistentiam, & definiamus quæ ex ipsa orta sunt complexionum indicia, tam in sanis hominibus, quam in quomodocunque ægrotantibus. Et quoniam albus color alios præcedit, & consistentia tenuis (cæteras) in consistentia qualitates præd. tenuem & albam consistentiam prius componamus. Tenuis igitur & alba urinæ consistentia multa significat. Lotium enim copiosum album & tenue redditum immodicam potationem & epulas indicat, præsertim si vinum (quod biberunt) sit decolor & vappescens. „ Urina si-
„ milis à puerulis emicta mala est; urinæ enim
„ aquosæ puerulis pessimæ. Urina talis ejecta
notat infirmitatem virtutis, qualis est in senectute naturali; docet etiam imbecillitatem diuturni morbi, qui nominatur ab eruditis medicis, Senium ex morbo. Urina tenuis alba & multa profusa & confertim, Diabetem significat, quem docti medici Diarrhœam ad matulam vocarunt, [& quidam inter doctos præstantissimus, Diarrhœam ad urinas] alii vero Diplacon [nuncupant] homine viz. se non naturaliter habente, sed præter naturam affe-

ἀνθρώπων, ἀλλὰ πρὸς φύσιν διαπνεύει·⁷ διὰ θε-
 μίαν δυσκρεσίαν τῶν νεφρῶν [τῇ ἐν ἀπείρῳ ὁλκῇ τῇ
 πρὸς φύσιν διαπνεύοντων νεφρῶν] τὸ πλεῖστον ἔρ-
 χεται. Οὖρον λεπτὸν ἐ λευκὸν ἔρχεται ἐν⁸ πυρετῶσιν
 αἰμφομερινὸν διαλείποντα σημαίνει διὰ τῇ πλεῖστον χυ-
 μόν· καὶ ὑπὸ⁹ τῇ¹⁰ ψυχροτέρῃ κρείσσει· ἢ ἡπαίτι
 λεπτὰ καὶ λευκὰ ἐκέρχεται· καὶ δι' ἐμφραξίν ἐρχο-
 νται ὁμοίαι, ὡς ὑπὸ τῇ νεφελικῶν, καὶ ὡς ὑπὸ τῇ π-
 ταρίαιων ἐν ταῖς ἀρχαῖς. Οὖρα λεπτὰ καὶ λευκὰ
 [ἐ] ὑπὸ τῇ ὑδρωπικῶν ἐρχονται, διὰ τὸ πλεονάζει
 αἶμα. Οὖρα λεπτὰ καὶ λευκὰ περσμερῶσις τρα-
 χηλον, καὶ κεφαλῶν καὶ ὤμων βαρυμερῶσις σπό-
 τωσιν ἐ λειποθυμίαν σημαίνει. Τῷ ᾧ σημαίνει ὁ ἰσ-
 ποκράτης ἐν τῷ μέλλοντι χρόνῳ, ἢ ἐν τῷ¹¹ παρω-
 χηρότι χρόνῳ, ὡς φησὶν· „ ἰδρὼς πλὺς ἐξ ὑπὸ
 „ αἵματος φανερός· περσάσσει γινόμενα, σημαίνει
 „ τὸ σῶμα¹² ὡς πλείονι τροφῇ χρεῖται. Οὖρον πολὺ
 ἐν πυρετοῖς λεπτὸν καὶ λευκὸν ἐλθὼν αἵματι σημαίνει.
 Οὖρον λευκὸν ἐ λεπτὸν διὰ τέλος ὑπὸ παροξυνομερῶν
 τῇ πυρετῶν ἀπόσσειν ἔσθαι δηλοῖ εἰς τὰ κατωτέρω
 φρενῶν χωρία. Οὖρον ὁμοίως ἐλθὼν ἐν καυσάδῃ πυ-
 ρετῷ φρενίτιν σημαίνει· ἢ γὰρ καύσει πυρετῷ ὑπὸ
 πλείους ξασθῆς χολῆς γινόμενα, ἢ ἔρα μὴ χρωτυ-
 μένα, ἀνωφερῆς ἢ χολώδεις πλείωματα ὄντα,
 τὸ ὑψηλὸν τόπον τῇ κεφαλῇ κατέλαβεν· καὶ εἰ μὴ τὸ
 ἐμ-

7 γε. κατὰ. 8 γε. πυρετοῖς. 9 γε. ταῖς ψυχροτέραις
 κρείσσει. 10 γε. ψυχρότητας. 11 γε. παρότι. 12 γε.
 ἐτι.

affecto, ob calidam renum intemperiem [propter
 immensam siquidem renum præter natura
 dispositorum attractionem] talis urina
 perfluit. Lotium tenue & album à febrici-
 tantibus redditum quotidianam febrem in-
 termittentem, ob succum ejusmodi, signifi-
 cat. Et in hepatis temperamento naturaliter
 frigidiore urinæ tenues & candidæ mejun-
 tur; quales etiam propter obstructionem ex-
 cūnt, pariter ac in nephriticis, & quartana-
 rum principiis. Urinæ tenues & albæ in hy-
 dropicis [etiam] procedunt propter abundan-
 tem causam. Urinæ tenues & candidæ iis
 qui obtorto collo sunt, caput etiam & hume-
 ros gravatis, caligationem & animi deliquium
 significant. Hac autem voce *ουραίνε* Hip. tam
 infuturus est quam in præterito, ut quan-
 do ait: „Sudor multus à somno, absque cau-
 „sâ manifestâ, corpus copiosiori alimento uti
 „declarat. Urina copiosa in febribus tenuis &
 alba fluens (morbi) remissionem denotat. U-
 rina tenuis & alba perpetuò in febribus in-
 gravescentibus abscessum ad inferiora præ-
 cordiorum loca fieri ostendit. Urina itidem
 talis in ardenti febre proveniens phrenitidem
 indicat. Cum enim febris ardens præ copia
 bilis flavæ gignatur, si urina ea non tingeat-
 tur, excrementum biliosum sursum tendens
 sublimem capitis locum corripuit, & si locus
 F iste

ἐμπρόσθιον ¹³ ἔκκεφάλῃς τόπῳ [φλεγμονῶν ἀπερ-
 ζασάμενον] ἐν ταῖς κατ' αὐτὸν μιλύγξι Φρενίτιν ἐ-
 ποίησεν· καὶ εἰ μὲν ἡ Φρενίτις ¹⁴ παύσεται Διὰ τῆς
 αἰτίας, ὡς ἴπῃ αἱμορραγίας διὰ ῥινῶν, ἡ δὲ ¹⁵ ἰδρώ-
 τα πολλὰ ἐν τῇ κεφαλῇ ¹⁶ γηρονότα, ἔσθ' ἔρκε λεπτὴ ἐ-
 λαικοῦ ἐρχομένη, ἀνεσι σημαίνει· εἰ ὅτι ἔσθ' οὖρον πύ-
 τε γηρομένη παρέσι ὅτι καὶ Φρενίτις γηρονίσκασα, οὕτω
 Διὰ τοὺς θνήσκῃ.

13 γρ. τῇ κεφαλῇς. 14 * γρ. παύσεται. 15 ἰδρώτων
 πολλῶν. 16 γρ. γηρονότα.

Κ Ε Φ. 5.

Περὶ χρωμάτων τῶν Οὐρῶν.

Κ ΑΙΡΟΣ ἔν ἐξηγήσασθαι περὶ τῶν χρωμάτων
 Διὰ Φορῶν, καὶ εἰπεῖν πόσῃ εἰσι, ἔ' ὅπῃ,
 ἔ' μὲν ποταπῆς συστάσεως διώκοντα συμπελα-
 κνῶναι, ἡ πῶσῃ, ἡ πίτες. ² Εἰς [μὲν] ἔν τῶν χρω-
 μάτων πρῶτον τὸ λευκόν, ἔ' τέττε πλάτες ἐν ἑαυτῷ
 κεκτημένη· κρύσταλλος ᾧ καὶ χιών, ἔ' τίτανος, ἔ' ὀ-
 δωρ ἀκροφινές, λευκὰ μὲν, σὺν ἐν τῷ ἄκρῳ ὅτι πάν-
 τα· ἐνδεέστερον ⁴ ὅτι τέττε ἔ' χρώματι τὸ γαλακτώ-
 δες, νοκόμενον πηλίκον ἐστὶν ἐκ τῶν ἐπιωνυμίας· εἶπε
 Σπολιπόμενον τέττε, τὸ Γλαυκόν, ὡς κέρως διακρί-
 νῇ ὡς οἱ κτηδόνες ἔ' κερσποιδῶς χιτῶν ἔ' ὀφθαλ-
 μῷ ⁶ εἶπε [τέττε] Σπολιπόμενον τὸ χαροπὸν. Εἰς ὅτι

1 γρ. ποῖα. 2 γρ. Εἰς ἑν. 3 γρ. αὐτῶν. 4 ἰσ. καὶ
 5 γρ. προσωυμίας. 6 γρ. εἶτα ἀπ. ἐστ.

iste sit cerebri anterior in meningibus ipsum circumvestientibus [inflammationem faciens] phrenitim arcessit. Si vero cessaret phrenitis ob causam aliquam, ut in fluxu sanguinis per nares aut ob sudorem multum in capite exortum, urina tenui & candida fluenti, relaxationem denotat. Sin vero urina tali excreta per tempus aliquod perennaverit phrenitis, ita affectus moritur.

C A P. VI.

De lotii coloribus.

JAM vero tempus est, ut urinarum differentias etiam exponamus; item quot sint, & quales, & cum cujusmodi consistentia aut omnes, aut nonnulli conjungi queant, edisseramus. Inter lotii colores præcipue quidem est Albus, qui & in se latitudinem complectitur. CrySTALLUS enim, Nix, Calx, & aqua limpida, alba quidem sunt, sed non in summo gradu omnia. Color etiam & albedine hac summa remissius est lacteus, qualisnam sit ex ipsa appellatione apparens; dein huic cedens Glaucus color, ut cornu pellucidum, aut pectines tunicae corneae oculi referens, postea verò illo adhuc remissior Ravus.

τὸ χαίρειν οἰάπερ τὰ ἑ καμύλων ἔρια τὰ ὑπόλβη
κα· ἢ ὡς λίθ⁷ ὀνυχίτης. Ταῦτα ἢ μὴ τὰ χρώμα⁸
λευκά κατὰ πριότη⁹, κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥτιον ἐστίν.
Εἰ ἢ βαφίω¹⁰ δέξοιτο ἢ πνα χολῆς ὅ τὸ λευκὸν ὕδωρ,
κατὰ μὴ πριώτων λόγον ὑπωχρον γίνεται, ὡς ἀφί-
ψημα χυμῆς ὁμοθεύει· εἰ ἢ ¹¹ Διερμείνη χροῖον
ἵνα ἢ ἔψησις, ¹² καθ' βαφίω¹³ παλίστα πιούσα, ὡχρὸν
δοσιπλῆ τὸ χρώμα, δηλοῦν φελοσποτέρων χολῆς ὅ
περιτέρη τὸ ὑδατῶδες ὅτι δέξασθαι. Ἀπὸ ἢ πύτε πί-
τικται τὸ ὑπόπυρρον, εἰρηθὲς χροῦ τῷ δὸτ¹⁴ ἑ Κελ-
λικῆς ἐρχομένη· εἴτα τὸ Πυρρὸν ¹⁵ ὅ ἐστι κατ' αἰλήθειαν
ὀβρυζέ¹⁶ χροῦς. ¹⁷ Εἴτα τὸ ὑπόξανθον εἰρηθὲς κνίκω¹⁸
εἴτα τὸ ξανθὸν ὅπερ εἰρκε τῷ αἰληθινῷ κρόκω. ¹⁹ Αὐθις ἢ
τὸ ὑπερυθρον γινόμενον [μὴ] δὸτ²⁰ ἰχωροειδοῦς αἵματος
ὡς τὸ ἐκ λευκῆ χρώμα²¹ λαμπρῷ περισπλῆν²²,
ὅπερ ἔοι βαφεῖς φλόγινον²³, οἱ ἢ περὶ ἑ Γαλιων
φοινικῶν ὀνομάζουσι. Τὸ ἢ ὑποτάξαι ἢ περιτάξαι ἢ
ὑπὸ περιέθεσιν ἐν τοῖς χρώμασιν οὐ πέντης ὁμοίως εἰώ-
θασιν ὑπολαμβάνειν· ἄλλοι ²⁴ ὅ περιτάξιεν, ἄλλοι
²⁵ ὑποτάξιεν. Τὸ ἢ Ἐρυθρὸν, ὡς τὸ αἷμα τὸ κα-
θαρόν ἔοι ἀθόλωτον, τὸ ὅ ὑπερβάλλον τῷδε ἢ ἐλατ-
τὸν οὐχ ὑγιὲς, ἀλλὰ νόθον. Τὸ ἢ οἶνωπὸν, ἢ ὡς με-
λάντε²⁶ οἶν²⁷, ἢ ὡς ²⁸ βαθύπερον ἔοι περιφύζον αἷ-
μα, καθὼς ἐστίν ἢ ²⁹ χροῖα ὅ ἡπα³⁰. Τὸ ἢ Κυανοῦ
ὡς τὸ σισημερῶν ἐκ χολῆς ξανθῆς ἢ ὑπερσπῆ-
μῶν,

7 * γρ. μ. ἔν. 8 * γρ. τιός. 9 γρ. τὸ ὑδατῶδες. 10 γρ.
διερμείνη 11 γρ. ἢ καθ' βαφίω πλ. ποιήσαι. 12 γρ. ὅτι.
13 * γρ. αὐθις τε. 14 * γρ. ἄ. μεθ' αὐτ. 15 * γρ. φλ. λίγιστον
16 γρ. ἄλ. μιν. 17 γρ. ἄλ. δι. 18 γρ. βατό. 19 γρ. χροῖα.

Est vero rarus color quales pili camelorum
 sibalbidi, vel ut lapis onychites. Hi quidem
 sunt colores juxta qualitatem candidi, secun-
 dum magis & minus. Quòd si tincturam ali-
 quam bilis urina candida admiserit, primum
 quidem subspicea fit, ut decoctio *χυμῶδης* se-
 micoctæ; sin autem aliquo tempore persti-
 terit coctio tincturam saturiorem efficiens,
 colorem spiceum absolvit, lotium quam prius
 copiosorem bilem suscepisse indicantem.
 Huic succedit subaureus color auro à Celtica
 venienti persimilis: deinde Rufus, aurum
 obryzum revera referens. Postea subflavus
 similis Cnico; hinc Flavus, qui vero Croco
 respondit. Rursus subruber qui à seroso san-
 guine oritur, ut ex colore candido fulgore
 accedente (color) iste, quem Infectores etiam
 flammeum, Galenus vero phœnicium, ap-
 pellant. Quoad positionem vero præpositio-
 nis *ὡς* in coloribus ante vel post, non omnes
 pariter sentire solent; alii enim præponunt,
 alii subjiciunt. Ruber vero est, ut sanguis pu-
 rus & sincerus; quicunque enim illum su-
 perat, aut ab eo deficit, non verus est sed
 spurius. Vincens vel vinum nigrius refert, vel
 spissiore & purpurascentem sanguinem, qua-
 lis est color Jecoris, Venetus ut quod corru-
 ptum est & superadustum. ex bile flava, co-
 lore

μήν, τῇ ²⁰ χροῖα^α γαρῶδες, ὡς τὰ ^τ ἱκτερικῶν
^ερεθ. Ὁ δὲ κανὼν ^ε κυανοῦ χρώματι^α κατὰ ^τ Γα-
 λιλῶν, ἐστὶ ²¹ πεισ^ατο· λευκὸν λαμπρεῶ^α ²² πρεσλαθ^α
 καὶ εἰς μέλαν κατ'ακρὸς ἐμπεσόν, κυανοῦ ἐπίησε· τὸ
^τ Φαῖον [τὸ] ἐκ λευκοῦ ^ε μέλαν^α κρηθέντων
 αἰδηλοῖς ²³ γινόμενον, ὡς τὰ ξηροὶ ἰχθῦες. Τὸ δὲ
 χλωρὸν, ὡς ²⁴ πρεσιπτον, κρημβίζον, καὶ ²⁵ ὡσεὶ
 χλοῦ· πλάτ^α δὲ ἐν αὐτῷ θεωρεῖται· τὸ γὰρ ἰῶδες
 καὶ τὸ σμαραδίζον, καὶ τὸ ἰσχυρῶδες, πάντ^α χλωρῶ
 καὶ τὸ μαῖλον ²⁶ καὶ ἥτιον. Ταῦτα ^τ ὑπὸ θερμότη-
 τ^α ²⁷ τὰ πλεῖστα ἐγγίγνεται. Τὸ ^τ Πελοιδόν [τὸ] βα-
 θύπρόν ἐστι ^ε Φαῖον, ὡς μόλις δ^α, καὶ τὰ ²⁸ ἐπερ-
 χόμενα ἐκ ^τ πληγῶν τῷ σώματι ^ε τὰ ἐκ θλασ-
 μάτων μελανίζοντ^α χρώματ^α. ²⁹ Τοῦτο δὲ ἢ ὑπὸ
 φύξεως γίνεται, ἢ ὑπὸ πληγῆς. Ἀπὸ δὲ πύτης τὸ
 Μέλαν, ἐνδεκνύμενον ποτὲ μὴ φύξιν, ποτὲ ^τ θερ-
 μότητα· Εἰ μὴ γὰρ ἐκ χλωροῦ πρεσησησμενῶς θερ-
 μότητ^α· εἰ δ' ἐκ πελοιδόου, φύξιν. Ἐστὶ δὲ ἐπι-
 κεινα πάντα ^τ χρωμάτων· καὶ πᾶσι πλάτ^α ἱκα-
 νόν ³⁰ ἔχει καὶ μαῖλον ^ε ἥτιον· πλεῖστα γὰρ μέλανα [ἀλ-
 λα αἰδων] κατ'ακρὸν ^ε αἰνόμοια. ³¹ Περὶ μὴ [τ] ^τ
 χρωμάτων ἱκανὴ διδασκαλία, συλλεχθεῖσα ἀπὸ [τ] ^τ
 διδαχῶν ^τ παλαιότερων ³² ^ε σοφῶν ἰατρῶν. Τούτων
^τ χρωμάτων, οἷα διώκονται συμπλακτέωαι μὲ πα-
 χείας συστάσεως, ἢ μὲν λεπτής, καὶ πινὰ ἐξ αὐτῶν

ση·

20 γρ. τῇ τε χρ. 21 γρ. συνίλθαι. 22 ἰσ. ταῦτα
 23 γρ. γινόμενον, ὡς ἰσχυρῶδες. 24 γρ. πρᾶσιπ. 25 * γρ.
 ὡς ἰ. χλ. 26 γρ. μ. τι. 27 γρ. θερ. πλεῖστα. 28 γρ. ἐκ
^τ ἐπερχεινῶν πληγῶν τ. σ. 29 * γρ. ταῦτα δὲ ὑπ. 30 γρ.
 ἔχει. 31 Καὶ π. 32 γρ. παλ. σοφῶν τε καὶ ἰ.

lore garo similis, cujusmodi sunt morbo regio laborantium urinæ. Veneti autem coloris regula juxta Galenum, talis est. Candor splendori adjunctus, & in nigredinem saturatam incidens Venetum efficit. Fuscus vero ex albo & candido inter se mistis exurgit, cujusmodi coloris sunt cariculæ aridæ. Viridis autem ut Porraceus, ad brassicæ colorem vergens, & herbaceus. Latitudo certe in eo consideratur; Æruginosus enim, smaragdinus & Glasteus omnes virides sunt secundum magis & minus. Hi autem [colores] à calore ut plurimum orti sunt. Lividus vero obscurior est Fusco, plumbum refert, nec non vibicum & contusionum nigricantes colores. Cæterum (color) hic aut à frigore fit, aut plaga. Ad hæc niger color interdum frigiditatem denotat, interdum calorem, & quidem si viridi succedat, calorem; si verò livido, frigus. Est autem hic supra omnes colores, & latitudinem magnam habet secundum magis & minus. Etenim multa nigra (sunt) [alia aliis] magis satura & dissimilia. Et de coloribus quidem hæc sufficiant, ex veterum & sapientum medicorum monumentis collecta. Ex iis coloribus quinam cum crassa aut tenui consistentia connecti possint, & quæ ex ipsis significantur, tam in sanis corporibus,

σημαινόμενα, ἢτε ἐν ὑγαίνεσι σώμασιν, ἢτε ἐν
νοσθεσι πνευμάτων ὁ λόγος διδάξει.

Κ Ε Φ. Ζ΄.

Περὶ τῆς λεπτῆς ἔρων συστάσεώς τε καὶ
χρωμάτων συμπληρωμάτων.

ΕΠΕΙ δὲ περὶ χρωμάτων διδάσκοντες πνεύμα-
τι καὶ ἐν τῇ λευκῇ ἡ ἀκραιφνεστάτη ἀπεχρί-
στα, τὸ πρὸς γαλακτώδες καὶ τὸ γλαυκόν, καὶ τὸ
χαροπόν, ἵνα μὴ πρὸς χρωμάτων ἀζευκτον πρὸς
λείψωμιν τῇ λεπτῇ συστάσῃ² συμπλέξωμιν καὶ αὐτὰ καὶ
συμπλέξωμιν, καὶ τί σημαίνουσιν ἐξηγητώμεθα.

Τί δηλοῖ τὸ λεπτόν καὶ γαλακτώδες; Τὸ συστα-
ται³ ἐν ταῖς δόχασι τῶν πυρετῶν τοῖσιν ἐρχόμενοι,
πενηρόν· ἐν δὲ ταῖς πύρεσσι, εἰ [τὸ] πολὺ,⁴ λυ-
σιτελές.

Τί δηλοῖ τὸ λεπτόν, γλαυκόν καὶ χαροπόν; Ὅτι
μὴ ὅτι ἡ λεπτὴ σύστασις ἀπεπρίος ἐστὶ, δῆλον τοῖς πρὸς
ἡμῶν σοφοῖς· τὰ δὲ χρώματα ταῦτα συνερχόμενα
ταύτην πλησίον ὄντα ἡ λευκῇ, καὶ αὐτὰ ἀπεψίαν ση-
μαίνουσιν· ὅτι ἡ ἐχρώσθησαν παρὰ τὴν αἰσθησὶν
ἐμφάντα θερμῇ· ἔκθεν τὸ λεπτόν μὴ τέτων τῶν χρω-
μάτων συνιστάμενον ἀπεψίαν σημαίνει.

Τί δηλοῖ τὸ λεπτόν καὶ ὑπόχρον, καὶ ὀχρόν;
Ἀρχὴν πέψεως τὰς τριαῦτα⁵ σημαίνουσιν· τίς μὲν [δὲ]
σύ-

1 γρ. ἰσχυρὸν δὲ.

2 γρ. συμπλέξωμι καὶ αὐτὰ καὶ τισ.

3 γρ. καὶ ε. τ.

4 γρ. καὶ λ.

5 γρ. αὐτά.

6 γρ. τ. οὐρα.

quam in ægrotantibus , orationis sequela docebit.

C A P. VII.

De Urinarum consistentia tenui & coloribus connexis.

QVONIAM vero de coloribus verba facientes, eos qui à candido purissimo distant superius enumeravimus , Lacteum etiam, Glaucum , & Ravum ; ne colorem ullum non conjugatum prætermittamus, consistentiæ tenui jungamus illos & connectamus , & quid significant exponamus.

Quid significat Tenuis & Lactea? Talis reperitur; cujusmodi si in febrium principiis mingatur, mala est: in declinationibus vero, si copiose fluat, utilis.

Quid significat Tenuis, Glauca & Rava? Quod sane Tenuis urinæ consistentia cruda sit, doctis, qui ante nos fuerunt, constat. Hi autem colores congregantes cum hac (consistentia) cum ad album propius accedant, ipsi quoque cruditatem denotant. Nullatenus enim tincti sunt ob natiyi coloris imbecillitatem. Tenuis itaque urina coloribus hisce copulata, cruditatem indicat.

Quid significat Tenuis, Subspicca & Spicca? Concoctionis primordia istiusmodi (urinæ) si-

σύσπιν ὡς ἀνασκαυτέραν τὸ φύσιν θερμὸν σὺν ἰχθυ-
σι παχυῶσαι· τὸ δὲ χρώμα, ὡς δίκταλῶπερον, εἰς δὲ
χρῶν πέψως μετέβαλε.

Τί δηλοῖ τὸ λεπτόν, ὑπόπυρρον καὶ πυρρὸν; Τῷ
κρεῖττον δὲ ὁ πρῶτος· σημαίνει γὰρ τὸ ποιῶν ἕρον τὸ
ἔμφυτον θερμὸν ἐρρωθεῖν⁸ διὰ τὰ πλεονάζοντα κατὰ βα-
φίω τῷ ἔρῳ παρὰ χρεβλῶσαι· διὰ δὲ τὸ μὴ ἰσχύειν καὶ
πλεῖον ὑλὴν παχυῶσαι, καλεῖται καὶ αὐτὸ ἀπτεπλον ἕρον.
Τοῖσιν ἐλθόν ἐς ὑδραγωγὸς κινδυνώδεις· ὥσπερ τὸ ὑ-
δατῶδες, ὠφέλιμον.

Τί δηλοῖ τὸ λεπτόν, ξανθὸν καὶ ὑπόξανθον; Ἐστὶ
λεπτόν [μὲν] ὡς⁹ ὑπέκειτο [αἰκ.] ὑπόξανθον ἢ
ξανθόν· καὶ τὰ ποιῶντα καὶ μὲν πλεῖον σύσπιν, ἀπτεπλά
καὶ δὲ τὰ χρώματι, ὃ μόνον δὲ καὶ φύσιν ἐξεσηκασιν,
αἰκὰ καὶ ὑλὴς ἔνδειαν δηλοῦσιν· ἀσιτήσονται γὰρ νέε-
προς πλεῖον ἡλικίαν, διὰ πλεῖον ἔνδειαν τῆς ὑλὴς τὰ ἔρῳ
φαίνοντα ὑπόξανθα ἢ ξανθὰ, διὰ τὸ πλεονάζειν ἐν
τῷ βίῳ θερμότητά ἵνα παρὰ φύσιν, πλεονασμὸν
χολῆς¹⁰ γινώσκων· διὰ τὸ [τῇ] πολλῇ θερμότητι ἐκ-
χολωθῆναι τὸ αἷμα· καὶ μάλιστα χρονοσέσης τῆς ἀσπ-
τίας ἐν ὥρῃ θερμῇ, ἐν ἣ τριταῖοι τὰ πλεῖστα¹¹ ὑπὸ γλ-
γνοντα· καὶ γὰρ καὶ¹² αὐτῶν τὰ ἔρῳ ξανθὰ διὰ ταύ-
τας τὰς αἰτίας. Καὶ ἡ ἀρχευπνία, καὶ ἡ φροντίς, καὶ
ὁ κῆρ¹³ ξανθὰ τὰ ἔρῳ σκοφαίνεσι. Καὶ πλεῖον μὲν
τῷ

7 γρ. πρώτε.

8 γρ. ἀλλὰ τῷ πλ.

9 γρ. ὑπέκειτο.

10 γρ. γινώσκειν.

11 γρ. ἐπιγίνονται.

12 γρ. αἰκὰ.

gnificant. Consistentiam etenim utpote contumaciorē, calidum nativum densare non potuit; colorem vero, ut sequaciorē in coctionis limine mutavit.

Quid significat Tenuis, Subaurea & Aurea? Hæc priorē melior est. Talis enim urina calorem insitum corroboratum esse, ob pleniorē tincturam lotio communicatam, indicat. Quia autem materiam incrassare non potuit, ideo hanc urinam etiam crudam vecitamus. Talis ab hydropicis micta, fontica; quemadmodum aquosa, salutaris.

Quid significat Tenuis, Flava & Subflava? Esto quidem Tenuis ut supponitur, verum Subflava aut Flava; & hujusmodi (Urinæ) quoad substantiam, crudæ sunt; quoad colores autem, non modo à naturali Urinæ constitutione recesserunt, verum etiam materiæ defectum indicant. Cibo enim abstinens juvenis quispiam, & urinæ subflavæ aut flavæ ob materiæ penuriam apparebunt. Intus enim calor quidam præternaturalis augeatur, qui bilis copiam progignit, eo-quod calore plurimo sanguis bilefcit, & potissimum si prolongetur inedia tempore æstivo, quo tertianæ febres maxime contingunt. His enim urinæ flavæ sunt ob easdem causas. Quinetiam pervigiliæ, cura, & labor urinas flavas efficiunt. Et de complicationibus quidem

Ἦ συμπλοκῶν τῇ λεπτῇ συστάσει [ἢ μεθ' οἷον χρωμάτων διώα] συντίθεσται] ἱκανὰ τὰ εἰρημλῖα. Δωπὸν ἢ ὅπῃ Διφθογγμαίῳ¹ ἢ διφθ. σαφηνείας ἐκδήσωμεν [αὐταίς, ἔως] Λεπτὸν Λόλην. Λεπτὸν Γαλακτιῶδες. Λεπτὸν Γλαυκόν. Λεπτὸν Χαροπὸν. Λεπτὸν Ωχρόν. Λεπτὸν Υἱωχρόν. [Λεπτὸν Υἱόπυρρον] Λεπτὸν Πυρρὸν. Λεπτὸν Υἱόξανθον. Λεπτὸν Ξαθόν.

13 γε. σαφηνείας αὐτῆς χάρις ἐκδήσωμεν.

Κ Ε Φ. Η'.

Περὶ Ἦ συμπλοκῶν τῇ παχύει συστάσει.

ΕΠΕΙΔΗ πάσαι τὰς συμπλοκὰς τῇ λεπτῇ συστάσει, μεθ' οἷον χρωμάτων διώαται συμπλακίῳ, αὐτάρεως ἐπισησόμεθα, ἢ τί σημαίνουσιν εἰρημλῖα, ἢ ὅπῃ Διφθογγμαίῳ αὐταίς ἐξεθέμεθα· μετὰ δὲ αὐτῶν² ὅπῃ τὰς συμπλοκὰς τῇ παχύει συστάσει, καὶ ἑπωμεν μὲν πῶς χρωμάτων³ διώα] συμπλακίῳ.

Τί δηλοῖ τὸ Παχὺ Λόλην; Η' τοιαύτη συμπλοκὴ συνίστα], καὶ δηλοῖ τὸ ὥμὸν χυμὸν πάντῃ πλεονάζει ἐν τοῖς αἵματι, ἢ ἐπὶ τὰς Διφθογγὰς ὅ φλέγμαίῳ ὡς ἐστὶ τὸ ὑαλῶδες φλέγμα, ἢ τὸ αἷμα, ἢ [π] ἄπειον. Τὸ τοιοῦτον παχὺ ἢ πολὺ Λόλην ἐλθόν ῥύε]⁴ ἔσπασται ἐπ' ἀρεθρὰ χημνῖα τοῖς περὶ ποιηθέντων αὐτὰ ἢ τῶν ὁπωσὲν ἐν νόσοις κερπώδεσι ὅ τῶν χρόνισασι δὴ πλῆθ' παχέων χυμῶν.

Τί

1 γε. ἐπ. δι. 2 γε. μετ. δι. ἢ ἐπ. 3 γε. ἢ αὐτὰ δὴ συντίθεται. 4 γε. ἀποσπασίς ὡς α. 5 γε. νύσῳ κοπῶμεν.

dem Tenuis consistentiæ [& qualibus cum coloribus conjungi possit] sufficient quæ dicta sunt. Superest, ut quasi in tabula dilucidius ipsas exponamus, hoc modo: Tenuis Alba. Tenuis Lactea. Tenuis Glauca. Tenuis Rava. Tenuis Spicea. Tenuis Subspicea. [Tenuis Subaurea.] Tenuis Aurca. Tenuis Subflava. Tenuis Flava.

C A P. VIII.

De consistentia crassa connexionibus.

PŌSTQVAM tenuis consistentiæ complicationes omnes, colores viz. quibuscum copulari queat, sufficienter recensuimus; & quid significant diximus, & in tabula exhibuimus; ad consistentiæ crassæ connexiones transcamus, dicamusque cum quibus coloribus complicari possit.

Quid significat Crassa Alba? Ejusmodi complexio datur, & humorum crudorum copiam magnam in vasis declarat, ut & cæteras pituitæ differentias, vitream viz. salam, & qualitatis omnis expertem. Tale lotium spissum & copiosum candidum est, abscessu liberat in articulis facto, in illis qui iisdem (art. viz.) olim laborarunt, quique morbos cujuscunque generis laboriosos patiuntur, & crassorum humorum copia diutius vexati sunt. Quid

Τί δηλοῖ τὸ Γαλακτώδες Παχύ ; Καὶ τὸ τοιῦτον σωίσα), καὶ εἰς τὸν Δεξιὸν πύλον τοιῦτον ἔρχε), λιθίασι τὸ κύστεως ἢ τὸ νεφρῶν σημαίνει.

Τί δηλοῖ τὸ Παχύ Χαροπὸν ; Ἡ τοιαύτη συμπληκὴ σωίσα), καὶ ⁶ εἰ ἀπὲρ σπλῆνός μιν δηλοῖ ⁷ κακοπαθεῖσαν περὶ τὸ ἐν τῷ σώματι εἶναι· εἰ δὲ καὶ ἀναπνευστικῆς πύλης τὰ τοιαῦτα ⁸ γίνωνται, οἷα τὰ τὸ ὑπερζύων, δηλοῖ κεφαλαλγίαν ἢ ὕσιν ἢ ἐσουλίαν. Πῶς δὲ ⁹ φανερὸν ἢ ἀναπνευστικῆς πύλης εἶσιν, ἢ ἀποκαταρτίζονται, δηλονότι τῷ ἔξωθεν πυρὶ ἐλεγχόμενα· θερμαίνονται γὰρ περὶ φύλας καὶ τὸ αἶμα ὑπερφάνειαν δίδουσι. Καὶ ¹⁰ αἷμας τε δὲ, αὐτὴ ἢ συστάσις παχὺα ὅσα εἰς τὴν πύλιν θρομβώδης εἶναι ἐν πυρετοῖς, ταύτη ἐπακροθυῖται πλεονάζουσα ¹¹ ἔργον λεπτὸν, λύσιν δὲ πυρεῖς ¹² σημαίνει.

Τί δηλοῖ τὸ Παχύ Ὑπερυθρόν ; τὸ τοιῦτον σωίσα), καὶ εἰ εἰσιν ἢ ὑπερσυστάσις τοιαύτη, χρονιωτέρως τὰς νόσους ἀποτελεῖ, καὶ σωτηριώδης.

Τί δηλοῖ τὸ Παχύ Ἐρυθρόν ; Τὸ τοιῦτον σωίσα), καὶ δηλοῖ περὶ τὸ αἱματικὸν χυμὸν ἐν τῷ σώματι εἶναι· ὥστε ἐν πυρετοῖς, καὶ ἐν τοῖς ὀξείαις πυρετοῖς. Τὸ τοιῦτον κατ' ὀλίγον ἀπερήμενον κίνδυνον σημαίνει· ὥσαύτως καὶ τὸ τοιῦτον ἔργον ἐν τοῖς τοιαύτοις πυρετοῖς ἀκρίβηται ὑπερήμενον καὶ ¹⁴ καφώσεως καὶ κεφαλῆς ὀδυμῆς, ¹⁵ τρεχέλης [π] καὶ ὑπε-

6 γρ. εἰ μὲν ἀτ. ρόιν. 7 γρ. κακοχυμῶν π. 8 γρ. τ. οὐρα φαίνονται. 9 ἰσ. φαιφεται. 10 γρ. δ. ὅτι. 11 γρ. αλ. δι. τῆτο· ἢ τοιαύτη σ. 12 γρ. πλ. ἔργε λιπῖν. 13 γρ. σημαίνει. 14 γρ. ἐπιχρίσις. 15 γρ. καὶ τρε.

Quid significat Crassa Lactea? Etiam ejusmodi constat, & si per dies complusculos talis processerit, renum, aut vésicæ calculum ostendit.

Quid significat Crassa Rara? Talis quidem complexio constat, quæ si imperturbata manserit, corpus pessime affectum declarat; sin vero ejusmodi Urinæ perturbatæ fuerint, qualia sunt jumentorum lotia, capitis dolorem, aut præsentem aut futuram, indicant. Quomodo autem appareat an perturbatæ sint, an subsidentes, clarum dum igni externo probentur; calefactæ enim bullas in superficie ostendent. Cæteroquin hæc certe consistentia crassa si in febribus grumosa esse contigerit, copia tenuis Urinæ hanc subsequuta febris solutionem significat.

Quid significat Crassa Subrubra? Talis consistit; ac si tale fuerit sedimentum diuturniores morbos efficit, & sanabiles.

Quid significat Crassa Rubra? Istiusmodi datur, & humorem multum sanguineum in corpore significat, ut in febribus continuis & acutis. Talis Urina paulatim fusa periculum significat. Simili etiam modo talis Urina in talibus febribus sine sedimento projecta, cum surditate & capitis dolore, colli etiam & hypochondriorum, morbum

ὑποχοιδαίει, ἵκτερον ἔστωι περὶ τῆς ἐβδόμης σημαίνῃ.

Τί δηλοῖ τὸ Παχὺ πελιδιόν; [Καὶ] τὸ τοιοῦτον συνίστα], καὶ ἐὰν ¹⁶ ἔλθῃ ἐν πυρετοῖς καυσώδεσι, κεφαλῇ αἰγῶσι, καὶ πλειωδυναμίοις, φέρει κρίσιν.

Τί δηλοῖ τὸ Παχὺ Οἰνωπὸν; Τὸ τοιοῦτον συνίστα] ἐπὶ ὑγιασιόντων ἐρχόμενον περὶαν ἢ δρόμον τὰ ποικίλα γινόμενα σημαίνῃ· περὶ βουτέρσι δὲ ἐπὶ γλυόμην ἐκ ποικίλου χροῦ, κακῶν ἀπαλλαγῆναι ἢ κύειν, ὡς ἐπὶ πολὺ, σημαίνῃ· ἀλλὰ τέλος δὲ τοιαῦτα γινόμενα ¹⁷ εἰς λιθίασιν φερίσταν].

Τί δηλοῖ τὸ παχὺ Κυανῶν; ¹⁸ Τῷτο συνίστα], καὶ ἀλλὰ τέλος τοιοῦτον ἐρχόμενον, ἵκτερον σημαίνῃ.

Τί δηλοῖ τὸ Παχὺ Χλωρόν; Τὸ τοιοῦτον ἔρον ἐν πυρετοῖς μὴ καθιστάμενον πᾶσα κρεσσινόν· ¹⁹ σημαίνῃ δὲ καὶ ἄλλο· ἐν γὰρ πυρετῷ καυσώδεϊ τοιοῦτον ἔρον ²⁰ φαινόμενον, σφίγγειαν ἐσομένην δηλοῖ.

Τί δηλοῖ τὸ Παχὺ Μέλαν; Καὶ αὐτὸ ἢ συμπλοκὴ συνίστα], καὶ δηλοῖ καθαρίσιν δὲ μελαγχολικῆς χυμῆς, ὡς ²¹ ἐν τῇ πᾶσα κρεσσινῇ δὲ πεταρίαις, καὶ τῇ λύσει τῆς μελαγχολίας· καὶ ἀλλὰ φύξιν [δὲ] ἐρχον] [τῷ] τοιαῦτα, καὶ δὲ ὑπερόπτησιν δὲ αἵματι· ἀπὸ δὲ τῶν τοιούτων αἱμάτων παχυνομένη ἢ σύστασις δηλοῖ τὰ τοιαῦτα χρώματα μὴ παχείας συστάσεως ²² γίνεσθαι. Ὅτι δὲ ἀληθὴς ἐστὶν ὁ λόγος ἀκασον. Ὅτι αἱ τῆς

ἀλλὰ

16 γρ. φαίνεται. 17 γρ. καὶ ἰ. 18 γρ. τὸ τοιοῦτον ἔρον ἐν.
19 γρ. ἄλλως δὲ καὶ ἐν π. 20 γρ. ἐρχομένην. 21 γρ. ἐπὶ.
22 γρ. γινώσκου.

bum regium ante diem septimum futurum indicat.

Quid significat Crassa Livida? [Et] Talis constat; & si in febribus ardentibus emicta fuerit à capitis dolore, coque vehementi, vexatis, iudicium adfert.

Quid significat Crassa Vinea? Talis constat, & in sanis corporibus iter aut cursum non raro præcessisse denotat: senioribus autem diu superveniens vesicam à malis liberatam esse ut plurimum declarat. Diutius autem tales lætæ calculum minantur.

Quid significat Crassa Veneta? Hæc consistit, & talis jugiter micta morbum regium præit.

Quid significat Crassa Viridis? Talis Urina in febribus sedimento carens delirium portendit. Significat autem & aliud; in ardenti enim febre tale lotium apparens urinæ stillicidium præsto esse indicat.

Quid significat Crassa Nigra? Hæc etiam complexio datur, & humoris melancholici evacuationem declarat, ut in quartanæ febris declinatione, & melancholiæ (morbi) solutione. Propter refrigerationem etiam & sanguinis adustionem ejusmodi Urinæ redduntur: hisce autem causis incrassata consistentia tales colores cum spissâ substantia fieri ostendit. Quod autem verus sit hic sermo,

G

audi.

Διαφοραὶ δὲ μέλανα ἔργα παχύπερα δὲ καὶ φύσις ἔ-
 ρα εἰσὶ καὶ σύσασιν ἐν τούτῳ 23 δῆλον· δὲ πεπερησμέ-
 λυομένης δὲ μελαγχολικῆς χυμῶς 24 δι' ἔργα ἐκκε-
 νομένης ἔργα φαίνεται παχέια καὶ μέλανα. Ομοίως
 καὶ δὲ νοσήματι 25 τῆς μελαγχολίας λυομένης 25 καὶ πόσι
 δι' ἔργα ἐκκρίνεται τὸ αἷμα τὸ ποιῆσαι πλὴν μελαγ-
 χολίαν· ὅτι 26 ὁ μελαγχολικὸς χυμὸς γινώσκει καὶ
 παχὺς καὶ μέλας εἰς, δὲ τῷ καὶ τῷ ἔργῳ [πῶς]
 παχέια [καὶ μέλανα.] Ομοίως δὲ τὰ ἐξ ὑπεροπλήσεως
 αἵματι 27 γινώμενα καθὼς περὶ τῆς 27 παχύτητος καὶ
 σύσασιν ἐκτίσονται, δὲ τὸ πλὴν ἐν τοῖς αἵματι οὐχί-
 τητα ἀνιμᾶσθαι πλὴν ὑπεροπλήσιν· καὶ ἡ φύσις φαν-
 ρῶς παχυνθὲν πλὴν ὕλιν τῷ λόγῳ τῆς πῆξεως· σημαί-
 νει δὲ τὰ ποιῶντα ἔργα ἐν πυρετοῖς σαφῶς τῇ ἐπι-
 ρότῃ. Σημαίνει δὲ καὶ ἄλλο· ἐν γὰρ πυρετοῖς οἷον τὸ
 ποιῶντα ἐρχόμενον 28 μετ' ἰδρώτι κεφαλῆς τραχύτι
 [τε] καὶ τῷ, καὶ δυσανόίᾳ, πῶς, δὲ πλὴν
 ὑπεροπλήσιν. Σημαίνει δὲ καὶ ἄλλο· τὸ ποιῶν γὰρ ἐ-
 χόμενον ἔργον ἐν πυρετοῖς οἷον μὴ δυσανόίᾳς μὴ
 ἐχόμενης [κακῆς] τῆς κύστεως, θάνατον σημαίνει. 29 Πῶς
 εἰ μὴ ἐν τῇ συμπαλοῦν τῇ [τῇ] λεπτήσιν συστάσας με-
 αῖον χρωμάτων διώσται συστῆναι περὶ τῆς φαν-
 καὶ τὰ σημανόμενα αὐτῶν εἰρήκαμεν, καὶ τὰς αἰτί-
 δι' ὥς ἔστω γέγονας ἰσαφύσισαμεν, καὶ ἐπὶ 30 δια-
 ρεσμάτων αὐτὰς ἐξεθέμεθα· τὰ τῷ τῷ τῷ τῷ τῷ
 ἦ

23 γρ. ἐν δὲ δ. 24 γρ. δι' ἔργον. 25 γρ. τότε τὸ αἷμα
 διακρίνεται δι' οὖρον τὸ ποιῶν τ. μ. 26 γρ. καὶ ὁ. 27 γρ.
 παχύτητα καὶ κτήνη συστάσας. 28 γρ. μετ' ἰδρώτι
 29 γρ. καὶ π. μ. τ. σ. 30 γρ. διαγνώματος τῶν τῶν

audi. Quod tres urinæ nigræ differentiæ crassiores sint quoad consistentiam Urina naturali, hinc manifestum. Quartana soluta, & melancholico humore per Urinam excreto, Urinæ conspiciuntur crassæ, & nigræ; pariter Melancholia morbo soluto, etiam tum melancholiæ efficiens causa per Urinas excernitur. Quoniam melancholicus humor terreus, crassus, & niger sit, propterea Urinas etiam crassas [efficit nigrasque.] Similiter etiam quæ ab adustione sanguinis fiunt (lotia) ut supra dictum est, crassitiem in substantia possident, quia adustio humiditatem in vasis exhaurit. Frigus etiam materiam manifesto spissat ratione condensationis. Tales etiam urinæ in febribus convulsionem ex siccitate significant. Denotat & aliud. In febribus enim acutis urinæ ejusmodi emittæ cum sudore capitis, colli, & dorsi, cum spirandi difficultate, malæ, propter adustionem. Aliud etiam designat. Talis enim urina in febribus acutis cum foetore proveniens, vesicâ non laborante, mortis est nuncia. De consistentiæ quidem tenuis complexionibus, cum quibus coloribus consistere possit, superius scripsimus, earum quoque significata enarravimus, & causas ob quas ita fuerint explicavimus, nec non in tabula exhibuimus. Eodem modo & circa

Ἰπὶ τῇ παχείᾳ συστάσει 3¹ σωθήσονται & συμπλέ-
ξαντες τὰ μετ' αὐτῆς διωκόμενα χρώματα² σινε-
θεῖν καλῶς γεγράφωμεν, καὶ τὰ σημαινόμενα αὐ-
τῶν ἀκριβοῶς διηγορίσωμεν, καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν
ἐφείσωμεν, λοιπὸν κ³ Ἰπὶ 3² Διαγραμμάτων αὐτὰς
ἐκθήσωμεν ἕτως· Παχὺ Λεύκον. Παχὺ Γαλακτώ-
δες. Παχὺ Χαροπὸν. Παχὺ Τ'πέρυθρον. Παχὺ Ἐρυ-
θρόν. Παχὺ Οἰνωπὸν. Παχὺ Κυανῶν. Παχὺ Χλω-
ρόν. Παχὺ Πελιδνόν. Παχὺ Μέλαν.

31 γε. συντίγης.

32 ἰσ. διαγράμματος.

Κ Ε Φ. Θ'.

Περὶ τῇ συμπλοκῶν τῇ συμμέτρῃ συστάσεως.

ΛΕΙΠΕΤΑΙ ἔν¹ ὃν πρὸς τῆς συμμέτρῃ συστάσεως
εἶπεν, καὶ 2 Διασαφηνίσαι μὲν πόσων χρωμά-
των διώαται σινεθεῖν· αὕτη γάρ ἐστιν κατὰ
φύσιν σύστασις. Μεία 3 γὰρ ταύτης τῆς συστάσεως,
ὡς φησιν Γαλλῶδες ἐν τῇ πρὸς κρείστων, [τὸ] ὑπό-
πυρρόν & [τὸ] ὑπόξανθον σινώσεται. Ὁ δὲ Μάγνη⁴
τὸ πυρρόν & [τὸ] ὑπόπυρρόν· ἡμεῖς δὲ οὗτοι ἀνδρας
πειστές καὶ τιλικέτας [σφύες] ὄντας ἀκυρώσας ἀλα-
βόμεθα· ὅμως ἀνὰ τὰ 4 ἐκαστέρων ἀπολειφθέντα ἀνα-
πληρώσωτες τὴν πρέπουσαν μίξιν τῇ συμμέτρῃ συ-
στάσει⁵ σινωπλέξαντες συμμίξωμεν ἕτως. Σύμμετρον
ἐν συστάσει ἔντε τοῖς χρώμασιν Τ'πόπυρρόν, Πυρρόν,
καὶ Τ'πόξανθον. Ὁ π μὲν τῆς συμμέτρῃ συστάσεως ἡ
διωα-

1 γε. κ³ ἐπὶ τ. σ. 2 γε. διασαφῆσαι. 3 γε. ἔν. 4 γε.
ἰδέκ. λευκόντα. 5 γε. κλιζαντες.

consistentiam crassam componentes & complicantes colores qui cum illa convenire possunt pulcre descripsimus, & significata earum (connexionum) accurate recensuimus; & causas commemoravimus; reliquum est ut per tabulas illas exponamus in hunc modum. Crassa Alba. Crassa Lactea. Crassa Rava. Crassa Subrubra. Crassa Rubra. Crassa Vineæ. Crassa Veneta. Crassa Viridis. Crassa Livida. Crassa Nigra.

C A P. IX.

De Connexionibus mediocris Consistentiæ.

RESTAT jam ut de mediocri urinæ consistentia dicamus, & explicemus cum quibus coloribus connecti possit. Hæc enim est secundum naturam substantia. Cum hac itaque consistentia Galenus libro de Crisibus (colorem) subrufum vel aureum & subflavum consistere asserit. Magnus autem Aureum, & subaureum. Nobis quidem talis ac tantæ sapientiæ viros erroris insimulare est religio. Nihilo tamen secius quæ ab utrisque (horum) prætermissa sunt complentes, & misturam cum mediocri consistentia congruentem instituentes ita commisceamus. Urina tam consistentia, quam colore mediocris, Subaurea, Aurea, & Subflava. Cum

διώσται ἢ τ' χρωμάτων σινελθεῖν πλὴν ὅτι πόπυρρον
καὶ ὅτι πίζανθον ἐν τῷ μέσω ἔχοντα τὸ Πυρρόν. ὁ ὡς ἡ
σαφὴς ὁ λόγος [λοιπὸν] καὶ ὅτι Διὰ χρωμάτων
ἐκδήσωμεν ὅτως· Σύμμετρον ὅτι πόπυρρον. Σύμμε-
τρον Πυρρόν. Σύμμετρον ὅτι πίζανθον.

6 γρ. ἵνα δ' εἴη σ. 7 γρ. ἐκδ. αὐτὰ ὅτως. Vide Not.

Κ Ε Φ. Γ.

Περὶ ὅτι πίζανθου, καὶ περὶ πόνον πόνου τῆς
ἀρίστης ὅτι πίζανθου.

ΤΑΥΤΑ καλῶς ὁ σωθήσαντες ὁ πρίζανθου τὰ
ἐν τοῖς μεγεθμύροις φυλάξαντες ὅτι Διὰ
χρωμάτων αὐτὰ φανερῶσαντες, καὶ δὴ λαπ-
σι τοῖς μαθάνουσι πρίζανθου, πόνου ὅτι πίζανθου Διὰ
ἀριζώμεθα· τίς τε ἡ ἀρίστη ὅτι πίζανθου, καὶ τίς ἡ ταύ-
της σύστασις ἢ πρίζανθου ἀριζώμεθα ἢ πρίζανθου· καὶ
τὰ ἐξ αὐτῆς, ἢ ἐξ αὐτῶν σημαίνόμεθα δηλώσωμεν
ἐντε ὅτι πρίζανθου σώμασιν, ἐντε νοσήσι, καὶ ὅτι πρίζανθου
πρίζανθου ἐξ αὐτῶν διώσαντες ὅτι πρίζανθου· αὐτὴ
ὅτι πρίζανθου τὰτων ὁ ἐλάττωτες ὁ πρίζανθου ὅτι πρίζανθου ἀρ-
μόζουσι.

Ταῦτα μέλλοντες σωθήσαντες, καὶ πλὴν ὅτι πίζανθου,
ἢ πλὴν τε σύστασιν [πόνου τοῖς χρωμάτων] μίξαι θέλον-
τες, ἵνα τέλειον ὁ ὅρον ὅτι πρίζανθου, ὅτι πρίζανθου
ΧΡΙΣΤΟΝ ὁ ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν, ὁ δὴ γὰρ γνῶ-
σθαι,

1 γρ. συνήσαντες καὶ τὴν πρίζανθου. 2 γρ. καὶ ἐπ. 3 γρ.
π. αἶ. 4 γρ. τῇ τε σύστασιν μὴ διὰ.

consistentia etenim temperata nullus color convenire potest præter Subaureum, & Subflavum, qui in medio habent Aureum. Superest, quo clarior fiat sermo, ut illam etiam in Diagrammate exponamus, hoc modo. Mediocris Subaurea. Mediocris Aurea. Mediocris Subflava.

C A P. X.

De Sedimento, & primò de Sedimento optimo.

POSTQVAM hæc (omnia) bene composuerimus, & decentem ordinem in iis quæ dicta sunt servaverimus, per diagrammata illa exposuerimus & omnibus discere volentibus manifesta reddiderimus, de sedimento disseramus; Quænam sit optima hypothesis, & quæ ejus consistentia tam excedens quam deficiens, & quæ sint unius aut plurium significata declaremus sive in sanis corporibus, sive in ægris, quænam etiam prædictiones ex ipsis sumi possunt, tum periculosa, tum leviores, tum etiam ad sanitatem conferentes.

Dum hæc componere in animo habemus, sedimentum etiam & consistentiam cum coloribus miscere volentes, ut perfectam definitionem tradamus, CHRISTVM verum Deum

ᾧ, ὅπως τῆς ποιότητος μίξεως μηδὲν ἀφελείψω
μή.

Ἀρξώμεθα ἔν περὶ τὴν τὴν [τε] τῆς ἀρίστης Ἰπ-
πείσεως καὶ ἀσφάλειαν. Βέλκον δὲ ἐστὶν ἀπὸ σφωτά-
της Ἰπποκράτης ἰταύτῃ εἰπεῖν, καὶ μήτε περιθῆ-
κῃ, μήτε ἀφαίρεσιν ἵνα ὁ πιησώμεθα ἢ γὰρ περι-
θῆσις, καὶ ἢ ἐκλειψῇς ἢ καὶ φύσιν. Εἰς μὲν ἔν ἡ ἡ-
σις δὲ σφωτάτης Ἰπποκράτης ἀπὸ τῆς καὶ φύσιν Ἰ-
ππείσεως, ἡδε· „Οὐρον ἀεὶ ἐστὶν ὅταν ἀδύκη τε ἢ
„ Ἰππείσεως εἴη, καὶ λεῖα, καὶ ὁμαλὴ ἀπὸ πάντων τὸ
χερόν. Οὗτο· ὁ ἀνὴρ σφόδρα τε καὶ φιλοσωπικὸς
ὢν ἐκ δὲ ὀπικροτῆτος τὸ ὀλισμὸν ἀπεφύλατ, κα-
ταφρονήσας σύσαςιν τε καὶ χροῖαν ὡς μελεώπεσθ. Ἡ-
μεῖς δὲ τὸ ἀφελείψαν περιθῆσωμεν, καὶ τέλειον τὸ
ὀλισμὸν ἀπεφύλατ, ἵνα πάντες οἱ περιθῆζοντες
τὸ γαστρίων ἢ τὴν τυχῶσαν ἢ ἔχουσιν ὁ ἀθυρίαν.
Πολλῶν γὰρ ἴσας ἐκταρσῆτον ἢ μὴ τέλειον τὸ ὀλισμὸν
ἀκασατες, καὶ ὥστερ ἀσφον τὸ ἀκροατὴν ἐξηγητὴν
ἡγέμενοι.

Εἰς ἔν ὁ τέλειον ὀλισμὸς τὸ καὶ φύσιν ἔρων ποι-
το· Οὐρον ἀεὶ ἐστὶν ὅταν ἀδύκη τε ἢ Ἰππείσεως
εἴη, καὶ λεῖα καὶ ὁμαλὴ ἀπὸ πάντων τὸ χερόν τῇ συ-
στάσι μὲν σύμμετρον· τὸ χερόν ἢ ἐκ πυρρῆς καὶ
ἐκ πυρρῆς, καὶ ὀλίγον ἢ μετῆχον δὲ ξανθῶ. Καὶ ἰσῆ
ὁ ὀλι-

ἢ γὰρ ταῦτα.
7 ἰσ. ἔχουσιν.

6 γὰρ ποιήσασθαι. Vid. p. 18. l. 4.
8 ἰσ. ἀθυρίαν. Vid. Not.

nostrum invocemus, ut viæ dux existat, quo nihil ejusmodi missionis prætermittamus.

Primum ergò aggrediamur sedimenti optimi præparationem. Optimum duco juxta sapientissimi Hippocratis mentem hanc exponere, cui nec additionem nec subtractionem ullam faciemus. Appositio enim & sublatio secundum naturam minime sunt. Est quidem sapientissimi Hippocratis de Urina quæ secundum naturam est, effatum tale: „Uri-
„na optima est, quando sedimentum album
„fuerit læve, & æquale omni tempore. Hic vir & sapiens & breviloquus existens ex contento definitionem contexuit, præteriens substantiam & colorem, quasi magis particularia. Nos autem quod omissum est supplicamus, & definitionem omnibus numeris absolutam tradamus, ut omnes quotquot huic scripto appropinquaverint nullo modo tristes dimittantur. Plurimorum siquidem mentes perturbantur definitione manca audita, adeo ut expositorem viva voce discipulis recitantem, pro insipiente habeant.

Est itaque perfecta definitio istius quæ secundum naturam est urinæ hujusmodi: Lotium optimum est, quando sedimentum album fuerit, & læve, & æquale omni tempore, consistentia mediocri, colore aureum, aut subaureum, flavedinis etiam alicujus parti-

ὁ ὁρισμὸς ἔστι· ἐσόμενε θεωρεῖσθαι ἐν τῷ ἔργῳ ταῦτα
τὰ πείρασθα, ἢ ὡς πρὸς τ' ὁπίσθιν, καὶ τὸ χρῶμα,
τ' ὁπίσθιν καὶ τ' χρόνον, εἰπωμὲν ἕκαστον αὐτῶν ὁπίσθιν
θεῶν εἶναι.

Ἡ μὲν ἔν κ' φύσιν τ' ὁπίσθιν ἵνα ἔχη τὸ λευκὸν
χρῶμα, καὶ τὸ κατὰ πόσον, καὶ ἵνα εἴη λεία (ἢ ὡς
συνεχὴς ἐ ἀδιάσπαστος) καὶ ὁμαλὴ εἰς πολλὰς ἡμέ-
ρας τοιαύτη ἀφαιρέσει (τὰ γάρ ἐστιν ὁμαλὸν τὸ ἐν
χρόνῳ τηρέμενον.) Ὅσα μὲν ἔν ἐν τοῖς πέτραις τό-
ποις ἔκ' φύσιν παρυφιστάμεν ἐκτρέπονται, εἴπερ
εἴη δύο, τὸ τοιοῦτον παρυφιστάμεν ἐ κατὰ φύ-
σιν.

Κ Ε Φ. ΙΑ'.

Περὶ τ' τεσσάρων ἔκ' φύσιν παρυφιστάμεν
γνωσμάτων ἐκτρέπομένων.

ΩΣΠΕΡ ὅτι πρὸς σπύγῃσι ἀνωτέρω περὶ σπύ-
γων καὶ χρωμάτων ἐπιήσασμεν, ἔτω ἐ νῶ
πάντα μὲν τ' ὁπίσθιν σπύγῃσι, τ' ἔξῃς ἐχέ-
μεθα.

Τρέψωμεν δὲ ἐκ τ' τηρέμενων τεσσάρων τῇ τ' ὁ-
πίσθιν τὸ πάντων ἔχαστον, ὅπερ ἐστὶν ὁμαλὸν, καὶ
τρεῖς κατὰ φύσιν μερόντων ἀνώμαλον ἔσω τὸ πέπε-
τον. Τὸ τοιοῦτον ἀόθεντιαν δυνάμεως σημαίνει· ἢ
ῥ

ceps. Et quandoquidem definitio illa significaverit hæc quatuor in urina considerari posse, sedimentum viz. & colorem, consistentiam & tempus, de singulis horum cujusmodi debet esse dicamus.

Requiritur autem ad sedimenti naturalis constitutionem, ut album sit læve (i.e. continuum & indivulsum) & æquale, per dies complusculos idem permanens (hoc enim est æquale in tempore observatum.) Quæcunque igitur in his quatuor contenti naturalis (requisitis) convertuntur, siue unum sit, siue duo, hoc contentum secundum naturam non est.

C A P. XI.

*De IV contenti optimi proprietatibus
conversis.*

QUEMADMODVM vero substantiarum & colorum compositionem superius instituimus, ita & nunc omnia cum sedimento componentes, quod reliquum est aggrediamur.

Convertamus itaque ex istis quatuor in hypostasi observatis omnium ultimum, quod est Æquale, & tribus secundum naturam manentibus inæquale sit quartum. Hujusmodi facultatis imbecillitatem indicat. Non enim

ἄν ἴσχυσι πᾶντα πέψαι ἡ φύσις, ἀλλ' ὁπολείπεται
τὸ ἐν ἄπεπτον, τῷ πάσαις ταῖς ἡμέραις μὴ εἶναι ἢ
πέψιν ἴσχυ, ἀλλὰ ποτὲ μὲν πεπεμμένον τὸ παρυφισά-
μενον, ποτὲ ἢ ἄπεπτον.

Πάλιν ἐν τρεῖς ὡμοῖς καὶ τὸ Λεῖον, ὡς εἶναι τὰ ἑα-
τερά πᾶντα δύο, ἢ ὡς μὴ εἶναι τὴν ὑπόστασιν λεῖαν,
μηδὲ ὁμαλὴν. Τῷτο δ' ὡς πλεονάζον, ὡς
ὁπολείπετον καὶ πέψιν δύο· ἢ μόνον ἄν τὸ ὁμαλὸν
ἀπεβάλλετο, ἀλλὰ καὶ τὸ Λεῖον, ὡς μὴ εἶναι σω-
χὲς, ἀλλὰ ἀσχετομένον. Διακρίψις ἄν τὸ Λεῖον ἢ
ὑποστάτως πνεύμα παρεμπεσὺν παχὺ καὶ μὴ εἶναι αὐ-
τὸν εἶναι σωχῆ. Διὰ ταύτας ἐν ταῖς αἰτίαις τὸ ὁπο-
λείπετον παρυφισάμενον ἢ δύο, ἀπεπτότερον δ' ἐν
συγκρίσει.

Τρεῖς ὡμοῖς ἐν δὲ τὸ κατ' ἀρχὰς ὁμολογούμενον,
καὶ ἔσω τὸ παρυφισάμενον ἢ Λεῖον, ἀλλὰ διεσπαι-
μένον, Ὁμαλὸν δέ. Τὸ πιεῖται κακὸν, εἴτε τὸ πλὺν
εἶναι πνεύμα, καὶ μὴ διωάμενον ὑπὸ τῆς φύσεως ἀσ-
φορηθῆναι, καὶ πεφθῆναι.

Πάλιν δ' ἔσω τὸ ἕρπον ἢ Λεῖον καὶ ἀνώμαλον. Τῷ-
το δ' ὡς πλεονάζον. Οὐ ἄν διωκεῖται διεσπαστῇ
τὸ ἕρπον, ὡς περὶ μὲν δ' Ὁμαλὸν· ἀλλὰ ποτὲ μὲν δι-
σπαστῇ, ποτὲ ἢ ἢ, καὶ εἴτε τῷτο δηλοῖ ἔλαστον εἶναι
τὸ πνεύμα τὸ ἀσπαστῇ τὴν συνέχειαν. Τῷτο δ' ἀ-
ξίωμα ὅτι πᾶσι δείγματι δ' ἀσπαστῇ σφύμα.
Εἰ ἄν ὁ ἀσπαστῇ σφύμας ἔως πολλῶν ἡμερῶν ὁ αὐ-
τός

enim potis erat natura omnia digerere, sed unum reliquit inconcoctum, eo quod concoctio æqualis perpetua non sit, sed interdum coctum est contentum, interdum vero crudum.

Rursus igitur convertamus & læve, ut sint conversa duo, scil. ut nec sit hypostasis lævis, nec æqualis. Hoc priori minus digestum est, utpote deficientibus secundum coctionem duobus. Non enim æquale solum amisit, sed & læve, ita ut continuum non existat, sed discretum. Solvit enim sedimenti continuum spiritus incidens crassius continuitatem ejus impediens. Ob has igitur causas sedimen duobus deficiens, crudius est illo, quod uno tantum deficit.

Convertamus autem in principio concessum, & esto contentum non læve, sed divulsum, Æquale vero. Tale malum, quod spiritus abundet, qui à natura discuti nequit, & coqui.

Rursum autem esto urina non lævis & inæqualis. Hæc priori melior. Non enim continuo devellitur urina, ut in continuâ, sed interdum quidem divellitur, interdum vero non, & ideo mediocrem spiritum continuitatem distrahentem indicat. Ostendamus autem hoc intermittentis pulsus exemplo. Si enim pulsus intermittens ad plures dies idem per-

τὸς ἀγαθός, μᾶλλον κακὸν ἐστὶν ἥπερ τὸ κατ' ἐκείνην
ἐναπατῆσθαι (τὸτο γάρ ἐστι τὸ ἀνώμαλον) ἕως οὗ
καὶ τὸ διασωσάμενον ἀνώμαλον κρεῖττον ἢ διασωσά-
μενον ὁμαλῶς, ὅπερ καὶ θαύματος ἐστὶ ταῖς ἀκούσιν. Καί
ὡεὶ μὴ ταύτης τῆ συμπλοκῆς δόκηται πᾶσα.

Κ Ε Φ. 1Β'.

Περὶ Ἐναιωρήματι.

ΠΑΛΙΝ ἔν ἐσω τὸ παρυφιστάμενον λάβειν μὴ,
ἐναπατῆσθαι ἢ τῷ τύπῳ, ὡς εἶναι ἐν τῷ μέ-
σῳ, ὅπερ καλεῖται Ἐναιωρήμα, ὅσοις ἂν αἰωρή-
σθαι, ὅ ἐστι κρέμασθαι. Ἐστὶ ἢ Λεῖον ἢ Ὀμαλὸν· τῷ-
το μέσῳ ἀπεπλόν· Οὐ γὰρ ἰσχύει ἡ φύσις πέψαι, ἵνα
τὸ κάτω τόπον κατέλαβεν (τὸτο γάρ ἐστι πεπτημένον)
ἀλλὰ ἀεὶ πρὸς τὸ πρὶν πνέειν· παρεμπιπτόν· ἐκ-
φισεν αὐτὸ ὡεὶ τὸ μέσον χώρον.

Κ Ε Φ. 1Γ'.

Περὶ τῆ Νεφέλης, καὶ τῆ σημαυνομένης αὐτῆς.

ΕΙ ἢ πάλιν τὸ πνεῦμα ἠνώγει τὸ παρυφιστάμενον,
καὶ ὑπὸ τῷ μέσῳ χώρῳ φαίνεται καταλαμ-
βάνον τὸν ἄνω ὀπιφάνειαν, καλεῖται Νεφέλη,
ἥτις καὶ τὸ ἄνω τόπον κατέλαβεν. Λάβει δὲ ἐν πυρε-
τοῖς ἀφρὲς ἔχουσα πονηρὰ τὰ παιδία. Χολώδεις γὰρ

permanferit , majus malum est quam ſi quotidie permutetur (hoc enim eſt æquale) pari idcirco ratione divulſa inæqualis bonitate ſuperat divulſam æqualem , ad quod auditores ſtupent. Et quidem de hac complexione hæc ſufficiant.

C A P. XII.

De Enæoremate.

RVRſVM igitur ſit contentum album quidem, locum autem mutet, ut ſit in medio, quod vocatur Enæorema, ab *αιωρεμα*, quod eſt pendere. Hoc ſi læve ſit & æquale, mediocriter coctum eſt. Non enim valuit natura digerere, ut locum infimum occuparet (hoc enim coctum eſt) ſed flatus cujuſdam incidentis copia ad mediam regionem illud evexit.

C A P. XIII.

De Nube, & ejus ſignificationibus.

SIN autem flatus plurimus elevaverit contentum , & ſupra mediam regionem apparet ſuperficiem ſuperiorem occupans, nuncupatur Nubes, quæ & locum ſuperiorem poſſidet. (Hæc) in febribus candida & ſpumofa, ut plurimum mala. Humores enim bilio-

χυμὸς σημαίνει. Καὶ ἄλλως ἐν πυρετῷ συνεχεῖ λευκὴν ἔχον νεφέλας ὑπάφους ἔχον πονηρὸν τὰ πλά· δηλοῦν γὰρ τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον ὀδυνηθῆναι. Εἰ δὲ ἐν πυρετοῖς ἡ καυσώδεις μέλανας νεφέλας ἔχη, εἰ τεταρταῖον μεθίσταται.

Εἰ δὲ ἔσθ' ὅλως εἴη τὸ πνεῦμα, ἢ καὶ τῶ κατὰ λαμβανῇ τὸ πνὴν ἢ δὴ τελῆα πέψις, ὅπερ ἐστὶν ἢ καὶ φύσιν ὁπίστας. Ὡς τε ὅσα πρὸς ἑναιωρήματα¹ εἰρήνη, ποικίλα καὶ πρὸς ὁπίστας εἰρήνη² νομίζω. Τὰ ποικίλα γὰρ εἰρήνη καὶ τῇ θείᾳ μόνον ἀγαθότητι, ὥς τε δηλὸν ὅτι ἐκ τῆς τύπης πλεονέκτεν ἄλλο μαθητόν καὶ ἢ μέτρεται³ δηλημνίων. ἑναιωρήματα⁴ ἐν τῷ λευκῷ χρωματι⁵ τῇ ὁπίστας, καὶ ἔσω μέλαν. Τὸ ποικίλον κακὸν, ἀλλ' εἰ μὲν ἐν τῇ νεφέλῃ τὸ μέλαν εἴη, ἁμυδρὸν τὸ κακόν· εἰ δὲ ἐν τῷ ἑναιωρήματι, μείζον τὸ κακόν· εἰ δὲ ἐν τῇ ὁπίστας, τέλειον τὸ κακόν. Ὡς αὖτως δὲ ἐν τῷ λευκῷ. Εἰ γὰρ καὶ λεῖον ἔσθ' ὁμαλὸν τὸ παρυφιστάμενον, ἀγαθόν· εἰ δὲ νεφέλη, ἁμυδρὸν ἀγαθόν· εἰ δὲ ἑναιωρήματα, μείζον ἀγαθόν· εἰ δὲ ὁπίστας, ἁγίστον. Καὶ πρὸς μὲν τῶν τελευτῶν θύσεων ἱκανὰ τὰ εἰρημένα.

1 ἰσ. πλαταιῶδες. Vide Not. 2 ἰσ. ὁπίστας. 3 ἰσ. ἑναιωρήματα. 4 ἰσ. νομίζω. 5 ἰσ. ματρίως.

biliosos significat. Et aliter; In febre continua urina candida cum spumis supernatantibus, maximâ ex parte, mala; dextrum siquidem hypochondrium dolere ostendit. Sin vero in febribus ardentibus nigras nubes habeat, in quartanam transit.

Si autem flatus omnino non adfuerit, imum locum tenet perfecta concoctio, & fit secundum naturam hypostasis. Quæcunque igitur de Hypostasi dicta sunt, eadem de Enæoremate & Nube dicta reputato. Situ enim hæc solummodo differre monuimus, adeo ut ex loco nihil amplius colligamus, quam significatorum mensuras. Permutetur igitur color albus contenti, & in nigrum transeat, tale malum; at si Nubes nigra fuerit, minus malum: si autem enæorema nigrum, majus malum: si sedimentum nigrum, pessimum. Similiter & in Albo. Si enim album continuum & æquale sit contentum, bonum; si vero nubes, minus bonum; Sin enæorema, magis (aut mediocriter) bonum: Si hypostasis, optimum. Et de trium quidem positione quæ dicta sunt sufficiant.

Κ Ε Φ. ΙΔ'.

Περὶ τῶν χρωμάτων ἃ παρυφιστάμεθα, καὶ τί
σημαίνουν.

ΕΠΕΙ ὅτι εἰρήκαμεν περὶ τῶν χρόνων καὶ τῆς συστάσεως, καὶ τῶν τόπων, τὸ λοιπὸν προσησμερίωμεν τῶν χρωμάτων. Ἦν ὅτι τὸ λευκὸν φύσιν ἔχει παρυφιστάμεθα λευκόν, τὸ δὲ μὴ ἔστω λευκόν, ἀλλὰ μέλαν, ἢ πελιδνόν, ἢ ὀχρὸν, ἢ ὑπέρυθρον, ἢ ἐρυθρόν.

Τὸ μὲν ἔν τ' ἐρυθρόν ὁπὸ ἰχωροειδῆς αἵματος γίνεται, ὡς περ ἀνωτέρω εἴρηκεν, καὶ σημαίνει ἀπεψίαν, ἢ θάνατον. Τὸ δὲ ἔρυθρόν γινόμενον ὁπὸ εἰλικρινέος αἵματος σημαίνει πέψιν, καὶ εἰ μείνη σύμμετρον, μήτε πλεονασμὸν ἔχον μήτε ἔνδειαν, ἀκινδυνότατον. Ὅτι μὲν ἔν τ' ἐρυθρόν ἐπάγχει κίνδυνον, τὸ δὲ ὕλης οἰκῆον ἐνδείκνυται. Τὸ δὲ οἰκῆον τῆς ὕλης ἔστι ἰχωροειδῆς αἷματι πλεονάζον ὃν ἔστι αἷματος, κίνδυνον εὖ ἐπάγχει. ὅτι ὅτι ἀπεψίαν σημαίνει, καὶ διὰ τὸ ἐκ χρόνον ἐκ τῆς φανερῆς. Τῶν χυμῶν οἱ μὲν περὶ τῶν αἵματων γίνονται ὡς τὸ φλέγμα καὶ ὁ ἰχὼρ. οἱ δὲ μὴ ἔστι αἷματι, ὡς ἡ ξανθὴ χολή, καὶ ὁ μέλας χυμός. τὸ δὲ εἰλικρινές αἷμα ἐν τῷ μέσῳ ἀμφοτέρω ἐστίν. Ὅταν ἔν τ' ἐρυθρόν τὸ ἔρον φανῇ, σημαίνει ὁπὸ ἰχῶρος ἔχον τὸ χρώμα. ὁ δὲ ἰχὼρ περὶ τῶν αἵματων

CAP. XIV.

De Contenti Coloribus, & quid significant.

QVONIAM vero de Tempore, Consistentia, & Loco differuimus, reliquum est ut apponamus de Colore. Erat autem Contentorum (color) naturalis Albus; Contentum vero album non fit, sed nigrum, aut lividum, aut pallidum, aut subrubrum, aut rubrum.

Subrubrum quidem à diluto sanguine proficiscitur, ut supra dictum est, & cruditatem denotat, non mortem. Rubrum autem à sincero sanguine ortum coctionem significat, & si moderatum fuerit, neque abundans, neque deficiens, tutissimum est. Quod vero neque subrubrum periculum indicat, matris indoles ostendit. Diluti enim sanguinis natura quàm proxime accedat ad istam sanguinis (puri) periculo vacat. Quod vero cruditatem significet & ex consequenti Tempus, hinc apparet. Humorū quidam ante sanguinem fiunt, ut phlegma, & ichor; quidam vero post sanguinem, ut flava bilis & melancholicus succus: sanguis autem purus in utrorumque medio consistit. Quandocunque igitur urina subrubra apparuerit, colorem à diluto sanguine obtigisse significat, cumque sanguis dilutus ante sanguinem (pu-

καὶ ὅτι τὸ αὐτὸ ἀπεψίαν σημαίνει· ὅτι καὶ πλείαν ἐπέφη-
κεν ἡ φύσις πρὸς τὴν πέψιν ὅτι ἰχωροειδὲς αἷματι
τῷ ἰχωρὶ τὴν βαφὴν· φανερόν ἐν ὅτι ἐδέπω ἐπέφη-
κεν ἐν χρόνῳ ἡ φύσις. Τὸ δὲ παρυφιστάμενον Ἐρυ-
θρὸν καὶ κρείσιν ἐσομένην ἐν ἡμέρᾳ ἐβδόμῃ δηλοῖ. Εἰ
καὶ τὸ τετάρτη ἐπινέφελον ἔχει τὸ ἔρον ἐρυθρὸν καὶ τὰ αἷα
τὴν πέψιν, σημαίνει· τῇ ἐβδόμῃ δηλονότι τὸ νόση-
μα κελύσσεται. Τὸ μὲν δὲ σημαίνει τὸ ἔπερυθρον
καὶ τὸ Ἐρυθρὸν, εἴρηται.

Τί δηλοῖ τὸ Πελιδιὸν παρυφιστάμενον; φύξιν καὶ
νέκρωσιν ἰμφαίνει τὴν διωάμεως. Ἐστὶ δὲ εἶπεν καὶ ἄλ-
λως. Ἐν καὶ ὁξείᾳ πυρετοῖς ἔρον¹ πελιδιὸν ὑπόσκει
ἔχον εἰς τὴν ἐπιθεῖαν, κίνδυνον σημαίνει.

Τί δηλοῖ τὸ χλωρὸν; τὸτο θερμότητι πλεῖσται,
καὶ κακοήθειαν ὅτι σώματι.

Τί δηλοῖ τὸ Ὑπόμελαν ἔρον; τὸ Ὑπόμελαν ἔρον
ἀπολείπει ὅτι ἀκριβοῦς μέλαν² ἔρον. Ἐν καὶ πυρετῷ
καυσώδει ἔρον ὑπομέλανα ἐναιωρήματα ἔχοντα με-
τώρεα, πῶς ἀκρυτικά. Καὶ αἰμορραγίας τούτου
ὡς τὰ πύλα ἐπιγίνονται, καὶ κρείσιν σὺν ῥίγῃ μετ'
ἰδρώτι.

Τί δηλοῖ τὸ Μέλαν; τὸ Μέλαν ποτὲ μὲν ἐνδείκνυ-
ται φύξιν, ποτὲ δὲ θερμότητι· διορίσμεν δὲ αὐτὸ
οὕτως·

rum) fiat, idcirco ille cruditatem designat. Nondum enim ichori tincturam perfectam apposuit natura, ut sanguis dilutus coctus sit. Manifestum igitur quod non sit coctus; quare tempus natura postulat. Contentum porro rubrum crism die vii futuram declarat. Si enim die iv nubeculam habeat urina Rubram, & cætera coctionis signa, ostendit die vii viz. morbum judicatum fore. Quid igitur (contentum) rubrum, & subrubrum indicat, dictum.

Quid significat Contentum Lividum? Frigiditatem & virtutis mortificationem declarat. Est autem dicere & aliter. In febribus etenim acutis lotium lividum habens sedimentum in sequenti superveniente die, periculosum.

Quid significat Contentum Viride? Hoc calorem plurimum, & malum corporis habitum significat.

Quid significat Lotium Subnigrum? Lotium Subnigrum accurate nigro cedit. In febre ardenti urinae subnigræ Enæoremata habentes excelsa delirium minantur. Sanguinei etiam fluxus iisdem ut plurimum superveniunt, & Crisis cum horrore, & sudore.

Quid significat (Contentum) Nigrum? Nigrum aliquando quidem frigiditatem ostendit; aliquando vero calorem. De illo

οὕτως· εἰ μὲν περηγήσατο τὸ πελιδνόν, εἴθ' οὕτως
ἐγλύετο τὸ μέλαν, φύξιν ἔχῃ πλὴν πρέφασιν· εἰ δὲ
τὸ χλωρὸν περεγλύετο, ἠκολούθησε ἢ τὸ μέλαν,
Φανερόν ὅτι διὰ θερμότητος ἐγλύετο.

Κ Ε Φ. ΙΕ'.

Ὅτι οὐ πάντες ὑπόστασις λευκή, ἀγαθὸν π
σημαίνει.

ΕΠΕΙ δὲ τὸ λευκὸν χρώμα τῇ ἀγαθῇ ὑπόστασις
πεπίσβετα εἶναι σημεῖον, εἰδέναι χρὴ, ὅτι τὸ λευ-
κὸν χρώμα πηλίκως ἀπατᾷ ὡς ὑπόστασις ὅση
οὖσα· πιστὸν δὲ ὁ αἶμος κυμὸς ἐν τῷ ὑφίστασθαι
φαίνεται· ἀλλὰ καὶ τὸ πύον λευκὸν ὅτι πάντα τὰ περι-
ττω ὡς ὑπόστασις ἀγαθὰ, ἀλλὰ τοῦτο μὲν τῇ ὁσμῇ
διορίζεται· δυσώδες γάρ ἐστι· ἀλλὰ καὶ τῇ νεφρῶν ἐλ-
κωθίντων, ἢ τῆς κύστεως, ἢ δὲ ἥπατος, ἢ ἄλλης πικ-
μορίας τοῦ δι' αὐτῶν ἐκκενεμῆς τὸ πύον ἐκκρίνεται
καθὼς φησὶν Ἰπποκράτης· „ Ἦν αἷμα καὶ πύον αὐ-
τῷ, ἢ τῇ νεφρῶν, ἢ τῆς κύστεως ἐλκωσιν σημαίνει. Καί
παλιν· Ὅσοις ἐν τῇ σφύρῃ φύματα ἐκφύει,
τούτοις Δυσπνησάντων καὶ ἐκρεγλῶτων λύσις
δηλονότι δὲ πύον διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ἐκκενεμῆς.

autem ita determinabimus; Si quidem Lividum præcesserit, deinde factum est Nigrum, evidentem causam habet frigiditatem: Sin vero Viride præiverit, subsequatur autem Nigrum, palam est quod à calore ortum sit.

C A P. XV.

Quod omne sedimentum album bonum semper non significet.

QVANDOQVIDEM vero albus color sedi-
menti laudabilis signum esse creditur,
scitu necessarium est colorem album
non raro fallere, ac si hypostasis esset, cum ta-
men non sit. Istiusmodi enim succus cru-
dus in fundo apparet. Nec succus crudus
tantum; sed & pus album decipit Artificem,
quasi sedimentum bonum existeret. Hoc au-
tem odore discernitur: fætidum enim est;
sed & renibus ulceratis, aut vesica, aut
jecinore, aut alia particula aliqua per uri-
nas evacuari solita, pus excernitur, quem-
admodum inquit Hippocrates: „ Si sangui-
nem mingat aut pus, Renum aut Vesicæ
ulcerationem significat. Et rursus: Qui-
buscunque in Urinaria fistula phymata na-
scuntur, illis si suppurentur, & expurgen-
tur, solutio, pure viz. per eandem viam

Ο ὃ ὥμος χυμὸς τῇ ἀνωμάλῳ συστάσει διορίζεται τοῦ παρυφισπιδίου· οὐ γὰρ ἐστὶ συνεχὲς ἐαυτῷ τὸ παρυφισπιδιον ὅς ὥμος χυμῶ, ἀλλὰ διχασμένον εἰς μικρὰ ὅσον ψαμμίαν. Ταῦτα μὲν ἐν εἰρητῇ πρὸς τὸ μὴ πλανᾶσθαι τῷ χρώματι, ἀλλὰ ¹ διορίζει πρὸς ὑπόστασιν ὅσοι ὅς πύς καὶ ὥμος χυμῶ. Εἰ γὰρ αἷμα καὶ πύον ἔρῃ, καὶ λεπίδας, καὶ ὀσμὴ βαρεῖα ἦ, ἢ νεφρῶν, ἢ τῆς κύστεως, ἔλκωσιν σημαίνει. ² Ταῦτα μὲν ἐν εἰρηκαμνί πρὸς τὸ μὴ πλανᾶσθαι τῇ θεωρίᾳ τῶ παρυφισπιδίου ὅσοι πύς καὶ ὥμος χυμῶ.

¹ ἴσ. διορίζειν. ² Vid. Not.

Κ Ε Φ. 15.

Περὶ τῆς πύσεως, Ἐναιωρήματ^ο, καὶ Νεφέλης, Διχασμαμάτων.

ΤΕΣΣΑΡΑ μὲν ὅς παρυφισπιδίου· ζητῶμεν, χρώμα καὶ τόπον, ¹ σκμῖα πε καὶ χρόνον· λοιπὸν ταῦτα καὶ καὶ ² μέρ^ο πύσεως δηλώσομεν ³ διχασμαμάτων. Ἀδύκη τῆς πύσεως Δεία, καὶ Ὀμαλή· Ἀδύκη τῆς πύσεως Δεία, Ἀνώμαλ^ο. Ἀδύκη τῆς πύσεως ὅς Δεία, Ὀμαλή. Ἀδύκη τῆς πύσεως ὅς Δεία Ἀνώμαλ^ο. Καὶ αὐτῇ αἱ πύσεως ὅς παρυφισπιδίου ἐπὶ διχασματ^ο διχασματ^ο.

Ἐπειδὴ ὃ τὸ παρυφισπιδιον τρεῖς εἴδη πύσεως ἔχειν, καθὼς καὶ τὸ φαινόμενον δηλοῖ (ὃ γὰρ ³ κάτω

¹ ἴσ. ἔχει. ² ἴσ. σύστασιν. ³ ἴσ. μέρη. ⁴ ἴσ. ἐπὶ δια-
χασμαμάτων.

evacuato. Crudus vero humor inæquali sua substantia distinguitur à contento laudabili: Contentum enim crudi humoris non est continuum, sed dissolutum in minimas quasi arenulas. Hæc quidem dicta sunt, ut non decipiatur colore, sed discernat sedimentum à pure, & crudo humore. Si enim sanguinem & pus mingat, & squamas, cum odore gravi, aut renum, aut vesicæ ulcerationem significat. Hæc autem diximus, ne deceptio fiat ab inspectione Contenti à pure, aut crudo humore.

C A P. XVI.

De Sedimenti, Enaorematis & Nubis Diagrammatibus.

QUATVOR quidem sediminis [requisita] exposuimus, colorem, & locum, substantiam, & tempus; reliquum est ut hoc secundum quatuor partes explicemus per diagrammata. Alba hypostasis, Lævis & Æqualis. Alba hypostasis, Lævis & Inæqualis. Alba hypostasis non Lævis, Æqualis. Alba hypostasis non Lævis Inæqualis. Hæc sunt quatuor sedimenti differentiæ in diagrammate.

Quemadmodum vero sedimentum diximus locum triplicem tenere, sicut & apparens

τόπον ἔχει, καὶ ὧς τῶν ὀνομαζέται, ἡ δὲ μέσον, καὶ
 Ἐναιώρημα λέγεται, ἡ δὲ ἄνω καὶ Νεφέλη καλεῖ-
 ται) καὶ τὰς αἰτίας πάντων δι' αἷς οὗτο αὐτὴς κα-
 τέλαβε τόπους, καὶ τὰ σημανόμενα αὐτῶν εἰρήκα-
 μεν, ἢ ὅτι Δι' ἀγροφύματ' τὸ δὲ κάτω τόπον κα-
 ταλαβῶσιν ὑποτάσσουσιν ἁφροφύς ἐξεθέμεθα. Οὐ-
 τω καὶ πάλιν τὸ μέσον τόπον καταλαβῶσιν ὑπὸ
 σιν ἢ ὡς Ἐναιώρημα καλεῖται, πηήσμεν, ἢ αἰ-
 τίας τὰς ἀφροφύς ὅτι ἀγροφύματων ἐκδήσι-
 μεν ἔστω. Δόκησεν Ἐναιώρημα, Λεῖον, Οἰμαλίν,
 Δόκησεν Ἐναιώρημα Λεῖον Ἀνώμαλον. Δόκησεν Ἐναιώ-
 ρημα ἢ Λεῖον Ἀνώμαλον. Δόκησεν Ἐναιώρημα ἢ Λεῖον
 Οἰμαλίν. Αὐτὴν ἔστι Ἐναιωρήματ' ἀφροφύαι, αἱ
 ὅτι ἀγροφύματ' ἐξεθέμεθα. περὶ δὲ τὸ ὁ λό-
 γος διδάξει τὰ σημανόμενα μιᾶς ἐκάστης ἀφρο-
 φύς.

Κατὰ δὲ τὸ παρὸν ἐκδήσμεν καὶ πάλιν τρίτῳ ἀφ-
 φροφύν, πάλιν δὲ ἄνω τόπον ἔστι ἔρξ καταλαβῶσιν, ἢ
 καὶ Νεφέλη ὀνομαζέται, καὶ ταύτης ἐν τὰς ἀφροφύς
 ὅτι ἀγροφύματ' ἐκδήσμεν ἔστι σημαίνουσι πε-
 ριόντ' ἔστι λόγος διδάξομεν, καὶ τὰ σημανόμενα αὐ-
 τῆς ἢ ἀφροφύματ'. Ἐστὶν ἔν καὶ αὐτῆς τὸ ἀγροφύ-
 μα ἔστω. Δόκησεν Νεφέλη Λεῖα, Οἰμαλή. Δόκησεν
 Νεφέλη, Λεῖα, Ἀνώμαλ'· Δόκησεν Νεφέλη, ἢ
 Λεῖα, Ἀνώμαλ'· Δόκησεν Νεφέλη, ἢ Λεῖα, Οἰ-
 μαλή.

(ratio) manifestat (Etenim vel infimum locum occupat & vocatur hypostasis; vel medium, & Enæorema dicitur; vel supremum & Nubes audit.) Et causas omnium ob quas locos ipsos obtinuerunt eorumque significata, tradidimus, & in descriptione ejus quæ inferiorem locum tenet hypostasis differentias exposuimus: ad eundem modum & circa contentum medium, quod Enæorema vocatur, procedamus & ejusdem differentias in diagrammate exponamus, hoc modo: Album Enæorema Continuum Æquale: Album Enæorema, Continuum, Inæquale. Album Enæorema non Continuum, Inæquale: Album Enæorema non Continuum, Æquale: & hæ sunt Enæorematis differentiæ, quas in descriptione exposuimus. Quid vero unaquæque differentia significet procedens sermo docebit.

Impræsentiarum autem & Tertiam contenti differentiam exponemus, supremum Urinæ locum capeffentem, quæ & Nubes appellatur, & hujus igitur differentias in Diagrammate exponamus, & quid significant procedente sermone docebimus, & hujus significata minime prætermitemus. Ita igitur se habet & ejusdem Descriptio: Alba nubes, Continua, Æqualis. Alba nubes, Continua, Inæqualis. Alba nubes non Continua, Inæqualis. Alba nubes non Continua, Æqualis.

Κ Ε Φ. ΙΖ'.

Περὶ τῶν Οὐρανῶν Ἐλαιωδῶν.

ΚΑΙ ὅτι μὲν τῶν συμπλοκῶν τῶν Διευφορῶν τῶν τελῶν Ἰππασίων εἰρήκαμεν ἀνελλιπῶς καὶ ὅτι Διευφρόνιμαί τε ἐξεθέμεθα. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἐκ τελῶν σπνίσσεται, ἐκ πνύμάτων, καὶ ὑγρῶν καὶ στερεῶν μορίων, τὰ δὲ ὑγρὰ τὸ σῶμα σπνίσσωνται ἐξεθέμεθα· ὁπωρμεν ἔνθα ὅπως τὰ ἐξ αὐτῶν τῶν στερεῶν ἐκ σώματι μορίων ἐκτρέψα, ἵνα τελεία ἐκ ἀνελλιπῆς ἢ περὶ τῶν ὕλων διδασκαλίᾳ γνῶνται.

Καὶ γὰρ καὶ αὐτῶν τῶν στερεῶν μορίων μαλακώπεια ἵνα εἰσι, καὶ ἡ τηκομένη εἰς ἱλαίς σύσταισι, ἢ ἄλλω ἵνα ἰδέαν ἐξομοιῶν. Ἐπεὶ πίνω ἢ πινέω καὶ ἡ σάριξ μαλακώπεια τῶν στερεῶν εἰσὶ, καὶ ὑγρόπερα, πρῶτον μὲν ἀναλύει ὁ πυρετὸς πρὸς πινέω, ὡς πάντων στερεῶν ἀδιάλυτον ἔσται· αὐτὸς δὲ πρὸς σάρκα. Τῆς μὲν ἔνθα πινέως τηκομένης, εἰς ἱλαίς σύσταισι μετεβάλλει ἡ θερμασία, καὶ ἐπειδὴ αὕτη ὅσα ἀθρόως ἀναλύεται, ἀπὸ ἑξῆς ἵνα ὀρθῶς τὴν σωτήριον καὶ ἀνάστασιν, καὶ ἀκμὴν, ἰδωμεν καὶ τῶν κατὰ αὐτῆς πρὸς Διεύθυνσιν.

Τῆς δὲ ὀρθῆς μὲν τῶν Ἐλαιωδῶν ὕλων τὰ Ἐλαιόχρσα τὴν αὐξήσεως, τὰ Ἐλαιόφασα· τὴν δὲ ἀκμῆς, τὰ Ἐλαιώ.

C A P. XVII.

De Urinis Oleaginis.

Et de Complexionibus quidem differentiarum trium hypostasis diximus nihil prætermittentes, & in descriptione exposuimus. Quoniam autem humanum corpus ex tribus constat Spiritibus, humoribus, & partibus solidis, humida vero corpus constituentia exposuimus: nunc ad illa procedamus quæ ex firmis corporis partibus minguntur, ut de Urinis doctrina perfecta, & in nulla re deficiens sit.

Ipsarum autem partium solidarum quædam molliores sunt, & liquefactæ oleum, aut rem quampiam aliam referunt. Quoniam vero Pinguedo & caro inter firmas partes molliores sunt & humidiores, febris quidem resolvit primo pinguedinem (utpote partium omnium firmarum solutu facillimam) deinde carnem. Colliquatam igitur pinguedinem in Olei substantiam transmutat calor, & quoniam non confertim dissolvitur, sed principium colliquationis habet, & augmentum, & statum, & hujusce temporum cognitionem investigemus.

Principio quidem oleaginæ Urinæ olei colorem habentes apparent; augmento autem

Ελαιώδη. Τὰ μὲν ἔν Ελαιόχρῳα τὰ πλὴν ὀρχίω
 τῇ σωτηρίας δηλῶν(α ὡς περὶ ὕδατόςδε φαίνε). Τὰ
 ἧ Ελαιόφανῃ, τὰ ὅτι ἔ καὶ τῇ αὐξήσεως ἡμέ-
 ρημα, πλὴν μίξιν ἀκελευστέραν ἐχὼ ἔ ελαίου πρὸς τὴν
 ἔρον· τὰ ἧ Ελαιώδη, ἃ ἐν τῇ αἰμῇ γίνονται, ὅλα
 τὰ ἔρα καὶ ἐν χρώματι, καὶ ἐν συστάσει οἷον Ελαίου
 εἰσι. Τὸ τοῦτον ἔρον ἐν πυρετοῖς ελαιώδες ὑπόμεινα
 ἐλθὲν, πρὸς αὐτὸν σπασμώδη, καὶ θάνατον σημαί-
 νει.

Ἐπεὶ ἧ ἡ πρὸς τὴν ἡ μὲν καθολικωτέραν εἰς (καὶ
 ποῦ αὐτὸ διέ(πασται) μόρια) ἡ δὲ καὶ οὗν νεφρὸς πε-
 ρεῖσθαι, οἷον σκέπον αὐτὰς· ταύτης τῇ καὶ οὗν
 νεφρὸς ἀναλυομένης πρὸς τὴν, καὶ δι' ἔρων ἐξερχο-
 μένης, ἀθροωτέραν ἢ ἔξωθεν ἡμέρας) ἡ πρὸς τῆς ἐν
 ὅλῳ τῷ σώματι πρὸς τὴν, ὅλα τὸ πλὴν μὲν σωτήριον
 τῇ ἔρητέρων εἶναι, πλὴν ἧ πρὸς τὴν. Ταῦτα Ἰπποκράτης
 θεασάμενος γινόμενα ἐγραψεν ἕως ἐν Ἀφορισμοῖς·
 „Ὅτι οἱ λιπαρὴ ἡ ὁπίσθιος εἶναι καὶ ἀθρόα, τὰ
 „ τοῖς νεφροῖς σημαίνει· δηλονότι τῆς πρὸς τὴν
 „ νεφρῶν ἀναλυομένης. Καὶ ὡς· Οὗρον ἐν καύ-
 „ σῳ λιπαρὴν ὁ ὑπόσπασιν ἔχον θάνατον σημαίνει.
 Ἀνὰ ἧ πυρετὸς γέρουσι τὸ τοῦτον γινόμενον πρὸς αὐτὸν
 ἔξωθεν σημαίνει· Καὶ πρὸς μὲν τῇ Ελαιωδῶν ἔρων, τῇ
 ὅλα τῆς σωτηρίας πρὸς τὴν γινόμενων, ἰκανὰ τὸ
 εἰρημίας·

2 ἰσ. ὑπόσπασιν vid. not. 3 ἰσ. ἰπίσθιον.

tem ut oleum : statu vero oleaginæ. Urinæ igitur colorem olei habentes quæ colliquationis principium declarant , sicut aqua sunt. Quæ ut oleum videntur , augmenti tempore factæ , misturam perfectiorem habent olei ad urinam : oleaginæ vero in statu redditæ , & in colore & in substantia , sicut oleum sunt. Tale lotium in febribus miſctum oleaginum subnigrum delirium convulſivum , & mortem ſignificat.

Quoniam vero ex pinguedine quædam univerſalior eſt (per plures enim partes diſſeminatur) quædam Renes ambit , & quaſi operit eos ; hæc quæ circa Renes eſt ſolutâ pinguedine , & cum urina exeunte confertim magis exit , quam quæ circa totum corpus eſt pinguedo : eo quod hæc ab Ureteribus remotior , illa vero iuſdem viciniore exiſtat. Hæc prævidens futura Hippocrates ita ſcripſit in „ Aphoriſmis. Quibuſcunque pingue quid- „ dam ſupernatans fuerit , & confertim mi- „ ctum , his renes male affici declarat : liquefa- „ cta (viz.) Renum pinguedine. Et aliter: U- „ rina in ardenti febre cum pinguedine ſuper- „ natante , mortem ſignificat. Sine febre ve- ro tale à ſenibus redditum Paraplexiam ſignificat. Et quidem de Urinis Oleaginis , quæ à pinguedinis colliquatione fiunt , quæ dicta ſunt ſufficiant.

Κ Ε Φ. ΙΗ΄.

Περὶ Ὑποτάσεων Ὁροδοιδῶν.

ΕΠΕΙ πόινω φρενήκαμν, ὅτι καθάπερ τήκεται ἡ
 πιμελή, ἔτω καὶ ἡ σάρξ· καὶ τηρομένης τῆς πιμε-
 λῆς ποταπὴ γίνονται ἐξεθέμεθα· εἰπωμεν καὶ τῆς
 σαρκὸς τηρομένης, ποταπὴ καὶ πεῶτον λόγον Ὑπο-
 τάσεις γίνονται.

Τηρομένων ἔν τῃ σαρκὶ καὶ πε καὶ ὅλον τὸ σῶμα
 περιέχων, καὶ αὐτῶν τῶν νεφρῶν ὑσίας, Ὁροδοιδῶς
 γίνονται Ὑποτάσεις. Ταύτην δὲ πάλιν φρεσωνυμίαν ἐκ
 τῆς Ὁρόδων ἰδέας ἐκτίσαντο. Καὶ εἰ μὲν ἐκ τῆς
 τῆς ὅλης σώματος σαρκὸς τηρομένης ποταπὴ ἐν ἑαυ-
 τῇ Ὑποτάσεις γίνονται, ὅξω δὴλον ὅτι καὶ τὰ πυρεπὶ
 δηλώσιν. Εἰ δὲ καὶ τῆς νεφρῶν σαρκὸς, ἀπυρεξίαν
 ἢ δηλονότι, καθὼς φησὶν Ἰπποκράτης· Εἰ τῷ ἔργῳ
 παχεῖ ἴοντι, σαρκία σμικρὰ συνεξίερχονται, τῆς δὲ
 νεφρῶν ἐκκρίνει. Καὶ περὶ μὲν τῆς πιμελῆς
 καὶ τῆς σαρκὸς ἱκανὰ τὰ εἰρημνῆα.

I ἴσ. δηλαῖ.

Κ Ε Φ. ΙΘ΄.

Περὶ Ὑποτάσεων Πεταλωδῶν.

ΕΠΕΙΔΗ ἔν τὰ στερεὰ τῆς σώματος μέρη ἔχου-
 σιν ἐν αὐτοῖς καὶ βάθος καὶ πλάτος καὶ μήκος,
 ὅσα μὲν ὀπιπολὴς ἀφ' ἑαυτῶν ὥσπερ πνα πέτα-

CAP. XVIII.

De sedimentis Ervosis.

QVONIAM vero diximus superius, quod sicut pinguedo liquefcit, ita & caro; & liquefacta pinguedine qualia fiunt exposuimus: dicamus etiam qualia sedimenta ex soluta carne primò proveniunt.

Carnibus itaque colliquatis quæ totum corpus circumvestiunt, & quæ renes constituit, Ervosa sedimenta fiunt. Hanc autem appellationem eo quod erva simulent, sortita sunt. Et quidem si ex carne totius corporis liquefacta istiusmodi sedimenta in Urinis apparuerint, manifestum est, quod acutam febrim significant; sin vero ex Renum carne, febris absentiam indicant; prout inquit Hippocrates: Si cum urina crassa Carunculæ parvæ [aut veluti capilli] exeunt, à Renibus excernuntur. Et de pinguedine quidem & carne sufficienter diximus.

CAP. XIX.

De Sedimentis Lamineis.

QVANDOQVIDEM vero partes corporis solidæ in seipsis complectantur & longitudinem & latitudinem & profunditatem, quæcunque superficie abraduntur qua-

λα ἐν τοῖς ἔργοις φαινόμενα, τὸ κύστιος τὰ πιαῦτα δηλωτικά. Τὴν περσωνυμίαν δὲ ἔχουσιν ἐκ τῶ ὁμοίων πετάλων ἐκ τῶ σίτων πλιατομύων ἡ γινόμενα. Τῷ δὲ περιεργημύῳ τρέπω καὶ ἐπὶ τῶ νεφρῶν διαρίζεται· εἰ μὴ γὰρ εἴη πυρετὸς καὶ τὸ ἔργον Πεταλώδεις ὑποστάσις ἔχον, τὸ ὅλον κεκάκωται σῶμα· εἰ δὲ μὴ εἴη πυρετός, τὸ κύστιος τὸ πάθος. Ταῦτα καὶ ἀπεψία καὶ πύψι διαρίζονται. Εἰ μὴ γὰρ μὴ ἀπεψίας, δὲ ὅλα σώματ' τὸ κακόν· εἰ δὲ πέψις εἴη, τὸ κύστιος.

1 ἰσ. γινόμενα.

Κ Ε Φ. Κ'.

Περὶ τῶ Πιτυρώδων Ὑποστάσεων.

ΟΤΑΝ δὲ ὁ πυρετὸς καταλάβῃ καὶ τὰ βάρη τῶ ἀγλείων Πιτυρώδεις αἱ Ὑποστάσεις γίνονται, ἀδρομερέστεραι τῶ πεταλώδων εἰσι, καὶ τὰ πιαῦτα ταῖς περιεργημύαις Ὑποστάσις καὶ τὸ αὐτὸν τρέπον σημάντικα, τὸ τε κύστιος τὸ πάθος εἶναι, καὶ δὲ ὅλα σώματ'. Εἰ μὴ γὰρ παρείη πυρετός, δὲ ὅλα σώματ' τὸ κακόν· εἰ δὲ μὴ, τὸ κύστιος· καὶ εἰ μὴ ἀπεψίον εἴη, δὲ ὅλα· εἰ δὲ πεπεμμενόν, τὸ κύστιος ὡς Ἰππεκράτης φησὶν. „Οἵ κότες ἐν τῷ ἔργῳ Πιτυρώδη ἰξέχονται, τέτοις δὲ κύστις ψωρεῖ.

1 ἰσ. αἱ. 2 ἰσ. τῶ αὐτῶν. ἢ αὐτῶν ταῦτα.

si folia quædam aut laminæ in urinis apparentia, vesicam male se habere significant. Denominationem nacta sunt ex similitudine quam gerunt ad latas tritici decorticati exuvias. Modo autem prædicto à Renibus distinguitur. Nam si febris adsit, & urina sedimenta laminea habuerit, universum corpus male afficitur; absente vero febre, vesica laborat. Hæc etiam coctione & cruditate distinguuntur. Si enim cum cruditate apparuerint, totum corpus patitur; si vero cum coctione, vesica (tantum.)

C A P. XXI.

De Sedimentis Furfurcis.

Q VANDO vero febris & vasorum etiam profunda occupaverit, Sedimenta Furfurea existunt, crassiores sunt laminæ, & eadem cum prædictis hypostasibus secundum eandem rationem significant, vesicam (viz.) vel totum corpus laborare. Præsentem etenim febre, totius corporis malum est; absente vero, vesicæ. Et si cruda fuerit (urina) totius; si vero cocta, vesicæ. Sicut ait Hippocrates: „ Quibuscunque cum urina crassa furfuracea quædam exeunt, iis vesica scabie tentatur.

Κ Ε Φ. ΚΑ΄.

Περὶ τῶν κελμνωδῶν ὑποτάσεων.

Εἰ δὲ καταλάβοι πυρετὸς [κτῆ] τὰς δὲ σώματα¹ τῆς Δυστάσεως, κατὰ μεμῆτος, ἢ βλάβος, καὶ πλάτῃ, τὰ τοιαῦτα τῶν Πιτύρων ἀδρομερέστερα γίνονται· καὶ καλεῖται κελμνώδη. Νοήσεις δ' αὖ τὸ πειθεῖν εἰ [πρὸς] κυφίσας τὴν μύλην τὴν τὸ σίτον αἰχθέσαν, εἰς ἀδρομερῆ κόμματα τὸ σίτον ἀπεργάζεσθαι. Τὰ τοιαῦτα 1 ἀδρομερῆ κόμματα δὲ σίτου 2 κείμενον ὀνομάζουσι. Ἐκ τέτων [ἔν] ἢ ἐν τοῖς ἔργοις φαινόμενα τὴν φρεσωνυμίαν ἐκτίσαντο. Γίνονται δὲ τὰ τοιαῦτα Κελμνώδη ἔργα, ἢ δὲ σύντηξιν τῶν σπέρων ἰσχυρῶν, ἢ δὲ ὀπτῆσιν δὲ αἵματι. αἱ δὲ εἰ μὴ λυκαὶ εἴη, τῶν σπέρων [ὑπάρχον] τὸ πάθος. εἰ δὲ ἰσχυρῶν, δὲ αἵματι· καθὼς φησὶν Ἰππικράτης· ἐν πυρετοῖς ὁξέσι ἔρον χολῶδες κελμνώδεις ἢ λυκαῖς ἔχον ὑποτάσεις, πνιγρὸν. [Καὶ ὁμοίως] Ἐν πυρετοῖς χρονίζουσιν, ἔρον κελμνώδη ὑπόστασιν ἔχον, ὁμοίων τῶν σωτηρίων ἰόντων, τὴν ἀπίσκειν δηλαῖ. [Ἄλλο] Οὗρον ἐν πυρετοῖς ἐναιώρημα κελμνώδες ἔχον, χρονίαν νόσον σημαίνει. Καὶ πάλιν μὴ τῶν ἀδρομερέστερων ὑποτάσεων, τῶν ἐν τοῖς ἔργοις 6 γενομένων, ἱκανὰ τὰ εἰρημνῶσι.

1 γρ. ὁ π. τὰς τ. 2 γρ. τ. ἔν. 3 γρ. κείμενα ὀνομάζονται. 4 γρ. ὑπερπλησίου. 5 γρ. ἀδρομερῶν. 6 γρ. γ. τι καὶ φανερῶν. Vid. Not.

C A P. XXI.

De Sedimentis Similagineis.

SI vero secundum triplicem corporis dimensionem, longitudinem (viz.) profunditatem & latitudinem, febris corripuerit, ejusmodi Furfures crassioribus particulis constantes evadunt, & vocantur *Κεῖμνοδες*. Cujusmodi autem sit, exinde percipies, si quis agitata mola, quæ frumentum terit in particulas crassiusculas frumentum redigeret. Hæc frumenti frustula (Græci) *Κεῖμνοι* vocant. Ex his igitur & quæ in urinis apparent denominationem sortita sunt. Hæc autem lotia cum sedimento similagineo oriuntur aut ob solidarum partium colliquationem, aut propter adustionem sanguinis: quæ si alba fuerint, Solidorum affectum commonstrant; si autem rubra, sanguinis. Quemadmodum autor est Hippocrates: „ In febribus urina biliosa cum „ subsidentiis albis & veluti farina crassior, „ mala. Et aliter: In longis febribus urina „ cum sedimento similagineo, signis salubribus reliquis præsentibus, abscessum indicat. „ Item: In febribus lotium Enæoremate simi- „ laceo præditum, longam ægritudinem „ fore significat. Et de sedimentis similagineis quæ in urinis apparent, satis dictum. *

Κ Ε Φ. ΚΒ'.

Περὶ δυσωδῶν Οὔρων.

ΤΟ δυσωδες ἔρον ἀφ' ὧρα σημαίνει. Οὔρον [κἀ-
κισμον ἢ] δακνῶδες ὑγρῶν σπιν σημαίνει.
Καὶ πάλιν ἐν πυρετοῖς ὑδατῶδες ἢ λυχν
ἔρον λυχνῶν ἐναιωρήμασι δυσωδες, ἀφ' ὧρα πὴν
παύει. [Καὶ ἄλλως τε] Οὔρον ἐν πυρετοῖσιν ὀξείσι πᾶ-
χυν, μέλαν, ἢ δυσωδες κἄν τ' κύστεως ἐχύσης,
θαύματος σημαίνει. [Καὶ ἄλλως] Οὔρον ὀσμίνῃ ἔχον
βαρείαν σύντηξιν δηλοῖ· δηλοῖ ἢ ἢ σπιν, ἢ τέ-
κρωσιν τ' φύσεως. Καὶ φεῖ μὲρ τ' ποικύων ἔρων ἰκα-
νὰ τὰ εἰρημύα.

1 γρ. Ο γδ δακ.

Κ Ε Φ. ΚΓ'.

Περὶ τ' συμπλοκῶν τ' χύματ' ἢ τ' παρυφισα-
μύα μὲ τ' ἐνδεχομύων χρωμάτων.

ΕΠΕΙΔΗ ἢ τὰς ἔμπεροθεν συμπλοκαὶ ἐπιή-
σαμιν τ' [τε] λεπτή ἢ παχέα, μὲ τ' χρω-
μάτων ὁρώτως· συμπλέξωμιν τὸ χύμα ἢ τὸ
παρυφισάμιν μὲ τ' ἐνδεχομύων χρωμάτων, καὶ
π σημαίνει τῶν ἑκαστον ἀφ' ὧρα.

² Ἐπειδὴ τὸ παρυφισάμιν τῇ ὁσίᾳ ἢ παχυν δη-
λο-

1 γρ. Ἐπειδὴ. 2 γρ. Καὶ ἰπ. 3 γρ. ὁ. ἰ. ἰ. π.

CAP. XXII.

De Urinis graveolentibus.

MALE olens autem urina non unum denotat. Urina quæ mali odoris est, & nares vellicat, humorum corruptionem significat. Et rursus in febris lotium album & aquosum cum candidis enæorematis maleolens mentis alienationem cessaturam indicat. Et aliter: In febris acutis urina crassa, nigra, & tetri odoris, vesicâ male non affectâ, interitum demonstrat. Item: Lotium odore gravi præditum colliquationem notat, putrefactionem quoque & naturæ mortificationem significat. Et de istiusmodi quidem urinis hætenus dictum est.

CAP. XXIII.

De Connexionibus Chymatis & Contentorum cum coloribus congruis.

QVONIAM autem superiores nexus (urinæ) tenuis & crassæ consistentiæ cum suis coloribus absolvimus, jam florem & sedimentum cum quibus par est coloribus connectamus, & quid unumquodque horum significat apponamus.

Quandoquidem sedimentum essentia sua

λοιότι [ἡ] δὸ πένεως ἐπαχυνθή, ἡ ἐκ πένεως πα-
 χέων ἢ αἰμάτων χυμῶν, λοιπὸν τὸ μὲν λεπτῆς συστάσεως
 τὸ παρυφιστάμενον συνελθεῖν εἰς διῶα), πλέξωμεν [δὲ]
 ἐν αὐτὸ τὸ παχὺ χύμα μὲν τ' ἐπασσεως ἢ τ' ἐρυθρῆς
 χρώματ^α ἢ ἐρυθρῆ. Ἐν γὰρ ταῖς συμπλοκαῖς ταύ-
 ταις τὰ ἀπεψίαν δηλῆντα χρώματα συνελθεῖν εἰς δύ-
 ναται. Ἀρξώμεθα ἐν τὴν συμπλοκὴν' πιῆσθαι μὲν δ'
 τ' ἐρυθρῆς ἢ ἐρυθρῆς χρώματ^α, ἐπειδὴ τὸ μὲν δὸν
 ἰχωροειδὲς αἷματ^α γινέ), τὸ δ' ἐκ πλείων. Ὡς
 δ' γινώσκων ὅτι χρώματά τινα συμπλεκόμενα εἰς
 συστάσεις εἰς χύματ^α, ταῦτα ἢ ἐν τ' ἐπασσεως
 ἀλλ' ἐν τ' ἐπασσεως εἰς ἀναιμῆς.

Τί δηλοῖ τὸ Παρυφιστάμενον παχὺ τ' ἐρυθρὸν μὲν
 παχείας συστάσεως; ὅ αὕτη ἡ συμπλοκὴ συνίστα)
 καθὼς ἢ ἀνωτέρω εἴρηται, ἢ δηλοῖ μῆκος νότον.
 Εἰ δ' εἴη τὸ [πε] ἔρον τ' ἐρυθρὸν, ἢ ἡ ἐπασσεως τ'
 ἐρυθρῆς τε ἢ λεῖα, καὶ τὰ ἐξῆς.

Τί δηλοῖ τὸ παρυφιστάμενον παχὺ ἢ ἐρυθρὸν μὲν
 παχείας συστάσεως; Καὶ αὕτη ἡ συμπλοκὴ συνίστα-
 ται, καὶ δηλοῖ πλῆθος αἷματ^α, διότι τῆς συ-
 στάσεως ἢ εἰς παρυφιστάμενον.

Τί δηλοῖ τὸ παχὺ μέλαν μὲν παχείας συστάσεως;
 Καὶ αὕτη ἡ συμπλοκὴ συνίστα), καὶ ὑπερόπτη-
 σιν ἢ τε τὴν σύστασιν, καὶ τὸ παρυφιστάμενον δη-
 λοῖ ὁμοίως [δ] ἢ μὲν τ' χρωμάτων τ' ἐνδεχο-
 μένων

crassum fit, constat illud vel à coctione in-
crassatum esse, vel ex abundantia crassorum
& crudorum humorum, restat hoc sedi-
mentum cum tenui consistentia convenire
non posse. Copulemus igitur ipsum crassum
fluorem cum sedimento Subrubro & Ru-
bro. Inter hæc enim complexiones colores
cruditatem indicantes locum non habent. Au-
spicemur igitur cum colore rubro & subru-
bro complicationem instituere, quorum ille
à diluto sanguine, hic autem à perfecto pro-
ficiscatur. Sciendum autem est colores non-
nullos in urinæ substantiis complicatos, eos-
dem & in sedimentis (apparere,) in sedimen-
tis vero remissiores sunt. *

Quid significat sedimentum Crassum Sub-
rubrum cum substantia crassa? Talis conne-
xio, ut supradictum, constat, & morbi diutur-
nitatem indicat. Si urina subrubra fuerit,
hypóstasis quoque subrubra, & lævis &c.

Quid significat sedimentum Crassum & Ru-
brum cum consistentia crassa? Et talis com-
plexio datur, & sanguinis abundantiam tam
consistentia quam sedimento præfagit.

Quid significat sedimentum Crassum Ni-
grum cum consistentia Crassa? Talis com-
plexio fit, & substantia & sedimento adustio-
nem significat. Pari modo cum coloribus
quos cum substantia & sedimento conjunctos

μὲν συμπαλακῆναι τῇ συζύγῳ, καὶ τῷ παρυφισ-
 μῆνι ¹ αὐτὰ σημαίνοντα ² δηλῶσιν ὑπερβολῆς ἢ
 ἐλλείψεως, πλὴν τῆς συμμετείας ἀμφοτέρων τῆς π
 συζύγου ἢ τῆς παρυφισμῆος μὲν ³ τῆς φύσεως χρω-
 μάτων, ἢ ὡς μὲν πυρρὴ, ⁴ ἢ ὑποπύρρῃ. Καὶ ὅτι τῷ
 το δηλοῖ τὴν αἰετὴν πέψιν, ἔντε συζύγῳ ἢ παρυ-
 φισμῆνι, καὶ ἐν τῷ χρώματι.

Καὶ πάλιν μὲν τῆς τῆς ἔξω διδασκαλίας κατὰ π
 γνῆ ἢ εἶδη ἢ διαφορὰς ⁵ καλῶς ἐκπιθήκαμεν. Εὐ-
 χαρισήσωμεν [ἐν] ΧΡΙΣΤΩ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν,
 τῷ ⁶ διοδῶσαντι ἡμᾶς εἰς τὸν δρόμον τῆς αὐτῆς πραγ-
 ματείας, ⁷ καὶ ἀξιῶσαντι ἡμᾶς καὶ ἀρχὴν, καὶ
 τέλος ⁸ πειθεῖναι αὐτῇ, εἰς διόρθωσιν τῶν ὁπασῶν
 ἡμετέρων ἐκ πάσης παρακλίσεως [μανθάνειν.]

¹ ἢ γε. τὰ αὐτ. ² γε. δηλῶσιν. ³ γε. καὶ. ⁴ γε. δ. ἐκ-
 πίπτει. ⁵ γε. συμπλήρωσιν ἡμῶν. ⁶ γε. τὴν ἀξιῶσιν
 ἡμῶν. ⁷ γε. ἐπιθεῖναι αὐτῇ.

Τ Ε Λ Ο Σ

esse contingit (procedendum) easdem significationes habent excessus & defectus, excepta mediocritate utriusque tum consistentiæ, tum sedimenti cum coloribus secundum naturam, v. g. Aureo, aut Subaureo; etenim ejusmodi (urina) concoctionem optimam arguit & in Consistentia, Sedimento, & Colore.*

Ac de Urinarum quidem doctrinâ per genera, species, & differentias satis commodè exposuimus. Quapropter CHRISTO Deo nostro vero gratias agamus, qui nos ad (ultimum) tractatus hujus curriculum sudantes manuduxit, & dignoscensuit, qui & principium & finem illi imponeremus, in eorum gratiam quibuscunque ex omni proposito discere est animus.

* *Vid. Not.*

F I N I S.

THO.

THOMAE GVIDOTTI
 IENDATIONES
 ET
 NOTAE
 In Superiorem Tractatum
 DE URINIS.

ΕΟΦΙΛΟΥ] Federicus Morellus, Vir Doctissimus, Professor Parisiensis, & Interpretes Regius, auctorem hunc Græce lucè primus donavit A. D. 1608 cum hæc περιγραφή τὰ πρῶτα ἐκ τῆς ὀψίας. Valde autem dubito, Christianissimi Regis codicem, quo unico in edendo hoc tractatu-

lo usus est Morellus, ut in locis non paucis patum castigatum, ita Capite seu titulo truncatum fuisse. Præposui itaque Θεοφίλου, partim quod versiones omnes, quas vidimus, tam manu exaratæ quam typis impressæ, Theophili nomen præ se ferant; partim quod Actuarius, qui eandem provinciam postea suscepit, Theophilum quendam de Urinis scripssisse referat de diff. Urin. l. 1 c. 2 quem alium ab hoc Nostro fuisse nihil est quod suadeat. De Actuatio interim (*de quo non hactenus apud quemquam historicum, qui nos doceret, qui vir is aut cujus esset, legimus*, inquit Ambrosius LEO, præf. in Actuar. de Urinis; unde Cl. Vossius inter ætatis incertæ Scriptores eundem recenset) annotandum occurrit, medicum fuisse C. P. & post Theophilum, circa seculum quoddecimum floruisse. Inde patet, quod prævid. ex Urin. l. 1. c. 8. Imperatoris Orientis Curie meminerit. Verba sunt,

sunt, eodem Leone interprete : *Erat hyems, quum visus est à me familiaris meus; qui quum magna injuria affectus esset à quodam, surrexerat diluculo, atque circa Regiam frequentabat, querens solutionem iniuriarum invenire.* Codex MS. Græcus in Celeberrima Bibliotheca Bodleiana Oxonii, cujus ope Theophilum emendavimus, ita inscribebatur *Πρὸς τὸν Μάγνον ἀπὸ Φωτῆς Θεοφίλου*. In calce autem libri scriptum erat nominibus inversis: *Τίτλος τῶν ὑμῶν Θεοφίλου ἀπὸ Φωτῆς Μάγνου*. Adeo ut Theophilus & Magnus, ut videtur, se invicem audiverint, & Tractatus hic lectio videatur Acroamatica Theophili, quam Magnus audire, aut repetere solebat, ita ut ἀπὸ Φωτῆς Θεοφίλου intelligendum sit de viva voce auctoris Theophili, & ἀπὸ Φωτῆς Μάγνου in calce, de voce Magni recitantis verba Theophili. Tractatus itaque & Magni erat & Theophili; sed Theophilus composuit; Magnus audivit; & forsitan recitavit. Magnum, ut videtur, alium laudat Theophilus p. 74. l. 18. qui Misenus vocabatur, ut in sequentibus. Moris erat apud Veteres, ut qui aliquid composuerat, publice recitaret, ad probandum puto. Recitator erat itaque & auditor. Hinc Martialis l. 2. Ep. 88.

Nil recitas, & vis, Mamerce, poeta videri.

Quicquid vis, esto, dummodo nil recites.

Et l. 1. Ep. 38.

Quem recitas, meus est, o Fidentine, libellus :

Sed male cum recitas, incipit esse Tuus.

Item Ep. 63. disertis verbis :

Ut recitem tibi nostra rogas Epigrammata, nolo :

Non audire, Celer, sed recitare cupis.

Recitavit itaque ut Auctor Theophilus; audivit, puto, Magnus, ut iudex, aut discipulus. Et non è contra. Quinam fuerat hic Theophilus, aut quando floruit, non ita certo constat. Clar. Vossius inter incertæ ætatis Græcos ponit. Wolfgango vero Justo in Chron. Medicorum vixisse dicitur circa annum Christi cLxx. Utrum tam vetustus sit quam velit Justus, hæsito; Galeni enim ut

antiqui Medici, testimonium citat; quum tamen si iusta sit hæc Iusti supputatio, Galenus & Theophilus circa eandem temporis periodum floruerint. Non dissimulo tamen Theophilum quendam medicum Galeno contemporaneum, Galenum ipsum commemorare lib. de diff. sympt. c. 3. ubi morbum, quo laborabat, in exemplum proponit. Ad augendam Theophili ætatem dubitarunt nonnulli, inter quos Robertus Wittius M. D. & Coll. Med. Lond. dum vixit Socius, & Ornamentum, qui notionem istam primus suggessit, an non idem forsân sit Theophilus, ad quem Divus Lucas Evangelium suum scripsit, & Apostolorum Acta. Paradoxum hoc ex illorum mente tueri potest, quod Theophilum in iis quæ ad Christum pertinent, instructum fuisse S. Lucas referat, quod in nostro patet, qui Evangelium ipsum subinde allegat, ut suo loco ostendimus; me morantur isti, qui illorum testimonia qui in secunda centuria floruerunt, laudasse regerunt. Nam dato Theophilum longævum fuisse,* & ad centesimum fere annum vitam suam produxisse, quod nemo negat, nihil obstat quo minus credamus Theophilum vixisse in primæ centuriæ fine, & principio secundæ, adeo ut intra annum Christi quinquagesimum, & centesimum quinquagesimum, ætas ejus hoc supposito videatur includi. Addo insuper paritatem styli (si profanis sacra liceat componere) quæ S. Lucam & Theophilum contemporaneos fuisse arguere videtur. Præfatio siquidem fermè eadem, aut valde consimilis utrique præmittitur, quod illis solenne est qui σύγχρονοι sunt, & circa eandem temporis periodum florere. Præfatio autem Evangelii sic se habet: Εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπιχειρήσαι ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληρωμένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων &c. Theophili vero proœmium sic incipit: Τὸν περὶ τῶν ἡμῶν πραγματείαν πολλοὶ τῶν ἀρχαίων ἱατρῶν ἐπιχειρήσαντες γράψαι &c. De Protospathario tantum subjungo; Dignitatem fuisse suo tempore illustrem, & magnam, quæ postea abiit in desertudinem. Codinus, de off. Constantinop. cap. 5. no. 55. Οἱ πρωτοσπάταροι λί-

γινώσκει ὅτι ἡ κατὰ μὲν τὰ παλαιὰ πρῶτον (lege πρῶτοι) ᾠ
 σπαθάριον παραμονήν, ὡς δὲ ἐδίμλας ὑπηρεσίαν ἔχει. Proto-
 spatharius hoc nomen adeptus est, quod olim fuit primus
 inter spatharios Stationarios. In presentia autem nullum
 officium gerit. Et cap. 4. no. 37. Protospatharium in-
 ter Principes enumerat, & gestamina ejusdem fuisse affir-
 mat Pileum, Cabbadium, vel indumentum, quod su-
 per omnia alia induitur, & scaranicum, similia Au-
 læ Primicerii. addit insuper, ἡ δὲ δὲ κρατὶ διακινῶν.
 Sceptro autem non utitur. Σπάθη, spatha, ensis; spa-
 tharius, ensifer, vel satellites, σωματοφύλαξ. Protospa-
 tharius, primus inter Spatharios, Gretser. com. in cap.
 v. Codini. Gerebat aliquando præfecturam Provinciæ.
 Meursius, in Glossar. Græco-Barb. abbreviato. Eclo-
 ga LL. Leonis & Constantini Tit. x. πρωτοσπαθαρίης με-
 γαλοπρεπὺς appellat; & Basilicorum Glossæ. Ἰλλύστριοι,
 πρωτοσπαθαρίαι. Item Nicolaus i Ep. ad Michaellem Imp.
 gloriosos appellat. Dignitas iis magnâ, & inter magni-
 ficos (inquit Meursius) sive Illustres censebatur: Imo
 Adelmus in Annalibus Leonem Spatharium (protospa-
 thario multo inferiorem) Legatum memorat. Irene, in-
 quit, Imperatrix, è Constantinopoli misit Legatum Leo-
 nem Spatharium pacis confirmandæ gratia inter Francos,
 & Græcos. Jam vero ad S. Lucæ Theophilum, omis-
 sis illis qui τὸ δαῖμα negant, virum certum signari & no-
 men proprium fuisse affirmat B. Chrysostomus, Oecu-
 menius, S. Augustinus, & Euthymius. Oecumenius
 existimat præfectum fuisse alicujus provinciæ, similiter
 Euthymius, addens eum fuisse vel ordinis Senatorii,
 vel alicujus provinciæ præfectum, idque ex Epirhe-
 to quod præfectis aut primatibus dabatur, quemadmo-
 dum Felici, & Festo. Hæc eo libentius annotavi, ut
 dignitas Protosparharii, quo nomine Theophilus no-
 ster gaudet, clarius elucescat, cujus officii originis &
 finis notitia ad ætatem Theophili determinandam plu-
 rimum valeret. Hoc admissio, S. Lucæ Κράτιστος Theo-
 philo jure competit. Verum an tam vetustus sit Theo-
 phi-

philus, in dubium vocat *Σπάθης*, novella vox & Barbara, & Protospatharii nomen & officium, vix puto ante saeculum quartum si non serius, inventum, & ultra decimum continuatum. Porro si non pauca Theophili *αυραλῆς* leguntur apud Aëtium Amidenum: idcirco nisi è Theophilo Aëtius desumpserit, necesse est Theophilum post Aëtium floruisse. Claruit autem Aëtius saeculo quarto post Christum. Suspicionem adanget, quod voces nonnullas usurpet Theophilus apud Antiquiores Græcos haud ita facile reperiundas, quales *ἀντίβρατον*, *χωμίον* &c. nam ita legendum, & non *ἀντίβρατον*, & *χωμίον*, ut dictum alibi. Rectius itaque videtur Cl. Vossius inter incertæ ætatis Græcos, Theophilum numerasse. Certissimum autem est post Galenum vixisse, & intra quartum & septimum, si non quintum & decimum saeculum floruisse probabile. Verum quandocumque vixit, Religionem, quam in medicis non paucis multi requirunt, quod attinet, Christianum fuisse & pietate plenum indubitato constat. Christi enim deitatem sæpissime agnoscit; illumque pie invocat, titulo *ἀγαθὸς Θεὸς*, nec non Dei providentiam, sapientiam, & erga homines amorem in libris de Humani corporis fabrica (nam eundem Theophilum & hunc & illos composuisse reor) ubique celebrat, & Sacræ Scripturæ quædam loca subinde allegat, adeo ut non tantum *Θεοφίλῳ*, sed & *Φιλότιμῳ* nomen optime meruerit, quum nemo medicorum illo aut sæpius aut reverentius de Deo nunquam est locutus. Scripsit insuper Commentaria in Aphorismos Hippocratis, quæ Antonius Musa Brassavolus in suos ad eundem Aphorismos Commentarios in solidum fere transtulit, & Latine reddidit; circumferuntur sub nomine Philothei. Alii Ptolothæum vocant corrupte, ut puto, pro Philotheo. Cl. Vossius de Philosophia Cap. xi. Philotheum hunc Amphissensem appellat, & circa olympiadem cLXXVI. sive anno antè Christum 34. claruisse refert. Fallitur autem præter solitum Vir ille summus, quum is non Philotheus fuerit, sed Philotas. Ita enim vocabatur

tur Antonii Medicus, ut ex Plutarcho, in Antonii vita,
 patet, qui nullum opus, quod sciam, post se reliquit,
 & aliquot annis Philotheum antecessit. Nam Philo-
 theus qui & Theophilus, dubio procul post Galenum
 floruit. Vocatur & Protospatharius, ut supra, i. e. Sa-
 tellitum, aut Armigerorum primus. *Σπαθῆς* enim inter
 alia Gladium significat; unde *Σπαθάριοι* Satellites, aut
 ut Cedreno exponitur, *Σωματοφύλαξ*. Et Protospatha-
 rius Spathariorum primus. Nos vocamus *The Captain*
of the Guards; apud Romanos *Præfectus Prætorii*, quod
 ad Principis corporis tutelam præcipue spectabat. Vi-
 de Meursii Glossar. Græcobarb. voce *Σπαθάριος* & *Πρωτο-*
σπαθάριος. De Protospathario hic iterum moneo dignita-
 tem fuisse suo tempore illustrem, quæ postea abiit in
 desuetudinem, de qua Codinus de offic. Constant. c. 5.
 n. 55. & c. 4. n. 37. ubi inter Principes enumerat.
 Dignitatis magna, inquit Meursius, & ipse Magnifi-
 cos, sive Illustres censebantur; & gerebant aliquando
 præfecturam Provinciæ. Ita Photius ipse Protospatharius,
 postea Patriarcha C. P. Vocabularium suum Græcum,
 cujus editionem expectamus propediem, MS. penes
 Doctissimum juvenem Nicolaum Fossium Petri F. Daniæ
 Ornamentum (qui in peregrinationis suæ circulo Batho-
 niam invisit hoc anno M. DC. XC. IIX. circa annum
 Chr. DCCC. LX. dedicavit Thomæ Protospathario, &
 Gubernatori Lucotamii his verbis: Προσπαθάρῳ Θω-
 μᾷ Πρωτοσπαθάρῳ, καὶ ἀρχοντὶ τῆς Λυκοταμίας, εἰκασιεπα-
 δατῇ. Hoc nomine appellatur in Edit. Gr. Latin. libro-
 rum suorum v. de Corporis Humani Fabrica, quam Pa-
 risis adornavit Gulielmus Morellus A. D. MDLV. in
 octavo, in quibus illos quos Galenus de Usu Patrium scri-
 psit, in Epitomen redegit. Hunc Latine primum edi-
 dit Junius Paulus Crassus Venetus, titulo *Theophili Pro-*
tospatharii Commentariorum in Galenum de usu par-
tium Par. 1548. Librum etiam de Excrementis & pul-
 sibus in Italiæ Bibliothecis Græce extare nos monet Jo
 Geo. Schenckius Bibl. Med. p. cccxxxvi. Item MS. in

Bibl. Imperiali Viennæ cum ejusdem Antidotario in quarto. Nec non de Experimentorum differentiis MS. Gr. in octavo in eadem Bibliotheca, una cum Hippocrate Galeno & Stephano, de eodem argumento. Meminit & Ifr. Spachius Elench. Med. p. CLXIII. Et Pasch. Gallus, Bibl. Med. p. COLXXXIX. Libellus etiam de *Excrementis* servatur in Bibliotheca Bodleiana, quem Latio donavi, & cum illo de Urinis imprimendum curavi. His perpensis Doctissimo Schenckio assentire vir possum; qui Bibl. Med. p. CLXVIII. Cassium Iatrophistam Tractatum hunc de Urinis composuisse conjectat. Nam Cassius si modo idem qui vulgo audit Iatrophista, Cornelio Celso *σύνχρητος* fuit, unde illum *Ingeniosissimum seculi sui Medicum* appellat, cumque recens se vidisse tradit Præf. in lib. de Re Medica. Claruit autem Cassius annis plus centum ante Galenum, quem Theophilus citat. Quin & Θεοφίλου καλλίστου laudat Aëcius Tetrab. l. VII. c. XLII. Et Alex. Trallianus l. II. c. I. Rhafis Cont. l. v. c. I. allegat Theophili lib. tertium de membris dolentibus. Duo, inquit, dixit Theophilus, in lib. III. de membris dolentibus in descriptione Melancholiæ &c. Item l. I. c. III. quod est de Melancholia; Theophilo quidem visum est &c. Et alibi in isto capite, Theophilus vero tacuit &c. An quæ dicta sunt de uno eodemque Theophilo intelligenda sint necne, impræsentiarum determinare haud libet. Atque hæc sunt quæ de Autore habui dicenda.

[*Ἰατροσοφιστῆς*] Hanc vocem memoravi auctoritate Cod. MS. Regis Galliæ, quem pervetustum Morellus affirmat, etsi exemplaria quibus usi sumus, illam non agnoscant, neque Theophilum ita appellatum ullibi me legisse meminerim, ideoque in titulo omisi. Sed & eandem retinuit Vir Clar. Ren. Chartarius, qui tractatum hunc editioni suæ augustæ Hipp. & Galeni operum conjunctim Par. A. D. MDCXXXIX. inseruit. cui quidem Viro Doctissimo venia haud gravate concedenda, si illi utpote circa longe majora occupatissimo, maculas, quibus referta est editio

Morelliana, eluere non vacaverit. Quædam enim, quæ primo intuitu vitiosa apparebant, emendavit, mendas vero plurimas reliquit, ut infra in notis nostris manifestum fiet. Forsan autem Μαρίῳ Ἱερπορεσίῳ inscribatur Morelli codex, quum idem Tractatus & Magno etiam adscriptus fuerat, qui Theophilum audire solebat, ut in præcedentibus dictum latius.

Τὸ πρὸς τὸ ὕψος παραγματοῦ π.] Cod. MS. Oxon. Τὸ πρὸς τὸ ὕψος διαφοράς πρ. Rem Urinariam priscorum Medicorum plures Commentariis suis illustrasse scribit, nominat autem tres, Hippocratem viz. Galenum & Magnum. Scripserunt & alii de eadem materia seculis subsequen- tibus, qui nobis Veteres sunt dicendi, quorum scripta partim edita sunt, partim ἀνέκδοτα. Tales sunt qui sequuntur. Avicenna nimirum, quem Actuarius ex Arabico in Græcum convertisse dicitur. Hanc translationem à volumine in VII. libros digesto diversam esse quidam existimant, etsi Avicennam primum ejusdem auctorem aliqui decernant, monente Scheuckio, Bibl. Med. p. VII. Actuarii libri VII. de Urinis Latine sæpius impressi sunt, Græce quod sciam, nunquam. Doctiss. Schenckius exemplaria duo MSta apud Dominicum Montefaurum Veronensem extare se audisse refert, quod- que istorum unum ex iis quam vulgo habemus locupletius fuerit. Spachius etiam unius apud Montefaurum meminit, & Alterius Venetiis in Bibl. D. Marci. Jac. Goupylus Vir Doctiss. trium mentionem fecit; & unum habetur in Bibliotheca Bodleiana, quod quando res nostræ ita postularent, consulimus. Idem etiam argumentum tractarunt, Ruffus Ephesius MS. Viennæ in Bibl. Imp. in 4. Jo. Episcopus MS. Gr. in Bibl. Regis Galliæ. Et Stephanus Magnus sophista MS. Gr. in eadem Bibliotheca. Supersunt insuper in Bibliothecâ Bodleianâ longe celeberrimâ, Christoduli Synopsis de Urinis, Cod. Roan. xv. p. LXXIV. Anonymi tractatus πρὸς ἰατρικόν, Cod. Roan. xiv. p. LXXV. Synopsis perbrevis de Urinis, titulo ἀκριβοῦς σύντομος πρὸς ὕψος. pag. LXXXVII.

Nec non altera synopsis inscripta, *περὶ βαλίου ἐν σύνοψι*, Cod. R. xv. p. cl. auctore utriusque incerto. Hæc Synopsis occurrit item Cod. LXXVIII. Bar. p. XLVII. titulo: *Εἴρεα σύνθισις καὶ τάξις τῶ βαλίου τῶ νεώτατον αἰθρώπων*. Variat sæpissime à Roanensi; hic tamen, ut illic, primo proponuntur colores & consistentiæ Urinarum n. xlii. deinde sequitur expositio. Synopsis autem Barociana capitulo postremo destituitur, quod in Roanensi codice reperitur. Habentur etiam Cod. præd. Bar. p. XLV. capitula quædam, *περὶ τῶ κατὰ φύσιν ὕρου*. *Περὶ συστάσεως ὕρου*. *Περὶ χρωμάτων ὕρου*.¹ *Ἐπὶ περὶ δηλώσεως ὕρου*. Quæ omnia, præter ultimum, ex Theophilo desumpta sunt. Nec non, *Εἴρεα περὶ ὕρου σύντομος διδασκαλία* Anonymi, quæ cum Theophilo mire coincidit. Puto esse Magni, quem Eumesenum, rectius Emesenum vocant & Mæsenum, & quidem istius cujus meminit Theophilus. *Περὶ κλοκίων διαφορᾶς καὶ ὡς λεγόμενα*. p. XLVII. *Σύνοψις διαφορῶν ἰατρῶν*. Ibidem. *Εἴρεον περὶ ὕρου προγνωστικόν*. Ibidem. *Ἰπποκράτης διδασκαλία, καὶ Γαληνῶ σοφῶ, καὶ Ἀθηναίων Γύτορος, καὶ Γωάννου Τζιτζῆ, διάγνωσις περὶ βαλίου ἀρρώστων, καὶ τελευταῖα αἰθρώπων*. p. XLVIII. *Εἴρεα σύνοψις ἀκριβοῦς περὶ ὕρου Ἰπποκράτης καὶ Γαληνῶ*. p. XLIX. *Εἴρεα ἱστορία περὶ ὕρου Γωάννου τῶ Τζιτζῆ διδασκαλία*. p. L. *Εἴρεα σύνοψις ἀκριβοῦς περὶ ὕρου, Ἀθηναίων σοφῶ*. Ib. *Διαίσεις περὶ ὕρου* Anonymi Ib. Hæc excerpta potius quam tractatus videntur. Quædam etiam de Urinis occurrunt Cod. xv. Roan. p. LXXIII. Exordium, *Εἰ τὸ ὕρον ἐστὶ χαλωδίστηρον, &c.* Verum hæc sunt imperfecta, & μωῦρα. Item *περὶ ὕρου Γαληνῶ διαίσεις*. fol. LXXIX. Parte postremâ hæc divisio eadem continet, quæ liber de Urinis impressus, Galeno attributus. Et, *ἐκ τῶ Γαληνῶ περὶ κλοκίων*. Ej. Cod. fol. cii. Hæc quidem eo libentius hoc in loco fusius memoravi, in illorum gratiam, qui quid de Urinis à Veteribus scriptum sit scire cupiunt.

Μετὰ δὲ τέλος Γαληνός.] Cod. M. S. Oxon. *μὲν δὲ τὸς χρόνος τέττε Γαλ* quam lectionem secutus est Chartanius. Tantundem valet. Floruit autem ante Galenum Hip-

Hippocrates annis, præter propter, sexcentis.

Ὁ Θεωμάσιος ἰατρίῃς.] Uterius procedit Oxon. Coder, habet enim Θεωμασιώτατος. Verum Galenus ipse Hippocratem tantum Θεωμάσιον appellat. Sic lib. de Theriac. ad Pison ἔξθεωμάσιον τινὰ τῷ ἀρχίτρῳ ὁ Θεωμάσιος ἱπποκράτης γινώσκων συμβουλεύει. Et de Cris. lib. 1. cap. xii. περὶ δὲ τοῦ τέττονος Θεωμάσιος ἱπποκράτης πρώτος, ἀνίσταται, ἀπεφύναται κάλλιστα. De laudibus Galeni vid. Chronologicum ejusdem elogium à Ph. Labbeo conscriptum, & Paris. editum A. D. MDCIX. in octavo.

Ἐπιχειρήσι τις ἔγραψεν.] Galenus Commentariis suis in Prognostica, prædictiones & Aphorismos Hippocratis de Urinis quædam annotavit, & alibi obiter. De Crisibus vero lib. 1. cap. xii. quasi ex professo de iisdem egit. Ita enim caput illud orsus est, ὁρίζῃς δὲ περὶ τῶν ὕρων ὕδατων. Est & liber de Urinis Galeno adscriptus, qui spurii ejusdem merito accenseatur, cum auctor, quisquis fuerit, Galenum laudet, ut cap. iiii. ubi ait, τοῖς δὲ ἑσθλοῖς ἰδοῖς ἔχει καὶ ἐξαίρετος τὸ μίγμα, ὡς εἶναι δὲ οὐ χρωμάτων τέτι πῦρ καὶ τὸ ἑρόν, ἔδει καὶ εἰλθεῖν αὐτὸ πάλαι καὶ ὁ Γαλῆνος ἐν τῷ περὶ κρίσεων. Scriptus autem fuerat, si de antiquitate Theophili quorundam opinio illos non fallat, non longè à Galeni temporibus; ex illo enim Theophilus non pauca desumpsit. Servatur etiam in Bibliotheca Bodleiana, ut modo dictum, Urinarum divisio, quæ Galeni nomen per se fert.

Εἶτα μετ' αὐτὸν Μάγνος ἱατροσοφιστής.] Magnum Mæsenum intelligo, quem Theophilus p. 74. l. 18. & alibi in hoc opere citat, post Hippocratem & Galenum. Magnum post Galenum scripsisse hinc colligitur & seniore illo fuisse, quicum Theophilus convixit ut supra; Ejusdem tamen nominis & Genii. Item ex illo quod sequitur idem patet, Ακολούθως δὲ τούτοις (Hipp. intelligit & Gal.) ἐπιγεγραμμένος ὁ Μάγνος. Erat & Magnus antiquior Galeno σύγχρονος, quem sua tempestate Archiatrium fuisse, lib. de Theriaca ad Pisonem, docet. Μάγνος δὲ, inquit, ὁ κατ' ἡμᾶς ἀρχίατρος γινώσκων. Idem Galenus plurimum Magnorum meminit. Ταρσίως viz. Sive Magni Tar-

senſis, De Comp. Med. Sec. loc. lib. ix. in fine, ubi memorat *Εκπερίσσει αἱμαρροῖδαν Μάγνη Ταρσίως. Φιλαδελφίως.* ſive Philadelphenſis, lib. xii. quo loco medicamentum proponit contra ſanguinis rejectionem ab eodem inventum. Ἄλλο, inquit, πρὸς αἱμορροικὴς Μάγνη Φιλαδελφίως. Sic de Comp. Med. Sec. Gen. lib. v. αἰὲς ὁ Μάγνης ὁ Φιλαδελφίως. Et de Comp. Med. Sec. loc. lib. ix *Ἐντροα ὃ χρώμα* (lege *χρώμα*) *τὸ Αθηναῖς* (lege *Αθηναίω*) *σύμφωνον, Ἀρποκρά Μάγνη τῷ Φιλαδελφῷ* (i. *Φιλαδελφίῳ*) *Αριτολάῳ.* Περιδωτῆ *ſive* Circulatoris, cuius medicamentum Album celebrat de Comp. Med. Sec. loc. lib. v. his verbis: *Λευκὴ ὕδατις λεγομένη. Ταύτη Μάγνης περιδωτὴς ἐκρέματο μὲν τὴν ἴαν λευκίαν ἰδεραι.* Illum *Ætius* lib. viii. cap. xvi. *Μάγνη* ſimpliciter appellat. *Κλινικῶ*, ſive Clinici, cod. lib. v. de Comp. Med. Sec. loc. non procul ab initio: *Μάγνη Κλινικῶ πρὸς τὰς ἐπὶ τῷ γυναικὶ συνεκίδης ἰπαρασάσεις.* Magnum inſuper ſine ullo cognomine paſſim memorat, ut de Pulſ. Diff. lib. iii. ubi Magnum quendam de pulſibus ſcripſiſſe tradit, illumque contra Archigenem defendit. Item de Comp. Med. per Gen. lib. v. circa finem: *Ἀσκληπιαδῶ σποδακίδης ἐκ ἴης Μάγνη.* Et *Μάγνη ἱπυλαστική.* Ibid. *Ἡ ἀντίθεσις Μάγνη πρὸς σπινθίνης, νομαῖς &c.* Ibid. Magni itidem meminit *Cœlius Aurelianus* (qui circa Galeni tempora, aut paulo ante floruit) de Morb. acut. lib. ii cap. 8. ubi illum Catalepticos argumenta primum è ſuis conſtituiſſe refert. Libro quoque de Acutis iii cap. xiv. quod eſt de Hydrophobia, Magnum Ephesum laudat, ex libro ſecundo Epistolarum. Magni etiam Eumefeni (potius Miſeni, Meſſeni, Meſini, Mæſeni, aut Emæſeni, ab Emefa, Emiſa, ſeu Emefſa, urbe Syriæ Phœniciz vulgo Hemz, unde Julia Mæſa avia Heliogabali, qui patria Emiſſenus fuit, & in Emiſſa urbe ſacerdos Dei Alagabali qui Deus peculiaris fuit urbis iſtius) Medici explicationem in Urinalia Hippocratis, cum figuris, in Biblioth. Illuſtriſſ. Michaelis Cantacuzeni Conſtantinopoli extare monet Cl. Schenckius Biblioth. p. cccLxxxii. Ejuſdem quoque, ut puto, com-

pendium de Urinis MS. servatur in Bibl. Bodleiana titulo *Εἰρήα πρὶ Οὐρίαι σύντομος διδασκαλία*. Nam quæ ex Magno de Urinis citat Theophilus, in illa synopsis reperiuntur, ut suo loco constabit. Magnum insuper Antiochenum Antiochia Mygdonica Nesibis vocata oriundum, & Zenomi *ἀκροατὴν*, cujus etiam vitam conscripsit p. cxxxviii. Quicumque hi Magni fuerint, certe Nicolaus Myrepsus, ad Magnum Theophili, quem Misenum, aut Emisenum puto, digitum suum intendisse videtur: Antidotum enim colicam laudat, de Antid. Sect. 1. cap. cccv. à Magno medico Sophista expositam. Meminit & Actuarius, de Hist. Urin. lib. 1 cap. 11. illumque de Urinis post Hippocratem & Galenum scripsisse affirmat. Refert quidem vir Cl. Jo. Geo. Schenckius, Bibl. p. cccclxxxvi. se apud Gesnerum in Comp. legisse Magnum hunc Actuario Alexandrinum nuncupatum; loco autem citato & apud Gesn. & apud Actuarium legitur non Alexandrinus, sed Alexander, ut & in Gr. Cod. MS. non *Ἀλεξανδρεῖος* sed *Ἀλεξάνδρος*, medicus viz. à Magno diversus. Tres enim ibidem commemorat, Magnum nimirum, Alexandrum, & Theophilum. Fuit & Magnus, qui medicinam Alexandriæ facitabat, teste Philostorgio, an vero de illo capiendus sit Theophilus, paulo infra disceptabitur.

Οὐδὲ μὲν τοῖσι ἑτέροις τολμαῖς ἢ ἀπειλητὴν διδασκαλίαν.]
Quod de Hippocrate, Galeno, & Magno hic Theophilus, idem de ipso Theophilo cæterisque, qui ante illum de Urinis scripserunt, pronunciat Actuarius, de Diff. Urin. lib. 1 cap. 11. his verbis: Quandoquidem autem Viri harum rerum periti qui nos antecesserunt, parum accurate de his, necioquo modo, scripserunt (sapientissimus enim Hippocrates cum pauca quædam sparsim de Urinis dixisset, imperfectam tractationem reliquit. Galenus quoque hujus rei maxime & ipse intelligens, hanc medicinæ partem parum accurate tractasse videtur. Eatenus enim hanc attingit, quatenus utique par erat ipsum persuadere multitudini Urinarum considerationem humanis corporibus

utilem esse, quod reliquum est neglexit. Quin & Magnus, Alexander, & Theophilus, ac alii quidam, qui in hanc rem diligentius quam alii incubuisse videntur, hanc tractationem imperfectam reliquerunt. (Ut qui ab ipsa velut experientia orsi, neque differentias, neque causas, neque alia quibus tractatio absolvitur, posuerint.) Quum inquam, medicam artem, cum Hippocratis & Galeni monumentis, tum aliorum Virorum, qui post hos multa invenerunt, illustrissimam atque excul- tissimam viderem; eam vero partem, quæ de Urinis, veluti claudam, & aliquo, qui eam attolleret, indigen- tem, hunc laborem mihi injunxi, disputationemque hanc, Dei immortalis verborum suppeditatoris ope fre- tus aggressus sum.

Ἀλλοτε ἀλλαχῶ ἐν ταῖς περ. αὐ.] Præcipue vero de U- rinis egit Hipp. in prænotionib. Coac. lib. Prænot. Præ- dict. lib. 11. & Aphor. libb. 17. & VII.

Καὶ ἀσαφῆ] Hanc vocem refero ad *διδασκαλίαν*, non ad *αἰθόρεια*, ut vulgo. Dixerat Theophilus Hippocra- tem, quia quædam de Urinis sparsim tradidisset, do- ctrinam earum imperfectam reliquisse, *ἐλλειπῆ*, inquit, *τῆς διδασκαλίας κατελείπειν*. Hic de Galeno ait, eo quod plurima confusa docuisset, & illum etiam doctrinam *ἀσαφῆ*, i. e. obscuram, reliquisse; sicut & Magnus il- lam reliquit *ἀτελεῆ*; adeo ut *ἐλλειπῆ*, *ἀσαφῆ*, *ἀτελεῆ* eodem respiciant.

Ὁ Μάγνος ἰατρεὺς μὲν τῷ λε.] Eunapius in Vita Ma- gni hæc habet, *σιωπᾶν μὲν ἐν τῷ λόγῳ τὰς ἰατρικὰς ἀπὸ καὶ δεισιπνοίας δὲ ἔκ ἰδοκεῖν δυνατὸς εἶναι, κατὰ πῆρ λόγῳ*. Hinc Morellus eundem Magnum ab Eunapio & Theo- philo memoratum putat. Eunapio enim consonus vide- tur Theophilus, cum ait, *ὁ Μάγνος ἰατρεὺς μὲν τῷ λόγῳ ἀπὸ καὶ δεισιπνοίας δὲ τῷ πράγματι*. Quod & à nobis similiter red- ditum est. Magnus medicus quidem Theoricus, practi- cæ vero imperitus. Verum aut hi Magni distinguuntur, aut fallitur Justus circa ætatem Theophili. Magnus enim, quem Eunapius memorat, sub Juliano floruit; Erat si- qui-

quidem Zenonis auditor, & Oribasii condiscipulus, ut Eunapius, in Zenone, & Oribasio, testatur. Claruit autem Oribasius, Juliani Apostatæ Archiater, secundum Justum, A. Chr. * cclxv. sec. verò Moreau circa An. Ch. cccxxx. Theophilum autem vixisse idem Justus affirmat, circa An. Chr. clxx. h. ē. annis ferme centum ante Oribasium, &, ut probabile videtur, ipsum Magnum, cujus Theophilus meminit. Justum quidem falli, ut dictum est, quam errare Morellum potius crediderim, præsertim cum ad opinionem ejus Clar. Vossium accedere videam, qui Magnum Antiochenum, de quo Eunapius, Juliani ac Valentis temporibus clausisse, & de Urinis dignoscendis scripsisse, ex Theophilo, monet, de Philos. cap. xii. p. cii. Quomodo tamen illum Antiochenum fuisse colligi potest ex Theophilo non satis video; sane hoc scio, quæ ex Magno Sophista Theophilus adducit in compendio Magno Mæseno dicto attributo reperiri, nisi idem forsitan Antiochenus qui & Mæsenus dicitur, & Emisenus, & etiam Sophista, quod vix credo. Jatrosofistam autem & Mæsenum eundem puto. Falli itaque videntur Morellus, & Vossius, quum Magnus hic non Antiochenus, sed Mæsenus fuerit. Philostorgius Hist. Eccles. lib. viii. cap. x. auctor est, Magnum quendam Medicum, Valentiniani & Valentis temporibus Alexandriæ vixisse, Εὐδοκίμου δὲ, inquit, καὶ Μάρτυρος, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὴν αὐτὴν τέχνην (Medicinam viz.) μεταχειρίζονται. An idem cum Antiocheno nescio, certe Magnum quendam Theophilo coævum & auditorem fuisse dictum est superius; aliumque Mæsenum, aut Emesenum dictum, potius quam Antiochenum, aut etiam Alexandrinum in præcedentibus asseruimus, & in sequentibus clarius ostendemus. Verum ut certa inter hos Magnos distinctio ponatur, historia non finit.

Τὴν περὶ αὐτ. τέχ.] Mor. & Chart. ediderunt τοῖς περὶ -- At ego mutandum censui τοῖς in τὴν. Sic Philostorgius supra, de Magno, τὴν αὐτὴν τέχνην μεταχειρίζονται; quod

ita vertit Jac. Gothofredus, qui eandem artem exercuit, Medicinam se.

Καὶ διαίρεσιν ἀρξάμενοι] Reddidi ἕρ divisionem primam aggressus. Versio Latina MSta. Et secundum divisionem incipiens. Ita paulo post, ἀπαρχαῶν τῆ διδασκαλίας. Et infra cap. viii. Ἀρξάμεθα ἐν πρώτῳ τὴν τε τῆ ἀρίστης ὑποστάσεως κατασκευῇ. Nam sic legendum, & non ἀρξάμεθα, suo loco patebit.

Καὶ διαγν. σημ.] Vitio vertit Magno, quod cum Urinarum differentias & species tradidisset, signa plurima diagnostica omiserit. Vossius de Phil. cap. xii. legisse videtur προγνωστικά, verum exemplaria quae vidi-
mus, habent διαγνωστικά. Pro αὐτῇ reposui αὐτῶν plurali numero, ne à superioribus dissensus sit.

Καὶ μὴ μάλιστα] Versiones omnes post vocem μάλιστα periodum agnoscunt, & verba sequentia ut rationem suggerunt. Ast ista periodus mihi quidem μάλιστα videtur, cum loci sensum plurimum perturbet, & exemplaria Græca distinctionem respuant.

Αὐτῶν ἵκασος πάχυν] Ita legi pro ἵκασον, ut & ἱκασκός, pro ἱκασκόςτα. Intellegit enim Theophilus τῆ πάχυντα τόπον, quem quomodo affectus sit ait ab Urinis indicari.

Χριστὸν τὸ ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν] Hinc Theophilum Christianum fuisse constat. Sic infr. cap. viii. Ἐπικαλεσάμεθα Χριστὸν τὸ ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν. Et in Epilogo: Εὐχαριστήσωμεν ἐν Χριστῷ τῷ ἀληθεῖ Θεῷ ἡμῶν. Gaudet hac formula auctor noster. Ita & de Hum. Corp. fab. lib. i. cap. viii. ubi de manu. Ad reliquam totius manus partium expositionem accingamur, initiumque à cubito sumamus, prius Christum verum Deum nostrum nobis fautorem, itinerisque ducem adesse precari. Et lib. iii. cap. i. In praesenti autem hujus voluminis parte spirabilium viscerum structuram explicare accingimur, Christo prius vero Deo nostro invocato, quoniam omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso nihil factum est. Item lib. iv. cap. xvi. de oculo: verum quoniam

corporis lucerna est oculus & Jesus Christus verus Deus
testes in Sanctis Evangelis testatur &c.

Ὅλην τοίνυν ἐστὶ τὸ πρὸς ἡμᾶς τῷ αἵματι] Hinc Lucretius,
de Nat. Rer. lib. iv. Urinam vocat saccatum humorem.
Sic enim ait de Pueris,

Somno devincti credunt extollere vestem

Totius humorem saccatum ut corpore fundant.

Arnobius Adv. Gent. lib. 11. Saccatum appellat, omis-
so humore. Si verum sit quod dicitis, ait, (de Anima-
libus loquens) imprudenter appetere[n]t [animæ] terrena
hæc loca, ut tenebrosis corporibus incolæ inter pituitas
& sanguinem degerent, inter stercoreis hos utres, & Sac-
cati obscæniissimas serias. Percolatio hæc in Renibus
perficitur, in quos serum una cum sanguine per emul-
gentes Arterias illatum, caruncularum quarundam pa-
pillarium ope, quæ incerniculi vices obcunt, ab eodem
secer[n]itur. De Carunculis hisce Barth. Eustachius, lib.
de Ren. cap. vii. Si secundum longitudinem dissecave-
ris, mirum tibi naturæ artificium fiet manifestum: ni-
mirum videris quosdam sulcos, & canaliculos, non se-
cus ac pilos tenuissimos, elegantissime in eis exsculptos,
per quos non dubito lotium in urinarii meatus ramos
percolari. Hæc ille. Et quidem hos canaliculos in Re-
nibus à nobis apertis, non sine oblectatione quadam
non semel observavimus, qui fibrarum suarum ductu,
utpote quæ è latiori basi in angustio[n]em conum sensim
sele contrahunt, infundibulum aptissime nobis repræ-
sentare videbantur. Ruffus Ephesius, lib. 11. cap. xxi.
membranas cribri in modum perforatas memorat. Re-
nes enim dixit κατὰ τὰ ἑνάντια ὁμίας ἔχει κατὰ τετραμήτους
ἰσχυρίδας. Et Aretæus de Sign. Chron. lib. 11. cap. 111.
Καθίας ὁμίας ἰσχυρίδας (lege, ἰσχυρίδας) ἐκ τῆς ἑ
ἀδύτης. Non itaque ita intelligendus Lucretius, ac si di-
ceret Lotium humorem per totum corpus quasi succum
percolatum, ut Lambinus illum locum exposuit; cum
Urina solummodo in Renibus separaretur. Est enim Re-
nium officium monente Aretæo de Caus. Acut. lib. 11.
cap.

cap. ix. Ἡ τε διάκρισις τῷ ὕμνῳ ἀπὸ τοῦ αἵματος, καὶ ἡ ἀνέκρισις. Saccatus igitur humor totius corporis, est omnis Urina quæ in vesica continetur : vel humor, qui à toto corpore provenit, saccatur autem in renibus.

Τὸ τοιοῦτον δὲ ἄλλοι ὀρώδες περ. ἐκαλ.] Ὁ ὀρός proptie significat serum lactis. Hesychius, Ὁ ὀρός τὸ ὑδατῶδες καὶ ἀφυσάμενον τῇ γάλακτι. Jul. Pollux, Onom. lib. i. cap. xii. vocat τὸ φαῦλον τῇ γάλακτι. Scribitur & ὀρός. Etymol. Magn. Auctor, Ὁ ὀρός δὲ ἡ ἀπόστασις τῇ γάλακτι. Dicitur etiam de aliarum rerum humiditatibus aquosis. Sic ὀρώπια sine πίπτει ὀρός, ut interdum dicitur, Columellæ, vocatur picis serum, sive liquamen; rationem reddidit Theophrastus, de Hist. Plant. lib. x. ubi hanc picis speciem ὑδατίζουσαν esse ait, καὶ πλείω ἔχει τὸ ὀρόν. Sic & αἷματος ὀρός apud Galenum sæpius occurrit. Tollendum est hoc in loco mendum è Theodoro, apud quem Orat. 3. de Provid. hæc leguntur : Τὸ δὲ ῥαῶδες καὶ λίαν λεπτόν, καὶ τροφῆς ἀμείνον, εἰς τὸ τῷ ὑγρῶν περιττωμάτων δοχρῶν χυμῷ. Quod Interpres ita vertit: Quod vero in eadem fluxum nimisque tenue est, nec quicquam alere potest, in Vesicam, humidis excrementis designatum receptaculum secedit. Ibi autem pro ῥαῶδες legendum ὀρώδες, & vertendum : Quod vero *serosum* est, non *fluxum*, ut perpetuam interpres mendum non videns.

Ἄλλοι δὲ ἔχουσι αἷματος] Ἰχώρ ad ὀρόν quam proxime accedit, & de lacte etiam dicitur. Aristot. Hist. An. lib. iii. cap. xx. Πᾶν δὲ γάλα ἔχει ἰχώρῳ ὑδατῶδη, ὃ καλεῖται ὀρός. Dicitur & de sanguine. Idem de Hist. An. lib. iii. cap. xix. ἰχώρ δὲ ἐστὶν ἀπὸ πλείονος αἵματος. ἢ τῷ μᾶλλον πίπτει, ἢ τῷ διαρρῶδεται. Gal. lib. ii. ad Glauc. ἰχώρ ὁ μᾶλλον αἱμαλὸς ὀρός. Hesychio hæc vox exponitur αἷμα μὴ συμμεικρὸς ἱμπερ, σπινδαίν. Etym. magni auctori τὸ σισπηγὸς αἷμα. Pro σισπηγὸς apud Suidam, & Phavorinum, vitiose, ut puto, legitur σισπηγός. Ichor enim non est sanguis concretus & coagulatus, sed in tenuem serosumque liquorem conversus. Hom. Il. E. ψ. cccxxxix. Diis attribuit, & Deorum sanguinem indigitat, quostamen

ἀνθρώπων αἷμα, quod tali sanguine prædiri non fuerit, quali mortales. Verba, quæ de Venere à Diomede vulnerata protulit, sunt hæc.

ῥίσι δ' ἁμύροται αἶμα θεοῖσι
 Ἰχὼρ οἷοσπέρ τι ῥίσι μακάριοσι θεοῖσι.
 Οὐ γὰρ σῆται ἰδῶσι, ἢ πίνουσ' αἰδοπα οἷον
 Τύπη ἀνθρώπων ἰσὶ καὶ ἀθάνατοι καλέσσιαι.

Ubi Schol. Ἰχὼρ ὑγρασία τις διαφθερμύτης σαρκὸς ὕψαιμος. Apud Galen. de Cris. lib. i. cap. xii. tincturam significat. Nam lotium quoddam memorat : βραχὺν ἰχῶρα πρὸς τὴν ἐκ τῆς πυρρᾶς χαλῶς ὑπερδιξάμενον. Quomodo ἰχὼρ Latine verti debeat, incertum. Alii serosos humores, alii aquosos, alii tenues, alii vero saniem interpretantur. Jo. Gottzeus, Vir Doctiss. in Diff. Medd. de hac re ita sentit, ut intra corpus quidem ἰχὼρ aquosa vel serosa humiditas, sive sanguinis, sive alterius humoris, Latine reddi possit; extra corpus vero, saniem. At vero, qui Urinam, quæ tamen est ἰχὼρ extra corpus, Saniem dixerit, haud proprie locutus fuisse videatur, cum Sanies ut plurimum putredinem implicet, unde Isidorus, Saniem ita dictam tradit quod ex sanguine corrupto nascitur. Est & ἰχὼρ sanguis corruptus, ut dictum, verum melius forsan hoc in loco ἰχῶρα reddidimus, liquorem tenuem, aut serum sanguinis. De variis hujusce vocis significationibus vid. Scal. com. ad Arist. Hist. An. lib. i. cap. i. Ap. 6.

Εἰ τῇ στελεχιαία φλεβί.] Venam intelligit, quam aliquando μεγάλην πρὸς πυλῆας, nunc τῇ ἐπὶ πύλαις, imo interdum πύλῃν, auctores vocitant, unde vulgo audit Venæ Porta; vel quia alimentum ex veterum sententia, per illam quasi per portas ad hepar transiret, vel quòd ad istam hepatis partem sita sit, quæ πύλαις nominatur. Dicitur (ut hic, & alibi sæpissime) & στελεχιαία φλεβίς, quoniam in plures propagines dividitur ὡς παρὰ τέλαχος καὶ κλάδους, h. e. in eundem fere modum, quo arboris truncus, in ramos, ramulos, & germina dispescitur. Galenus, de Adm. Anat. lib. vi. rationem nominis

minis elegantissime expressit, quem audi: Α' πὸ τῆς πυλῶν
 εἰς ἑκάστην λείπον ὅσαι παρ' αὐτῶν μίαν εὐρύσεις ἀφικταμένη μα-
 γάλῃ φλέβῃ. ἥς θυλάτεις εἰς πολλὰς μικρὰς ὥσπερ σιληχῆς
 εἰς κλάδας, εἴτ' αὖθις ἐκείναι οἶον εἰς ἀκέρειστας τινὰς χυσιμέ-
 νων, εἴτ' ἐκείναι ὥσπερ εἰς βλαστήραϊα τινὰ λεπτὰ τελειούνται,
 &c. Creditur & hæc Vena Mesaraicarum omnium trunc-
 cus, & ita est. Ex illa enim omnes proveniunt. Idem
 Gal. Ib. Αἱ δὲ κατὰ τὸ μισοτέριον ἀρτηρίᾳ καὶ φλέβῃ, ὥς
 περ τινὰς ῥίζας εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἐλίκων καταφύεσθαι συνίσταται
 πρὸς ἀλλήλας, ὥσπερ ἐπὶ τῆς διόδου αἱ ῥίζαι πρὸς μίαν ἀρχὴν
 ἀνέκασιν ἑκάτερα. Τὰς μὲν δὲ φλέβας οὐ χαλεπὰς εὐρύς τις ἀ-
 πάσας εἰς μίαν ἀθροισμένας, τὰς ἐπὶ ταῖς πύλαις τῇ Ἡπείῳ.
 Huic concinuit Theophilus noster, de Corp. Hum. fab.
 lib. 11. cap. x. Ex harum omnium venarum una quæ-
 dam vena, seu arboris truncus enascitur, qui in ramos
 multos majores minoresque dividitur. Hæc Truncalis
 (ut ita dicam σιληχιαία) in sima jecoris parte scinditur.
 Notandum hanc venæ hujus appellationem ab Anato-
 micis fuisse serius invecctam ante tamen Gal. tempora.
 Nam ita Galenus, loco sup. laud. Εἴθ' ἥπατος μὲν κατὰ
 τὴν ἐπὶ πύλῃ φλέβῃ τῇ σιληχιαίᾳ ὀνομαζομένην ὑπὸ τῆς κατὰ
 τὴν ἀνατομικῶν &c.

Εἰς ἣ καὶ ἡ αἷματος. δυν.] Sic de Hum. Corp. fab. lib.
 11. cap. xi. eandem venam, Venam sanguinem coquen-
 tem dixit. Et infra: Ἡ δὲ σιληχιαία φλέψ, ἡ τὸ αἷμα κα-
 τεργαζομένη. Ita veteres opinati sunt, aliter autem Neo-
 terici. Vid. Glisson. Anat. Hep. cap. xxv.

Εἰς δὲ ἡ γένεσις αὐτῆς τ.] Eandem Generationis Uri-
 næ modum & Seri usum tradidit, lib. 1. de Hum. Corp.
 fab. cap. x. his verbis: Itaque postquam succum Trun-
 calis vena recepit, ipsum in sanguinem mutat. Sanguis
 autem postquam factus est, dividitur, & ex ipso levis
 pars & ærea, quæ flava bilis est, supernatat & in fellis
 vesicam per canaliculum in ipsam felleum excrementum
 derivantem, effunditur. Terreæ autem crassaque pars,
 & veluti sæx Sanguinis in fundum sua gravitate decum-
 bit, & jecore tanquam abundans excluditur, sed à
 Liene,

Liene, seu familiaris, per meatum in illum pertinentem attrahitur. Itaque in sinis jecoris intra venam illam Truncalem sanguis purissimus, cum aqueo excremento, relinquitur, idque altioris providentiæ opus fuit, siquidem cum sanguis purior crassus sit, & cum in eam venam permeare oporteat, angustissimique meatus sint, quibus ea cum Caudicaria committitur, aqueo excremento, ut vehiculo ac duce indiguit, ut cum tenui corpore simul etiam crassum pervaderet. Eadem Actuarius de Diff. Urin. lib. 1. cap. 1v. ubi, de Chylo intra hepar adducto verba faciens, ait; Hic igitur, si nihil impedimento fuerit, dum in sanguinem alteratur quicquid tenue ac acrius in eo fuerit, id omne vesica bilem excipiens, ad gibbum hepatis collocata, attrahit, paucò admodum exactam illam secessionem ad aliquam utilitatem effugiente. Si quid autem terrestris & melancholici humoris genitum sit, id ipsum Lien, qui è regione adjacet, attrahit, naturalibus quibusdam tractionibus, unoquoque id quod proprium est attrahente. Tertius vero qui serosus humor est, relinquitur, quandoquidem tam ratione quam sensu comperitum est sanguinem crassiorem esse ac ineptum ad penetrandas venas parvas, hunc vero humorem serosum & facile transeuntem esse, tum ob id natura indiscretum ipsum servavit; tum etiam quod ipsa erat à concavis hepatis partibus ad convenam Chymum trajectory ducente seroso humore. Ambo ex Galeno, qui de Adm. Anat. lib. vi. sic ait: Τέταται δὲ τὰ ὄργανάων, τὰ μὲν τὸ λεπτὸν καὶ καθαῖον αὐτῆς (τροφῆς) ἐκκαθαίρει· τὰ δὲ τὸ γυνῶδες καὶ βαρὺ· τὰ δὲ τὸ μέσαι ἀμφοῖν, ὃ ὑδατῶδες τί ἐστι καὶ ὀρῶδες. Οὐραμίζεται δὲ ὑπὸ τῶ ἱατρῶν τὰ μὲν πρῶτα ἰσχυρὰ, πόροι χαλαροὶ, καὶ κύστις ὁμοιοταῖς πόροις χαλαρόχως· δὲ τὸ γυνῶδες καὶ βαρὺ τῶ τε σπλάνγγων ὁ σπλήν, καὶ τῶ φλεβῶν ἡ κάτω μοῖρα προεκπυθυσμένη· τὰ δὲ τὸ λοιπὸν τὸ τρίτον, ἐρετῆρας καὶ νεφροῖς, καὶ κύστις.

Τὰ αἰμα. κατασκευάζοντες] Perperam huc usque editum est, καταχιδεύοντες, Nam MS. Oxon. melius habet κατασκευάζοντες.

Λαμβ. αὐτὸ ἢ χολιδόχον] Ita scripsi pro χολιδόχου, cui etiam τὸ κύστις adjunxi. Morellus enim ediderat, λ. α. χολιδόχος & sic & paulo post, φέρει δ' αὖ τις ἐκώτας διὰ τι τῆς χολιδόχου κύστιος vitiose iterum scriptum erat χολιδόχου. Nullo modo, hoc in loco, audiendus Theophilus, cum vesicam felleam ex hepate bilem suam accipere tradit, διὰ τῷ αὐτῆς πόρου, i. e. per meatum ejus, si modo porum biliarium intelligat, aut etiam ductum cysticum. Bilem enim cysti nequaquam suppeditant, sed radiculae quaedam per hepar actae hoc munus perficiunt, ipsi autem vel in Jecote separatum, ad intestina deferunt. Ductus enim Cysticus, & Porus Biliarius ad eliminandam bilem (hic ab Hepate, ille à vesicula) à natura designati, in ductum quendam communem coeunt, qui ad διὰκινῶσαν finem, & ἰσχύος principium oblique inseritur. Idcirco haud ita proprie Galenus hos poros χολιδόχους appellavit, cum bili non tam retinenda quam evacuanda inserviant. Porus iste Biliarius dictus, si non vulvulam, ut quidam, certe annulum quendam fibrosum obtinuit, quae bili intra vesiculam contentae egressurae cedit, regurgitanti vero aut quomocunque ingressurae obstat; non tamen ita arcte comprimitur vesicae collum, quin fel in eandem, digitorum pressura, trudi possit, ut aliquando sum expertus. De hoc vid. Clar. Glisson. Anat. Hep. cap. xiv.

Διὰ τῷ αὐτῷ πόρου] Intelligit, ni fallor, ramum Ventr. Portae splenicum; quod falsum. Nam lien quicquid ingreditur, recipit ex Cæliaca per arterias splenicæ; quicquid vero egreditur, ad Hepar mittit per Venas.

Τὸτο ἢ φύσει ἀπικράτητον] Vocem ἀπικράτητον potius per retinuit, quam per obtinuit (ut Morellus, eumque secutus Chartarius) reddendam censui. Dicit enim Auctor, naturam, cum Bilem & Melancholiam in hepate secerni voluerit, serosi excrementi separationem in usum aliquem magnum cohibuisse, nimirum, ut crassiori sanguinis vehiculo sit; quod ex eodem Theophilo, & Actuuario, superius firmatum.

Εἰ τῶς συμβοῖς τῇ ἥπατος κερφοῖ] Crediderunt Veteres Venam Portam, ē simis hepatis partibus exortam, ascendere non ultra medium ejus; venam vero Cavam, ē gibbis ortam; descendere versus idem medium tantum. Hoc autem à veritate alienum est & imaginarium totum. Rami siquidem Venæ Cavæ non minus perperam sima hepatis, quam gibba: quemadmodum Rami Venæ Portæ non minus gibba quam sima; quod ut aliis, ita Jo. Ant. vander Linden, observatum est, Méd. phys. cap. v. §. lxxxix. Venam etiam portam supra cap. 11. dixerat κατὰ τὰ συμβοῖ τῇ ἥπατος κατεσπαρμέναι.

Συμβάλλει κατὰ τὰ κλάιναι] Obscure vertit Morellus: *conjicit juxta ea quæ ad spinam dorsæ vergunt.* Nos autem clarius: per ramulos suos Venæ Cavæ commisceantur. Αἰσθημαῖς enim istæ significantur, quibus Venæ Cavæ, Cava viz. & Porta, invicem committuntur. Se ipsum explicat Theophilus, de Corp. Hum. fab. lib. 11., cap. x. Ubi quod excrementum aqueum in jecinore, non separatur, altioris providentiæ opus esse statuit; siquidem, ut procedit, cum sanguis purior crassus sit, & cum in Venam Cavam permeare oporteat; angustissimique meatus (hos hic vocat πόρῆς σπῆς καὶ τρυχοειδῆς) sint, quibus ea cum caudicaria committitur (NB) aqueo excremento ut vehiculo ac ductu indiguit, ut cum tenui corpore simul etiam crassum pervaderet. Cap. autem xi. apertissime. At vena sanguinem coquens, quæ & Caudicaria dici potest, in Cavo Jecoris in plures finditur; in Gibbo vero quæ Cava vocatur, atque inter se (NB) Caudicaria & concava osculis venularum arctissimis committuntur. Per hæc sane oscula vena cava ex Caudicaria mundum concoctumque sanguinem cum diluto illo excremento exhaurit. Voce συμβάλλειν de venis alibi usus est Philosophus; καὶ συμβάλλουσιν; inquit, ἀλλήλοις. Et Theophrastus, de Caus. Plant. lib. v. de fluviiis. Ὅτι καὶ ποταμοὶ ποῦσιν οἱ συμβάλλοντες ἀλλήλοις. Idem quod fluvii faciunt inter se commissi. Eodem plane modo quo hic Theoph. de vena porta, συμβάλλει τῇ κείῃ φλεβί.

De Anastomosis hisce vid. Barth. Anat. Ref. lib. i. cap. xiv. ubi multiformes commemorat. Negat autem Harvejus, Exerc. 1. de Circ. sang. ad Riol. pag. ccv. *Κλώια* substitui pro *κλώια*, ut à Morello editum erat, & à Chartario prætervisum. Est enim *κλώιον* diminutivum à *κλώιν*. Optime autem *κλώια* sive ramusculi competunt Venæ illi, quæ *ειλεγμαῖα*, sive Caudicalis dicitur.

[*Κατὰ τὰς πύκτας τοὺς κῶ τρ.*] Anastomoses hæc negarunt Clar. Harvejus (ut dictum) Exerc. Anat. pr. ad Riol p. m. ccv. Riol. Enchir. Anat. lib. ii. cap. xxiv. Glisson. Anat. Hep. cap. xxxiii. licet Bauhinus, Theat. Anat. lib. i. cap. xlv. Barth. Anat. Ref. lib. i. cap. xiv. Et Jo. Ant. v. Lind. Med. phys. cap. v. p. lxxxix, alique aliter sentiant.

Ο' παράκειται] Ita legi pro *πρίκειται*. Habet autem Oxon. Cod. *ὅπερ ἐπίκειται*.

[*Α' τοῦ ἰὸς καὶ τῶ*] Videtur aliquid hæc deesse, quod figuram Lamboideam respiciat. Versiones enim omnes quibus Græca non sunt addita, ejusdem meminerrunt: ut & Cod. MS. Gr. Oxon. in Bibl. Bodl. Dubium autem cuiusnam corporis parti (sutura *ἀρτηρίων* in capite excepta) Schema hoc tribuendum sit; an Venæ Cavæ in crurales ramos divaricanti, an Emulgentibus, an denique ipsi Renum posituræ. Scio quidem omnes quos consului, istam Venæ Cavæ (addi potest & Aortæ) divisionem hoc nomine appellasse. Hujus census sum Jo. Goræus, & ex illo Hen. Stephanus, item alibi, ni fallor, Doctissim. Vander Linden. Et sancti illorum opinioni favere videntur hæc Galeni verba lib. *περὶ τῆς φλεβῶν ἀνατομῆς* (Apud illum enim pro *τῇ*, cui divisionem hanc comparat, pingendam puto litteram *Λ*. Bifurcatio enim ista nasorum quam memorat *τῇ* *ν*, nisi inverso, nequaquam respondet; est autem *Ν* inversum *Λ*ambda, sive, ut interdum vocatur, *ε*empta *μ*. *Λ*abda; aut mutata *ν*. in *υ* *λ*auda.) *Α' αὐτῆς διχῶς κρίζεται, λέγειν ἔδει. Κατὰ τοίνυν τὴν ὑστέρας τῆς σφύρας σπινθύλης, ὅτε ἔστι ὑπεκκινῶν ἐπὶ ὑπὲρ τῆς ἀετορίας τῇ φλεβῇ, τεταγμένη δὲ ἀπαι*

γίνεται· μετρίως μὲν ἡ ἀρετή κατὰ τὸ φιλικὸς ὀχεύεται. ἢ
 στυβίλῃ δὲ αὐτῶν ἡ φλὺψ ψαυῖ. τοῖον κὲ χρίζεται κατὰ τὸτο
 τὸ μέος ἐκατέρω (legendum forsitan ἐκατέρω) ἢ ἀγνίω δι-
 χῆ. κὲ γίνεται τὸ συμπαν αὐτῶν χῆμα τῷ· (scribe Λ) ται-
 χίω παραπλῆστοι. Diversus Aristoteles Hist. An. lib. III.
 cap. IV. scēt. LXVIII. ex divisione J. C. Scal. de hac
 figura sic ait: μέγχι μὲν εἰς τὸ νεφρῶν μία ὕψις ἐκατέρω τήνῃ
 κὲ ἡ ἀρετὴ κὲ ἡ μεγάλη φλὺψ· ἐνταῦθα δὲ πρὸς τι τὴν ἀρετὴν
 μᾶλλον προσπιφύκασι, κὲ χρίζονται εἰς δύο ὁδοὺς εἰς Λαμβδῶδω
 ἐκατέρω. Philosophus autem hic à Scaligero falsitatis ar-
 guitur, quod venam Cavam & Aortam ad renes bifur-
 catam dixerit, cum tamen ita divisæ non sint, donec
 ad os sacrum pervenerint; juxta quod in Iliacas dictas
 ambæ distrahantur. Aristotelem vero Jo. Ant. V. Lin-
 den, pro sua qua Veteribus subvenire solet promptitu-
 dine, defendit. Non dicit (inquit Med. phys. cap. XVI.
 §. CGXLIX.) ad renes bifurcari, ut possit falsitatis argui.
 Imo conjunctiva manifesto ostendit velle non prius scin-
 di, quam prætergressam Renes, in quos jacet anchoras.
 At vero idem Autor cap. præc. de Vena Cava dixerat
 diserte: Κατὰ δὲ τὸ ὑπὲρ τὸ νεφρῶν σπένδυλον χρίζεται διχῆ,
 cui Aortam suis ramificationibus respondere inferius af-
 firmat. Videtur autem hic de Crurali divisione capien-
 dus; nam paucis interjectis, addit: Αἱ δὲ χρίσεις ἐκατέ-
 ρες τὸ φιλικὸς ταῖσιν εἰς τὸ ἰχθὺς ἐκατέρω, κὲ καθάπτισιν εἰς τὸ
 ἰστὸν ἐκατέρω. Et tum ad Emulgentes procedit: Φέρουσιν δὲ,
 inquit, κὲ εἰς τὸς νεφρῶς, ἀπὸ τὸ μεγάλης φλὺδος, κὲ τὸ ἀρε-
 τῆς φλὺδος &c. Et quidem licet divisionem Iliacam nun-
 cupatam Λαμβδῶδωδω vocari posse haud iverim inficias,
 cum figura istam literam satis apte referat, nomen ta-
 men hoc & parti alteri, si non ab Aristotele, certe aliis
 impositum jure suspicor. Quid enim Venæ Cavæ in
 Crura abituræ cum Urina, cum infra renes sit? Hoc
 autem schema lambdiforme circa Urinam occupari, mox
 patebit. Conjecto itaque aut emulgentes, aut rénum
 posituram ita nominari. De Renibus hic Theophilus.
 Nam in versione MSta hæc verba leguntur. Cum im-

pellitur aquosa superfluitas ad ramum chilis venæ, quæ adjacet Spinæ dorsi à sursumusque deorsum, & per ipsum, & per meatus lumborum dexter & sinister secundum Laudam literam Græcorum positi, in positione sua trahunt per ipsos à chili vena lumbi hujus superfluitatem. Ad quem locum vetustior quædam manus in ora libri annotarat: Lumbi positi in sua positione S. dextrorsum & sinistorsum secundum laudam literam Græcam, quæ talis Λ, trahunt hujusmodi superfluitatem à chili vena per ipsos S. per ipsum ramum nondum bifurcatum, & per meatus lumborum S. per dextrum ramum & sinistram ibidem bifurcatos & directos ad Renes. Codex etiam Gr. MS. post vocem *κατω*, hæc habet: *κατ' αὐτὸ καὶ οἱ νεφροὶ διχῆς, τε καὶ ἀριστερὸς, καὶ (lege κατὰ) τὸ Λαμβδοειδὲς γράμμα σχηματιζόντες ἐν τῇ θέσει αὐτῶν, ἑλκυσσὶ δὲ αὐτῶν ἀπὸ τῆ κοιλῆς φλεβῆς, οἱ νεφροὶ τὸ τοιαῦτον περιτίττωμα, εἰς ἕνα ἀποποιήσαντες αὐτὸ οἱ νεφροὶ, καὶ εἰς ἕκαστον &c.* Verisimile itaque videtur veteres autumasse vasa emulgentia ex venâ cava & Aorta utrinque prodeuntia una cum renibus appensis figuram illam constituere, quam Lambdoideam nominabant. Clarum est, quod Torinus auctorem de Emulgentibus intellexerit. Nam locum non tam vertit, quam *παραφράζει*, in hunc modum: Ubi vero eadem superfluitas in ramum venæ Cavæ, qui spinæ dorsi incumbit, & à summo deorsum progreditur, in renumque opposito in duplicem propaginem scinditur in Λ Græcæ literæ figuram (quarum altera ad renem dextrum, altera ad levum fertur, per quos meatus è grandiori & concava venâ aquosum superfluum in sinus renum derivatur) fuerit intrusa, accipientes ipsum renes, bella metamorphosi in Lotii substantiam transmutant. Quod emulgentium descriptioni à Theophilo de Corp. Hum. lib. 11 cap. xii traditæ optime quadrat. De venæ enim Cavæ trunco verba faciens ait: Ex hoc magno rivo per spinam descendente duo vasa egrediuntur, in dextrum unum, alterum in sinistram, singulumque in Renes inseruntur. Igitur à Renibus per hujusmodi fistulas aquam

aqueum sanguinis excrementum attrahitur. Hæc ille ; nullibi tamen in isto opere , quod sciam , Lambdoideam appellat. Quin & de Emulgentibus , ut videtur , intelligendus Actuarius , (falluntur itaque , meâ sententiâ , qui de Cruralibus exponunt) cum ajat , de Diff. Ur. lib. 1 cap. 111. Quæ (natura viz.) conjunctos humores partem alteravit in Venæ Cavæ ramo , qui , à figura Lambda Græcæ literæ , Lambdeca vocatur , concessit Renibus ut traherent & fecernerent serosum humorem. Quantum vero sanguinis restitit , id per venam Lambdeam , atque amplum cordis , cæteris ; quæ deinceps sunt , venis distribuit. Quo loco idem vas sanguinem ad renes vehere & inde reducere perperam affirmat , nisi veterum more , venarum nomine etiam artetias amplectitur. Fatendum inferim emulgentia vasa & renes figuram τὴν Α inepte satis exprimere. Nisi de emulgentibus renes ipsos jam ingressuris capiamus , quo loco literam istam magis referunt , & verissimum puto.

Οἱ νεφροὶ τὸ ταύτης περίσπρωξι δέχονται.] Ita Theoph. de Hum. Corp. fab. lib. 11 cap. xii. Quamobrem renes quod attraxerunt capientes in suam ipsorum substantiam convertunt , & in Urinæ formam permutant. Hanc ipsi Renes sejungunt per Urinarijs meatibus in Vesicam Urinæ receptaculum emittentes.

Ὁπότερ δὲ εἴηαι καὶ ὀπρ.] Morellus ediderat ὁπότερ δὲ εἴηαι τὸ ὀπρ. εἴηαι. Et consequenter verterat ; (Dicamus) qualem esse oportet optimam Urinam. Chartarius vero chasma hoc in loco subolfaciens supplevit καὶ ὀπρ. εἴηαι post verba δὲ εἴηαι ; & transtulit , qualem esse & definire oportet optimam urinam. Et ita quidem legitur in Oxon. Cod. Fortan autem illud ὀπρ. εἴηαι mutandum in ὀπρ. εἴηαι aut ὀπρ. εἴηαι , ut conforme reddatur τῷ ὀπρ. μ. quod præcessit , præsertim cum versionis MS. auctor vertat per *definiantur*. Sed utro modo legatur , non multum interest.

Ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ καὶ φ. ἰσθμοῦ.] Urinæ optimæ definitio hæc occurrit apud Hipp. lib. prænot. his verbis τὸ δὲ ὀπρ.

ἄριστον ἔστιν, ὅταν λευκὴ τε ἢ ὑπόχρως εἴη καὶ λεῖα καὶ ἐμαλὴ; quibus subjungit, παρὰ πάντα τὸ χρεῖον ἐστὶν ἂν κριθῇ ἢ νῦσις. His Theophilus ad definitionis complementum superaddit, consistentiam mediocrem, & congruum colorem.

Διὰ τὴν σιλπιότητα] Σιλπιότητα sive splendorem nata est Urina à flavedine, quam & illa colori rufo acceptam refert, ex quo & rubro componitur. Pseudo-Galenus lib. de Ur. cap. III. Τὸ δὲ ξανθὸν ἰδιὸν ἔχει καὶ ἰσαίρεται τὸ ροῖγμα, εἰς ἣν δύο χρωματίζονται τῆτε πυρρὸν καὶ τῇ ἱσθηῇ, ὅθεν καὶ εἰλβον αὐτὸ κέκληκεν ὁ Γαλῆνς ἐν τῇ περὶ κρίσεων Εἰκότως ἥ καὶ εἰλβη· κατὰ λαμπρῶς ἥδ' ὑπὸ τῇ πυρρῇ. Φαιδρύνεται δὲ ὑπὸ τῇ ἱσθηῇ. Actuarius, de Caus. Urin. lib. I cap. v. Lotii splendorem scribit à sanguine profectum, si modo in quantitate mediocri commissus sit. Colores, inquit, Urinarum eo usque participant sanguinis apparentiam, quousque splendor humorem radians pulchre facit. Id autem esse sanguinis munus creditur his, qui recte judicare noverunt. Addit. Atque hæc sunt dicta de Temperata Urina, de qua hoc in loco Theophilus agit. Item de Ur. Jud. lib. I cap. XII. Concoctione humorum corporis recte facta color decens splendet in humore Urinae.

τὸ χρεῖον } Quod ad tempus, dicit Hipp. lib. prænot. quod in Urina optima hypostasis debet esse alba, levis & æqualis παρὰ πάντα τὸ χρεῖον ἔστω ἂν κριθῇ ἢ νῦσις.

Ἐπακολυθῆναι] Sic restitui loco ὑπακολυθῆναι. Cod. Oxon. habet ἱθακολυθῆναι. Vitiose vertit Morellus, ob fulgorem & Tempus pariter consentaneum; nam Urina præcessit. Melius Chartarius, & convenienti tempore reddita. Nos autem Morelli *consentaneum* in *consentanea* mutavimus, Urina viz.

Υπόπυρρον καὶ ὑπόξανθον } Morellus & Chart. ὑποπ. καὶ ξανθόν. Restitui vero ὑπόξανθον, & quidem ipsius Galeni auctoritatem, qui lib. I de Cris. cap. XII sic ait: Τὸ μὲν δὲ κάλλιστα πεπιεμμένον ἐν ταῖς αἰσθηταῖς ὀφθαλμοῖς σκοπεῖται πρὸς ἡμᾶς. Τησούτοις δ' ἐστὶν ὑπόπυρρον τε ἄρμα καὶ ὑπόξανθον, καὶ

ελίον γε ὑπόπυρρον, ἢ ὑπόξανθον. Item non multo post: Τὸ δὲ ἄριστον ἀπάντων τῶν ὕρων ὑπόπυρρον ἐστὶ, καὶ ὑπόξανθον. Et Aëtius lib. v cap. xxviii. Οὐρον μὲν εἴ τι ἄριστόν ἐστι τῶν ἐν γυνίκα καὶ εὐξίᾳ διακρινόμενον αὐτὸς ὡπαι τὸ ὑπόπυρρον τε καὶ ὑπόξανθον. Actuarius etiam idem confirmat De Jud. Urin. lib. i cap. iiii. Sin vero Urina magist tingitur, capitque substantiam mediocrem, tunc apparet subaurea & subcrocea, qui colores sunt perfectæ concoctionis, significantes toti corpori sanitatem certam inesse. Et cap. iiii. Hominis exacte sani Urinam affirmat subauream vel subcroceam.

Οὗ δὲ Μάγνος τὸ πυρρὸν τε, καὶ ὑπόπυρρον] Hinc apparet Magnum Mæsenum quem vocant & Emesenum eundem place esse cum Magno quem laudat Theophilus, quicquid fuerit de illo qui audivit. In Compendio enim de Urinis ἀπαράδωτον eidem attributo hæc verba leguntur: Ἰνα δὲ σωφῶς τὰ περὶ φύσιν ἔρα (lege τὰ περὶ φύσιν οὔρα) διαγινώσκης, πρῶτον δὲ σε μαλεῖν ὁποῖον ἐστὶ τὸ ἀριστον οὔρον, καὶ τὴν τοῦ ἔρα σοι κανὼν καὶ τύπος· ἵνα ὅς αὐτὸς εὐρίσῃς, τοῖς ἄλλοις ὑγιεῖν οὔρα εὖ πάντων παχὺν ἀλλὰ μέσον, χρώμα δὲ πορρὸν ἢ ὑπόπυρρον μὲν εὐχρίστητος &c. Colorem Aureum, aut Subaureum, Magnus hic præfert, ex mente Theophili, qui Magni hujus Emesenii testimonium, de hac re in scenam producit.

τῶν τριῶν τούτων] Colore subaur. subflavo, aureo & subaur. Porro quatuor Urinæ optimæ attributa, superius memorata, sunt Consistentia, Sedimentum, Color & Tempus.

Χρώμα ἐκάλισαν] Difficillimum est τὸ χρώμα, hac notatione in Lexicis reperire. Ita tamen est, ut ait Theophilus; Urinæ siquidem humiditatem, essentiam, fluorem sive corpus designat. Pseudo-Gal. πρὶ ἔρα cap. 7. Ταῖν ὕρων αἰ διαφέρειν, πολλὰ μὲν κατὰ μέρος, ἀλλὰ πρῶτον δὲ, χρώμα δὲ καὶ παρυφιστάμενοι. καλῶ δὲ χρώμα αὐτὸ τὸ ἔρα. Actuarius etiam de Diff. Ur. cap. ix. Cur Urinæ, dum calidæ sunt, tenues appareant, rationem reddens, ait: Τὸ ὅς φύσιν διερεῖν ἐκ τοῦ τὸ χρώμα συνίσταται καὶ παχυνταί.

Ubi Interpres *χυμα* transtulit per Urinæ corpus. Quia & Aëtius Amidenus lib. v. cap. xxviii. memorat τὸ *χυμα αἰώμαλον*. Κακόγγει *χυμα*, cap. xxx. *σύστασι τὸ χύματος*, cap. xxviii. *ρίσει τὸ χύματος*, cap. xxix. Et ἐπιφάνειαι τὸ χύματος lb. Ita enim legendum, & non ut vitiose in impressis, *χύματος*; ut ex Bibl. Bodl. MSto didici. Sic & cap. xxx. ubi hæc verba occurrunt, *ἐπίσταται ἐπὶ πολὺ τὸ χύματος*, lege *χύματος*. Galenus voce *καχύμωτα* de exacta Urinæ consistentia usus est lib. i. de Cr. cap. xii. de Urina optime cocta, *εὐθὺς ἀπὸ τῆς αἵματός* (lege *πάχους*) *ἔχει συμμείρωτος*. τὸ δὲ τὸ λεπτότερον ἢ παχύτερον αὐτῆς πίπτει ἐνδεῶς σημαίνει. Τὸ μὲν γὰρ ἔπω καχύμωτα. Τὸ δὲ ἔπι τιτέμενται. Pseudo-Galenus, de Ur. cap. iii. vocat Ὑπόχυμα. Αὐτὰς μὲν εἶ, inquit, εἰς τὴν αἵπλῃ τὸ ὑποχύματος διαφορά.

Ὅτι καχύμωτα εἰ αὐτ. τὸ ε.] Scriptum erat prius, *ἐπὶ τὸ καχὲν αὐτῇ διαμεῖται*. Sed mutandum τὸ ἐν τῇ: aut forsitan legendum *χύμα* *ἐκάλειται* παρὰ τὸ καχύμωτα; *ἐπὶ καχύνειται* τὸ ἐν αὐτῇ διαμεῖται. Quoad priorem partem audi Pseudo-Galenum cap. i. *καλῶ δὲ χύμα αὐτὸ τὸ ὕρον παρὰ τὸ καχύμωτα*. Quoad posteriorem vero, versionis MStæ autorem, qui verba transtulit, quod effusum quid in eo conspiciatur. Ratio appellationis hinc petenda, vel quia apparet ut quid sustum aut liquatum: vel quia quod e corpore effunditur in illa observatur.

Πρώτη διαφ. δ.] Pseudo-G. cap. i. *διαμεῖται μὲν ἡ σύστασις ἐν λεπτότητα, παχύτητα, καὶ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων, σύμμετρον*. Εἰς αὐτῶν] Ita legi pro αὐτῆς.

Αὐτὴ ἡ συμμ.] Pseudo-Gal. loc. cit. Ἀλλὰ μὲν σύμμετρον, ἐπειδὴ κατὰ φύσιν ἐστὶν, ἀδιαίρετον ὑπάρχει.

Ἡ δὲ λεπτὸν σύστασις ἢ ὑρεῖται λ.] Morellus quotiescunque occurrit verbum *υρεῖται* ridicule (Sit verbo venia) illud transtulit, *non sinit*, aut *non funditur*; ac si dux voces essent, cum unica sit, & tertia singularis τὸ ὑρεῖται. Auctor libri de Urinis Galeno adscripti omnem dubitationem tollit. Τὸ δὲ τὸ λεπτόν, αἰτ loc. cit. καὶ παχὺ τίμενται διχῶς. τὸ μὲν λεπτόν ἢ ὑρεῖται λεπτόν καὶ μί-

III. λεπτός, ἢ ἔριται λεπτός καὶ ἀναβολήται. καὶ παχὺ γίνεται. Τέτοι μὲν τὸ πρῶτον. (procedit. cap. II.) ἰχάται ἀπιψίαν δολοί. ἢ γὰρ ἐνχρήσθη ὅλως ἡ φύσις ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν πίψιν. τὸ δὲ δεύτερον· ἢ ἴσι λεπτός, ἀναβαλόμενοι δὲ δολοί τῇ φύσει ἀρχιδαι πίπται. Utrumque lorium inconcoctum Galenus verus pronunciat, lib. I. de Cr. cap. XII. his verbis. μάλοις δ' αἱ ἐκ τῶ ἀποκρινομένων μὲν λεπτοὶ τε καὶ καθαροὶ, καὶ ταῦτα δ' ἦτοι μανόνται αἱ λεπτοὶ, ἢ μὲν ὀλίγοι ἀποκαλιόμενοι, ὡς ἀμρότερα μὲν εἶναι ἀπίπτα. διαφίρη δὲ τῶ τὸ μὲν (lege τὸ μὲν. τῷ) ἐκ ἐχρήσθηται πᾶσι πίπται· τὸ δὲ, ἐπὶ φύσει αὐτῶ πύματα ἀναρρίμνεται παραχότι, οἷα καὶ τῶ πῶς εἶναι ἐπὶ ζῖσι γίνεται.

Ὅσαύτως καὶ ἡ καχ. τιμν. δ.] Iterum Pseudo-Gal. cap. III. Τὸ δὲ παχὺ καὶ αὐτὸ παραπλῆσιν ὡς τῷ λεπτῷ ἢ ἔριται παχὺ καὶ μόνον παχὺ. ἢ ἔριται μόνον παχὺ. (hæc enim omnino supplenda). καθίσταται δὲ καὶ γίνεται λεπτός. καὶ δολοί τὸ μὲν πρῶτον ἀκμάζει· τὸ δὲ δεύτερον τῇ τῶν παχίων χυμῶν ζύμωσι, ἀρχιδαι δὲ τῇ διάκρισιν. Suspicor autem legendum: καὶ δολοί τὸ μὲν πρῶτον ἀκμάζει τῇ τῶν παχίων χυμῶν ζύμωσι. Τὸ δὲ δεύτερον, ἀρχιδαι δὲ τῇ διάκρισιν. Certe Galenus ipse lib. I. de Cr. cap. XII. hæc habet. Τὸ μὲν γὰρ ὡς καθίσταται ὀλίγοι ἐπὶ τῷ ἀνωμαλῶ παραχῇ ἀπαλείπειται δολοί. Τὸ δὲ αὐτὸ διαφίρον ὁμοίον, ἀκμάζει ἐπὶ τῷ εἰς ταῖς αἵμασι σάλον ἐνδείκνυται. Aut (ut ex Compendio libri de Urinis supplementum fieri possit) καὶ δολοί τὸ μὲν πρῶτον ἀκμάζει τῇ τῷ παχίῳ χυμῶν ζύμωσι· τὸ δὲ δεύτερον παρῶν μόνον τῇ τῷ παχίῳ χυμῶν ζύμωσι, ἀρχιδαι δὲ τῇ διάκρισιν. Ita enim in Compendio legitur, Τὸ ἀκμάσει παχὺ, καὶ μόνον παχὺ δολοί ἀκμάζει τῇ τῷ παχίῳ πνευμάτω τε καὶ χυμῶν ζύμωσι· τὸ δὲ ἔριται παχὺ καὶ ὕστερον ἀποκαλιόμενοι δολοί παρῶν μόνον τῇ τῷ παχίῳ χυμῶν ζύμωσι, ἀρχιδαι γὰρ (lege δὲ) τῇ διάκρισιν. Pseudo-Gal. iterum cap. XLVII. Τὸ παχὺ ἀκμάσει καὶ καθίσταται (lege, μὴ καθ-) οἷον ὑποζύει δολοί τῇ τῷ παχίῳ πνευμάτω τε καὶ χυμῶν ζύμωσι· τὸ δὲ εἰρόμενον παχὺ καὶ μὲν ταῦτα ἀποκαλιόμενοι (lege ἀποκαλιόμενοι) παρῶν μόνον τῇ ἐν ταῖς χυμῶν ζύμωσι, καὶ δολοί πῶς ἀρχιδαι τῇ διάκρισιν. Ἐχὺς παραχῇ Theo-

phili, τῷ ἀκριβέζῃ Galeni respondere videtur. Galenus loco laudato tres Urinæ turbidæ differentias commemorat, viz. turbidas miætas & brevi subsidentes, turbidas miætas & ita manentes, vel claras redditas & postea incrassatas. Equibus ultima pessima, optima prima, media mediocri. Ultima autem quam pessimam indigitat πλοισαζῇ videtur, cum Urinis tenuibus illam supra accensuisset. Aëtius de Diff. Ur. cap. ix. numerum binarium cum Theophilo est amplexus. Crassescantium, inquit, aliquæ tenuantur, aliquæ indiscretæ ut in principio erant manent. Quæ vero tenuantur, aliæ quod crassius continebant, id in fundum matulæ colligunt, sed ipsæ etiam crassæ restant aut turbidæ, aut temperatæ: aut tenues remanent crassitudine tota in fundum concedente. Galenus Com. ad Aph. lxx. Sect. iv. de Urinis crassis sic ait: Τινὰ μὲν ἐν τῷ πύθων ἔρῳ ἐπὶ πλείστοι ἀναπιπτασθῆναι μὲν· τινὰ δ' ἐπίκειται ἔχθ' παχύναι διὰ παχίαν, καὶ πολλοὶ βροδύως λυθίσσιναι τὸ ὕσθημα· τὰ δὲ ἕτερα τὰ μὴ κατασπύρῃσιν, σὺν μὲν ἰχυρῇ τῇ διακρίσει μακρύνεσθαι τὸ ὕσθημα θελοῖ· σὺν ἀσθενείᾳ δὲ, πεθνήσκειν τὸ κάμνοντα.

Τινὲς μὲν τὰς διακρίσεις τινὲς δὲ αἱμ.] Galenus loco nuper citato; Τὸ δ' ἄρ' αἱμῶνι μὲν θελεῖν, εὐθὺς δὲ ὑπέρταται ἔχει χρῆσιν, ὥς ἐκ μακρῆς πύθουσι δὲ θελοῖ τὸ ὕσθημα. Non capio oppositionem aliquam inter Urinæ hujus significata, utcumque insinuatam per particulas μὲν & δὲ, ideoque in versione neglexi.

Ἡ μὲν δ' λεπτή καὶ λευκὴ σύστασις τῷ ἔρῳ πολλὰ σημαίνει.] Jam consistentiæ cum coloribus complicationes aggreditur, & primo quid tenuis Consistentia colori albo conjuncta significet, declarat. ait enim denotare plurima. Sic & Pseudo-Gal. cap. xv. Ἔστω μὲν ἐν πύθωνι ὁ τῇ συστάσει ἀπύθων, καὶ γνέσθω λευκὸν, καὶ τότε μὲν οὐδὲν λευκὸν, ἀμειψθείτω τὸ χρώμα καὶ ἔστω τελείως λευκόν, ὥς εἴη αὐτὸ λευκὸν καὶ λευκόν. Τὸ τοῦτο ἔρῳ πύθων σημαίνει.

Οὕτως γὰρ εἶναι πολὺ καὶ λ.] Chartarius parum apte & ni fallor contra mentem Theophili, post εἶναι inseruit particu-

modam negativam s. Legit enim οὐρον ᾧ ἐλθεῖν ἢ πολὺ καὶ
 . Et vertit : Urina quæ fusa est non valde candida &
 tenuis. Voluit autem hic Theophilus præter urinæ albe-
 dinem & tenuitatem ; etiam copiam ejusdem designare.
 Idem & Hippocrates testatur præd. lib. II cap. IV, ubi de
 urinâ ait : Εἰ δὲ ἴσῃ ὕδατοςδὲς τε καὶ πλεον τῇ προσασσομένη
 πικρῇ, σημαίνει μὴ πίνεσθαι τὸ ἄνθρωπον ἀλλὰ πλείον
 πικρὴ χρῆσθαι, ἢ αὐτὸ δύνανται ὑγιατράφῃς εἰς τ' αὖτὰ τοιαῦτα
 σημαίνει τὸ οὐρον, (lego, τῶν οὐρῶν, & verto, quamdiu tales
 urinas reddiderit ; sic lib. præd. τὰ μίλανα τῶν οὐρῶν vocat
 urinas nigras.) Patet etiam ex Actuatio, qui non solum
 copiam urinæ, sed & albedinis, & tenuitatis etiam, me-
 minit. Ait enim lib. I de Jud. urin. cap. XI. (quo loco
 de judiciis ab urinæ magnitudine & parvitate agit) urina
 si major visa sit exiisse in satis corporibus ; significat
 multum bibitum esse, præsertim si vinum fuerit exile,
 cujus urinæ color ad album transmutatur, atque consi-
 stentia ad tenue. Item cap. XI. Alba urina in iis qui sa-
 ni sunt semel apparens significat multam vini potationem,
 præsertim vini exilis, & judicii hujus fidem faciet ipsa
 urinæ magnitudo. Clarum est igitur legendum apud
 Theophilum, οὐρον ᾧ ἐλθεῖν πολὺ καὶ λευκὸν καὶ λεπτόν.

Πολυποσίαν σημαίνει μὴ δύνασθαι τροφῆς.] Actuarius, de
 caus. urin. lib. I cap. IV. Urina tum profluit multa
 (NB) cum homo usus fuerit cibis multis, præsertim hu-
 midis, atque potu largiore, maxime si vinum aquosum
 esse contigisset. Rationem reddit verbis sequentibus:
 Demonstratum autem est aliis in locis, ut cibi boni &
 humidiores maxime omnium & nutriunt & disfluunt.
 Vinum vero potius quam cætera nutrit atque citius di-
 spergitur. Quamobrem par est, ut vinum abunde bibi-
 tum etiam abunde mingatur, quemadmodum ad id
 ipsum aqueum vinum maxime habile reperitur. Ergo
 decens est, ut Urinæ appareant majores, & tenuiores &
 decoloratiores. Sic & lib. II cap. XI. Eorum qui mul-
 tum comederunt, & non concoxerunt, Urinæ albæ,
 tenues, & hypostasi privatæ spectantur.

Καὶ μάλιστα εἰ ἴσιν ὁ οἶνος ἐξίτηλος] Τὸ ἐξίτηλος, Ambros. Leo Nolanus Actuarius interpretis vertit per *exile & tenue*. Aliā *subtile*. Gentilis Com. in Aegidii carmina de Urinis MS. de Urina alba tenui secundum Hippocratem: Urina talis significat cibum largum & potum praecessisse, maxime si vinum sit *subtile*, quia citius penetrat. Proprie autem hæc vox dicitur de purpura quæ colorem vividum, quem ab insectoribus nata est, amisit. Phavorinus, *Ἐξίτηλος, ἀμαυρὰ, ἰγγὺς ἀφανισμῷ. Ἀπὸ μεταφορῆς τῆ περφόρης, ἔτις μὴ ἔχουσι τὸ δόσεπτιον βάμμα τῷ χρώει, ἔχουσι τὸ τίθηλος*. Pene quot verba, tot mendanda. Lego, ἔτις μὴ ἔχουσι τὸ τῷ δόσεπτιον βάμμα, τὸ χρώμα ἔχουσι τὸ τίθηλος vel δόλου. Ita enim etymologici Magni auctor: *Ἐξίτηλον, τὸ ἀφανές· τῷ τῷ ἐξίτηλον τὸ δόλου ὅτι ἐφαμρῷ, ὃ τῷ τῷ τῷ ἐξίτηλον εἶναι, ὃ τὸ ἀμαυρὸν καὶ ἰγγὺς ἀφανισμῷ· ἐξίτηλον τῷ τῷ Θεοδύγῳ, ἔγινε ἀφανῆ; ἀπὸ χαῖνα δὲ μεταφορῆς τῆ περφόρης ἔτις ὅτις μὴ ἔχει τὸ τῷ δόσεπτιον βάμμα τῷ χρώμα ἔχουσι τὸ τίθηλος, (1. δόλου) ὅτις τῷ δόλου. Et (quod ad propositum nostrum propius spectat) addit: *ἐξίτηλος οἶνος καὶ ἐξίτηλος οἶνος ὁ ἀνέμοιος ἀπὸ τῷ*. Hinc ἐξίτηλος ad alia significanda transfertur, praesertim vero quæ à bonitate pristina defecerunt. Dioscorides, lib. v. cap. xiii. de lora, quæ cito exolefcit. *Ταχίως τῷ ἐξίτηλος γίνετα*. Et alibi, medicamenta quæ virtutem, qua operari solent, amiserunt, vocat *ἐξίτηλα*. Suidas, quem Etym. Magn. auctor Theologum appellat, exponit (ut dictum) *ἀφανῆ, ὑπὸ τῷ, χαῖνα*. Et Hesychius interpretatur: *ἀέτις, ἀόρατα, ἀχρηστα, ἀδόκιμα, ἰγγὺς ἀφανισμῷ*. Et *ἐξίτηλος, ἔξαλλος, ἀλμαρὸν, ἢ τὸ ἀπολλόμενον, παρὰ τὸ ἐξίτηλον, ὅτις ἐξίτηλον, ἀπὸ τῷ*. Item *Ἐξίτηλος, ὑπερφατος, βλάξ, διφθαερίος*. Ex dictis patet cur oīnos ἐξίτηλος vinum decolor & varrescens reddidimus. Includitur etiam exile & tenue, unde Actuarius vinum quod de Jud. Ur. lib. i cap. xi & xii. *Ἐξίτηλον* nominaverat, de Cauf. Ur. lib. i cap. iv. *ὁδύρης* appellat. *Τὰ ἔτις τῷ τῷ, inquit, πρὸς τῷ πλεονα, ὁπόταν πλεονα πρὸς τῷ καὶ**

κάκιςτα ὕδατις καὶ πολυποσία εἶναι, καὶ μάλλον οἱ ὑδαρὲς ὁ
 ἴσως πύχαισι, ὡς αὖτ' ὁ ἄνθρωπος χρεώσεται.

Τὰ γὰρ ὑδατῶδη ὕδα τοῖσι παιδίοισι κάκιςτα.] Ex Hipp:
 Prognostico five prænotionum libro, ubi sic ait: Ἐπὶ δὲ
 πῶς μὲν ἀνδράσι καὶ πῶς γυναιξὶ τὰ μέλαινα ἔθρον κάκι-
 στα, τοῖσι δὲ παιδίοισι τὰ ὑδατῶδη. Quod ideo fieri Gale-
 nus in Com. monet, tum quoniam à naturali puero-
 rum Urina plurimum recedit, κατὰ φύσιν γὰρ, inquit, ἀν-
 τὶς ἰσὺν ἔρῃν πυχία τε καὶ πικρὰ ὑπερβαίνειν ἔχοντα:
 cum quod nativi caloris, cujus ope pueri celeriter conco-
 quunt, defectum insignem arguat. Ἐπὶ δὲ ἔθρον παιδίων,
 αἱ, καὶ δὲ ἄλλω αἰτίαν ὀλίθου τοῖ ὑδατῶδη. Τάχιςτα γὰρ
 ἐπὶ αὐτῶν πίπτεται πύχια, ἀλλ' ῥάμνον ἔθροισι καὶ δυ-
 νάμει. καὶ πύχιστος δὲ πυκνύσκει ὅταν ἔθρον μέσον, ἀλλὰ
 καὶ τὰ ἀσχερέματα πῶς ὀπίσσωσι ἀλλ' γαστέρας. Con-
 cludit itaque; Ἐὰν ἔθρον φαίνεται τοῖς παρὰ τὸ ἔθρον ὑδα-
 τῶδη, ἐπὶ πύχιστα χρεῖον παρορρόον, ὡς μηδεμίαν μεζυ-
 τῶν ἔχει ἐπὶ τὸ πυκνότερον, ὀλίθου γίνεται τὸ ση-
 μέν.

Ἀδύναται δυνάμειως ὡς ἐπὶ τοῦ κατὰ φύσιν.] Quod hoc
 in loco sibi velit autor, ut mihi videtur, hoc est, Dicit
 Urinam albam & tenuem senectutem duplicem signifi-
 care; naturalem nimirum unam, quæ ab ætate fit, &
 temporis progressu: alteram præternaturalem, quæ
 morbi chronici tyrannide infertur. Morbo siquidem
 diuturno laborantes viribus fracti, & imbecilles redditi,
 Ante annos animusque gerunt cultumque senilem. Per
 affectum dictum senium ex morbo, marasimum frigide
 dum intelligit, quem apud Galenum legimus ita nun-
 cupatum. Ait enim lib. de Marasmo, Ἐτέρα δὲ τις ἀ-
 νώγει γάρ τε ἀλλοτρίως, ἢ ὅθεν χρεῖον ὀνομάζουσι ἐπὶ νόσῳ
 γήρας. Quo loco hunc marasimum à febre marcida di-
 stinguunt. Item Meth. Med. lib. x Θυμπίου οὖν καὶ τούτους
 καὶ ὀπίσσωσι εἰς ἔπινον μεδισσονται μαρῶν. ἐν ᾧ δὲ κα-
 λῶν ἔστιν ἡρῶν ἐπὶ ἐκ νόσου γήρας. Libro etiam de Mar. im-
 medicabilem pronunciat. Quoniam in illo perfecto, ut

in extrema senectute, humidum, quod vocant, radicale absumitur, & calidum innatum extinguitur, unde frigiditas & siccitas illum, non secus ac senium, necessario comitantur. Εἰ δ', inquit, ἀποτελεισθεῖν γῆρας ἐκ νόσου, τὸ μὲν ἀκριβοῦς γεγὼνός ἀδύνατον ἰάσασθαι. Exemplum tamen Juvenis eodem laborantis exponit M. M. lib. i. cujus vitam scribit se in annos quosdam prorogasse. Νικανίσκου, αἰε, ἐγὼ τινα ἔτη ἔτιος ἔχοντων ἰασάμην, εἰ ἔξῃς ἀνακαμίζων καὶ οἷον γρηγοτρεφῶν αὐτὸ πρὸς περιζωστικὴν ἀσθένειαν, οὐ μένει τις μῖνος, ἀλλὰ καὶ εἰς ἔτη διφυλάξαι ζῶντα. De hoc affectu passim alibi Galenus, quem videmus. Vocatur senium quoniam illo laborantes eodem modo & afflicti sunt, & tractari debent, ac senes. Quin & Actuarius de Jud. Urin. lib. i cap. xii duplicem senectam, κατὰ φύσιν viz. & ἐκ νόσου, memorat. Εἰ δ' ἀρρυθρία, inquit, τις μὴ πᾶν καὶ ἀσπάρτης ἢ ὑπόστασις, αὐτὰ δὲ πᾶν λευκία, ἢ τὸ κατὰ φύσιν, ἢ τὸ ἐκ νόσου, γῆρας ἀποφανῶν ἐν. Item lib. ii cap. i Τὰ παραπλήσια γὰρ ἐπὶ τοῖς ἐκ νόσου γῆρας καλυμνίω, καὶ τοῖς κατὰ φύσιν συμβαίνει. Pseudo-Galenus etiam eandem causam, nimirum imbecillitatem, agnoscit, cap. iv. ubi de Lotio albo & tenui. Τὸ ποιεῖται ἔχει πολλὰ σημεῖα, ἢ γὰρ ἀσθένεια διωκτικῶς καθάπερ ἐπὶ τῇ γερῶντι ἐπιφασσόμενοι δαυροί, καὶ ἐπὶ τῇ ἡλικίᾳ δὲ νοσημάτων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, φαίνεται λεπτὸν καὶ λευκὸν διὰ τὴν ἀσθένειαν, ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῖς τῇ φύσει. Patet igitur quid velit Th.

Περὶ τοῦ σοφοῦς ἡλικιῶν.] Philippus quidam Medicus dicitur hoc nomen illi primus imposuisse. Gal. de Caus. Puls. lib. iv. (ubi de hoc marasmo latius) Καλῶ δὲ τὸ ποιεῖται μαρασμὸν Φιλίππος ἐκ νόσου γῆρας. Et de Praef. ex Puls. lib. i de Marcescentium pulsibus (quos ob facultatis imbecillitatem parvos esse monet & humiles) verba faciens subjungit; Οὐ μὲν ἑξαφνης γε μικρὸς αὐτοῖς ὁ σφυγμὸς, ἀλλὰ καὶ βραχὺ γίνεται μαρασμοῖς. Ἐν γὰρ καὶ τὸ εἶδος μαρασμοῦ τὸ αὐτὸς Φιλίππος καλέσμενος γῆρας ἐκ νόσου.

Διαβήτην σημαίνει] Diabetes est celerissima & copiosissima potus parum transmutati emissio. Vocatur aliis nominibus διάρροια, ἐς ὕδα διάρροια, διψακὸς διάρροια & ὕδρις εἰς ἀμίδα. Urina multa tenuis & alba, confertim mista, Diabetem significat. Actuarius de Jud. Urin. lib. i cap. xi. Multa Urina provenit in passione, quæ, ab accidente, Sitibunda, à celeritate evacuationis, Diabete, & Fluxus Urinæ appellata est. Eadem alba est tenuis. Et lib. ii cap. i ob diuturnam magnamque evacuationem vel ventris vel sanguinis, vel etiam Urinæ velati in Diabete, urinam tenuem videre est atque albam. Priori loco Interpres reddidit διάρροϊαν εἰς ἀμίδα, ut in exemplari Græco legitur, per fluxum urinæ; reddi autem debet, *Diarrhœa*, aut *Fluxus ad matulam*. Galenus de Cris. lib. i cap. iiii. affectum hunc Lienterix comparat. Nam ut in hac cibus immutatus cito deijciatur; ita & in illo potus parum alteratus statim excernitur. Τὸ δὲ εἰ ἐν πάθημα, αἰτ', τοῦτον ἐστὶν, οἷον ἐν τῇ περιγαστρικῇ λαιεντιᾷ, πικρῶσις ὡς ἀν' ἵπποι τις ἀμφοτέρων τῶν δυνάμεων, ἀλλοιωτικῆς τε καὶ καθιελικῆς. Cui adstipulatur Acl. Trallianus lib. viii cap. viii his verbis: Ο' δὲ διαβήτης καλὴρρὸς ἐστὶν ὅταν ἀμετρώτερον ἐκκρίνηται τὸ ὕδρι αὐτοῖς, πικράκις ἅμα τῷ πύρεσι, οἷον ἢ καὶ τοῖς λαιεντιεύουσιν συμβαίνει τὸ πᾶσι ἐκκρίνεσθαι, μηδὲ βρογχὺ διαβήρα κρηττοῦσθαι ἐν τῇ γαστρὶ, καὶ ἀλλοιοῦσθαι καὶ τρέφειν τὸ σῶμα.

Καὶ τις τῶν σφόδρ' αὐτῶν ἐξοχρώτατος] Quinam sit hic medicus, quem Theophilus præstantissimum appellat, non constat. Galenus loc. laud. vocat ἀνδρᾶ τινὰ παλαιόν; non autem nomen ejus memorat. Ὅταν δὲ, inquit, καὶ παχίως διεξέρχεται, τότε καλεῖται μὲν ὑπὸ τῶν ὕδαριν εἰς ἀμίδα τὸ πύθημα, διαβήτην δ' ἱνίοι σφραγισσόμενοι, ἄλλος δ' τις παλαιὸς ἀνὴρ εἰς ὕδα διάρροϊαν ἀναμάζει. Quicunque autem ille fuerit, Gal. quidem eod. loc. Diabetem ita nuncupat: διὰ τῶντα ἅρα, inquit, χαίρειν μὲν ἢ καὶ ὕδα διάρροια, διττὴ δ' ἡ κακία. Duplex hocce vitium Actua-

Actuarius explicat Meth. Med. lib. iv: ubi eadem phrasi utitur. Οὗτε διαβήτης, inquit, ἐστὶ μὲν τῆ ἥπατος, ἐστὶ δὲ καὶ τῆ νεφρῶν πάθος, διάρροια τις ἀπὸ τοῦ ὕδατος. Alex. Trall. loc. cit. Τίνας δὲ διακρίνω μόνον καλεῖσθαι τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ εἰς ἕτερον διάρροϊαν, δια τὸ διάρροϊον εἶναι τὸ πόμα.

Ἄλλαι δὲ διψακίαι] Alex. Trall. cod. loc. Ἐπειδὴ δὲ ἀμέτρως διψῶσι τῆ ὕδατος πάντες ἰακρινόμενοι. διψακίαν τὸ πάθος ὀνομασάν. Et Actuarius, de Jud. Urin. lib. i cap. xi. Πλείων ὕδατος προσέειπεν ἐπὶ τῇ διψακίᾳ μὲν, ἀπὸ τῆ συμφορῆς τούτου πάθους, ὀνομαζομένης, διάρροϊαν δὲ, καὶ διάρροϊαν εἰς ἀμίδα, ἀπὸ τῆς περὶ τῆς κενώσεως.

Ἄλλα παρὰ Φ. διατὴν δ.] Jam Diabetis causam assignat, calidam nimium renum intemperiem, quam Actuarius de Caus. Urin. lib. i cap. iv. latius prosequitur, & sitis istiusmodi rationem reddit, his verbis: In passione quoque quæ Diabetes appellatur, intemperaturæ quædam inane caliditatis circa renes causa est. Hæc enim ita affecta, renes attractabundos ferocis substantiæ efficit. Hi vero ab hepate venarumque omni genere æqua tractione cito attrahunt, legem naturæ membris nullam servantes. At vero quoniam ob hanc rationem accidit egestas, atque naturalis humiditas deseritur à tanto humiditatum raptu sitis non mediocris homini suboritur, nec minores sunt potus quam sitis & Urinarum excretiones, renibus secundum proportionem attrahentibus ad se humiditatem. Scriptum erat prius διατὴν δὲ, quod non omnino rejicio: verum cum iterum statim occurrat, potius mutandum censeo in διατὴν δὲ, ut homo dicatur in Diabete non naturaliter sed præternaturaliter affici; cuius rei rationem subjungit; viz. διὰ τὴν θερμὴν δυσκρασίαν τῆ νεφρῶν. Potest autem legi; ut in Oxon. Cod. scriptum est; Οὗ κατὰ φύσιν ἔχοντος δηλοῖται τῇ κενώσῃ, ἀλλὰ παρὰ φύσιν διάρροϊαν τῆ νεφρῶν, τὸ τοῦτο ἔχον ἔρχεται. Nam verba, τῇ δὲ ἀπὸ τοῦ ὕδατος παρὰ φύσιν διατὴν δὲ νεφρῶν, intra parenthesis inclusæ, codex ille MS. non agnoscit. Ex dictis apparet quam inepte

Morellus τῇ ὕπν ἀπιέρει ὀλκῇ ἢ κερμαίν verterat *quare ob impensum pondus venum*, cum ὀλκῇ hoc in loco non pondus significet, sed attractionem.

Ἀμφομερινὴ διαλείπειν σημεῖον] Ἀμφομερινὴ est febris quotidiana, cujus paroxysmi redeunt quotidie. Sic dicitur monente Gorræo, eo quod amborum, dici viz. noctisque particeps sit. Accessio enim ejus diutius protrahitur, & non raro horas xviii, aut xx, durare solet. Addidit διαλείπειν, ut à continua discriminet. Est cum διαλείπων περιτὸς intermittens febris, ut & μὴ διαλείπων, Continuæ. Hippocrates, lib. iv. Aph. xliiii. Οἱ περιτὸι ἐκείνοι μὴ διαλείπωντες &c. Heurnius vertit, Quæcunque febres intermissionis expertes. Wintonius Continuæ febres. Item Aph. xlvj. Ἡ δὲ εἴγος ἐμπύκτη περιτὴ μὴ διαλείπωντι &c. & sic ad Aph. li. Quin & Galeno, de Diff. febr. lib. ii. περιτὸι διαλείπωντες sunt, εἰ μὴ αἰδότης ἀποριξίαν ἀφικόμενοι. Est autem ἀποριξία in febribus idem quod in aliis morbis διάλειμμα simpliciter, hoc est, ut Latine istam vocem Celsus transtulit, Integritas, sive inter duas accessiones intervallum à febre vacuum. Hæc ἀποριξία necessario requiritur ad intermittentem febrem, aliter non est intermittens, sed continua, in qua observatur quidem remissio, intermissio vero nunquam. Idem Galenus, eod. loc. intermittentem febrem triplicem commemorat. Τῶν μὲν ὅν διαλείπων, αἷτ, αἷτς εἰσὶν αἰπῶσαι Διφθοραὶ, Ἀμφομερινὴς, Τριτάτης καὶ τετρατάτης· ἐπὶ φλέγματι μὲν ὁ ἀμφομερινὸς αἰπῶσι, ἐπὶ δὲ τῆς χαλαῆς ἐκατέρω, ξανθὴ μὲν ὁ τετρατάτης, τῇ μελαίνῃ δὲ ὁ τετρατάτης. Locum hunc Theophili sumant Actuarii verba de Jud. Urin, lib. ii. cap. xxiii. Quotidiana febris (intermittens viz.) quum adeit, Urina tenuis est, & alba & veluti aquea hypostasi privata in principio.

Διὰ τῶν τοιούτων χυμῶν.] Morellus vertit, *per ejusmodi saporis*. Nos vero per ejusmodi humores. Est autem humor, cui secundum veteres quotidiana febris superstruitur, phlegma, seu puita; quæ cum naturaliter al-

ba sit, locium illud, de quo agit Theophilus, colore suo refert. Hinc constitutiones phlegmaticas & frigidiores sæpissime infestat, senes etiam & pueros, idque maxime hyberno tempore. Galenus Ib.. Οἱ δὲ ἀμφωμεινοὶ καὶ τεταρταῖον ἢ τε ταῖς φλεγματικωτέραις φύσιν, καὶ τὸ ὀρῶν ἐν χειμῶνι, καὶ τὸ καταστέλλον, ἢ τε ταῖς ὑγροτέραις καὶ ψυχροτέραις, ἴσχυροι τε καὶ παρὶν μάλλιν, ἐν ὑγροῖς καὶ ψυχροῖς καλοῖς, καὶ βίαις θερμαῖς, ἅμα καὶ σὺν πολλομοίῃ, καὶ μάλλιν' ὅταν ἐπὶ στίσις λήανται, καὶ περὶ μάλλιν' ὅταν καὶ αὐτὰ τὰ στίσις φλεγματικώτερα τὴν φύσιν ὑπάρχη.

Καὶ ἐπὶ τῇ ψυχροτέραις καὶ τῇ ἡπ.] Actuarius, de Jud. Urin. lib. 1 cap. xii de alba Urina. Quod si quantitate sit mediocris, & hypostasim proportionalem contineat, indicat frigidam quandam intemperaturam hepatis.

Καὶ δὲ ἱμφοραξίν.] Pseudo-Gal. cap. iv. σημαίνει δὲ καὶ ἱμφοραξίν. Et cap. xlviii. γίνεσθαι δὲ τὸ τοῦτο δὲ ἱμφοραξίν. Rationem reddit Actuarius de Jud. Urin. lib. ii. cap. 1. In meatuum obstructionibus veluti arctata materia continentur crassæ partes, quamobrem apparent tenues Urinae.

Ὁμοία, ὡς ἐπὶ τῇ νεφρίκῃ.] Ita legi pro ομοίως αἰς. Pseudo-Galenus cap. xlviii. Γίνεσθαι λεπτὴν καὶ δὲ ἱμφοραξίν ἡπατος, ἢ νεφρῶν. Et Act. de Jud. Urin. lib. 1. cap. xii. Nihilo quoque minus in iis qui pariuntur obstructionem in visceribus internis, atque Renibus, exit Urina alba atque tenuis.

Καὶ ὡς ἐπὶ τῇ τεταρταίῳ ἐν ταῖς ἀρχαῖς.] Pseudo-Gal. Ib. postquam dixerat, γίνεσθαι δὲ τὸ τοῦτο καὶ διὰ τὸ χρόνον ἴσχυρ τὸ πάθημα, subiecit, ἐπὶ τῇ τεταρταίῳ χρονιάτῳ ὅταν ἐν ἀρχαῖς διὰ τὸ πλεῆθος καὶ δυσπυθῆς τῆς ὕλης διασθύνοντο τὸ ὕρον. Pro δυσπαθῆς, lege δυσπυθῆς, ut & pro διασθύνοντο, διαθύνοντο. Emendo ex Act. lib. v. cap. .... ubi legitur, ἐπὶ τῇ τεταρταίῳ χρονίῳ ὅταν ἐν ἀρχῇ διὰ τὸ πλεῆθος καὶ τῆς ὕλης δυσπυθῆς διαθύνοντο τὸ ὕρον λεπτὸν ὑρεται.

Materia siquidem multa & pertinaci meatus obstruuntur, adeo ut lotium quasi per colum transmittatur. Hinc Actuarius, de Prævid. Urin. lib. ii cap. ii tales Urinas sine sedimento esse scribit. Februm ait, intermittentium, Tertianæ, Quartanæ & quôdianæ, quæ ab obstructione & cruditate atque etiam multitudine humorum ipsas accendentium generantur, initiis frequentissimæ Urinæ absque hypostasi proveniunt. Et de Jud. Ur. lib. ii cap. xxii. Quartanæ urina tenuis est atque alba & hypostasi privata spectatur in principio. De hac te plenissime Galenus spurius cap. iv. σημαίνει δὲ καὶ ἰμφορὰς ἐς ἐπὶ τοῖς φρενιτικαῖς (lege, νεφελαιτικαῖς) ἐπιφανήσκειν ἐνδείκνυσθαι, καὶ ἐπὶ τῇ πυκνότητι πάλιν ἐν ταῖς ὀρχαῖς τοῦτον ἰσχυμένον ἰμφορὰς σημαίνει. τὸ γὰρ τῶν μεταλλικῶν τῇ πυκνότητι πῶς ὁδὸς σφύων ὥσπερ διηθιζόμενος τὸ ὕδρην φαίνεται λεπτὸν καὶ λευκόν.

Οὗτοι λεπτὰ καὶ λευκὰ καὶ ἐπὶ τῇ ὕδατοικίᾳ.] Actuar. de Jud. Urin. lib. i cap. xi. Et qui Hydrope morbo capti sunt, iis urina major quam mediocris fieri solet, atque aquea.

Τυταμμένος τραχηλός.] De collo oborto Hipp. Aph. xiv. sect. iv. Ἡ δὲ ἐκ τῆς πυρετοῦ ἰσχυμένη ὁ Τράχηλος ἐξαίφνης ἐπιπρησθῇ, καὶ μόλις καταπίπτει δυνάμει οἰδήματι μὴ ἴστος, διαείσμενος. Nescio tamen an idem Theophilus voluerit, quod Hippocrates: hic enim de Anginæ quædam species, quæ à vertebrarum cervicis luxatione oritur, intelligendus est, cujus etiam Epid. lib. ii. sect. ii. mentio est facta: ille vero forsan aliter capiendus.

Τὸ δὲ συμ.] Ita legendum pro τὸ δὲ συμ. quod & Morellus animadvertit.

Ὡς φησὶ, ἰδρῶς π.] Apud Hipp. Aph. xli. lib. iv. non προφάσεως legitur, sed αἰτίας. ἰδρῶς, inquit, πολλὸς ἐξ ὕδατος αἰσθητῆς αἰτίας μεγάλῳ τὸ σῶμα σημαίνει ὅτι πλείονι πρησθῇ χρεώσται.

Οὗτοι λεπτὸν καὶ λ.] Hipp. Præmet. Coac. mxxxii. Οὗτοι δὲ ὅμοιοι πλείονι χρεώτοι μεγάλῳ, τῶν αἰσθητῶν συμμετρῶν ἴστος, ἀσίστησι καὶ πόνον σημαίνει, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς

ἐπὶ φρένα. Ex hoc loco Aëtius emendandus lib. v cap. ubi ait: Οὐχόσοις ἢ τὰ ἕρπον λεπίᾳ π καὶ ὁμα πλουρηται ἀ καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα ὡς ἀφαισώδης εἴη, τυττοῖς ἀν ὑπὸ τω σπ (lege ἀπίστωσιν) δὲ προδοίχια εἰς τὰ κάτω τῶν φρενῶν χωρεῖα.

Φρενίτις σφραγίς.] Pro φρενίτην & φρενίτης ubique lego cum Chartario φρενίτη & φρενίτη. Morellus quidem hoc in loco φρενίτην scribere mavult, mox tamen admittit φρενίτην ἐποίησιν, eo quod apud B. Cyrillum Hierosol. in προκαταχρίσει ἀνικδωτῶ legerit φρενίτην ἐργάζεσθαι. Suspicio autem & ibi legendum φρενίτην. Pseudo-Galenus cap. iv. hunc locum ita expressit: ubi de urina tenui & albo ait: Ἐπερὸν ἢ μέγιστον σημεῖον κακὸν τὸ τοιῦτον ἔρπον· καὶ ἢ ἐπὶ ἀφαισώδης καὶ καυσώδης πυριτῶ ἐπιφωτῇ λεπίῶν καὶ λευκῇ σημεῖον φρενίτην. Εἰ ἢ ὁ πυριτὴς πολλῆς δηλοῖ χολῆς, οὐκ ἐπιχερῶν ἢ τὸ ἔρπον, εὐδελος, ὡς ὅτι ὁ μὲν ἐν τοῖς ἀγγείοις χολῆ, ἀλλ' ὅτι εἰσείη καφότης εἰς τὸ ἐγκέφαλον ἀνίδρασιν. Εἰ μὲν ὅν μὴ παύσιν ἢ φρενίτης ἢ ἕρπον τὸ χολῆν λεπίῶν καὶ λευκῇ, ἀλλ' εἴη πυριτὴς καυσώδης, κατελείμμεν φρενίτην· εἰ ἢ τοιῦτον μὲν εἴη τὸ ἔρπον, παύσιν ἢ φρενίτης, ἀφαισώδης γὰρ γίνεσθαι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. Οὐ ἢ ὑπομείνῃ ἢ διαύαμις σώζειν καὶ τὴν χολῆς ἀνώσης καὶ δακρύσης τῇ δριμύτητι. Aëtius lib. v. cap. .... eadem tradit. Οὐμῆτα δ' αἰτ, ἐνὸς λεπίῶν καὶ λευκῇ ἐπὶ τῶν ἀφαισώδης πυριτῶν, καὶ σημεῖον φρενίτην καὶ (lege εἰ) ἢ ὁ καυσώδης πυριτὴς πολλῆς δηλοῖ χολῆς, ὁ χερῶν ἢ τὸ ἔρπον, εὐδελος ὅτι ὁ μὲν ἐν τοῖς ἀγγείοις ἢ χολῆ, ἀλλὰ τῇ καφότης εἰς τὸ ἐγκέφαλον ἀνίδρασιν. Εἰ μὲν ὁ παύσιν φρενίτης, ἐπὶ τῇ τῶν γίνεσθαι κατελείμμεν ἢ ἔρπον· εἰ ἢ καὶ παύσιν φρενίτην δὲ ἔρπον λεπίῶν καὶ λευκῇ ἐπὶ ἀφαισώδης πυριτῶ, ἀφαισώδης γὰρ γίνεσθαι, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. Οὐ ἢ ὑποσημαίνῃ (lege ὑπομείνῃ) ἢ ἢ ἐγκέφαλον διαύαμις ἢ ἀφαισώδης γίνεσθαι τῇ διαύαμι πυριτῶ ἐπὶ τῶν δριμύτην καὶ δειξιν (lege δειξιν) χολῆς ἢ πεπηκυίας (lege σισσηπυίας.) Huc etiam respexit Hipp. Aph. lvii lib. iv. Οὐχόσοις ἕρπον διαφανία λευκῇ, ποτὶς, μα-

μέλιτι δὲ ἐν τοῖσι φρεσιν αἰσθάνεσθαι. Et Act. de Jud. Urin. lib. 1. cap. xii. Quæ in febribus acutis urina alba exit, ejusmodi apparet, ut humor, qui ipsam tingebat, alio transmissus sit.

Κρύσταλλος ἢ καὶ χιών καὶ τίταιον.] Hoc capitulo agit de coloribus Urinarum, & ab albo auspicatur, sub quo plures contentos monet. Crystallum enim, nivem, calcem, & aquam limpidam alba esse dicit, non in summo tamen gradu omnia. Act. de Diff. Urin. lib. 1. cap. vii. præter τίταιον cætera recenset, & summe alba esse affirmat. Videtur itaque legisse ἐν τῷ ἀκρῷ δὲ πάθει, non ἐκ ἐῶ... ut hic. Verba sunt. Albarum vero utinarum aliæ sunt Crystallæ, aliæ Nivæ, aliæ ut aqua pura: & hæ ipsæ sunt summæ albedinis. Item: Quoniam vero cætera genera capiunt intensiorem & remissiorem, quæ memorata sunt, albedinis intensæ habentur, post hæc referamus, quot sint albedinis remissæ. Sic & de caus. urin. lib. 1. cap. v. Et de prævid. urin. lib. 1. cap. viii. ubi de iisdem coloribus loquitur, albedinis intensæ & remissæ meminit. Sane quicquid de reliquis statuendum sit, nivis albedinem multum celebrari lippis quod ajunt & tonsoribus notum. Virg. Æn. lib. iii. v. mxxxvii.

*Quattuor hic (primum quoniam) equos in gramine vidi
Tondentes campum late, candore nivali.*

Et Ovid. de Pont. lib. ii. El. v. hyperbolicè.

Non ego laudandus, sed sunt tria pectora lacte,

Et non calcata candidiora nive.

Secus tamen Theophilum sensisse patet ex seq. cap. ubi eodem colores τὰ ἐκ τῆ λευκῆ τῷ ακραφιστάτῳ ἀπὶ χιών, indigitat.

Ἐδιδίχατον δὲ τ.] Morellus & Chart. hæc verba transtulerunt, Minor autem & inferior albo est lacteus color. Nos autem, color etiam ab albedine hac summa remissus est lacteus. Τὸν τῷ χρώματος enim non de albo simpliciter intelligo, sed de albo in summo, sive ut Theophilus ait ἐν τῷ ἀκρῷ. Itaque post δὲ supplendum εἴ, aut forsitan mutandum δὲ in εἴ. Act. de Diff. Urin. cap. vii.

A summa albedine remissus color extitit lacteus, ita vocatus quod similis sit lacti.

Τὸ γλαυκὸν ὡς κέρας διαυγές.] Aëtuar. loc. cit. Glaucus color est veluti cornu pellucidum.

Ἡ ὡς κτηνώεις τῶ κεῖ.] Prius colorem glaucum cornu comparaverat, hic corneæ tunicae κηδοσι. Sunt autem κηδοσιs lamellæ rasuris cornuum similis. Cornu autem refert hæc tunica ob pelluciditatem cum albedine conjunctam, unde hoc inter alia de illâ prædicat Pollux, quod sit λευκή καὶ διαφανής. De nominis ratione latius Ruffus de App. part. corp. hum. lib. 11. cap. 111. Κερατοειδὴς ἔστι διὰ τὸν δόντιον, ἢ διὰ τὸ λάμπειν τὸ περιεκείμενον ὑγρὸν ἵνδοθεν ὡς ἂν κέρατος, ἢ διὰ τὸ κέραν παραπλησίως τις κηδοσὶς ἀναλούσθαι. De eadem etiam tunica dixit, cap. v. εἶκει τοῖς ξυνομένοις κέρασι.

Εἶτα τέντε ἔτι ἀπολ. τὸ χεῖ.] Aët. de Diff. Urin. cap. vii. Lacteus color melior est aqueo & Crystallæ, sed tanto intervallo à Glaucō (qui secundum lacteum est) relinquitur, quanto Charopus à Glauci albedine recedit. Nam Glaucus color est veluti cornu pellucidum; charopus vero qui similis pilis subalbidis camelorum, vel ungui lupillo dicto.

Εἰ ὕβαφλὼ δέξοιτό τινα χολῆς τὸ λ. ὑδ.] Αἰσθὲν ὕδαρ reddidi Urina candida. Aëtuarii Interpres, de Diff. ur. cap. vii. At vero postquam aliquam tincturam urinae capiunt. Quod apud Theophilum est λευκὸν ὕδαρ, Aëtuario dicitur τὸ δῖον. Sic Latini urinam, Aquam, (ut nostrates, *Water*) honeste vocant, annotante Doctiss. Scaligero filio, Cast. in Præpert. pp. ccxxxi. ccxxxii. ad illud lib. iv. eleg. 111. Quot sine aqua &c. Similiter & paulo post, τὸ ὕδατῶδες, & sup. cap. 11. ἄλλαι δὲ ὕδατῶδες, de lotio. Potest tamen & vulgaram significationem retinere, pro aqua pura viz. aut alba. Nam de eadem re Galenus, de cris. lib. 1. cap. xii. καὶ γὰρ εἰ κάκῶς εἰς ὕδαρ καθαρόν ἐμβάλοις, ὡς αἷμα ὀλίγον, ἢ αὐτῆς τῆς χολῆς, τιθετο σι φανῆναι.

Ὡς ἀφ' ἡμῶν χυμῶν ἀμοκράτῃ] Hucusque lectum
 erat, ὡς ἀφ. χυμῶν ἀμοκράτῃ, in quæ verba Morellus
 impingens ἀμοκράτῃ mutandum conjectat in αἷν ἀκράτῃ,
 unde vertit, ut decoctio fusi meri. Sic & Chartarius,
 apud quem scribitur ἀμοκράτῃ. Simile quiddam fateor
 de vino albo & tenui apud Galenum vulgò legitur, non
 tamen decocti meminit, ut hic Theophilus: Μοχθῆρ δ',
 ait de Cris. lib. I cap. XII. ἰκανῶς καὶ τὸ λεπτὸν ὑγρὸν καὶ
 λευκόν, οἷόν περ καὶ τὸ ὕδωρ. Τύτῳ δὲ ἐστὶν ἕτερον ἄρτι ἐν
 πολλαῖς τῶν νόσων φαινόμενον, ὡς αἶναι δοκεῖν ἰκανῶς λευκῶ
 καὶ λεπτῷ μαρμαρυμένῳ ἔχειν ἰδίαν &c. At vero Paulus, qui
 sua de Urinis ex Galeno desumpsit, de eadem Urina
 verba faciens lib. II cap. XII. vini non meminit:
 Τούτῳ, inquit, ἕλγος ἐστὶν ἕτερον ἄρτι ἐν πολλαῖς νόσσις
 φαινόμενον, ἕλγος ἰκανῶς καὶ λεπτῷ καὶ λευκῶ. Unde
 forsàn apud Galenum legendum: ὡς ἡμεῖς δοκεῖν ἰκανῶς
 λευκῶ καὶ λεπτῶ μ. ἔχειν ἰδίαν. Quin & hæc de colore,
 quem Theophilus ὑπαχρεῖν vocat, Galenus non protulit.
 Subjungit enim: Τὸ δὲ ὑπαχρεῖν ἰφίξις τῷ τῷ. Priori ita-
 que conjecturæ diffidens Morellus ἀμοκράτῃ dictionem
 semibarbaram in notis affirmat, quam, inquit, si de
 semicrudæ carnis decoctione cāpias, non repugnabo.
 Sane versiones omnes decoctum semicrudæ carnis ha-
 bent, vocem autem Græcam nuspiam reperire potui.
 Putavi aliquando duabus vocibus legendum esse ἀμὸν κριά-
 τος; at tum unde supplendum τὸ ἡμί, cum vox aut
 separatim, aut conjunctim, si ullibi occurrat, solum
 crudam carnem denotare videatur, & crudæ carnis de-
 coctum solæcismus sit. Ut dicam quod sentio, sane non
 video quomodo hæc interpretatio huic loco competere
 potest. Nam qualem sensum obsecro hæc verba exhib-
 bent? Cum Urina aut aqua pura à bile modica ejdem
 commista tincta fuerit, primo quidem subspiceâ aut,
 (ut aliqui reddunt ὑπαχρεῖν) subpallida fir, ut decoctum
 semicrudæ carnis fusæ. Estne jusculum semicrudæ car-
 nis subspiceum, aut oâro fusilis? Nequaquam. Substi-
 tuti itaque, suffragante MS. Oxon. χυμῶν ἀμοκράτῃ.

Ex transtuli, ut decoctio *χυμίνης semicoctæ*. In alio exemplari legitur, *ὡς ἀφ. χυμίνης τὸ ἀμύδρατον*; sed ad idem redit. Nam hoc vult Theophilus, lotium subspectum liquorem referre, in quo Chymene (herba sic dicta) moderatè cocta fuit: Spiceum vero illum, cui eadem diutius incoxerit. Liquido patet è Magno Miseno ἀναδόντῳ περὶ οὖρον. Μιτὰ δὲ ταῦτα, inquit, βασίλειαι τὸ ὕδρῳ ὑπὸ χαλῆς, εἰ μὲρ οὐκ μετρίως βαφῇ, ὑπαχρεο γίνεται, ὅσον ὑπάρχει τὸ ἔ χυμίνης ἀφίψημα, τὸ αἰμύδρατον. Ἡ δὲ πλείονα καταβάσκει δίδεται, ὡς γὰρ γίνεται. Item Actuarius de Diff. Urin. cap. vii. Ἀλλ' ἐπιδοῦναι τὴν βαφὴν τὰ ὕδρῳ δίδει τὸ πλεονέκτην αἰμύδρας ἐπιφάνει, ὑπαχρεο μὲρ τὰ πρῶτα γίνετ', ἀφίψιμον δὲ, καὶ ὡς. Ἀλλὰ τὰ μὲρ μετρίως ζιστάσης χυμίνης κυλῶ ἰσχυρῶς. οὕτως δὲ αὐτὴ πάλιν ζιστάσκει. Verba postrema inepte vertit Interpretes: ita ut alix videantur similes bili, quæ mediocriter fervent, infusæ humori, alix vero quæ multum fervent. Nullo sensu; cum quid sit chymene protus ignoraverit. Est autem *χυμίνη* herba, quæ in serico lateo tingendo Infectores utuntur, teste Hon. Bello, Ep. alt. ad Car. Clus. ubi Struthion Dioscoridis esse putat, quod tamen Jo. Bodæus à Stapel Com. ad Theophr. Hist. Plant. lib. vi cap. vii negat, hac ratione, quod Struthio non inficiebantur lanæ, sed purgabantur & mundabantur. Scholiastes (ad Theophilum puto, quem videre gestio) Bodæo citatus: *χυμίνη ἴσιν ὕδρος βοτάνης, ἣ οἱ βαφεῖς χρῶνται*. Meminit & Jo. Episcopus Tr. de Urinis, ubi subspectum Urinæ colorem, perinde ac Theophilus, referre scribit, *ἀφίψημα χυμίνης ἀμύδρατον*. Scholiastes iterum, de Chymene: *ἣ δὲ βαφὴ αὐτῆς ἴσιν ὑπαχρεο καὶ ὑδατόδης*. Zozimo forsitan *χυμίνιον* vocatur. Nam inter τὰ ξανθὰ εἰς βοτάνης numerat τὸ κικάνδιον, ἰλίδριον (alias ἰλίδριον) καὶ χυμίνιον. Videtur & autori Lexici Chymici nominari *ἡχυμίνιον*, ut & Pseudo-Democrito, *οἰχυμίνιον*, nisi hæc nomina corrupta dicantur ex *χυμίνιον* aut *χυμίνη*, quod probabile. Prosp. Alpino de Plant.

Exot. lib. II cap. XXXIX (male in impressis XL) describitur nomine Canabis luteæ Creticæ, cujus etiam icones dux, sine flore viz. & florescentis, videre est apud prædictum Bodzum, Com. in Theophr. Hist. Plant. p. MXXI. Mathiolo in Dioscoridem p. 157. Pseudo-Scruthion vocatur Dodonæo & Lobelio Luteola, & Herba Lutea, nostratibus *Wold, Weld, or Dyer's Weld*; Et Haridis, sive Glasti genus tertium constituit. Fallitur igitur Turnerus noster, qui in libro suo de Plantis, Herbam hanc antiquis ignotam esse asserit. Icones in Mathiolo, Dodonæo, Turnero, & Gerardo, sub nominibus prædictis, videre licet. Atque hæc est ipsissima, ut puto, Theophilimens, circa cujus loci sensum interpretes operam suam hætenus mire luserunt.

Εἰκὼς χρυσὸ τῷ ἀπὸ τῷ Καλλιμαῖος ἱερῷ.] Aurum Celticum erat vilius quoddam auri genus, & puritate metalli cæteris quibuldam cedens. Act. de Diff. Ur. cap. VII. Porro cum concoctio processerit, tum tinctura plus colorabit spicuum, atque subfulvæ sive subaureæ dicas, Urinæ gignuntur, quæ non usquequaque similes sunt puro auro. Græcè, μὴ πᾶσαι αἰκισθῆσαι προσιοικῶντα χρυσῷ. Aurum itaque Celticum haud fuit αἰκισθῆλον.

Ὀβρυζὸς χρυσός.] Ita suspicor legendum, tametsi ὄβριζος in MS. Cod. Par. & etiam Oxon. reperiat. Ita etiam in suo codice legisse Torinus videtur; vertit enim (ridicule) per aurum sonorum, ac si esset aurum fulminans. Apud Theodoretum, loco mox citando, scribitur ὄβριζος, perperam, ut ego puto, pro ὄβρυζος. Utramque tamen vocem agnoscere videtur Cl. Bochartus Geogr. S. lib. II cap. XXVII. licet Glossaria & Lexica, quæ vidimus, priorem nesciant. Est autem obrysum aurum purum & ignis vim sæpius expertum, unde Martinius (fælicior forsân conjectura quam Hieron. ab Ophir, aut Etym. M. auctor, indeque Catepinus, à voce ὄβριζος, aut etiam Isidorus lib. XV cap. XVII. ab obradiando) nomen deducit ab ὄβριμος & ζειν, quod effervescendo & coquendo sit induratum. Cl. Bochartus,

omnigena literarum supellectile instructus, loco citato, à βρύον, βρύζιον, ὀβρύζιον trahit, quas voces apud Græcos usurpari monet Vir Doctissimus, de rebus illis quæ effervescentia spumam ejiciunt: reor autem voces βρύζιον, & ὀβρύζιον rarissime occurrere, quas apud quempiam auctorem adhuc non reperi. Perottus: Obryzum vocant aurum, quod sæpe numero igne candefactum & exustum est, ideoque purissimum. Plinius lib. xxxiii cap. iiii. Auri experimentum ignis est, ut simili colore rubeat, quo ignis, atque ipsum obryzum vocant. Dicitur etiam Græce χρυσὸς πολύφθοις, καθαρός, πείφθοις, & ἀπειφθοις, quæ vox exponitur Thucyd. Schol. in lib. ii. πολλάκις ἐψηθείς. Χρυσὸς siquidem ἀπείφθῃ interpretatur πολλάκις ἐψηθείας, ὥστε γινώσκειν ὀβρυζόν. Huic Interpreti è diametro opponitur Theodoretus, qui Com. in Es. cap. xiiii. ad verba μᾶλλον ἢ χρυσίον τὸ ἀπύρον, sic ait. Ἀπύρον οὐδὲ χρυσίον τὸ δίχῃ πυρὸς φαιρόμενον δίκνυται, τῷ τίσιν ἀπείφθῃ, ὃ τῶν αἱ πολλοὶ εὐρυζόν (legendum puto ὀβρυζόν) ὀνομαζέσθαι. Ubi ἀπείφθῃ χρυσίον, quod Thucyd. Interpres exponit πολλάκις ἐψηθῇ, ille interpretatur ἀπύρον, incoctum viz. quod sine igne probum appareat, & ad ejus probationem coctione non egeat. Bochartus, loc. sup. laud. latissimum discrimen ponit inter χρυσίον ἀπείφθῃ, & ὀβρυζόν. Nam priori appellatione vocari tradit aurum quod è fodina tam purum eruitur, ut nulla coctione sit opus ad illud expurgandum; unde ἀπύρον & ἀπείφθῃ idem plâne facit. Posteriori vero aurum nominatum scribit, quod sæpius despumavit, & excoctum est. Utri sit credendum, lector judicet. Ex dictis falli videtur Theodoretus, sed nec ita plana sunt Bocharti verba, si verum sit glossema Thucydidis Interpretis, ut videtur; quum χρυσίον ἀπείφθῃ, quæ πολύφθοις, ab ἀπύρον distinguatur, & idem sit cum ὀβρύζιον dicto. Nisi aurum illud à Theodoro ἀπύρον dictum sit, quod ita igne excoctum est, & purum redditum, ut ulteriori coctione non sit opus, unde idem prorsus cum ἀπείφθῃ, & ὀβρύζιον; quod vix credo. Falluntur itaque, qui χρυσίον ἀπείφθῃ

in vertunt aurum incoctum (si velint *non coctum* ; scio enim vocem illam interdum aliter significare) quum reddi debeat, multum, aut valde coctum ; aut etiam recoctum, ut è Suidâ patet. Lectionem insuper Actuarius confirmat, loc. cit. Post hæc, ait, urina est aurea sive fulva vocata, quæ potius obryzo ac puro auro similis.

Εἰς αὐτὸς κρίκος] Cnicus est planta quæ alio nomine Carthamus vocatur. Est croci genus, sed spurium. Act. de Diff. Ur. cap. vii. Subcrocca vero urina post hæc collocatur, quæ colore similis est cartamo.

Τὸ ἀλγύρον κρίκος] Crocum verum Actuarius vocat Coryceum, à loco ubi nascitur. Quæ urina vero, inquit de Diff. Ur. cap. vii, est exacte crocea, hæc nihilo differre videtur à croco Coryceo.

Ὅτις ἐστὶ βαφύς φλ.] Morellus vertit *quod etiam tinctoris flammæum* ; nos vero *quem*, ὅτις enim τὸ χρώμα respicit, quod subintelligendum. Colorem siquidem unum duobus nominibus appellari monet, flammæum viz. à Tinctoribus, à Galeno verò Puniceum. Sic Com. ii. in Progn. Hipp. ubi potius palmulam à colore, quam hunc ab illa, denominatam asserit. Εἴς τινος γὰρ λείγων, ait, ὅτις δὲ τὸ φαινικὸν ὀνομαζομένη τὸ φοινικῶν, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ φοινικῶν τὸ φαινικα. Fronto autem apud Gellium lib. ii cap. xxvi. colorem à palmula sic dictum tradit: Postquam enim dixisset, Fulvus, & Flavus, & Rubidus, & Phœniceus, & Rutilus, & Luteus, & Spadix, appellationes sunt rufi coloris, aut acuentes eum, quasi incendentes, aut cum colore viridi miscentes, aut nigro infuscantes, aut virenti sensim albo illuminantes; addit, nam Phœniceus, quem tu Græce φοινικὸν dixisti, noster est & Rutilus & Spadix Phœnicæ συσπαινομένη, qui factus Græce noster est: Exuberantiam splendoremque significat ruboris, quales sunt fructus palmæ arboris non admodum sole incocti, unde nomen est. Spadica enim Dorici vocant avulsam è palma termitem cum fructu. Et lib. iii cap. ix. de equo Sejano. Hunc equum

equum Gabius Bassus, vidisse se Argis refert, haud credibili pulchritudine, vigoreque & colore exuberantissimo, quem colorem nos, sicuti dixi, Phoeniceum, Graece partim Φοίνικα, alii σπαδικα appellant: quoniam Palmae termes ex arbore cum fructu avulsus Spadix dicitur.

Τὸ δὲ ὑποτάξαι ἢ προτάξαι τ.] Morellus transtulit: Porro subjungendam vel praepונendam in coloribus propositionem non omnes pariter solent arbitrari: sed enim alii praepונunt, alii subjiciunt. Satis obscure, ne quid gravius dicam. Quid enim est Propositio in coloribus? Cum haec Chartario non placuerint; verba, τὴν πρόβειον ἐν τοῖς χρώμασιν, vertit, in coloribus additionem. Nihil tamen felicius; cum sit aequae incertum quid haec additio sit (quam quid Prop. in.) Verum, quod hi Viri Doctissimi neutiquam animadverterunt, deest hic praepositionis ὑπὸ, & legendum est, τὴν ὑπὸ πρόβειον ἐν τ. χρ. Et τὸ πρόβειον vertendum non *propositionem*, aut *Additionem*, sed *praepositionem*. Hoc enim vult Theophilus. Cum colorem dilutum & spurium, cui praepositio ὑπὸ adjicitur, genuino & vero semper praeposuisse, (primo enim exposuit quid sit ὑπωχρεόν, deinde quid ὀχρεόν. Sic ὑπὲρπύρον posuit ante πυρρὸν, ante ξανθόν, ὑπὸ ξανθόν, & ante ἐρυθρόν, (ὑπὲρ ἐρυθρόν) ne quispiam forsan hoc sibi vitio vertat, declarat, quoad ordinem illorum, quinam ex his praeponi aut postponi debet, inter omnes non convenire. Quidam enim dicunt, ὀχρεόν ὑπωχρεόν, alii vero ὑπωχρεόν, ὀχρεόν. Et sic de cæteris. Liqueo pater ex Anonymo quodam ἀνεκδότῳ de Urinis, cujus verba, ut è membranis transcripsi, ita se habent: Ἐκ δὲ τοῦ ὀχρεοῦ (ἡμῶν) τὸ ὑπωχρεόν, ἐκ τῆς πυρρῆος, τὸ ὑπὲρπύρρον· ἐκ δὲ ξανθοῦ, τὸ ὑπὸ ξανθόν· ἐκ τῆς ἐρυθρῆς, τὸ ὑπὲρ ἐρυθρόν. Καὶ περὶ ταῦτα καλῶς ὑπολαμβάνουσιν συντάσσουσιν ὅτι μὲν τὸ λευκὸν τὸ ὑπωχρεόν, καὶ μὲν τὸ ὀχρεόν τὸ ὑπὲρπύρρον, καὶ μὲν τὸ πυρρὸν, τὸ ὑπὸ ξανθόν· καὶ μὲν τὸ ξανθόν τὸ ὑπὲρ ἐρυθρόν.

Gentilis de Fulgineo Autor reputatus Comment. in Ægidii Monachi Carmina de Urinis MS. ad verba *Lactea subtenuis* &c. „ Auctor volens periculum evitare objectionis dixit subtenuis, & non Tenuis; subnamque „ notat remissionem à tenuitate, sicut apud Theophilum reperiatur.

Ὅχι ὑγίης, ἀλλὰ ἰόθεν] Pene legerem pro ἰόθεν, ἰοσιρῶν. Ita enim magis opponitur τῷ ὑγίης. Et quod bonum est rectumque, id Græci vocant ὑγίης, quicquid vero vitiosum, isdem dicitur ἰοσιρῶν. Galenus etiam τὸ ὕγιον, opponit τῷ ἰοσιρῶ. Εὐκείν, inquit, de Cris. l. 1. ἢ μοι τὸ σώματος τὸ περίττωμα τῇ ὑπάρχειν αὐτῷ διαίρειν ἐοδόντων· πιπιμύνει μὲν ὕγιον· ἀπιπλεῖ δὲ ὑπάρχον, ἰοσιρῶν. Sic & Hippocrates lib. de Aer. Loc. & Aq. Ὁ ὑγιὲς ἔρχεται πάντοτε τοῦ σώματος ἀπὸ τοῦ ὑγιανῶν ὑγιεῖς, ἀπὸ τοῦ ἰοσιρῶν ἰοσιρῶν. Verum in mentem subit ὑγίης interdum idem significare ac ἀληθῆς, verus autem & nothus invicem opponuntur. Sic apud Aristoph. in Plut. Act. 1 Sc. 1. ὑγίης μαδίον, h. e. ut quidam interpretantur, nihil verum. Et ὑγίης εἰδὲν διανούμενοι, nihil veri aut recti cogitantes. Nam ὑγίης quibusdam exponitur, ὁρθῶν, ἀληθῶν.

Τὸ δὲ οἰσπερ] Act. de Diff. Urin. cap. viii. Vrina viridea memoratis succedit, quæ nomen id accepit à vino, quam rubrum est nigriore, coloremque hepatis habet.

Ὡς τὸ σισημμένον ἐκ χολῆς ξανθῆς] Versiones omnes: ut sanguis putrefactus aut labefactus ex bile flava. Miror autem quare sanguis interponitur. Vertendum proculdubio, ut quod corruptum est ex bile flava. Color enim ceruleus bilem flavam corruptam aut superadustam refert. Quod hic colori Veneto Theophilus, Actuarius de Caus. Urin. lib. 1 cap. xi. Passco dicto attribuit. Flava bilis, inquit, exassata, atque veluti violacea effecta, adeo ut parvo quodam momento indigeat ad transeundum ad ideam melancholici humoris, ubi penetraverit venarum substantiam, passum colorem in Urinis ostendit.

dit. Et de Præv. Urin. lib. I cap. VIII. Urinæ Passæ cum multitudine & crassitie corruptioneque in hepate cumulatæ bilis spectantur, à qua atquatos maxime fieri novimus. Quamobrem non erraveris ejusmodi Urinis spectatis, si pronunciaveris auruginem adventuram.

Τῇ χειρὶ γαυρῶς.] Magnus Mýsenus comp. de Urin. τὸ παχὺ καὶ γαυρῶς ἐκτεροῦ σημαίνει.

Καὶ τὰ Γαλ.] Galenus de colore fusco & cœruleo lib. I de Caus. Sympt. hæc habet : Τὸ μὲν γὰρ Φαῖν ἐκ λιναίου τε αἵματος καὶ μύλωνος κραδίτων γίγνεται· τὸ κραινὸν δὲ λιναίου λαμπρῶ συνελθόντος, καὶ εἰς μέλαν κατακρῖς ἰμπίσσόντων. Quod à Platone didicit, quare addit : Οὕτω γὰρ ἡμῶς καὶ ὁ Πλάτων ὑπὲρ αἵματος ἰδὶδ' αἶξεν. Plato autem in Timæo sic ait : Πυρρὸν δὲ ξανθὸν τε καὶ Φαικὸν κράσις γίγνεται· φαῖν δὲ λευκὸν τε καὶ μέλαν· .... Λαμψρὸν δὲ λευκῶ συνελθὸν ἔστι εἰς μέλαν κατακρῖς ἰμπίσσει κραινόν· χρῶμα δ' αὖτε λεῖον.]

Ὡς τὰ ξηρὰ ἰσχάδια.] Cod. MS. Gr. quo Morellus usus est, ὡς τὸ παρὶ ἰσχάδια. Cod. Oxon. quo nos, ὡς ἰσχυρία. Versio MS. ut roischadia. Forsan scriptum erat ὡς ροίσκαδια, i. e. ut parva mala punica; quæ tamen non sunt fusca, sed purpurea. Verum legendum censeo cum Morello, ὡς τὰ ξηρὰ ἰσχάδια. Fuscum siquidem colorem præ se ferunt ficus exsiccatae. Et Torinus vertit : veluti ficuum attratum cum exaruerint. At vero ἰσχας & ἰσχάδιον per se ficum siccum significant, adeo ut τὰ ξηρὰ abundare videatur.

Ὡς πράσινον, κραινὸν, καὶ ὡς χλωρόν.] Cod. Oxon. ὡς πράσινον. Aliud exempl. MS. pro ὡς, legit ὡς ὁ. Viridis coloris tres differentias hic commemorat, portaceam viz. brassiciflantem, & herbaceam. Priorem autem Aët. omisit, ut statim patebit.

Τὸ γὰρ ἰώδες.] Miror Morellum, eumque secutum Chart. τὸ ἰώδες transtulisse violaceus. Violaceus enim color non est Viridis, sed Cœruleus. Vertendum itaque æruginosus. Γὰς enim æruginem denotat, quæ viridis. Hinc ἰώδες æruginosus, sive colore referens æruginem, ut ἰώδης ἱμάτιος, & ἰώδης ἱμάσιον in Protrh. Coac. Præn. Epid.

Epid. Et passim apud Hippocratem. Actuarius de Diff. Urin. cap. viii. Τῶν τῶντοι χλωρῶν χρωμάτων, τὰ μὲν καμνίζονται εἰς, τὰ δὲ αὖ χλοαζοῦντα, ἰώδη τι καὶ σμαμαγδίζοντα, ὥς' εἰς αἵματις ἀπομαδάσθαι. Ubi optime Interpretet. Viridium colorum alius est, ut qui in foliis brassicæ, alius, ut qui in foliis graminis, ærugine (non violâ) & smaragdo; ita ut ex his acceperint appellationem.

ἢ: μολύβδος.] Actuarius loc. laud. Lividum colorem esse plumbi colorem si quis dixerit, magnam claritatem rei attulerit, quare ex hoc illum concipere oportet.

Εἰς τὰ ἐπερχόμενα ἐκ τῆ πλ.] MS. Oxon. καὶ τὰ ἐκ τῆ ἐπερχόμενα πλεονάζει τῇ σ. Act. de Caus. Urin. lib. 1. cap. xiii. Livida superavit Venetam, quia fit ob plagas, interdum & lora incussa homini. Et de Jud. Urin. lib. 1. cap. xx. Lividus vero color eodem modo generatus (à frigore viz. &c.) in urina spectatur, interdum vero indicat plagas, atque verbera incussa homini. Item, Quæ vero livida apparet ob plagas & verbera, eam videntes ac notæ corporis tibi significabunt. Galenus autem de Cris. lib. 1. cap. xii. de colore livido ait: περιεδοὶ δὲ χρώμα μόνον ψύξεως ἰκνύται.

Ποτὶ μὲν ψύξιν, ποτὶ δὲ θ.] Act. de Caus. urin. lib. 1. cap. xiiii. Niger vero urinae color & ob frigiditatem valde exauctam, & excessum caliditatis.

Εἰ δὲ ἐκ περιεδοῦ, ψύξιν.] Ita lego pro εἰ δὲ περιεδοῦ, ut in impressis. Patet ex Actuario, qui colori livido Venetum adjecit. Verba sunt, de Jud. urin. lib. 1. cap. xx. Quinetiam urina summe nigra interdum signum caliditatis ad extremum provectæ, præsertim ubi viridis urina præcesserit, aut aliqua ei proxima; interdum significat extremam frigiditatem, & cognoveris hæc ita se habere hac ratione, nimirum quum livida & Veneta has præcesserunt. Hinc apparet, quam male hunc locum Torinus transtulerit, quum hæc verba de colore livido intellexit. Quin & vertit: Quandoque non tam algoris quam ardoris indicium est; si viride succedit, calorem; sin pallidum,

lividum, frigiditatem portendit. Videtur autem legisse, non παλιδιον, sed ὠχρόν. Nam pallidum transtulit, non lividum. Aëlius lib. v. cap. xliiv. loco τῆς χλωρῆς, ξανθὸν substituit. Τὸ δὲ μέλαι, inquit, ποτὶ μὲν ἐοδικύουσα ψύξις, ποτὶ δὲ θέρμη, ἔστιν ἐκπεπληγμένη· καὶ εἰ μὲν δὲ σφόδρα παλιδιον ἔρηται, εἴθ' ἄτως γίγνηται μέλαι, ψύξις ἐκ τῆς αἰτίας· εἰ δὲ τὸ ξανθὸν προσηύδατο, ἰσχυρὴ μὲν γίγνηται μέλαι, ὑπὸ πλείονος θέρμης ἐκυπυροπτηθῆναι τὸ μέλαι γίγνηται.

[*Λεπτὴν γαλακτιώδεις τῆτο σ.] Tota hæc periodus in codd. impressis ita concipitur. Λεπτὴν γαλακτιώδεις, τῆτο συντα-*
] *ἐν ταῖς ἀρχαῖς τῆ πυρετῆς· πικρὸν ἐκχρόμασι ποικίλ-*
ἐν δὲ ταῖς παρακμῶσι, ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ λυσιτελεῖς. Chartarius
vertit: Tenuis lactea Urina. Hæc coagmentatur in princi-
piis febrium; cum talis meitur, malum est; in declinatio-
bus vero est etiam plerumque utilis. Morelli quidem ver-
sio aliter punctata est ac textus Græcus; reddit enim:
Tenuis lactea urina coagmentatur. In principiis febrium
cum talis meitur, malum est. Mendum autem non vidit,
ut nec post illum Ch. Legit enim uterque: ἐν δὲ ταῖς πα-
ρακμῶσι ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ λυσιτελεῖς, h. e. ex illorum mente;
in inclinationibus, aut declinationibus vero est etiam ple-
rumque utilis. Nos autem mutatis distinctionibus & ἐπὶ
τὸ πολὺ καὶ λ. in εἰ τὸ πολὺ, λ. converfis, talem sensum
elicuimus, quem in versione exhibuimus. Maxime si-
quidem utilis dicitur hujusmodi Urina in declinationi-
bus febrium, si copiose fluat. Appello Actuarium, de
præv. urin. lib. i. cap. ii. ubi de urinis albis, (in qui-
bus lactea) agens, ait: In initiis & incrementis febrium
hujusmodi colores Urinarum mali sunt, præsertim si vehe-
mentiores sunt febres... In febrium vero declinatione appa-
rentes significant salutem, eo potius si multitudo Urina-
rum exierit.

[*Διόλου τοῖς πρὸ ἡρώων σοφοῖς.] Chartarius legit: διόλου τῶν*
ἐν τοῖς ἱεροσολαῖς. Theoph. quidem cap. iv. de locio te-
nui quod sic mingitur, & ita manet, affirmat, quod
fit

lit ἀπειλὴν ἰσχύεται. Verum in MS. Oxon. legitur ut in impressis, & Th. hoc loquendi modo gaudere videtur. Sic sup. cap. v. Παρὰ τοῖς σοφοῖς τὸ ἰσχύειν. Et al. σοφοὶ τὸ ἰσχύειν, lb. nec non, τὸ τῶν σοφῶν αὐτῶν. Item infr. cap. x. Hippocratem σοφώτατον appellat. Lectio itaque haud temere mutanda.

Τὰ δὲ χρώματα ταῦτα σ.] Probare nititur Th. tenuem urinae consistentiam coloribus ad albedinem accedentibus (quales sunt glaucus & charopus) conjunctam, cruditatem denotare. Quod hoc modo facit per partes. Consistentia tenuis, inquit, cruda est, & colores ad album vergentes cruditatem significant separatim; ergo & colores & consistentia conjunctim. Ex verbis enim talis syllogismus aut potius Enthymema formari potest: Ἡ λεπτή σύστασις ἀπειλὴν ἰσχύει, καὶ τὰ χρώματα πλησίον εἶναι τῇ λεύκῃ ἀπειλὴν σημαίνει. ἔκων τὸ λεπτὸν μὲν τήτων τὸ χρωμάτων (ita enim lego pro μὲν ταῦτα τὰ χρώματα) συνίσταται, ἀπειλὴν σημαίνει. Priorem partem dicit in confesso esse: ἔκων, inquit, τοῖς πρὸ ἡμῶν σοφοῖς. Posteriolem exinde probat, quod colores isti, Glaucus viz. & Ravus, tincti non sint. Istam autem non-tincturam provenire scribit ab imbecillitate nativi caloris. Jam vero si calor fuerit imbecillis, concoctionis opus recte procedere nequaquam potest. Οὐ γὰρ ἰσχύεται, ait, παρὰ τινος τῇ ἀδυναμίᾳ τῷ ἰσχύειν διεργῆναι. Jure itaque concludit: Οὐκ ἔκων τὸ λεπτὸν μὲν τήτων τὸ χρωμάτων συνίσταται ἀπειλὴν σημαίνει. Actuarius de caus. urin. lib. i. cap. v. hujus rei haud dissimilem causam reddidit: Urina vero, inquit, quae albedinem remissam ostendit, praesertim quae vergit ad Glaucum & Charopum colorem non facile dixerit propter flavae bilis ad alias partes translationem; sed potius ob debilitatem virtutis alterantis & concoquentis humores fieri nemo prudentium inficias ire poterit. Et lib. ii. cap. xii. Demonstratum est ut ad albam vergentes Urinae concoctionem defecisse demonstrent.

Ἀέχνη πίψιμι ταῦτα σ.] Act. loc. cit. Urina quae subspecta & spicca apparet, indicat minorem imbecillationem,

quam quae superius memorata sunt, veluti naturam aggradi concoctionem significat.

Τὸ μὲν ἴσ' σ.] Morellus hunc locum ita vertit. Etenim constitutionem, ut contumaciorem, calidum nativum non potuit densare: à colore autem, ut sequaciore, ad initium concoctionis status mutatus. Melius Chart. Etenim consistentiam, ut contumaciorem, calidum nativum non potuit densare, colorem autem, ut faciliorem, ad initium concoctionis transmutavit. - Nos verba postrema reddidimus: colorem vero, ut sequaciorem, in concoctionis limine mutavit. Est autem εἰς ἀρχὴν idem quod ἐν ἀρχῇ. eis siquidem & ἐν saepissime commutantur. Sic apud Plat. εἰς τὸ παρὼν, quod aliter dicitur, ἐν τῷ παρόντι. Latine in praesentia, in praesenti, in praesens. Et apud Xen. in Symp. εἰς καλὸν, quod & ἐν καλῷ, commode viz. & auspicio. Ita & apud Theoph. εἰς ἀρχὴν tantundem valet ac ἐν ἀρχῇ. Pseudo-Gal. cap. v. de urina tenui spicea. Τὸ τοῦτον ἀδύνατον δηλοῦν τῷ ῥῥῳ. ἢ δὲ χρώματι τῷ ἔρῳ ἐπιψῆν, ὡς αἱ ῥάδιον ὑπερχοί, ἐκίπ' ἢ καὶ τῇ συστάσει, διὰ τὸ δυσεκαλωτέρῃ.

Τὸ το κρίττον τῷ πε.] Pseudo-Gal. cap. vi. de Urina tenui & rufa. Βίβλιον μὲν τῷ προτέρῳ (ὡχρῷ viz.) τὸ τοῦτον τοῦ χροῦ.

Τὸ ἔμφυτον θερμὸν.] Aët. de Jud. Urin. lib. i. cap. xiiii. calorem hunc non κατὰ φύσιν, sed παρὰ φύσιν appellat, urinamque auream croceae conjungit. Aurea, inquit, & crocea ultra praedictas apparens urina intensiorem quandam praeternaturalem caliditatis ostendit.

Καὶ ἔρῳ καὶ αὐτὸ ἀπικτίει ἔρῳ.] Pseudo-G. cap. vi. de tali urina: Ἐστὶ δὲ ἀπικτίει διὰ τὴν σύστασιν. Eadem leguntur apud Aëtium lib. v. cap. xxxii. nisi quod pro ἀπικτίει vitiose scribitur ἀμικτίει. Huc etiam referri potest sententia Hipp. lib. Praen. Ἐστὶ αἱ δὲ πυρρῶν τε εἰς τὸ ἔρῳ καὶ λεπτῶν, σημαίνει τὸ νόσημα ἀπικτίει εἶναι. Galenus verus de Cris. lib. i cap. xii. Τὸ ὑπόπυρρον τε καὶ λεπτὸν, ἢ μὲν λεπτὸν ἀπικτίει, ἢ δὲ τῇ χροίᾳ ποιεῖται, ἢ δὲ πίπτειται.

Item

Item libell. de Ur. ex Hipp. Gal. aliisque cap. v. τὸ δὲ ἀ-
πί. & ποσῶμα] τὸ δὲ πρὸν πυρρὸν μὲν τῷ χροίματι, τῇ δὲ
οὐκ ἀπὸ λεπτότη.

Οὐ μόνον τῷ κατὰ φ. δέ.] Dixit tamen Gal. lib. i de
Cr. cap. xii. Οὐρα ὑπόχαιδον ἄριστον εἶναι. Et Th. sup.
cap. iiii. Ἀριστὸν ὕρον ἀσθενεῖς μετέχουσιν τῷ χαιδῷ.

Ἀσπέρταλις φ. τ.] Aët. de Jud. Ur. lib. i cap. x. Je-
junantium Urina flamea atque Crocea, & tenuis, appa-
ret. Et lib. ii cap. i. Quæ Urina ab inedia profluit te-
nais, hæc ipsa subcrocea spectatur. Nec non de Caus.
Urin. lib. ii. cap. xiii. Eorum qui inedia laborarunt
Urina, primum flava & rufa & tennes spectantur. Galenus
etiam ait lib. i de Cr. cap. xii. Τοῖς ἔξ ἐνδύας καὶ πόνου
πυρρὰ μὲν καὶ χροιάδα ἔχει.

Διὰ τὸ πλ.] Aët. de Caus. Urin. lib. ii cap. xiii. ubi
vero sufficiens materia defecerit, tunc in seipsum vertitur
calor, ac si quam esse humiditatem contigerit, illam absu-
mit, qua ablata ipse acrior redditur, & flava bilis pro-
fluit, qualitate ejus calida & sicca inaueta.

Χαννάσις ἢ αἰστίας.] Pro αἰστίας Morellus legendum
conjectat σαρμάσις, verum in MS. Oxon. scribitur etiam
αἰστίας, & ni fallor, optime. Videretur autem versio-
nis MS. autot legisse αἰτίας. Nam vertit per causam. Eo-
dem tamen recidit, quoniam αἰτία, quam Theophilus
intelligit, est αἰστία. Pseudo-Gal. de Urina Tenui fla-
va, ὅλης ἰνδύας ἀπλοῖ, ὡς νώπει αἰστίσις.

Εἰ δὲ θερμῇ.] Aët. de Jud. Urin. lib. i cap. viii.
Quum estas incipit atque frigus exauetum est, urina appa-
ret subaurea atque subcrocea. Item, procedente autem
estate ac ad summum accedente Tenuitas in Urina fulget
cum splendore quodam, & ipsa quoque inclinatur erga cro-
ceum atque aureum.

Εἰ δὲ πρῶται τὰ πλ.] Sic & Hipp. Aph. xxi. lib. i i.
æstatis morbis accensentur τριταῖοι πλῆσσι.

Καὶ φ. αὐτῶν τὰ εἰ καὶ.] Aët. de Jud. Urin. lib. i i cap.
xxi. Tertianæ puxa febris quum sit, Urine spectantur au-

tea & crocea. Et de Caus. Ur. lib. 11 cap. x. *Puratum Tertianarum Urine versus flavum & rufum colorem attolluntur.*

[Καὶ ἡ ἀργυρία καὶ ἡ φροτίς.] Quod pluribus hic Theophilus, Pseudo-Galenus cap. vii. ita breviter expressit. Ἀλλ' ἴσω λεπτὸν ὡς ὑπὲρκεται, ἀλλὰ ξανθόν· τὰ τ' αἰμαίνῃ ἢ μόνον αἰνέψιας, ἀλλὰ καὶ ὕλης ἰνδύειαν δηλοῖ, ὡς κώτα ροῦ ἀσιτίσας· ἐκδιδάσκει δὲ καὶ θερμότητι πολλῶν ἐν τῷ βλάθῃ πικρεῖν χαλῶν, ὡς ἡ τρίτη ροῦ· δηλοῖ καὶ ἀργυρίαν φροτίδα.

[Λεπτὸν τλ.] Suppleviex MS. Oxon. ut enumeratio iusta sit; λεπτὸν χαροποι, λεπτὸν ὀχρεῖ, λεπτὸν ὑπωχρεῖ. Et λεπτὸν πυρρὸν. Tria ultima deesse suspicatus est Morellus; verum autem MS. præter tria ista & primum agnoscit, ut in Cod. Gr. Oxon. MS. licet λεπτὸν ὑπόπυρρον, in eodem desiderentur.

[Δηλοῖ δὲ ὁ μὲν χυμὸν π.] Pseudo-Gal. cap. xii. de urina crassa alba. Τὸ τοῦτο δηλοῖ δὲ ὁ μὲν χυμὸν πολλὸν σπῆναι καὶ ἐπὶ τὸ σῶμα.

[Ρύεται ἀποστάσις ἐπ' ἄρθρα γγ.] Cod. Oxon. καὶ αἱ. Et Hippocr. lib. iv Aph. lxxiv. Οἷσιςιν ὑπὲρ ἐστὶν ἄρθρα ἀφίσταται, ρύεται δὲ ἀποστάσις ἔσται πολλὸν καὶ παχὺ καὶ λευκὸν γηγρόμενον, οἷον ἐν τοῖς κρηάδεσι πυριπύσι πεπραγμένον ἀρχεται ἐν οἷσι γίγνεται. Quin & Epid. lib. viii. ait: Οὖρον παχὺ λευκὸν οἷον τῷ Ἀρφυγίῳ ἐπὶ τοῖς κρηάδεσι πεπραγμένον, ἔστι ὅτι ἔρχεται, καὶ ρύεται δὲ ἀποστάσις. Patet igitur legendum ἀποστάσις, non ἀποστάσις, ut in Oxon. Cod. Huc etiam referendus lib. iv Aph. xxi. Τοῖσι κρηάδεσι ἐν τοῖσι πυριπύσι ἐς ἄρθρα καὶ ὀφθαλμοὺς γιγνόμενα μάλιστα αἱ ἀποστάσις γίγνεται, ubi iterum legitur ἐς ἄρθρα.

[Τοῖς προπεποιηκόσιν αὐτά.] Ita lego pro αὐτῷ. Αὐτὰ enim ἄρθρα respicit, quod præcessit. Nam ni fallor; hoc vult Theoph. viz. Urinam albam & crassam copiose redditam, abscessu in Articulis collecto illos liberare, qui iisdem articulis olim ægrotârunt. Rem ipsam

extra omnem controversiæ aliam ponunt Galeni verba, Com. ad Aph. LXXIV lib. IV. quæ autor noster ferme transcripsit: Αἰτιαταί μοι, inquit, καὶ πρὶν ὡς ἀποσάσκει ἐν τῷ ἄρθρῳ γίνονται τοῖς τε προπεποιηκόσι αὐτὰ (NB), καὶ τοῖς ὁπποῦν κακώδισιν ἐν τῇ νόσῳ μηχανήμασι, ἵπτι περὶ τούτοις ὅσοι χρονίζουσι παχύνει χυμῶν ἐπὶ πλάσσει. Sic & libell. de Ur. ex Hipp. aliisque, cap... verbum προπεποιηκόσι accusativo jungitur, his verbis (ex Æt. lib. V cap. XXX. desumptis:) Ἀλλὰ καὶ πρότερον διερχόμεθα κατὰ τὴν προπεποιημένην τὴν ἀνθρώπινον, ἢ νύκτον (lege νύκτον,) ἢ ἡμέραν, ἢ ἰππὶς πρὶν μὲλλον ἢ ἐκώσταν διὰ τῶν ἔργων κακώδιστον. Ex di-ctis mendosum esse suspicor Hipp. Aphorismum XXXIII lib. IV. Ibi enim vulgo legitur, Ἀταρ ἢ καὶ προπεποιηκόσι περὶ τῷ νόσῳ, ἐνταῦθα σημειῖται ἡ τῶσος. Legendum autem censeo, προπεποιηκόσι τὴν. Et vertendum: Sin vero quisquam ante morbum, qui jam adest, in aliqua parte dolorem senserit, ibi morbus figitur. Ob partis imbecillitatem viz. & humorum ῥοπήν.

Εἰ νόσος κακώδισι.] MS. Oxon. ἐν νόσῳ κακώδισι. Reddidi, Quique morbus cujuscunque generis laboriosos patiuntur. Verti potest; Quique morbis quibuscumque afflictissimi tentantur. Nam τὸ κακώδισι referri potest tam ad τοῖς, quam ad νόσος. Sic Hipp. lib. IV Aph. XXXI. Τέτοις κακώδισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν &c. De illis qui febribus gravissimè affliguntur, sed ad idem fere redit, utrum hoc vel illo modo relatio fiat.

Αἰτιαταπαγχυμία αἶμα τὰ τῷ ὑποζυγίῳ] Morellus edidit, αἶμα τὰ ὑπὸ τῷ ζυγίῳ. Chart. mutavit ζυγίῳ in ζυγίῳ. Nos vero restitulumus, τὰ τῷ ὑποζυγίῳ, idque Hippocratis auctoritate, qui lib. IV Aph. LXX. sic ait: Ὅσοις περὶ τῷ πυρετοῖσι περὶ ἔργῳ αἰτιαταπαγχυμία αἶμα ὑποζυγίῳ, ταῦτα κεφαλῇ καὶ ἢ πύρρῳ, ἢ παρήσσονται. Et Epid. lib. VII de Polyphante ἔργον ἱερῶν αἰτιαταπαγχυμία αἶμα ὑποζυγίῳ commemorat. Legitur tamen in quibusdam Hippocratis exemplaribus αἰτιαταπαγχυμία, quam vocem Galenus in Glossis exponit per αἰτιαταπαγχυμία, & addit, ἡρώτα ἐν καὶ ἐπὶ ἔργῳ, & vetus interpres, monente

Fœtio, vertit, *conversas Urinas*. Vid. Fœf. Oecon. Hipp. eisdem Urinas crassas viz. & perturbatas. Hipp. Epid. lib. vii. Et ἀνατιτραμμένα nominat. Πάνο γδ, inquit, τὰ δαυτὰ ὄρεσ κ' τὰ ἀνατιτραμμένα ; σημεῖον ἀκρεβῆς κεφαλαλγίης. De iisdem Urinis Pseudo-Gal. cap. xlv. Τὸ δ' ἵππευον ὑρῶδες κ' καθιστάμενον οἷον ὑπεζυγίον, ἐπὶ τῇ τῇ παχίᾳ ἀνδράματι τε κ' χυμῶν ζύματιν ἐπὶ τῶν κεφαλαλγίᾳ πάρεσις ἢ περίστυται διὰ τὴν ἐν ταῖς χυμοῖς ταραχὴν, κ' τὰς ἀναθυμιάσεις. Ubi pro καθιστάμενον, legendum, μὴ καθιστάμενον. Nam quod Urinæ Jumentorum similes ita perturbatae sint ut sedimentum non deponant, Aëtius docet, lib. v. cap. xxxv. his verbis : Τὸ δ' ἵππευον τε ὑρῶδες, κ' μένον παχὺ, κ' μὴ καθιστάμενον, οἷον ἐστὶ κ' τὸ τῶν ὑπεζυγίων &c.

[Πᾶς δὲ φανέντων ἢ ἀν.] Hic sibi non liquere ingenue fassus est Morellus. Chartarius mutat ἀποκαταστάσινα (ut Morellus edidit) in ἀποκαθιστάμενα. Cod. vero Oxon. habet ἀποκαταστάσινα. Nos autem Theophilum sic intelligimus. Lotium crassum rarum duplex affirmat quietum viz. & perturbatum, quale jumentorum. Hoc dolorem capitis, praesentem aut futurum, indicare monet, illud vero corpus tantum in genere male affici. Quam autem ambo crassa sint, ideoque unum possit ab altero haud facile distingui, ut distinctio fiat, utrumque praecipit igni admovendum, illudque quod bullas in superficie ostendit, perturbatum esse; quod vero nullas sed hypostasim deponit, quietum. Hypostaseos hic meminimus, eo quod Theophilus hujusmodi lotium non tantum ἀτάραχον, sed & ἀποκαταστάσινα indigitet. Interpretationem nostram non parum suffulciunt Galeni verba, Com. ad Aph. lxx lib. iv. ubi de lotiis perturbatis idem praedicat. Ὅποια δ' ἴσιν ταῦτα (ἔρα ἀνατιτραμμένα viz.) σιφῶς ἐδῆλωσεν εἰπὼν οἷον ὑπεζυγίον, κ' μὴ γίγνεται τοιαῦτα παχίᾳ τε κ' πυκνῇ ὕλῃ διὰ τὴν κατεργαζομένην αὐτῇ (lego πυκνῇ) γὰρ μάλιστα κ' ὥστε τῆς ἐξω θερμότητος φαίνεται ἀνδράματι (lege ἀνδράματι) καθάπερ ἄσφαλοι,

ἐπίστα, καὶ ῥιτήν. φαίνεται liquidem πυματέματα Galeno, idem est quod Theophilo παμφόλυγας κατὰ τὴν αἵμα ἰσχυρίαν διέξουσιν. Quin & idem Galenus, cur Urinæ perturbatz, & quales jumentorum sunt, cephalalgiam significant, hanc rationem ib. assignat, nimirum quod materiam crassam & tenacem, unde flatūs oriuntur, intra corpus indicet, qui quidem flatūs à colore excitati, & ad caput lati, dolorem inferunt. Pseudo-Galenus etiam, cap. XLVI. idem evenire tradit, διὰ τὸν ἐν τῇ χυμῷ ταραχὴν, καὶ τὰς ἀκαταστάσεις. Forsan autem pro θεωρεῖται legendum φαίνεται, ut margini adscriptimus. MS. tamen Oxon. & φαίνεται agnoscit.

Πλῆθος οὖρον λεπτόν] Τὸ λεπτόν interposui, tum quod vox Tenuis in versionibus reperiatur, cum & maxime, quod hoc Theophili ad illud Hipp. Aph. LXIX lib. IV. effectum videatur: Οὐρίσσειν οὖρα παχία, θρομβώδια, ἄλγυα, καὶ ἀπυρέτιστα, πλῆθος ἐπιπλέον ἐκ τούτων λεπτόν, ἀφίλοι. Item, Prænot. Coac. B. C. VII. Οὖρα ἄλγυα, θρομβώδια, καὶ ἀπυρέτιστα, πλῆθος ἐκ τούτων ἔλθει λεπτόν, ἀφίλοι. Ubi vocem παχία deesse ex præcedenti loco non male suspicatus est An. Fœf. Not. ad loc. In MS. Oxon. legitur, πλῆθος οὖρα λεπτόν.

Εἰς τὴν ὑπόστασιν τοιαύτη, καὶ.] Hipp. lib... Prænot. Εἰ π ὅτε τὰ π οὖρα ὑπερύψητα, καὶ ἡ ὑπόστασις αὐτῶν ἰμοῖς ὑπερύψηται ἢ ἐ λείη, πολυχρονιώτερον μὲν τοῦτο ἢ σωτήριον γίνοι, σωτήριον δὲ κάετω. Ubi Galenus in Com. ex eo quod urina crassa subrubra sanguinis (humorum optimi) redundantiam significet, securitatem colligit; ab humiditate vero & serositate (quod humores istiusmodi tardius coquantur) diuturnitatem. Οὔτω, inquit, αἷμα ὁρῶς συνοπύρχη τῷ ὕρω, φαίνεται ἢ καὶ καὶ τὴν χρεῖαν ὑπερύψητον, ἐνδείκνυται ἢ ἀφελήσας αἷμα ὁρῶς ὅσον ἀπελῶς καθαιρεζαμένην. διότι μὲν ἐν τῇ χρεῖα ἵσταται ἢ χυμῶν ἰσχυρὴ ἢ πολιορκία, ἀλλὰ τὰ π ἀκίνδυνον ὑπέρχει· διότι δὲ ὑπερύψηται π καὶ ὁρῶς ἀπὸ τῶν τούτων ἔλθει, ἀλλὰ τὸ τ χρεῖαν πύψιος· ἢ πρὶς ἐν ὅτε ἢ χρεῖαν εἰ πεπυκνωμένη γίνοι, διότι

τας δὲ τὸ πιδύπει ἔργον χρονώτερον ἴσται· ὡς δὲ τὸ αὐτὸ πρὸς
 εὐδίκωνται τὴν λύσιν τῷ νοσήματι, Pseudo-Gal. capp. xii
 & xliii. Et Æt. lib. v cap. xxxiii. hæc omnia deur-
 na rubra affirmant. Et Christodulus ἀνέκδοτος, πρὶ ἔργου·
 Καὶ ἰὰν φανῇ κρύκται ἔργον ἱρυθρὸν ἔχει ὃ τὰ πρῶτα, καὶ
 τὴν λύσιν, παρὰ δὲ φανῇ θανάσιμον, εἰ δὲ μὴ θά-
 νσιμον, φανῇ δὲ μακροσίας δηλωτικόν. Nisi forsitan
 ubique legendum sit ὀπίμυρα. Hipp. autem Prænot. C.
 blxxv. tradit, Lotia subrubra ante diem septimum
 diuturnitatem morbi non significare, sed ipsum finire·
 Τὸ δὲ ὑπέρυθρον, αἶτ, καὶ τὴν λύσιν ἔχει ὑπέρυθρον π
 καὶ λεῖον, ὡς μὲν τὸ ἰσθμὸς γυρόμενον, ἰσθμοῦ δὲ ἀπλῶς
 μὲν δὲ τὴν ἰσθμὸν, χρονώτερον, ὃ πάντως κρίνεται.

Δηλοὶ πολὺν τὴν αἵματινὴν χ.] Pseudo-Gal. cap. xpi.
 Αἵμα δὲ ἔργον παχὺ καὶ ἱρυθρὸν τὸ τοιοῦτον ἔργον συνίσταται,
 καὶ σημαίνει πολλὸν αἷμα, ὡς ἐν συνόχοις πυρετοῖς.
 Simile de urina subrubra Galenus Com. supr. laud. εὐ-
 δίκωνται δὲ πυρεσίας αἵματος (addittainen) ὡς ἀκρῶς κα-
 τηρσαμέναι.

Ὡς περ ἐν συνόχοις πυρετοῖς.] Pseudo-Gal. cap. xliii.
 Ἐπὶ δὲ τῷ συνεχῶν πυρετῶν ἐπὶ πολλήν αἷμα συνιστάμενον
 (lege συνιστάμενον) ἀναγίνεται ἔργον ἱρυθρὸν καὶ παχὺ.

Ακατάστατα] Morellus & Chartacius verterunt, ob-
 scure satis. *Incomposita urina*; nos autem melius, ut
 opinamur, *absque sedimento*, aut *sedimine carens*. Nam
 καθίσταται, & καθίσταται subsidere significant. Unde pau-
 lulum superius, ἔργον ἀκατάστατα, & non multo post,
 ἔργον μὴ καθίσταται, de urina subsidentia carente. Sic &
 apud Hipp. prædict. lib. i no. xxxii. loco huic non mul-
 tum absimili: Κάθωσις, καὶ ἔργον ἀκατάστατα ἱερῶτα, πα-
 ραχυτικά. Τοῖσι ταῖσι ἰκτινοῦσθαι κακόν. Ubi ἔργον ἀκατά-
 στατα sunt Lotia minime subsidentia. Vid. Fæf. Not. ad
 loc. & Oecon. Hipp. Sed quod rem extra controver-
 siam ponit, est locus alter Hipp. qui ad illustrandum
 Theophilum plurimum confert. Is occurrit Epid. lib.
 iii Ægt. ii. cui nomen Hermocrates, qui febre vehē-

mentissima, quam Hipp. πῦρ appellat, correptus, ἡ-
 ξεσ' ἀλγίαν κεφαλῇ.... ὑπερχοφίαν ἵπτασις λαπαρῶς...
 αἰσῶσις αὐτίκα... Οὕτω παχία ἐρυθρὰ καίμα, ὃ καθί-
 ρεται (NB) Deinde subjungit: Ἐκτὴ δὲ ἰκτεριώδης.

Παχὺ πικρὸν.] In versione Vet. MSta legitur, Pin-
 guis Vinca: ac si autor legisset, παχὺ εἴωπον, non πικρὸν.
 Eiusdem etiam Versionis Autor Colorum crassæ U-
 rinae nomina, usque ad Παχὺ Μάλας, mire transponit.
 Nam παχὺ εἴωπον vertit, Pinguis Cyanos; quasi ob
 oculos habuisset παχὺ κυανῶν. Item παχὺ καυσιῶν transtu-
 lit, Pinguis Viridis: & παχὺ χλωρὸν, Pinguis Livida;
 ac si priori loco χλωρὸν legisset, posteriori vero πικρὸν.
 Verumenimvero cum eadem significata quorundam co-
 lorum, quos Theoph. commemorat, apud alios etiam au-
 tores habeantur, ut in crassa Livida & Vinca statim
 patet, ordinem colorum Gr. Cod. non mutavi; sed
 quem reperi retinui.

Καὶ ἵαν ἰλθὴ εἰς πυρετοῖς καυσ. κεφ. ἀλγ.] Morellus &
 Chartarius ediderunt: καὶ ἵαν ἰλθὴ εἰς πυρ. καυσώδισι, κε-
 φαλῇ ἀλγος, καὶ περὶ οἰκτῆς φέρει κρίσιν. In cuius loci Ver-
 sione ambo lapsi sunt. Vertit enim Morellus: Opaca Li-
 vida, etiam ejusmodi copulatur: ac si quidem in feбри-
 bus querceris seu fervidis capitis angor subierit, etiam
 de dolore judicium adfert. Nec melius Chart. Opaca
 Livida, etiam ejusmodi datur, ac si quidem in febribus
 ardentibus capitis dolor sub. &c. ut Morellus. Uterque
 ἰλθὴ refert ad κεφαλῇ ἀλγος, cum referri debeat ad παχὺ
 πικρὸν. Th. eadem voce de Urinis sæpius usus est. Ita
 supr. cap. v. Οὕτω ἰλθὴν πολλὸν καὶ λευκὸν καὶ λεπτὸν εἰς ὕγ. &c.
 Et Οὕτω τοῖς τοῖς ἰλθὴν σημαίνει αἰσθίνουσαν δυσταρῆως. Ib. Sic
 & εἴωπον ἐρχόμενοι, & ἐρχόμενοι τὰ τοιαῦτα paulo in-
 fra. Item cap. v. quod ad hunc locum quam proxi-
 me accedit, Οὕτω ὁμοίως ἰλθὴν εἰς καυσώδισι πυρετῇ &c.
 Præterea ex Interpretatione allata posterius καὶ redun-
 dat. Elegantius siquidem scripsisset Th. si id volue-
 rit quod vv. cll. prædicti, καὶ ἵαν ἰλθὴ εἰς πυρετοῖς καυ-
 σῶδισι κεφαλῇ ἀλγος, περὶ οἰκτῆς φέρει κρίσιν, quam καὶ

περὶ ἰδ. ut nihil dicam de commate post *καυσάδαι*, quod hac versione admissa, omnino tollendum. His mecum sedulo perpensis vitiosum codicem Græcum fuisse suspicatus sum. Omnia itaque salva futura statim conieci, mutando *ἀλγος* in *ἀλγος*, & emendo *περὶ ἰδίνης* in *περιόδουνης*. Nam hoc mihi visus est Th. voluisse viz. Urinam crassam & lividam in febribus ardentibus profluentem, doloris capitis, etiam vehementissimi, solationem adferre. *Περίοδουνης* enim passim apud Hippocr. significat ingentem dolorem; & *περιόδουνας* & *περιόδουνας*, vehementer doleo, dolore obruor. Sic Aph. lib. VII. *Ὅπισσιν ἢ παρ' περιόδουνας* &c. Heurnius, quibus hepar admodum dolet &c. Wintertonus, *Immensum Jecoris febris post orta dolorem Tollit*. Sic & lib. VI. Aph. x. (cujus loci consideratio me ad emendationem Th. manu duxit) *κεφαλὴν ποῖοντι, καὶ περιόδουνας*. Heurnius, ex capite dolenti, & vehementer &c. Vocem etiam *περιόδουνης* de gravi capitis dolore usurpavit Hipp. lib. *περὶ παιδῶν*. *Ὀδὸν δὲ, inquit, μὴ προσφέραι ἕς τ' αὖτ' ἡ περιόδουνης παύση* · τὸν γὰρ αἶμα ὅταν θερμὴ ᾖσιν ἡ κεφαλὴ πάσῃ, ἡ περιόδουνης ἰσχυρότερα γίνεται. Vid. plura apud Fæsl. in Oecon. Hipp. voce *περιόδουνης*. Et Doctissimum Hen. Stephanum voce *περιόδουνας*, ubi apud Dioscoridem l. 7. in initio, scribendum docet *περιόδουνας* à nomine *περιόδουνας*, rectissime, ut ex Hippocrate patet. Et hæc quidem scripsi, antequam MS. Gr. Oxon. inspexeram, in quo, eodem sensu, verbis licet nonnihil mutatis, legitur, *κεφαλὴν ἀλγῆσαι, καὶ περιόδουνας*. *φέρει κρίσιν* ut in textu. Quæ ipsissima Theophili verba existimo. Firmat autor lib. alt. de Dynamidiis Galeno adscripti, qui tamen urinam lividam scribit caput dolentibus (*κεφαλὴν ἀλγῆσαι*) augmentum significare. Th. autem Crisim.

Καὶ ἐπὶ ὑγραινώσαν ἐρχ.] Totus hic locus in editionibus ante nos ita erat conceptus. *Καὶ ἐπὶ ὑγραινώσαν ἐρχομένην πυρετὸς ἢ θερμότης ποδῶν γίγνεται, σημαίνει κακῶν ἀπαλλαγὴν* · σφαιροτέροις ἐπιγλωσσώτοις ἐκ ποδῶν χεῖρα τὴν κρίσιν αἶμα

ἐλάττωσθαι τὸν σπέρματι. Morellus vertit: *Et cum à valentibus egeritur, indicat angustias meatus, aut cursa exercitatus fuisse, ac malorum liberationem portendit: in senioribus autem à multo tempore vesica afflittis, solutionem ut plurimum presagit.* Quibus verbis mendas plurimas inesse non est dubitandum. Quasdam sustulit Morellus, & ad plures tollendas viam stravit; verum tamen dixit, cum addiderit, totum hunc locum melioris codicis ope indigere. Quem cum nos ex Bibliothecâ Bodleiana nacti sumus, textum, mire luxatum & corruptum, integritati restituiimus, & mentem Theophili longe aliam fuisse, quam hactenus est creditum, in versione docuimus. Lectionem etiam confirmant Aëtuarii verba, de Jud. Urin. lib. 1 cap. xvi. *Ad hac interdum in sanis corporibus qui multa elaborarunt, aut longum iter fecerunt ejusmodi Urina vinea spectatur.* Et de caus. Urin. lib. 1 cap. x, ubi agit de Urina vinea. *In iis qui multum cucuraverunt atque laborarunt accidit ut Urina ejusmodi coloris appareat ob sanguinis affationem.*

Διὰ τίλας.] Idem cum ἐκ πολλὰ χρόνῳ supra, & πολὺν χρόνῳ, Hippocratis in Prognostico.

Μὴ καθίσταιντο.] Inserui particulam negativam μὴ ex Oxon. Cod. Occurrit etiam in vers. Msta & præsentiam ejus voces cæteræ postulare videntur. Talem enim Urinam hic intelligit, quam supra ἀκατάστατον vocavit, & alibi αὐτοπόρτοι & αἰδιόμοτοι indigitare solet.

Παρακρυσταίν.] Exinde patet necessitas intercalandi præcedentem particulam μὴ. Hippocrates enim inter παρακρυσταίνεα, sive quæ delirium portendunt, numerat ἔργα ἀκατάστατα, i. e. Urinas minime subsidentes, ut vocem istam exponi debere supra monuimus, ubi & hæc verba Hippocratis citantur: Κώφωσις καὶ ἔργα ἀκατάστατα, ἔξομα, παρακρυσταίνεα. Firmiter etiam Galenus in Com. qui etsi neget signorum συνδρομὴν ab Hippocrate memoratam παρακρυσταίνεα necessario præcurrere, contingenter tamen concedit: Ὡςπερ δὲ, inquit, αἰδιόμοτοι ἐστὶν ἐπὶ τῇ σήμειον συνόδῳ (inter quæ αὐτὰ ἀκατάστατα) παρακρυσταίνεα.

θρωποι, ὅτως ἐκ ἀναγκαῖον. Unde etiam paulo inferius
 ἀκατάστατα ἔνα ἐν (lege εἰς) τοῖς ἐννοημένοις πρῶ-
 τον μὲν ἐν τοῖς φληψίσι ἀπέβλιν χυμῶν ταραχὴν ἐσθλίσαντα,
 κατὰ συμβεβηκὸς δὲ καὶ τῇ τ' παρακρύσεισι γνέσθαι σπυγδαί. Est
 quidem παρακρυσία, quicquid delirium imminens signi-
 ficat. Erotianus exponit per παρακοπήσις. Ut contra Hom.
 Schol. ad Il. ψ. vers. περ xxvi. (diverso licet sensu) Κοψ.
 per ἱκεσι. At Hesychius παρακοπτί (lege, accentu so-
 lum mutato, παρακοπτί) παραφροσί. Παρακρυσίαν autem,
 unde παρακρυσίαν, apud Erotianum proprie significat pa-
 rum & leviter delirare, unde παρακρυσίαν veteribus dici
 monet τὸ ἐπ' ὀλίγον παραφροσί. Anut. Fœtio opponi vide-
 tur τῷ ἱξίσαντα, unde ἱκτασις. Nam Galenus ad istud
 Prædict. lib. II. Τοῖσι ἱξισαμένοισι μελαγχολικῶς &c. με-
 λαγχολικὴ ἱκτασις interpretatur τὴν σφοδρὰν καὶ θριώδη.
 Crediderim tamen ego παρακρυσίαν & ἱξίσαντα, ut etiam
 παρακρυσίαν καὶ ἱκτασις gradu solum invicem differre.
 Certus enim sum Hippocratem nihil aliud discriminis
 inter illa statuisse, cūm dixerit prædict. lib. I. Αἱ παρα-
 κρυσίαι εἰς φανὴν κλασγῶδιν, γλώσσης σπασμοὶ τριώδεις,
 καὶ αὗται τριώδεις γνέσθαι, ἱξίσαντα. Ubi Galenus,
 ταῦτα δ' εὐμπανίως τὴν σφοδρὰν συμπίπτειν δὲ ἐπίτασιν
 θριώδη καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ ἐκρίνεται, ἱκτασις δὲ αὐτῇ
 ὄντα. Idem igitur qui παρακρυσίαν laborant, laborant &
 ἱκτασι mitiori saltem. Imo, ut ἱκτασις est tam mitis,
 quam vehemens; sic παρακρυσίαν, non in gradu solum
 remisso, sed intenso etiam. Nam cum Hipp. memoret
 ἱκτασιν ἱξίαν, ἱξισαμένους μελαγχολικῶς, & Galenus inter-
 pretetur ἱκτασιν μελαγχολικὴν τὴν σφοδρὰν καὶ θριώδη, inde
 iane colligendum, dari etiam delirium levius & mitius,
 quod tamen ἱκτασις vocetur, nec multum distinguatur
 à dicta παρακρυσίαν. Inveniuntur etiam apud Hippocr.
 lib. I. Præd. xxxiii. Παρακρυσίαι τριώδεις, εὐφροῖς,
 καὶ ψευδαφροῖς remissius, & θρασυῖαι, καὶ θριώδεις, præd.
 xxv. intensius. Nam Galenus, in Com. θριώδεις nomi-
 nari statuit, ἐν αἷσι καὶ πατῶσι, καὶ λακτίζουσι, καὶ δάκρυ-
 σιν, καὶ χυμῶσι, τὰς ἐπιτόλεις τὰς ισχυρὰς νομίζουσι. Quæ
 qui-

quidem istiusmodi παρακρέσει contrariæ videntur, quas supra, propter obscuritatem earum, ob quam sentiri vix possunt, ἀσφαρῖς appellavit. Quin & idem Galenus qui supra ἰκασιν μελαγχολικῇ, σφοδρῶς exposuit; Com. ad præd. i. lib. i. Παρακρίσιν (τῇ παρακρυσταῖ ἰσοδύναμοι) interpretatur τὸ εὐ ἀκλή σφοδρῶ πυρρῆ παραφροῆται. Sed nolo de verbis contendere. Voce autem παρακρυστικοὶ sæpius usus est Hipp. Sic Præd. xi. lib. i. Τὰ ἐν ὀξείσι κατὰ φάρμακα ὀδυνοῦσα, ἰσχυρὰ, σμικρὰ, πικρὰ, ὅτι χάσι μὲν ῥιπίδιαι συνίστανται καὶ ἐκκλείουσι τὸ πόμα, ὡδινκρασικά. Et lib. ii. Præd. i. Ἦν εὐαγορεῖται τί τῷ ἔρω, τῷ κατὰ τὸ ῥῆσι ἀλγέματος ἀθανοδύνητος, παρακρυστικόν. Epid. etiam lib. vi. Ὁ μματος θράσος παρακρυστικό. Et τὰ εὐρογυλάματα πτυλά παρακρυστικά. Et alibi passim. Quod autem proposito nostro propius inserviat, est illud Epid. lib. iii. in Hermocrate, quem scribit reddidisse ἔρω παχία, ἢ καθεσάμενα, ἡμετέρα (non tamen χλωρὰ, ut Th.) & quinto die versus noctem, delirasse. Πύπτει, inquit, ἐς ὕπναι περιέρχεται.

Εἰ γὰρ πυρρῶ καυσ.] Auctor lib. alt. de Dynamidiis Galeno adscripti, ubi de Urina causi. *Urina æruginosa* (est autem ἰώδης ἔρω species τῷ χλωρῷ) *stranguriam* significat.

Καὶ δολαὶ καίθαρσιν τῷ μιλ. χρ.] Pseudo-G. de Urin. cap. xiv. de Urina crassa & nigra. σημαίνει τὸ μελαγχολικὸν χυμὸν ἐκκρεῖσθαι πλεον, ὡς ἐπὶ τῇ παρεκμῇ τῇ τιταρταίῃ καὶ ἐπὶ τῇ λύσει τῇ μελαγχολίας. Et Ætius lib. v. cap. xlii. τωσίσι μὲν ὅτι καὶ ἐπὶ τῇ παρεκμῇ τῷ τιταρταίῃ καὶ τῇ μελαγχολικῇ ὡδινκρασίας ἀνοδύνης ἔρω μέλαινα ἐκκρεῖσθαι καὶ παχία. Idem & Actuarius testatur, de Jud. Urin. lib. i cap. xx. *Comperitum est nigras Urinas homini salutare esse in morbis precedentibus, qui originem ab humore nigro traxerunt. Tam enim species melancholiarum, quam Quartana febris intermittens, Urina nigra apparente, celerrime solvuntur.*

Ἀκασιν.] Hanc vocem ex MS. Oxon. supplevimus, quæ hætenus defuit. Antea enim lectum erat, ὅτι δὲ ἀλ. ἔρω ἢ λόγος ἐπὶ αἷ τῇ. Ὅτι

Ὅτι αἱ τρεῖς διαφ. τῇ μιλ. ὄρν.] Urinas nigras superius tripliciter distinxit, nam alias esse dixit ab humore melancholico evacuato, alias à frigore, & ab adustione tertium genus. Jam vero probare nititur tres hasce Urinae nigrae differentias substantiam sive consistentiam naturali crassiorem obtinere. Orditur itaque ab Urina nigra per excretionem humoris melancholici commisti: & morbos eisdem, quos supra, producit, Febrem quartanam viz. & melancholiam, in quorum solutione istiusmodi urina nigra non rarò excernitur. Jam vero humor melancholicus, cum ex se terrestris, crassus, & niger sit, necesse est ut urinae commista illam crassiorem efficiat. A primo lotio ad secundum progreditur, illud nimirum quod adustioni nigredinem suam acceptam refert, & hujus crassitiem exinde demonstrat, quod calor, ob cuius excessum adustio fit, humiditatem in vasis absumat, & exhauriat. Quod restat itaque, crassius est. Tertium quod attinet, quod refrigeratione provenit, illud etiam crassius esse quam quod optimum dicitur, oportet, quoniam frigus manifestâ suâ constringendi facultate urinam compingit, & hoc modo spissiore reddat. Idem tradit ex Pseudo-G. cap. ix. his verbis. Ἐστὶ μὲν δὲ τὸ μέλαν χρεῶμα ἢ διὰ τὸ ἐκκαθαίρειν τὴν μελαγχολικὴν χυμὸν, ἢ διὰ ψύξιν, ἢ δι' ὑπερπλάτην τοῦ αἵματος. Ἐπὶ δὲ καὶ τὰ τρία παχία. Et cap. x. procedit, Ὅτι δὲ τῇ μείοντι αἱ τρεῖς εἰρημνίαι διαφορὰ παχυτάτης κίττωνται συστάσει (lege, παχυτάτης κίττ. συστάσεως) ἐντεῦθεν κατάδηλον. Ἐπὶ τῇ ὀξυακίῃ γὰρ τὸ πεπεταῖν, καὶ τῇ λύσει τῆς μελαγχολίας ὅρα φαίνεται μέλανα χυμώδη. Γίνονται γὰρ μέλανα διὰ τὸ ἐκκαθαίρειν τὴν μελαγχολικὴν χυμὸν. Οὗτος δὲ γινώσκει τῇ εἰσῇ καὶ παχὺς καὶ σύστασις ἡκεῖν καὶ τὰ ὅρα πικρὰ παχία. Ομοίως καὶ τὰ ἐξ ὑπερπλάτους αἵματος μέλανα χυμώδη ὅρα παχία συστάει. Εἰ γὰρ ὁπποῖος ἀναμύεται (leges ἀνμῶ) τὴν ὑπερπλάτην τῆς αἵματις καταδελαι εἰς παχύνει πλὴν σύστασις... καὶ ἢ ψύξιν ἢ φασερῶς τῇ πύξιν παχύνει τὴν ὑλὴν, καὶ πλὴν σύστασις τὸ εὖρε ὁμοίαν ἀπεργάζε-

μάξι) τῇ τῷ χύμασι σουσίσι, καὶ πάλιν τὰ ὕδα γίνον-
ται παχία, ὅσπερ ἐδίδαξα. Vid. Æt. lib. v cap. .... ubi ca-
dem docentur.

Καὶ μάλιστα.] Adjeci hæc verba: præcessit enim χυμὸς
παχὺς καὶ μάλας. Vers. etiam MSta, & nigra, habet;
desunt autem in MS. Gr. Oxon. ubi legitur, διὰ τὴν
καὶ τὰ ὕδα παχία.

Παχύτητα κατὰ σου.] Prius scriptum erat παχ. καὶ σου.
Quod Morellus vertit, crassitiem & consistentiam, qua-
si ipsa crassitie consistentia non esset. Chartarius τὸ si-
mitem addidit, & transtulit, crassitiem & consistentiam
similem. Neuter autem vidit mendum latere in voce καὶ,
quam mutavi in κατὰ. Sic supra urinæ nigrae differen-
tias dixit παχυτήτας τῇ κατὰ φύσιν ὕδα κατὰ σύστασιν. Cod.
Oxon. habet παχυτάτας κίττηται σουσίσι.

Εἰσέσκητο.] Vulgo legitur ποιῇ. Vers. autem MStæ au-
tor legisse videtur ἐκτίσκητο, aut κίττηται. Vertit enim
possederunt. Sic & infr. cap. xx. προσωμοίαν ἐκτίσκητο.
Et Pseudo-G. cap. ix. de iisdem urinis, παχυτάτας κί-
ττηται σουσίσι. Item Ætius, lib. v cap. xlii. παχύτητα
κίττηται σουσίσι (lege σουσίσι, aut παχυτάτας σουσίσι.)
Nec non in MS. Gr. Oxon. ut dictum, hoc loco legitur
παχυτάτας κίττηται σουσίσι. Ferri tamen potest & lectio
altera ποιῇ, quæ vox interdum idem valet ac ἔχει. Pau-
lus Agineta, lib. ii. cap. xxi. Εἰ δὲ τὴν κατὰ φύσιν χρέ-
ω ἀκριβῶς φυλάττει [ἔρει] ὑπόστασιν λευκὰ καὶ λεῖαν &
ἰσχυρὰ & ποτὴν ποιῇ, πίνεις μὲν αὖ οἷον ἀκριβῶς γνῶ-
μα. Ubi ὑπόστασιν ποιῇ idem sonat ac quod inferius
ait ὑπόστασιν ἔχει. Ut δισώδης ὑπόστασιν ἔχει. Et καὶ ἔχει τι-
νὴν ὑπόστασιν. Suspicio autem apud Paulum legendum ποι-
ῇται. Nam ita Gal. de Cris. lib. i cap. xxi quo Paulus
træpexit. Περιμένει ἐπὶ τῷ σώματι ὅσον αὖ ἔρει, λεῖαν,
καὶ ἰσχυρὰ, καὶ λευκὴν, ὑπόστασιν, καὶ πολλὰν ποιῇται. Eo-
dem etiam capite idem Paulus ait: Τὰ δὲ ἰσχυρὰ τὸ σώμα
καὶ ἔχει τὰς ὑποστάσεις λευκὰς, καὶ λεῖαν, καὶ ἰσχυρὰς, ἢ κεφάλαι-
αυτῶν ἰσχυρὰ, ἢ ὁμοειδήματα, ποιῇται, πάντων ἐφ' ἃν
χρεῖται. Sic & Theophilus, παχύτητα κατὰ σύστασιν
ποιῇ

ποιῶ (αὐτ̄ ποιῶται,) crassitiem in substantia habent, possident, obtinuerunt; sive quoad consistentiam crassæ sunt.

Υγρότητα ἀνιμᾶσθαι.] Chartarius legit ἀνικμᾶσθαι. Verum omnino retinendum ἀνιμᾶσθαι, quomodo etiam scribitur in MS. Oxon. Lucianus in Pseudomanti de Alexandro Impostore: Εἶτα φιάλην αἵτηςας, ἀναδόντες τινός, ῥαδίως ὑπολαβάν, ἀνιμᾶνται μετὰ τῷ ὕδατος, καὶ τῷ πλεῖ τὸ ὡς ἀνιμᾶται ὡς i. e. ovum extrahit, aut exhaurit. Et Theod. Gaza illud Cic. de Senect. Alii sentinam exhauriunt Græcè traducens, ita vertit; ἔτιραι δὲ τινες ἀνιμᾶνται τὴν αἵτηλον. Deceptus forsan Chart. verbis istis: Pseudo-G. cap. ix. Εἰ γὰρ ὀπτησις ἀνικμᾶται τὴν ὑγρότητα τὰ αἵματα, εὐδελον ὡς παχύνει τὴν σύστασιν. Ibi autem & ἀνιμᾶται legendum censeo. Confiteor ἀνικμάζω idem denotare quod ἀνιμᾶσθαι aut ἀνιμᾶν, exficcare viz. non autem ἀνικμᾶσθαι, aut ἀνικμᾶν. Quæ voces cuiquam legenti, ni mirum fallor, haud facile occurrunt.

Τῇ λόγῃ τῇ πύξιος] Mor. edidit τῇ λ. τῇ ψύξιος. Cod. autem Oxon. habet melius, πύξιος. Et ita legit Chart. Lectionem firmat Pseudo-G. cap. x. Καὶ ἡ ψύξις φανερῶς τῇ πύξει παχύνει τὴν ὕλην, καὶ τὴν σύστασιν τοῦ οὐρῆ ὁμοίαν ἀπερζάζει, τῇ τοῦ χύμασθαι συστάσει, καὶ πάλιν τὰ οὐρζαίνον παχύνει.

Πνεῦμα Morellus edidit καὶ δυσπνοιᾶς πόνημα. Et vertit, *Spirandi difficultatis laborem*. Totum enim locum ita transtulit: Denotant quoque aliud: Etenim in febribus acutis ejusmodi Urinæ procedentes cum sudore capitis, & colli & dorsi, & spirandi difficultatis laborem ob vim torridam, declarat. Phrasis autem duriuscula videtur δυσπνοιᾶς πόνημα; cum δυσπνοια in se πόνημα contineat; ut nihil dicam de voce declarat, quam aut à præcedentibus mutuatur; aut à subsequenteribus, aut (quod verius putem) supplet ἀπὸ κοινοῦ. Quod cum audacule factum Chartario videatur, ipse τῇ inseruit, & πόνημα mutandum censuit in ποιητικῶν. Ipse ea verba reddit, *spirandi difficultatem parient*. At nihil tale ab Urinis nigris signi-

guificari uspiam, quod sciam, proditum est, nec dis-
pocæ à sanguinis adustione ita pender, ut hæc illius au-
tor sit. Cod. Oxon. tenebras Cimmerias huic loco offusas
potenter dispolit. Habet enim τοιαῦτα. De istiusmodi urinis
& Hipp. præd. lib. 11. χυρὲς τρομαδίας, κεφαλαγίαι,
τραχὺν ὀδυαΐδιαι, ὑπόκωφοι, ὑρίαντες μύλατα διδασμένα,
ὥς ταῦτα μύλαια προσδέχονται ἤξειν, ὀλίβριον.

Τὰ σημαζόμενα αὐτῶν] Parum refert, utrum legatur αὐ-
τῶν cum Morello & Chartario, an αὐτῶν nobiscum. Nam
si αὐτῶν legas, subaudiendum παχυσίας συστάτους; si vero
αὐτῶν, συμπλεκῶν. Cum autem præcesserit συμπλεζαντες
τὰ μετ' αὐτῆς δυναύοντα χροῖματα συνελθῶν, (quibus verbis
consistentiæ crassæ συμπλοκαὶ denotantur) & sequatur
τὰς αἰτίας αὐτῶν, & αὐτῆς ἐκθέσωμεν, plurali numero sin-
gularem posthabui; cum Th. ad συμπλοκάς præcipue
respicere videatur. Quin & in Consistentia tenui supra
dixit, τὰ σημαζόμενα αὐτῶν (συμπλεκῶν viz.) non αὐ-
τῆς.

Εἴτι διαγραμμάτω αὐτ. ἐκ.] Ita lego pro διὰ διαγε-
ut in editis. Mirum nec Morello-nec Chartario in men-
tem venisse hæc quædam deesse. Superest enim, inquit
Theophilus, ut & consistentiæ crassæ (non secus ac te-
nuis, quam superius dedimus) complexionones per diagram-
mata exponamus. Jam vero ipsa diagrammata in edi-
tionibus Morelli & Ch. desunt. Petii itaque ex capituli
sequentis calce, ubi imperita quædam manus eadem in-
seruisset inter τὸ ὑπόκεινται, vocem ultimam capitis, &
ταῦτα καλῶς verba prima cap. x. Parum autem com-
mode illic collocantur, imò inepte, cum ibi de Consis-
tentia mediocris, non crassæ, diagrammate, actum
sit. Idcirco inde huc transtuli, eo quidem ordine, quem
textus exhibet. Qui licet isti à Theophilo observato,
cum de coloribus aut complexionibus hisce separatim
superius egerit, nequaquam respondeat, illum tamen
nullo modo perturbandum censeo, eo quod fidem ali-
quam conjecturæ isti facere possit, quæ apud Th. priori
loco transpositionem suspicatur. Nam eodem ordine

hic recensentur, quo supra diximus in MSto Lat. recenseri. Post *ἰσθρὸν* cuius sequitur *οὐασθὸν*, tum *κουαθὸν*, dein *χλωρὸν*, & postea *πυλιδόν*. Non *ἰσθρὸν*, *πυλιδόν*, *οὐασθὸν*, *κουαθὸν*, *χλωρὸν*, ut supra apud eundem Theophilum. vid. not. ad verba, *παχὺ πυλιδόν*.

Τὸ ὑπόξανον] Italegendum, non *ξανθὸν*, ut in impressis. vid. Annot. in cap. 111. ad verba, *ὁ μὲν γὰρ Γαλιῆς*.

Οὗδ' ἡμέτερος τὸ π. καὶ ὅπ.] Vide quæ ad hæc verba *πυλιδόν καὶ ὑπόξανον* adnotavimus in fine cap. 3.

Α'κυρώσαι εὐλ.] Hinc apparet insignis Theophili modestia, & erga Galenum & Magnum, illo tamen hand multum antiquiores, imo iuniores forsitan, aut contemporaneos, reverentiam, qui seculi hujus *δωροσάφους* quibusdam *αὐτοδιδάκτοις* (perfrictæ & ære triplice munitæ frontis homuncionibus) exemplo esse possit, quibus veterum placita, & coætanæ dogmata, præ cerebelli proprii sigmentis plusquam chimericis sordent. Imo eo usque excrevit pusillorum licet neotericorum quorundam gigantea plane impudentia, ut veteres fugillare, & conviciis lacerare, proscindereque, controversiæ proram ducant & puppim. Verum ora illorum rabida Terra brevi est obstructura; scripta verò, quæ in Philosophiæ & Medicinæ Principes, & ornamenta citius, ut dicitur, quam asparagi coquuntur, conscribunt, & in publicum protrudunt, in turis piperisve cucullos, aut Cloacinæ Deæ sacrificia abitura: cum veteres annis retro pluribus mortui loqui non desineant, & eorum opera, invitis hisce misellis *παλαιολογίαις*, futura sunt mundo coæva, nec nisi cum illo ruitura.

Α'πυλωθέντα] Legi pro *απολυθέντα*. Nam eorum quæ Galenus & Magnus omiserunt, supplementum Theophilus pollicetur. Cod. Oxon. *ἐξ ἑκατέρων λυθέντα*.

Συμπόζωμεν ὅπως.] Istud ὅπως, ni fallor, monet aliquid deesse, quod miror Morellum & Chartarium non animadvertisse. Supplevi itaque *σύμμιτρας ἐν συνάσει ἵππων τοῖς χρώμασιν*, *Υπόπυρρον*, *Πυρρὸν καὶ Υπόξανον*; Quæ paulo inferius ante *Παχὺ λινὴν &c.* *αὐτόπως* inferebantur.

Ὅτι μὲν τὸ συν. σ.] Quantis & quam fædis mendis hic locus scatuisset ex contextu veteri, quem & Chart. retinuit, discere licet. Nam scriptum reperimus, Ὅτι μὲν τὰς συμμίττας συστάσας ἢ διαστάσας τοὺς τὴν χρωμάτων συνελ-
λῶν, πλὴν ὑπόπυρρον καὶ ὑπόξανθον ἐν τῷ μέσῳ ἔχοντων τὸ πύρρον. Quæ Morellus vertit: Quia cum Temperata Consistentia non possunt ulli colori convenire præterquam subaureo & subflavo &c. Ubi quid velit per hæc verba *non possunt ulli colori convenire* divinare non possum. Nihil enim occurret, quod respondeat τῷ διαστάσας. Mutavi idcirco διαστάσας in δυνάσας, ut alibi non semel, & pro τῷ legi τὶ, item pro ἔχοντων ἔχοντα. Subjungit enim hic Theophilus rationem ejus quod præcessit. Dixerat supra Urinam tam in colore quam substantia mediocrem triplicem esse, Subauream viz. Auream & Subflavam, jam numerum istum ternarium statuminat, asseritque plures connexiones quam tres fieri non posse, cum nullus color cum mediocri consistentia convenire possit præter tres illos modo memoratos; Subaureum nimirum, & Subflavum, qui in medio habet colorem Aureum. h. e. quod modo dixit, ὑπόπυρρον, πυρρὸν, καὶ ὑπόξανθον. Nam ibi Aureus color medius est inter Subaureum & Subflavum.

Ἰνα δ' ἔ] Ita legendum Morellus conjectat, cum in Cod. manu exarato scriptum esset Ἰνα δ' ἔστ. Cod. MS. Oxon. habet rectius Ἰνα δ' ἔσθ.

Ἐκρίσμενοι καὶ ταύτῃ ἤτοι.] Plura hic sequuntur apud Morellum & Chartarium legendæ, suis autem locis à nobis superius inserta. Hoc autem in loco ad diagrammatum præcedentium exemplum hæc solummodo interpretanda censui: σύμμετροι ὑπόπυρρον, σύμμετροι πυρρὸν, σύμμετροι ὑπόξανθον.

Ἀρχώμεθα] Sic Chartarius legit, non ἀρχώμεθα, ut Morellus edidit. Lectionem confirmat MS. Oxon. ubi legitur etiam ἀρχώμεθα. Sic sup. cap. 1. διαίρειν ἀρχώμενοι. Et ἀπὸ ἀρχῆς καὶ τῆς διδασκαλίας. Ita legisse videtur & vers. MStæ autor; nam vertit per *Incipiamus*.

Ἐστὶ μὲν δὴ ἡ ῥῆσις τῇ αφ. 17.] Hic in utraque editione

ante nostram multa defuerunt, quod summo opere miror neque Morellum nec Chartarium observasse. Quis enim, obsecro, credere potuit Theophilum post παρασκευῇ adeo amplam institutam, qua promittit de Hypostasi (parte Urologiæ haud contemnenda) ejusque consistentia, significatis, & prædictionibus latissime acturum, quibus & invocationem Christi solennem adjecit; Quis, inquam, hisce lectis credere possit Theophilum nihil aliud protulisse, quam paucula quædam de Urinis Similagineis? Certe, si hoc verum esset, rectissime dici possit, *Nid dignum tanto tulit hic promissor biatu*. Verum hiatus non Theophilo adscribendus, sed Gr. Cod. MSto Regis Gallicæ, quo Morellus usus est, qui non modo vitiosus fuit, sed & mancus. Hiatus quidem hic Morello & Chartario præter visus utrique imposuit, iisque turpiter hallucinandi ansam præbuit. Morellus enim verba, in Parisiensi Codice proxime sequentia; *Εἰ δὲ καταλάβει πρὸς δεξ.* ita intellexit, ac si essent Hippocratis, & ad oram libelli annotavit quasi inter Aphorismos ejus reperienda forent. A Morello deceptus & ipse Chartarius versionem F, *Εἰ δὲ καταλάβει δεξ.* usque ad *καλεῖται κριμῶδες*, alio caractere, Italico puta, imprimendum curavit, quod apud illum solenne est, quotiescunque textus aliquis allegatur. At vero verba ista non sunt Hippocratis, sed ipsius Theophili. Nam inter *Εἰ μὲν δὲ ἡ πρὸς τῇ σφύρατι Γαλακτίας* p. CIV. & *Εἰ δὲ καταλάβει π. p. CXXXII.* (quæ verba in Par. Cod. invicem cohererebant) *μύξα χύμα ἐκρίπτει*. Siquidem tota ferme de Hypostasibus doctrina interjecta est. Quem defectum ex MSto integro, inter Bibliothecæ Bodleianæ κριμῶδες reposito, supplervi, & versionem novam verborum nunquam antehac typis impressorum adornavi. Locus autem, quem Theophilus innuit, occurrit apud Hipp. lib. prænot. de quo statim.

Οὐκ ἔστιν ἐν] Hæc leguntur apud Hipp. in prognostico siue lib. præn. ut supra annotatum est cap. III. ad verba: *Ἀρσενίον ἐστὶ καθ.* quem locum adi. Hippocrati concinuit Christodulus ἀνέκδοτος, *πρὶ ὕμν.* *Εἰ μὲν ἐν*, inquit,

ἢ ἔργῳ λαοὺς ἀνδρῶν πρῶτον δὲ ἐπιγίνομαι, καὶ ὑπο-
 στες λαοὺς, καὶ ἑμμετρεῖς εἰς αἰνίδα καλισταμῶν ὑγίαν
 ἀλάττω. Nec non Galenus, de Cr. lib. i. cap. xii. ubi
 ait. Τότε μὲν δὲ καὶ ταῖς ὑποστάσεσι θωρεῖν, εἰ μὴ λαο-
 καὶ καὶ λαῖαν μέλαν, ἀλλὰ καὶ εἰ παντοίας ὁμαλῆς τῇ τε μη-
 ἀροπύλῳ κατὰ τι, καὶ τῷ ἀφ' παντὸς γινεῖσθαι ἔχοντι ποι-
 ῶνται. Aëtius quoque lib. v. cap. xxyiii. Οὗρον μὲν ἔν-
 ῳσι πρὶν ἢ εἰ ὑγρὰ καὶ δειξίαν ἀφαιρῶσαν ἀνθρώπου ὑπό-
 στειν τε ἢ ὑπόξανθον, καὶ τῷ πάχει σῶματι τρεῖς κείμεται
 (lege, καὶ μέλαν) τοῦτον τῇ χροίᾳ οἷον ἀπερὶν, λεῖαν δὲ καὶ λευ-
 κὴν καὶ ὁμαλὴν ὑπόστασιν ἔχει παρὰ πάντα τοῦ χρόνου, πλήθος δὲ
 πρὸς λόγῳ ἢ ποικίλῃ. Nec non Actuarius de Jud. Urin.
 lib. i. cap. Hominis ex parte sani urina est subaurea vel
 suberocca, substantia mediocris et proportionem respondens
 potui facto, hypostasis alba, levis et equabilis omniaque
 sint sibi similia.

Αἰνῶν·] Interpretes legisse videntur εἰδυμέναν· vertunt
 enim Gaudium. Ex ita quidem legipotest, ut in ima bra li-
 bri significavimus.

Λαῖα ἢ οἷς συν·] Aëtius lib. v. cap. xxyiii. Hippocra-
 tem ita interpretatus est. Λαῖαν δὲ ὑπόστασιν ἰπποκράτης κα-
 λῶν καὶ τὸ συνεχὲς καὶ ἀδιάσπαστον δηλώσας βολόμενον· (Τὸ
 γὰρ λαῖαν ἀντίκειναι τῷ στεγνύνοντι.) Ὅμαλῃ δὲ ἰσχυρῶς ὅλα
 ἀπὸ ἡμῶν ἔρῃ καὶ μετακτεπιμῶν (lege, καὶ μὴ σῶμα-
 τιν πεπιμῶν) καὶ μὴ τὸ ἐξῆς (lege, τῷ αὐτῇ τῇ, δὲ
 ἐξῆς) ἀπικτιν, μὴ τε τὴν ὑπόστασιν ἢ τὸ χῶμα ὅλον ἔχει
 ἀόμαλον.

Ὅσα μὲν ἔν·] Eadem & Aëtius loc. cit. Ζητῶμεν δὲ ἐπὶ
 τῷ κατὰ φύσιν ὄντι χῶμα καὶ σύστασιν ἔχοντα, καὶ
 τὰ περιφερόμενα ἐν τῷ χύματι, οἷον νεφίλῃ, ἐναεώρη-
 μα, καὶ τὴν ἐν τῷ πυθμῇ ὑπόστασιν· Ὅθεν γὰρ ὅτι κα-
 τὰ τῶν (lege κατὰ τι τῶν) τριτόμενοι τὸ ὕρον, ἀπὸ τῆς
 τῆς ταῖς φλεβῶν ἐκδύκνεται.

Τὸ ταῦτον αἰδ·] Pseudo-Galenus cap. xv. de nube idem
 affirmat, nisi, (quod suspicor) pro αἰδω legendum sit κα-

τω, ut etiam de sedimento sive hypostasi, intelligatur Ἐστὶν δὲ πρότερον, inquit, λευκὸν καὶ τὸν αἶμα (puto κατω λεγendum) χῶραν ἶχον, καὶ λεῖον, μηκέτι δὲ ὀμαλόν, ἀλλὰ σηματοροῖ μὲν πιπεμμένον δηλοῖ, αὔριον δὲ ἔ. Τὸ τοῦτο δὲ δέξιμα, καὶ μὴ δύνασθαι διαπαντὸς ὁμοτίμως πέπτειν τὴν ἄλλην.

Τὴν τοῦ πρότερου ἀπίπτει.] Id. cap. xvi. Ἀλλὰ εἰς ἴση λευκὸν μὲν καὶ τὸν κάτω τόπον κεκτημένον, μηκέτι δὲ λεῖον, ἀλλὰ διασπασμένον. Τὴν χῶραν τοῦ πρότερου ἰπάρχει. Ratio qua positionem fitmat, talis videtur. Quoniam prioris generis sedimentum significat naturam non nisi rarissime & diebus quibusdam interjectis, anormaliam pati, hoc vero in unaquaque coctione, quod deterrimum affirmat. In exemplum insuper Autimnum adducit, qui ob inaequalitatem malus est, sed si quartum tantum aut quintum quoque die inaequalis sit, melior est quam si foret quotidie inaequalis. Clarius autem multo Theophilus sedimentum posterius priori pejus esse inde concludit, quod hoc unico ad coctionem requisito, sine τῇ ὀμαλῇ, destituatur; illud vero duobus, τῇ λευκῇ viz. Ἐ τῇ ὀμαλῇ, sine continuitate & aequalitate.

Διακρίνεται γὰρ τὸ λεῖον.] Pseudo-G. loc. cit. διακρίνεται δὲ τὸ φέσιν πνεῦμα παρεμπιπτόν, καὶ διασπᾶ τὴν συνέχειαν τοῦ πιπεμμένου (lege, πιπεμμένου) χυμοῦ.

Τὸ τοῦτο κακόν.] Id. autor cap. xvi. de hypostasi non laxi & aequali. Τὸ δὲ πρότερον ὀμαλόν, κακόν. Πᾶσις γὰρ ἐνδιδύσκου πνεύματος παχὺς ἐν τῇ βάλει μὴ δυναμένη λεπτύνεσθαι ὑπὸ φύσεως.

Πάλιν δὲ ἴστω τὸ ἕρπον ἔλ.] Verba ἔλινον in MSto Oxon. non leguntur; locus enim ita concipitur, πάλιν δὲ ἴστω τὸ ἕρπον καὶ αἰώμαλον. Verum nullus dubito quin inseri debeant. Idem enim sedimentum Theophilo vocatur non multo post διασπασμένον αἰώμαλον, & opponitur διασπασμένον ὀμαλῇ quod praecessit. Patet etiam ex Pseudo-Galeno, apud quem eadem legere est a capud Theophilum. Nam cap. xvi. ita scribit; Ἀλλὰ εἰς ἴση διασπασμένοι αἰώμαλοι, κατὰ τι ποτὶ μὴ φαινόμενοι τοῦτο, ποτὶ δὲ ἔ. Τοῦτο δὲ φαινόμενον τοῦτο κατὰ ἀμενοῖ ὀλίγοι γὰρ δηλοῖ πνεῦμα, καὶ τὴν λεπτύνειν ἴστω.

αἱ ταχίως. Videtur autem eadem complicatio cum secunda.

Τὸτο δὲ διέξομαι.] Pseudo-Galenus Ib. Οὕτως γὰρ καὶ ὁ ἀφελίππος σφυγμὸς αἰεὶ μὲν ἐν αὐτῷ φαίνεται, μαχθρί-
ται δὲ ἐν πνεύματι ὅταν φανερῶνται ταῦτα, αἰσθάνεται ὅτι ἔστι, ἔλατ-
τον καὶ τὸ αὐτὸν δὲ αἰσθάνεται ὅτι ἔστι καὶ τὸ δισπασ-
μὸς αἰσθάνεται τὸ δισπασμὸν μὲν, ὁμαλῶς δὲ, φαινομέ-
νον, μεταξὺ τῶν ἐν κακῷ.

Ὅτι καὶ θάμβος ἐστὶ τ. ακ.] Idem procedit: Καὶ θαυμά-
σιον ὡς τὸ φύσις ἀφελίππος τὸ τὴν μὲν ὁμαλότητα εἶναι
κακῷ, τὴν ἀναμαλίσιν ὅταν ἀναθῶν, καὶ μάλιστα ὅταν εἰς τὸ
ταῦτα συμβαίνει τὰ ἡδὲ κατὰ (lege, κακῷ) τὴν αὐτὴν ἔχοντα
διώκειν μαχθρίται τὸ κακόν.

Καλεῖται Ἐνζορέμα.] Ab Hypostasi transit ad Enzo-
rema. Est autem Enzorema imperfectior hypostasis. Nam
materia à natura perfecte cocta oritur hypostasis, imper-
fecte vero Enzorema & Nubes. Galenus Com. in Progn.
Hipp. Enzorema ita definit: Οἰονομάζω δὲ, inquit, ἐνζορέ-
μα τὸ παχύτερον μὲν ἢ λυγρότερον ἐν ἕρῳ, κατὰ ἐπίτολιν,
καὶ ἐν τῷ πυθμίνι τῷ αἰγίνῳ, καὶ ὅταν μεταξὺ χώρου ἐναιω-
ρίσται ὅταν μὲν αἰσθάνεται, ἢ κατὰ μᾶλλον ἢ αἰσθάνεται. Hippo-
crates autem & nubem eodem nomine appellare solet,
ut à Galeno ib. observatum est.

Τὸτο μίσην ἀπικτοί.] Enzorema ut crudius est hypo-
stasi, ita magis coctum quam nubes existit, unde lo-
cum non infimum aut supremum, sed medium capessit,
& coctionem mediocrem significat. Pseudo-G. cap. xix.
Τὸ παροφιστάμενον πνεύματον ἐστὶ τῷ χρώματι, καὶ ὑ-
περῆται λυγρὸν, κακὸν ὅταν τὴν κατὰ χώρην ἔχῃ, ἀλ-
λὰ τὴν μίσην. Καὶ τὸ ἔχει τὴν μίσην χώρην ἐστὶ αἰσθάν-
ται καὶ τὸ λυγρὸν ἐν αἰσθάνει καὶ ὁμαλὸν ἐν χρώματι. Τὸ τοῦ-
τοι πῶς σημαίνει, ἀλλὰ ὅτι πλατύνει (ὅτι γὰρ ἐν αἰσθάνει ἐστὶ) ἀλ-
λὰ μίσην πῶς, ὅταν σαφὴ διαγνώσῃ (lege, ἀλλὰ μίσην πῶς,
ὅταν αἰσθάνεται; δηλοῖ) τὸ γὰρ ἐν μίσην ὑπερῆται πνεύματον
ἐν τῇ φύσει, τῷ τόπῳ ὅταν ἀφελίππος, τὸν ὅταν τὸ πνεύματον
ἀφελίππος δὲ πνεύματον περισταίει. Sic & Autor compendii de

Urinis: Τὸ δὲ ὑποκαταλῶν, καὶ κατὰ τὴν μέσσην χώραν μάλιστα λέγεται Εὐαιώρημα· πῖψιν μὲν εἶναι σημαίνει, ἀλλ' ἢ τελίαν.

Καλεῖται Νεφίλη] Sequitur Nubes, tertia tē πυροφισαμῶν species. Hæc supremum Urinx locum occupat, quem flatuum copix plurimum auctæ acceptum tēfiet. Pseudo-G. cap. XIX. Εὰν μὲν τελέως ἐν τῇ πέφῃ λειπτῶν τὸ πνῆμα, ἀλλὰ τῇ πυροφισαμῶν μετὸς ἀπολωδῶν (lege δακρυλωδῶν) δαδὶ παχύτητι, αἰεὶ γὰρ καὶ φέρῃ μετῴρων πρὸς ἄκρον ἐπιφάνειαν, καὶ καλεῖται Νεφίλη. Εἰ cap. XI. Εἰ δὲ τι πλειονάσῃ (alias πλειονάσῃ, MS. opt. ἢ δὲ εἴ τι μᾶλλον εἴη. πλεῖον) τὸ ἀπικτον ἐν τῷ βάθει πνῆμα, ὥς τὸ αἶμα ἐπιφάνειαν φέρῃ τὴν ἐπίστασιν, καὶ ποιῇ τὴν καλυμένην Νεφίλην. Eadem Ætius, lib. V. cap. XXIX. quod caput in impressis mire luxatum est.

Εὰν δὲ ἐν πυρίτοις καυσ.]. Pro καυσάδισι legendum censeo πλαιωάδισι. Febris enim ardens cum contentis nigris potius ægri in vita functōrum statum, quam morbi in quartanam, μετάστασις significat. Porro de Febribus erraticis hoc verum esse testatur Hippocrates Co. præh. DLXXXII, ubi ait: Τὰ δὲ ἐν πλαιωάδισι πύριτοις μελαίαν νεφίλην, τεταρταίῃ [δακρυλωδῶν].

Ὅτι ἐστὶ ἢ κατὰ Φ. ὑποσ.] Flatus plurimus sedimento commixtus Nubem creat, mediocris Enxorema, in hypostasi autem nullus conspicitur. De Nube & Enxoremate supra, jam de hypostasi. Pseudo-G. cap. XIX. idem tradit: Ἡ δὲ ἄλως, inquit, ἐστὶ τὸ πνῆμα καὶ (lege ἐν) τῷ βάθει, καὶ φαίνεται κάτω, & ἐνομαζέσθαι ἐπίστασις. Idem tamen cap. XI. aliqualem flatum admittit: Εἴ δ' αἶν, ait, τὸ πνῆμα ἐστὶ ἐν τῷ βάθει παχὺ καὶ ἀπικτον, ἢ μὲν ὀλίγοι αἰσ συγκχερεῖ μὲν τὴν ὕλην ἐπὶ τὸν πυρῶνα τῷ ἀγγεῖον καταφύμεθα. Quod ex Ætio desumptum lib. V. cap. XXIX.

Τῇ δὲ ὅσον μόνον διαλλ.] Sedimentum sive Hypostasis proprie sic dicta, Enxorema & Nubes, si modo secundum naturam sint, situ solummodo distinguuntur (ut dictum) adeo ut hypostasis infinitum, sed optimum;

Enx-

Enzorema medium & mediocrem, Nubes vero supremum locum, sed omnium pessimum, sortitur. Pseudo-G. cap. xx. de iisdem. Τὰ τοιαῦτα ἰσχυρῶς τῇ θήσει μὴ διαλλάττεισι, τὴν δὲ χροῖαν (lege, θήσει) αἰκνίζει ἢ τῷ πυώματος περίπτωσι. Θήσει hasce sive sedes Compendii de Urinis Autor ita discriminat: Τῷ δὲ τότε, inquit, πῶς εἰσι λεγόμενα λευκοῦ, αἰσχροῦ, μέση, καὶ κατωτέρα· καὶ εἰ μὴ ἐν τῷ ὕψει κρέμαται τὸ πυρρὸν μέλαν, καλεῖται νεφίλη· εἰ δὲ ἐν μέσῳ μετωρίζεται, καλεῖται Ἐναώρημα· εἰ δὲ ἐν τῷ πυθρῶνι ὡς ἀγροῖα πάλιν πυρρὸν γίνεται, καλεῖται ὑπόστασις.

Ὡς δὲ δὴλοι ὅτι ἐκ τῷ τυπῶν.] Eadem αὐτολεξίῃ Pseudo-G. cap. xx. Καὶ δὴλοι ὅτι ἐκ τῷ τότε ὕδρι πάλιν μεταβάλλεται ἢ ματρά τῷ δηλωμένον.

Τὸ τοῖσιν κακῶν.] Cum in MS. Oxon. hæc solum legimus: τὸ τοῖσιν κακῶν, ἀλλ' εἰ μὴ ἐν τῇ νεφίλῃ τὸ μέλαν εἴη, αἰσχροῦ κακὸν· εἰ δὲ καὶ λεῖον, καὶ ὑπερβαλὸν τὸ πυρρὸν αἰσχροῦ, ἀγαθόν· εἰ δὲ νεφίλη, αἰσχροῦ ἀγαθόν. Καὶ περίε. &c. sensu plurimum interrupto; & quidem cum de contento triplici, Hypostasi viz. Enzoremate & Nube, modo mentio sit facta, & hic hypostasis solummodo & nubis meminerit, statim suspicatus fui quædam heic deesse; quod Enzorema respiciat. Quin & exemplar Gr. quo vers. MSæx autor usus est, hunc locum pleniorē exhibuit, & Enzorema memoravit; nam ita transtulit. Permutetur igitur albus ex Hypostasi & sit niger. Hoc autem tale malum est; sed si fuerit in Nube niger, minus malum; si vero in Enzoremate, majus malum; si vero in Hypostasi, perfecte malum. Similiter in Albo. Si enim alba & continua & equalis fuerit Hypostasis, bonum; si vero Nubes, minus bonum; si vero in Enzoremate, manifesto medium bonum. Galenus etiam lib. l. de Cr. cap. xii. Enzorematis meminit. Κάκιον μὲν δὲ, αἶτ, σύμμετον τὸ ὕψος μελαγχρὸν, ὅτε ὕδινον, οἶδα σφίσινα τῷ τοιαύτῳ ὕψος αἰσχροῦ· ὅστις δὲ ὀλίγηρος ἢ ὑπόστασις αὐτῷ μόνῃ μελαγχρῶσιν· ταύτης δὲ εἶναι ὅστις Ἐναώρημα μέλαν; ἐπὶ δὲ αὐτῷ

ἤτλοι ἢ κφίλα· Pro ταύταις apud Galenum lege Ταύ-
 τας. Nam Aëtius I. v. c. XLIV. de eadem Urina. Αὐ-
 ρηκτοὶ ὀξὺς κοσσοῖτα ταύταις ὑρήματα σαθῆναι. Aëtius lib. v.
 cap. XLIV. Ἡ δὲ ὑπόστασις μέλαινα εἴη, ἐλευρώταται
 ἐν δὲ ἐναιώρημα μὲν ἔχη, ἤτλοι κακὸν· ὁμοίως ὁ κφί-
 λην ἔχει ὁμοίαν, ἐύωπτιφίλην, τὸ κακὸν ἐπιώτερον. Item
 Pseudo-G. cap. XX. Καὶ δὴ λανθάνει ἐκ τούτου εὐδὲν πλέον μα-
 θάνομεν ἢ μέτρα ἢ θαλαμῆναι· Εἰ μὲν γὰρ μέλας εἴη τὸ
 παρυφιστάμενον, κακὸν· ἀλλ' ἰὰν μὲρ τοι εἴη κφίλα, ἀ-
 μυδρὸν τὸ κακὸν· ἰὰν δὲ ἐναιώρημα, ἔλαττον κακὸν· ἰὰν
 δὲ ὑπόστασις εἴη, τίλειν. Hisce auctoritatibus fretus locum
 ita reconcinnavi, ut in contextu legitur.

Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τῷ λευκῷ] Galenus de Cris. lib. I.
 cap. XII. Τὰ δ' ἰσχυρότερά τε αἷμα καὶ ἦτοι τὰς ὑπεράστας λευκαί
 καὶ λεῖαι, καὶ ὁμαλῆς, ἢ κφίλας τίνας ὁμοίως, ἢ ἐναιώρηματα
 ποιήματα, πάντων ἔρμι ἐστὶ τὰ χρηστάτα, μάλιστα μὲν
 εἴη ἡ ὑπόστασις εἴη τοιαύτη, δεύτερα δὲ εἴη ἐναιώρηματα, τρίτα
 δὲ εἴη κφίλα.

Τὸ λοιπὸν προσθήσωμεν περὶ τοῦ χρ·] A Tempore, Con-
 sistentia, & loco Contentorum (de quibus in superiori-
 bus) gradum facit ad colorem. Sic & Pseudo-G. cap.
 XX. iisdem fere verbis: Ἀλλ' ἐπειδὴ ταύτα ζῆτῶμεν ἐν τῇ
 παρυφιστάμενῳ, κρῶμα τι καὶ τόπον, σύστασιν τι καὶ χρόνον,
 εἴρηται ὅτι περὶ τῶ χρόνου, καὶ τῆς συστάσεως, καὶ τῷ τέπῳ
 τὸ λοιπὸν προσθήσωμεν ὅτι περὶ τοῦ χρώματος. Ἀλλ' ἐπει-
 δὴ λαβὼν ἐν τῷ κφί φῶσιν, τούτο δὲ ἔγω λαβὼν, τὸ ὅτι πᾶ-
 ρὸ φῶσιν (περὶ εἴη ἔρμι) μέλαινα ἢ πελιδνὰ, ἢ ὀχρεὰ, ἢ
 ἐρυθρὰ.

Σημαίνει ἀπειψίαν.] Galenus Spurius cap. XXI. idem
 tradit: τὸ μὲν ἐνέρυθρον (legendum puto ὑπέρρυθρον) ἀπὸ ἰσχυ-
 ροῦς αἵματος γίνεσθαι, καὶ ἀπειψίαν σημαίνει, ἀπὸ ὁ-
 θανάτου. Et cap. XLIV. Τὸ δὴ λανθάνει τὸ ἐρυθρὸν (legendum pe-
 rum, nifallor, ὑπέρρυθρον;) ἀπειψίαν σημαίνει, ἢ θάνατον,
 ἀλλὰ χρῆμα δίδται εἰς πέψιν. Εἰ δὲ ἐξ αἵματος ἰσχυροῦς.

Μᾶτε πλέον.] MS. Oxon. μᾶτε πλεονασμὸν μᾶτε ἰσχυρὸν
 αἰκιδόνον. Sed omnino deest vox ἔχον, quam ego supplē-

vi. Nam ita vett. M^{ss}ta neque abundantiam habens, neque indigentiam, sine periculo est maxime.

Ὅτι μὲν οὖν ἰδίᾳ τοῦ ὑπαρ. ἰπ. κινδ.] Sedimenti Subrubri securitatem colligit, à materia, cui colorem suum debet, sanguine viz. diluto; qui cum ad purum sanguinem quem si moderatus fuerit ἀκινδυνέτατος pronunciat, vit, proxime accedat, non potest non securitatem ostendere. Pseudo-G. cap. xxi. de eodem: Ὅτι μὲν οὖν κινδυνος ὅσα ἐπείγει τὸ λεγόν. ἔ. εἰκῆτον τῆς ὕλης ἐκδύναται. Sic & Galenus verus de Cris. lib. i. cap. xii. ubi qualis sit materię huiusce natura luculenter ostendit: Ὅτι δὲ ἀκινδυνος, αἷς, ἢ λεῖψ' ἡστος, ἢ τῆς ὕλης ἐκδύναται φύσις, ἢ ὅτε λεῖψ' ἢ ἐκδύναται, οὗτοι μὲν παχέας πηλίας, ἀλλ' ὅτι θερμῆς πῆς ἢ σιτηπνῆς, λεῖψ' δὲ οὖσαι ἔ. τῆς πῆς αἵματι ἰδίᾳς ἐγγύς.

Ὅτι δὲ ἀπὸ ψίλλας σημαίνει] Periculum licet non denunciet subrubrum sedimen, indicat tamen cruditatem. Hoc supra dictum est, hic vero probatum. Nam cum sanguis sincerus purusque Coctionis sit indicium, & dilutus sanguis eundem præveniat, necesse est ut coctus non sit: eget itaque tempore ut coctionem acquirat. Eadem & apud Pseudo-G. occurrunt cap. xxi. Εἰ (lege ὅτι) ἢ ἀπὸ ψίλλας σημαίνει, καὶ λεῖψ' τοῦτ' καὶ χροῖον (lege χροῖον) ἐκ τῆς φανερῆς. Τῶν χροῶν οἱ μὲν ἐκ τῆς φλέγματος (lege οἱ μ. πῆς τῆς αἵματι) γίνοι, ὡς τὸ φλέγμα καὶ ἰχώρ. οἱ δὲ μὲν πῆς αἵματι, ὡς ἡ ξανθὴ καλὴ, καὶ ἡ μέλας χροῖος. ὅταν ὅτι πῆς ἰσχυρὴν (lege ὑπέρυθρον) φαῖν, σημαίνει ἀπὸ ἰχώρ. ἔχει τὸ χροῖον, ὃ ἢ ἰχώρ ἐκ πῆς τῆς αἵματι (ἢ γὰρ ἡ φύσις πλείονας ἐπὶ τῆς αἵματι τῆς φλέγματος) ἀπὸ τῆς αἵματι ἰδίᾳς. εἰς δὲ τῶν τῆς χροῖου χροῖος ἢ φύσις πῆς τῆς πῆς αἵματι.

Πρὸ τῆς αἵμ.] MS. Oxon. ἀπὸ τῆς αἵμ. verum legendum πρὸ, non ἀπὸ, ut sensus & præcedens Annotatio ostendunt.

Χροῖον οὖν χροῖον] Non χροῖον, ut in MS. Oxon.

Εἰ γὰρ τῆς τιτάρτης ἰπυ.] Hipp. Co. Praen., DLXXV.

Τό τι ἐν πέριτῃ λαβὼς ἐπιπυρελον ὑπέρβηον ἰδωμεῖσιν ἀπολείναι, ἢ λοιπὸν κατὰ λόγον ἐχόντων. Et lib. iv Aph. lxxi. Οὐόουσιον ἰδωμεῖα κείνεται τῆτίοισιν ἐπιπυρελὸν ἔχει τὸ ἔργον τῇ πέριτῃ ἐνέρῳ, καὶ πάλιν κατὰ λόγον.

Ψέον καὶ κρεῖν.] Idem αὐτολεξὶς de sedimento livido Pseudo-G. cap. xxiii.

Τὸ μίλαν ποτὶ μ.] Pseudo-G. eadem verbatim, cap. xxiii. Vide quæ de urinis nigris supra ad calcem vi. cap. notata sunt.

Ἐπεὶ δὲ τὸ λευκὸν χρ.] Fere totum hoc caput habetur apud Pseudo-G. cap. xii. & Aetium lib. γ cap. lxx. Libros autem impressos, pluribus in locis viciatos, ita ex Aetii Codice MSto emendavi: Πολλὰκις δὲ καὶ τὸ λευκὸν χρῶμα ἔχει παρεμφανόμενον ἐν τῷ χύματι ἀπατῶν τὸς ἰδιώταις, οἳς ὑπόστασιν χρυσεὴν νομίζουσι, ὅτε ὅταν χρυσὸν συμβαίῃ γὰρ ὁμοῖον καὶ λευκὸν χρῶμα συνικνετόμενον τῷ ἔργῳ ὑφίσταται, καὶ φαντασίαν ὑποστάσεως χρυσεῖς παρίχου, εἴασι δὲ ἔπαλθον ἢ νεφρῶν πιπνυγῶνται πῶσι ἐκκρίνεται οὐδὲν τῷ ἔργῳ καὶ ὑφίσταται ἀπατῶν καὶ τὸ πηχίτην τῆτο πρῶτον διορίζεται τῷ πεπικνεύματι τὸ ἄνθρωπον ἐκφέρειν, ἢ ἔπαρ, ἢ ἐπὶ πόνι μίλαν καὶ εἰσὶν ὅταν ἀπὸ κατὰ φύσιν. Ἐπειτα ἢ καὶ δυσώδεις ἀείρουσι τὸ μίλαν πόνι. Ὅθεν ὁμοῖον χρῶμα διορίζεται τὸ χρυσεὴν ὑπόστασιν τῇ ἀσμάλῳ συστάσῃ τῷ παρεμφανόμενῳ· ἢ γὰρ συνιχρὴς ἐαυτῇ μίλαν, ἀπὸ ἀφαιρίσεως εἰς μικρὰ οἷον ψαμμίαν, καὶ ὅτε ὅταν λεῖπαι ἐπὶ, καλῶς ἢ ἀλκῆς ὑπόστασις.

Τύτοις διαπνησάδων καὶ ἐκράν.] MS. Oxon. διαπνησάδων καὶ ἐκράνιτα. Legendum autem διαπνησάδων καὶ ἐκράνιτον, ut à nobis reposuimus. Nam ita Hipp. Aph. lxxiii. lib. iv. Οὐόουσιον ἐν τῇ ἐνέρῳ φῶμα φύεται, τῆτίοισιν διαπνέσαντος καὶ ἐκράνιτος, λύσις.

Καὶ ὁσμη βαρεῖα ἢ.] Male in Oxon. Cod. MSto legitur ἢ τὸ ν. Sic enim Hipp. lib. iv. Aph. lxxxi. Ἡ ὁσμη καὶ πῶν ἐρίη καὶ λεπίδας καὶ ὁσμη βαρεῖα ἢ, τὸ κύπτος ἔλκυσιν σημαίνει.

*] Post τὸ σημαίνει in MS. Cod. Oxon. hæc verba leguntur, verum non in textu, sed margini adscripta, ac si festinans calamus eadem omisisset. Ἀλλὰ καὶ ψαμμία ἐν ταῖς αὐτοῖς ὑφιστάμεναι τὴν κύστιν ἢ τὰς νεφροὺς λιθιδίαν σημαίνει. Ἐὰν μὲν αἷμα εὐρῇ, ἢ νεφρῶν, ἢ τῆς κύστεως, ἴλασται σημαίνει.

Τῆς τῶν κάτω τόποι καταλ. ἰπ. διαφ. ἐξ.] Claudicavit heic, ut judico, Oxon. Codex, in quo hic locus ita concipiebatur. Καὶ ἐπὶ διαγράμματος ἢ ἢ κάτω τόποι καταπαύσεως ὑποστάσεως ἢ πρὸς Εἰσπύρημα καλεῖται πεικνῶν, καὶ αὐτὰς τὰς διαφορὰς ἐπὶ διαγραμμάτων ἡτοῦ. Quæ verba (præterquam quod hypostasim propriè sic dictam cum Enxoremate confundant) quam male inter se coherent, nemo non videt. Suspicionem auxit MSta versio, quæ ita se habet. Et in descriptione ejus quæ inferiorem locum habet hypostasis differentias exposuimus: ad eundem modum & circa mediam hypostasim quæ Enxorema vocatur, faciamus, & ejus differentias in descriptione ita dicamus. Hujus opẽchasma replevimus. vide Textum.

Ἀπὸ τοῦ Εἰσπύρημα ἑλ. οὐ.] Crus hoc Diagrammatis scriptoris Græci manu amputatum reunivimus, sicut & illi analogum, ultimum viz. in nubis Diagrammate. Neutrum enim MS. Oxon. agnovit. Versio autem optima MSta habet utrumque, & locus aliter mancus supplementum hoc ardentè postulat.

Αὐτὰ καὶ τῷ ἐν. διαφ.] Vocem διαφορὰν inseruimus, quæ in MS. defuit.

Ἐξ αὐτῶν ἢ σιγ. τῷ σαρμ. μορ. ἐξ.] Oxon. Cod. Τὰ ἐξ αὐτῶν ἢ σιγῶν τὸ σώματος μορῶν ἐξερύμειθα. At vero τὸ ἐξερύμειθα, manifesto vitiosum, mutandum censuimus in ἐξαρύμειθα. Præsertim cum in vers. MSta legeremus, Dicamus igitur quæ ex ipsis firmis partibus minguntur corporis &c.

Πρῶτοι μὲν ἀκαλόει ὁ πυρετὸς τὴν πρῶν.] Jam contenta, quæ ex solidis partibus proveniunt, Theophilus aggregatur;

ditur; & primum quæ à Pinguedine resoluta. Febrilis enim calor pinguedinem; utpote solutu facillimam, primo adoritur, proximo loco carnem, & ultimo partes corporis firmiores & solidas, dictas scil. spermaticas. Et quidem liquato adipe Urinæ fiunt Oleaginae, quæ secundum triplicem colliquationis gradum, infimum viz. medium, & summum, tria nomina sunt adeptæ, de quibus statim. Idem & Aëtius, lib. v cap. xxxviii his verbis. Εἰσὼν ὁ πυρετὸς πρότεροι μὲν τῆς σπυμῆς ἰσχύειν, ἰσχύει δὲ τὴν σάρκα, ἔχουσι δὲ καὶ αὐτῶν τὴν περιένσωμάτω κατὰ πῶτα. Τῆς μὲν οὖν σπυμῆς τηρομένης πρὶ ἐλαιώδης ὕδατος ἐκκεῖναι, καὶ βραχὺ δὲ ἡ σπυμὴ πάσκει, ὁ δὲ καὶ δόχλη ἔχει καὶ ἀναδέσσει, καὶ ἀκμύνει.

Τῆς ἀρχῆς μὲν τῆς Ε' λαι. } Cum calor præternaturalis pinguedinem corporis deprædari incipit, apparent locia Ε' λαιόχροα, sive olei colore prædita; procedente colliquatione fiunt Ε' λαιόφατῆ, sive quæ oleum non colore modo, sed etiam substantia nonnihil repræsentant: eadem veto consummata Ε' λαιώδη creantur, quæ tam colore quam substantia ipsissimum oleum referunt. Aëtius lib. v cap. xxxviii. Εἰ ἀρχῇ μὲν ὅτι τὸ συντήξιναι (ita enim legendum, non συντάξιναι, ut male in impressis) Ε' λαιόχρου πινεῖ πρὶ ὕδατος, ὅς' ἴσται αὐτὰ ἀναρριόεσθαι, εἰς ὕδατάδῃ αὐτὸ ἐλαιώδης ἐστίν. Εἰ δὲ τῇ ἀναδέσει Ε' λαιόφατῆ γίνεσθαι μακρότερον τὴν κίξιν τῆς ἐλαιώδους ἔχοντα. Εἰ δὲ τῇ ἀκμῇ τῆς συντήξεως ὅλα δὲ ὅλα εἰς χροῖαμα εἰς συντάξιν αἰετὶ ἐλαίον ἐστίν. Pseudo-G. etiam cap. xciv. Ταῖν Ε' λαιωδῶν ὕδριν, τὰ μὲν εἰσὶν Ε' λαιόχροα, πρὶ δὲ Ε' λαιόφατῆ, τὰ δὲ Ε' λαιώδη. Ταῦτα (lege, πρὶ αὐτῶν) δὲ σημαίνει δόχλη τὸ συντήξιναι σπυμῆς ὅλα τὸ σώματι, εἰ δὲ εἰς Ε' λαιόχρον αὐτό. Τὰ δὲ Ε' λαιόφατῆ, ἀκρετέστερον μὲν ἔχει τὴν κίξιν τῆς Ε' λαιώδους πρὶ τῷ ὕδατι (lege, πρὸς τὸ ὕδριν), σημαίνει δὲ τὸ πάθος ἐπίδοσιν. Τὰ δὲ Ε' λαιώδη ὅλα δὲ ὅλα τὰ ὕδατος καὶ εἰς χροῖαμα καὶ εἰς συντάξιν αἰετὶ ἐλαίον ἐστίν, εἰ σημαίνει ταῦτα ἀκμύνει τῆς ἐπίδόσεως. Eadem & Actuarius de Diff. Urin. lib. i cap. viii. At vero oleacearum hoc modo generi communi appellatarum U-

vinarum alia apparentiam habet olei; alia est olei coloris, alia oleacea est. De colore vero primæ speciei, an aqueus, an oleaceus sit, ambigitur, ob tenuitatem coloris tingentis humorem. In secunda vero specie color olei evidens est, utque intensus sit color. Oleaceam vero Urinam, quæ tertia est species, ratio certa definivit, ut colori olei similis sit.

Ταύτης δὲ κατὰ τὰς νεφ.] Hactenus de Urinis oleosis à pinguedine totius corporis liquefacta; nunc ad illas transi-
it quæ à renum adipis colliquatione pendent, quas hæc nota à prioribus distinguit, quod hæc celeriter & copiose excernantur, secus ac illæ, quæ ab universali colli-
quatione procedunt (quæ tarde & paulatim excunt) eo quod à ductibus Urinariis cæteræ partes remotiores sint, Renes vero prope existant. Ita & Ætius, lib. v cap. xxxviii. Αλλ' αὐτή, inquit, ἡ τηκεμένη περιεχὴν ἢ τῶ νεφρῶν μόνον εἶναι, ἢ τῶ παντὸς σώματος. Ἐπεὶ μὲν οὖν νεφρῶν εἶναι μόνον ἀπρόσως ἐκκρίνεται, πολλῆς ποσότητος (lege πλεονότητος) ἀλλὰ ἐν θέρμασι κατεκρινόμεναι, αἰσθητοὶς κατὰ τὰς νεφροὺς γίγνεται. εἰ δὲ ἐν τῷ παντὶ σώματι εἶναι, καὶ βραχὺ τὴν ποσότητα ποιεῖ.]

Οὐκ οὖν λιπαρὴ ἢ ὑπ.] Occurrit apud Hipp. lib. vii. Aph. xxxv. Οὐκ οὖν λιπαρὴ ἢ ὑπέρτατος αἰσθητοὶς ποσότητι καὶ ἐξέειναι σημαίνει. Patet itaque legendum apud Th. Ἐπίτασις, non ὑπέρτασις, ut in Oxon. Cod. Fateor equidem & apud Hipp. in quibusdam exemplaribus legi ὑπέρτασις, quemadmodum à Fæbio in variis lect. & in Oecôn. Hipp. observatum est, imo & in ejusdem operum Hipp. editione legitur hoc in loco ὑπέρτασις. Verum eadem mihi & Galeno mēns, qui Com. ad loc. ita scribit: Καὶ μὲν τοὶ καὶ διττῆς ἕως ἡμετέρας, ἐν τοῖς μὲν καὶ ἀπυρότοις ὑπέρτασις, ἐν τοῖς δὲ ὑπέρτασις, γίγνεται, καὶ ποσότητος ἀληθεύουσιν εἶναι φαμέν. Εἰς αὐτὴν καὶ τὸ λιπαρὸν, ὅτι ὑπέρτατον. Hunc Aphorismum Pseudo-G. cap. xxi v. ubi de Urinis oleosis, sic enarrat. Αλλ' ἡδὲ καὶ τὰ τῶ νεφρῶν περιεχὴς ἀναλυομένης γίγνεται, τὰ δὲ Ἐλαϊώ-
δη

δη διορισμῶν Διά πῶς γνωρίζεται· μέμνη δὲ ἔστι
 περὶ τῆς ἐν Α' φορισμῷ αὐτῆς τῆς ἡμετέρας πρὸς τὴν
 ῥῆσιν ἐν τῷ φαίμα. Οὐκ οὖν λιπαρὴ ἡ ὑπερβολὴ (lege,
 ἐπίστασι). ἔστι δὲ ἡ ῥῆσις τῶν πρὸς τὴν ῥῆσιν. Αὐτὸς δὲ ἔστι
 τῆς διορισμῶν ἐκαστοῦ ἐκαστοῦ τὸ ἄρρη. Ἐπὶ μὲν γὰρ
 τῶν νεφρῶν παχίως ἐκέρχεται· ἐπὶ δὲ τῆς ἐν ὅλῳ τῷ σώ-
 ματι πρὸς τὴν ῥῆσιν ἐκαστοῦ ἐκαστοῦ βραδείως· τὸ γὰρ Διά-
 δοῦν αὐτὴν ἀπὸ τῶν φλεβῶν ὑπὸ τὰ συνείργους, κακῶς
 ὑπὸ τὰ πλεονήσια, ἔστι μὲν γὰρ ῥῆσις ὑπὸ τῆς νεφροῦς ἔστι τὸν κό-
 πον, εὐδελον ὅτι μὲν πλεονήσια ἐκέρχεται ῥῆσις, ἐπὶ δὲ τῶν
 νεφρῶν Διά τὸ συνείργους ταῖς διεξόδοις, παχίως ἐκέρχεται.
 Τὸ γὰρ ἀρρη πρὸς τῷ ἰσχυρῶν νῦν ἐπὶ τῷ παχίως ἔ-
 ρχεται. Quæ ad ipsius Galeni mentem optime Quadrant,
 de qua vid. Com.

Παραπληξία σημε.] An legendum Α'ποπληξία? Ita sua-
 dent verba auct. lib. alt. de Dynamidiis Galeno adscrip-
 ti, viz. Urina pinguis sine febre senibus eveniens A-
 poplexiam facit. Verum παραπληξία aut παραπληγία est
 Paralysis Apoplexiæ succedens. Vid. Gorræum.

Ἐπὶ τοῖς περ.] In Versione MSta, alias optima &
 perfectissima, quæque in emendando Theophilo nos
 plurimum adjuvit, totum hoc capitulum desideratur,
 ejusdem tamen vestigia quædam extant in Versione To-
 rini, & ad Argumenti complementum necessarium vi-
 detur. Ecce enim cum sedimentorum, quæ liquatz carni
 originem debent, superius meminerit (qualia sunt & quæ
 hic appellant ὑπερβολὴς ὁρεσμοῦ) urinarum doctrinam
 τελείαν, ἀπὸ τῆς, καὶ ἀνεύρηται (quod ubique exoptat)
 nequaquam reliquisset, si hujusmodi sedimenta Evvola
 præterisset. Optime igitur Oxon. Cod. hic eadem com-
 memorat. Nam calor in colliquandis partibus his gra-
 dibus procedit, nempe, ut primo pinguedinem (de qua
 præc. cap.) deinde carnem, (de qua hic) & ultimo so-
 lidiores partes (de quibus in sequentibus) dissolvere so-
 leat.

Τῆς ῥῆσις ἐν τῷ σώματι.] Caro, sive totius corporis,
 sive

hinc Renum, liquefacta materiam præbet sedimentis Ervosis. Ætius MS. lib. v. cap. xxxix. Ὅταν διαφανθῇ τῆς πικρᾶς λοιπὸν ἢ σὰρξ γίνεται ὀρεοειδὲς ὑποστάσις γινώσκοντοίς ἔρως, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ ἢ τῷ νεφρῷ ἴσιν, ἢ τῷ παντὶ σώματι.

Ὀρεοειδὲς γίνεται ὑποστάσις.] Quid sit Ὀρεός (unde ὀρεοειδής) docet Piosse. lib. ii. cap. cxxxii. Ὀρεοί, inquit, γινώσκως θαλασσίος, τριφύλλος, λεπτός, ἔχων σπέρματα ἐν λάσσι, ἐξ ὧν γίνεται τὸ καλύμμενον ὀρίονον ἄλευρον. Ex similitudine quam ad σπέρματα hæc sive granula gerunt sedimenta quædam in Urinis observata, vocantur ὑποστάσις ὀρεοειδής. Ὀρίονον, unde etiam nomen, teste Festo Ervum ait, & ervilia, à Græco sunt dicta quia illis ervum ὄρεω, ervilia ὀρίονον appellant. Harmonius Batbarus Corell. lib. ii. cap. cccxxxii. Ervum sic describit: Ervum, herbumve, aliud candidum, aliud rufum, in siliquis grana, sine septo, habet, quæ se invicem quasi tangunt ut piso; siliquæ forma teret & ad rationem grani Cylindracta, ut item piso. Patientissimum vetustatis atque Cicer. Hoc vel saltem speciem ejusdem Varro de R. R. lib. i. cap. xxxii. Erviliam appellat, & leguminibus annumerat. Serendum, ait, viciam, lentem, cicerculam, ervilam (lego, erviliam) ceteraque, quæ alii legumina, alii ut Gallicani quidam, legaria appellant, utraque dista à legendo, quod ea non secantur, sed vellendo leguntur. Unde & Ervum quibusdam melius dicitur ab Ervendo, quam ab ὄρεω, ut Festus.

Καὶ εἰ μὴ ἐκ τῆς τῷ ὄλε σ.] Efficitur sedimentum Ervum vel à renum carne resoluta, vel totius corporis; & quidem absente febre prius cognoscitur, præsentē vero postērius. Ætius lib. v. cap. xxxix. de iisdem sedimentis. Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ἢ τῷ νεφρῷ ἴσιν, ἢ τῷ παντὶ σώματι· εἰ μὴ ἢ ἐν πυρετοῖς φαίνεται ταῦτα ἔρως, τῷ παντὶ σώματι δοκεῖ τὸ πάθος εἶναι· εἰ δὲ μὴ (libri impressi vitiose, εἰ δὲ ἐστὶ) τῷ νεφρῷ μόλις. Pseudo-G. etiam cap. xxv. εἴαν δὲ ἢ σὰρξ γίνεσθαι, Ὀρεοειδὲς ὑποστάσις γίνεται· ὀρίζονται δὲ ταῦτα πῖψι τι καὶ ἀπίψι καὶ τῷ παρῆναι ἔξω πυρετῶν· εἰ μὴ

ἢ ἐν πυρετῶς, ὅλα τῷ σώματι ἴσι τὸ πάθος· ἢ δὲ μὴ, ἢ πρῶν.

Ἐν τῷ ἔργῳ παχὺ ἴσιν] Ita legi pro παχὺ, ut in Oxon. Cod. scriptum erat. Nam sic Hipp. lib. iv. Aph. lxxvi. Ὁκόσεισιν ἐν τῷ αὐτῷ παχὺ ἴσιν σαρκία σπικία, ἢ ὥσπερ τρίχες συνῆχονται, ταῦτα αὖτὸν ἔκ τῶν νεφρῶν ἐκκρίνεται.

Ὡσπερ τινα πέταλα] Cum febrilis calor solidiores corporis partes adurit, quæ & longitudinem, latitudinem, & profunditatem in se continent, secundum trianam hanc divisionem, tria sedimentorum genera producit. Quæ primo occurrunt, sunt πεταλάδες sive Laminea, ab extrema partium superficie derosa, & latitudinis plus participant, quam longitudinis, aut profunditatis. Nomen obtinuerunt à laminis tenuissimis aut etiam foliis, quæ Græce πέταλα dicuntur: vel, ut Theophilo placet, à decorticatis tritici exuviis, quæ eodem etiam nomine donantur. De his Gal. lib. i. de Cris. cap. xii. Αἱ δὲ πεταλάδες αὐτῶν, ἃ ἀφ' αὐτῶν εἰσὶ τὰ ἐπιπολῆς μέρη πάντως διπλῶς ἀνελκυσμέναι τε καὶ συντακμέναι.

Εἰ μὴν ἢ ἢ πυρετῶς.] Vel à vesica procedunt hæc sedimenta Laminea, vel à toto corpore; distinguuntur hæc ab illis (ut superiora) febris præsentia. Proprie enim πεταλάδες ἐπιφύονται dicuntur, quas febris abrasit; quæ vero fiunt vesica laborante sine febre, illas tantum simulant. Huic signo diacritico accessit & aliud, Coctio viz. & cruditas; hæc Lamineæ colliquationis universalis indicium, illa particularis, vesicæ viz. Utrumque memorat Pseudo-G. cap. xxvi. his verbis: ὅταν δὲ αἱ πάθωσι τὰ σπικία, πρῶτον μὲν ἐπὶ πολὺ διαξέονται (lege, ἐπιπολῆς διαξέονται) καὶ γίνονται πεταλάδες καὶ ἕρπ, ἀλλὰ καὶ ἢ κύστεως τοιαύτης δηλωτικῆς, τοῖς δὲ ἀσθενητέροις ἐπὶ τῷ νεφρῶν διαρίξεται· εἰ μὲν ἢ πυρετῶς, ὅλοι κεκάκωται· εἰ δὲ μὴ ἢ πυρετῶς, ἢ κύστεως τὸ πείθος· καὶ εἰ μὲν ἀπὸ ψίκα, τοῦ ὅλου, εἰ δὲ πύλης, ἢ κύστεως. Sic & Aëtius in lib. v. cap. xli. Ὅταν αὐτὰ πάθωσι τὰ σπικία, πρῶτον μὲν ἐπιπολῆς διαξέονται, καὶ εἰ μὲν μὴ πυρετῶς, τὸ ὅλον κεκάκωται.

plici corporis dimensione deducitur, longitudine nimirum, latitudine & profunditate. Nam quicquid per Longitudinem & Profunditatem erasum est, id pityrodes dicitur; quicquid vero per longitudinem & latitudinem, petalodes; quicquid denique per longitudinem, latitudinem, & profunditatem, Crimnodes audit. Ultima species, Crimnodes viz. hic memoratur. Idem habet & Pseudo-G. cap. xxviii. Ἐπιπύρον δὲ, inquit, ὁ πυρρός μὲν τῷ καταλειφθέντι τὸ πάθος (lege μ. τὸ καταλειφθέν τὸ β. βάθος) μείζον ἐπιλάβῃ μᾶλλον, καὶ πλατέως, ἀδρομερέστερα γίνονται τὰ τοιαῦτα τῷ πυτύρων, καὶ καλλιῶν κριμνώδης. Eadem & Aërius lib. v. cap. xlii. Ibi autem cum πάθος bis legatur, priori loco βάθος legendum; posteriori vero πλατος, & pro ἀδροτέροι, ἀρότερα. Adjicitur πυρρός, cum hujusmodi sedimenta, ut plurimum, in febribus observantur. His autem gradibus, ex veterum sententia, febris procedit: Primo adipera colliquat, deinde carnem; ultimò, partes solidas. Cum adeps colliquatur, fiunt Urinx oleosæ seu oleaginæ, quæ triplicis generis sunt: Ἐλαιόχρεα in principio colliquationis. Ἐλαιοφαῖν, in Augmento. Et Οἷον Ἐλαιόν, in statu, ut supra est dictum. Carne liquefacta, apparet hypostasis Οροβοειδής, Ervosa, sive Erva referens. Et tandem partibus solidis absumptis, πυτρώδης, πεταλώδης (de quibus in superioribus) & κριμνώδης, de qua hic.

Τὰ τοιαῦτα ἀδρομερῇ κριμ. τῷ σίτη κ. ὄν.] Galenus in Exegeσι κρίματα interpretatur τὸ ἀδρομερέστερον τῷ ἀλφίτῳ, & κρίματα ἀλφίτῳ ἀδρῇ ab Hippocrate memorata lib. ii. περὶ γυναικ. Τὰ μέγιστα τὰ ἀλφίτῳ exponit. Κρίματα etiam Suidæ exponitur τὸ παχὺ τῷ αἵματι. Dicitur de crassioribus partibus non tritici tantum, sed & aliorum granorum. Hinc Gal. lib. vii. Simpl. κρίματα vocari scribit, τὸ παχυμερὲς τῷ τε πρίν καὶ τῷ ἐκ τῷ ζῴων αἵματι. Item Diosc. lib. ii. cap. cxlii. Κρίματα (lege κρίματα) ἀρότεροι ἐστὶ τῇ κατεργασίᾳ τῷ αἵματι, γινώσκονται ἐκ τοῦ ζῴου καὶ πυρῶ. Nec non Act. de Diff. Urin. cap. xxi. Simi-

las omnes novimus vocatas esse, quæ ex male molito frumento ordeove videntur fuffures. Vid. Gal. Com. in progn. Hipp.

Σύνταξις.] Morellus edidit σύνταξιν, & reddidit stru-
cturam. Inepte. Melius Oxon. Cod. σύντηξιν, i. e. col-
liquationem. Quod & Chartarius vidit. Eodem men-
do & Ætius laborat non semel. Α'λλὰ τὰ κριμαῖωδες, ait
lib. v. cap. xlii. δύο σημαίνουσι· ἢ ᾧ ὑπὲρ πλῆθους δηλαῖσι
τῷ αἵματος, ἢ σύνταξιν (lege, σύντηξιν) ἰχυρῶν ᾧ σφιῶν δη-
λαῖσι σημαίνει, καὶ ἢ (lege, εἰ) μὲν λευκὰ ἢ ὑπόστασις εἴη
ᾧ σφιῶν σημαίνει ἐπὶ τὸ πάθος· εἰ δὲ ἰσχυρὰ, τῷ αἵματος.
Galenus de Cris. lib. i. cap. xii. de Sedimentis simi-
lagineis idem affirmat. Αἱ μὲν κριμαῖωδες ὑποστάσις, ἰπ-
quit, δυνὶ εἰσι διαδίστοι γινώσκοντα, συντήξιν αἰσθητοῦς,
καὶ θυμασίας καυσώδους ἐκφυγέσης τὸ αἷμα.

Α'λλ' εἰ μὲν λ.) Pseudo-G. cap. xxviii. Α'λλὰ καὶ τὰ
κριμαῖωδες δύο σημαίνει, εἰ (lege ἢ) μὲν ὅπλῃσι αἵματος, ἢ
σύνταξιν ἰχυρῶν ᾧ σφιῶν. Εἰ δὲ λευκὰ μὲν εἴη τὰ παροξυσά-
μινα, ᾧ σφιῶν ἐπὶ πάθος· εἰ δὲ ἰσχυρὰ, τῷ αἵματος. Et Aët.
de Jud. Urin. lib. ii. cap. x. Distinguenda est simila-
cea hypostasis ab affato sanguine. Nam si contenta fue-
rint alba, tum signum est similactam esse: sin vero
rubra, signum est sanguinis affati.

Εἰ περ τοῖς οἷσι.] Prius erat lectum, Εἰ περ τοῖς κριμαῖ-
ωδαι λευκαῖς ἔχον ὑποστάσις ποικίλιν. Morellus legendum
suspiciatur καὶ λ'. At, si hoc concedamus, quis unquam
audivit de febribus κριμαῖωδαι? Mutandum ergo potius
existimem κριμαῖωδαι in κριμαῖωδης aut κριμαῖωδες; & ita
legendum: Εἰ περ τοῖς οἷσι ἔχον χολῶδης, κριμαῖωδης καὶ
λευκαῖς (aut κριμαῖωδης, λευκαῖς) ἔχον ὑποστάσις ποικίλιν. Nam
dubio procul illud Hippocratis respicitur, Co. Præn.
v. lxxviii. Κινδυνῶδες ᾧ ἔχον ἐπὶ τὸ χολῶδης μὴ ὑπέρβουον,
εἰ τοῖσιν οἷσι, καὶ τὸ κριμαῖωδης λευκαῖς ἔχον ὑποστάσις.
Dixit etiam in Progn. Κριμαῖωδης δὲ εἰ τοῖσιν ἔχουσιν ὑποστά-
σις ποικίλιν. Et lib. vii. Aph. xxxii. Οἷοσσι δὲ χολῶ-
δης αἱ ὑποστάσις, αἰσθητοῦ δὲ λευκαῖς οἷσις ἀφρώσις σημαίνει.

Α'λλὰ μὲν ᾧ σφιῶν.] Morellus & Chartarius ediderunt,

ἔλαι τὸ σωτήριον τῇ ὑπόστασι δαλαῖ. Quæ verba minor quomodo reddere poterant, *Univerſum ſalutare ſedimen declarat*. Hippocrates etiam nullibi, quod intelligere poſſum, hanc hypochaſim laudat, ſed ubique malum aliquod & periculum denunciare affirmat. Legi itaque; ἄλλων ἢ σωτηρίων ἔſται, ὑπόſταſιν δαλαῖ. i. e. *Si reliqua ſigna ſalutaria extiterint, abſceſſum ſignificat*. Locus ad quem, ut mihi videtur, digiſum intendit, occurrit Co. Præn. DLXXXII. etſi farinacei ſediminis Hippocrates non meminerit: verba ſunt: Οὐραν δὲ αἶμα πλεῖον χροῖον γινόμενοι, ἢ ἄλλων σωτηρίων ἔſται, ὑπόſταſιν καὶ πόνοι ſταμαίνου. Conjecturam ſuggeſſit MSta Verſio, ubi totus locus ita redditus: *In febribus diuturnis Urina Crimmodem habens hypochaſim, aliis ſalutaribus ſignis exiſtentibus, diſceſſum ſignificat*. Quin & Torinus verit: *In febribus longis Urina cum ſedimento Similagineo, aliis ſalutaribus indiſciis concurrentibus diſceſſionem pronunciat*. Vid. Not. ad verb. Οὐραν λανκὶν καὶ λανκὶν δια ταν, &c. cap. v.

X. αἶμα πόνοι σ.] Idem & Hipp. lib. VII. Aph. XXI, ſed de hypochaſi. Οὐρανσι περιſταſιν ἐν τοῖς ὕμνοις κριμαίνουσιν αἱ ὑποſτάſεις γίνονται; μακρὴν τὴν αἵματιαν σημαίνου.

***] In Alb. Torini Verſione ſequitur Capitulum, De Lotiorum hypochaſi carentium iudicio; quod in nullo alio Exemplari ſive Græco, ſive Latino, quod vidimus, occurrit. Si quiſpiam ſorte, quid contineat ſciſe deſideret, ſic ſe habet. Hypochaſi privata Urina, tenuiſſimæ eſſentiae, & percandido colore, obſtructionem vaſorum non contemnendam, vel ingens frigus, & concoctionis potentiae indecentem debilitatem præſagit. Etſi lotium in his modicum ſit, & hæc erunt mediocria. Atqui hypochaſi ſpoliatum lotium, ſpicco colore ſubſpicuoque, minorem meatuum obturationem declarat: cæterum ſimilem cruditatem. Nam concoctionis excrementa contenta, non præeunte concoctione, non inconcocta eſſe non poſſunt. Aureo au-

tem colore & croceo citra sedimen lotia oppilationem quidem non parvo exiliorem præferunt: sed cruditatem observant, veluti adulterinus calor expugnasset naturalem. Quin & cruciatus vehementes istiusmodi lotia constituunt, & Exercitationes acres, defectionesque materiz, oblongas vigilias, & segnitiam denique naturæ. Ulterioribus tincta coloribus lotia ipsis coloribus succorum dominantium cum qualitatem, tum proprietatem demonstrant, de quibus supra satis dictum est.

Διαφθορά σ.] Morellus edidit διαφθοράς, mutandum tamen suspicatus est in διάφθορα, quo modo Torinus legisse videtur, cum locum transtulerit: A graviter olente lorio non una notio sumenda est. Et ita quidem legitur in MS. Oxon. An rectius legatur διαφθοράς? Certe Actuarius ait, De Jud. Urin. lib. ii. cap. xvii. *Ab odore malo urinarum est conjectare putredinem.* Et à putredine odorem malum provenire omnibus notum, quibus αἰσθητικὰ γινωσκόμενα; quod & ipse Th. inferius confirmat. Galenus etiam de Cr. lib. i. cap. xii. ἡ δὲ αὐτὴ δυσώδης ὁδὸν σήψως ἴδου.

Λευκοῖσιν ἐναιωρήμασιν δ.] Ita legi pro ἐν λευκοῖσιν αἰωρήμασιν, quod Morellus vertit, in candidis ramentis innatantibus, nullo sensu. Mendam hanc Ch. etiam vidit & sustulit.

Οὐδὲν γ' x.] Occurrit iterum sup. cap. ix. ubi de urina nigra.

Καὶ νέκρωσιν γ' φ.] Aët. de Jud. Urin. lib. ii. cap. xvii. de Urinis graveolentibus: Si puris quicquam in Urinis non aderit, ac medietas videantur concoctionis signa, alicujus particula mortificatio significatur. Quemadmodum si prava in urinis fuerint signa, mortificatio provenisse in toto corpore existimatur. Ex Pseudo-Gal. cap. xxx. Τὸ δυσώδες ἐστὶ τῆς σήψης δαλῶ, καὶ γ' φούσως νέκρωσιν.

Συμπλίσσονται τὸ x.] Absolutis Consistentiæ Tenuis & Crassæ connexionibus cum coloribus aptis, jam easdem consistentiās cum Contentis committit. Ac vero cum contenta ex natura sua crassa sint (utpote coctionem si-

gnificantia, aut crudorum & crassorum humorum abundantiam) ideo cum tenui substantia consistere non possunt. Nexus itaque aggreditur Theophilus inter chyma crassum & contenta; non tamen omnes colores æque aptos judicat; sed illos tantum, qui concoctionem indicant. Quicunque etenim cruditatem denotant, hos ab his connexionibus arcendos existimat. Exempli gratia tres proponit, Subrubrum viz. Rubrum & Nigrum, de quibus suo ordine.

Χυμῶν.] Est ipsum urinæ corpus. Vid. Not. ad verb. Ταύτην τὴν ὑγρότητα &c. cap. iv.

Παρυφισάμενον.] Hæc vox urinæ contenta designat, & suo ambitu Hypostasim, Enæorema, & Nubem complectitur. Testatur Actuarius, de Diff. Urin. cap. xii. de tribus prædictis verba faciens, ita scribit: *Compositi & generali nomine hæc omnia παρυφισάμενα dicta sunt, eo quod in qualibet altitudinis parte corporis urine insistant, atque contineantur.* Pseudo-G. etiam cap. i. παρυφισάμενον esse scribit τὸ ἐν τῷ ἔργῳ ἑταίρειος ἑμφανόμενον. Et Auctor Compendii de Urinis: Παρυφισάμενον λέγεται τὸ ἐν αὐτῷ ἔργῳ ἑταίρει τι ἑμφανίζον, καὶ οἷον μὲν ἐκζέμεται καὶ ὑφισάμεται. Vocatur & aliis nominibus παμφανόμενον, & παρεμφόμενον, ἐν τῷ χύματι. Ut passim apud Aetium.

Ἀπὸ πίψιος ἐπ.] In aliquibus exemplaribus legi σίψιος Morellus monet. Retinui autem πίψιος. Nam ut rectissime ait Pseudo-G. cap. viii. Ἡ δὲ πίψις παχύνει τὴν σύστασιν, quod notum, unde ἔργα λιπία, ἀραια dicuntur.

Τὸ μὲν ἀπὸ ἰχθυοειδὲς αἷμα.] Sic supra, cap. vi. Ἀἴμα δὲ τὸ ὑπερῶρον γινώσκον ἀπὸ ἰχθυοειδὲς αἵματος. Et paulo inferius eod. cap. de rubro, Τὸ δὲ ὑπερῶρον αἷς τὸ αἷμα, παχύνει καὶ ἀδύλωται. Vid. Not.

Χρη δὲ γ.] Præmittitur hoc ut scitu necessarium doctrinæ connexionum chymatis & contentorum, quosdam viz. ex istis coloribus in substantiarum complicationibus supra memoratis, in contentis etiam repe-

riri, verum non omnes (nam non multo ante etiam dixerat ἐν ταῖς συμπλεκαῖς ταῦτα τὰ ἀπὸ τῶν δηλοῦντων χρώματα συναρτῶν ἢ ἀναρτῶν) illosque qui in contentis observantur, remissiores esse istis in Consistentiis. Certe si hæc non sit Theophili mens, nescio quid velit. Locus hic, ut à Morello in lucem prodiit, ita sonat. Χρὲ δὲ γινώσκων ὅτι χρώματα συμπλεκόμενα ἐν ταῖς συστάσει τῷ χύματος, ταῦτα καὶ ἐν ταῖς συστάσειν, ἀλλ' ἐν ταῖς ὑποστάσειν ἀνιμνῶν. Quæ cum Chartario non placuerint, ipse in hunc modum textum mutavit. Χρὲ δὲ γινώσκων ὅτι χρώματα συμπλεκόμενα ταῖς συστάσειν τῷ χύματος ταῦτα καὶ ἐν ταῖς συστάσειν βρηνιμένα. Nos autem vocem τὸν inseruimus, & posterius συστάσειν convertimus in ὑποστάσειν, eumque sensum, quem supra dedimus, eliciuimus. MS. Oxon. Διὶ δὲ γινώσκων ὅτι τινὰ χρώματα τὰ συμπλεκόμενα ἐν ταῖς συστάσει τῷ χύματος; ταῦτα καὶ ἐν ταῖς ὑποστάσει, ἢ μὲν τοι κατακοφῇ, ἢ σπιν ἐν ταῖς συστάσειν, ἀλλ' ἐν ταῖς ὑποστάσειν ἀνιμνῶν. Pro χύματος, lege χύματος.

[Δηλοῖ μῦθος τῶν.] Vid. supr. cap. viii. ubi agitur de Urina crassa & rubra.

[Εἰδὲν τ.] Sententiam Hippocratis allegat, quæ not. nostr. ad prædictum locum plenius legenda est. Hic enim Theophilus καὶ τὰ ἐξῆς, sive &c. apponit.

[Καὶ ἐπιροπῇ.] Vitiose ediderunt Morellus & Chartarius, καὶ αὐτὴ ἡ συμπλοκὴ συνίσταται δὲ ὑπὸ πύλινον, κατὰ τὴν σύστασιν καὶ τὸ παρυφιστάμενον δηλοῖ. Morellus vertit: Atque hæc connexio consistit propter adustionem, & juxta constitutionem, & sedimentum hypostasis significat. Mirum quomodo hæc verba tanto viro excidere potuerint. Nec melius Chartarius. Atque hæc connexio datur propter adustionem, & juxta consistentiam & contentum significat. Ambos hosce viros, alias sagacissimos, fugit vitium unius particulæ δὲ, quam statim ac mutassem in καὶ, evanuit verborum obscuritas, & nitor pristinus rediit. Legendum itaque. Καὶ αὐτὴ ἡ συμπλοκὴ συνίσταται καὶ ὑπὸ πύλινον, κατὰ τὴν σύστασιν, καὶ τὸ παρυφιστάμενον,

ἄλλοι· ut in textu. Color enim niger tam in sedimento, quam in Consistentia, adustionem significat.

Καὶ τῷ παρυφιστάμενον.] Legerunt Mor. & Chart. τῷ παρυφιστάμενον. Mitto sensum loci, quem excogitarunt, in quo sensum requiras. Legendum τῷ παρυφιστάμενον. Nam ut hic occurrunt τῷ συστάσει καὶ τῷ παρυφιστάμενον, sic infra τῷ συστάσει, καὶ τῷ παρυφιστάμενον, & ἡ συστάσει, καὶ παρυφιστάμενον; ubi eodem casu ponuntur σύστασις & παρυφιστάμενον. Sed versio omnia clara reddit & in apurum profert, quam itaque videbis.

Ω, ἦ] Ch. legit ἦ ὥς. Non est hili, utrum legas ὥς ἢ, vel ἦ ὥς. Certe ἦ ὥς, ut Morellus edidit, vitiosum est.

**] In Torini Versione haec verba leguntur: Quod si lotium croceo apparuerit colore, & sublatio atra sit, nulla spes salutis affulget, sed interitus demonstratur. Si totum fuerit rosaceum (quod redundantem bilem albam significat) ac in medio nigra contineatur nuteola, interitus significat. At si nigra non sit, sed aliter, scito tostam esse bilem in universo corpore.

Παραθεῖται αὐτῷ.] Legendum forsan παραθεῖται. MS. Oxon. habet ἐπαθεῖται αὐτῷ.

Ἐδξαριστέωμεν ἑν.] Totum hunc pium Epilogum neglexit Torinus, Arrianorum aut Socinatis forsan errori favens; DEI etiam nomen ubique interponit loco Christi, cuius Deitatem ne nominare quidem est dignatus, tametsi solenniter adeo & crebro illum invocet Theophilus. Qui vero nomen istud tenuit, ut plurimorum etiam nunc dierum Haereticorum mos est, à quo Unico expectanda Salus, illum salute ipsa excidere est necesse.

DEO itaque Nostro, Creatori Omnipotenti, Suavissimo Christo Redemptori, & Paraceto Sancto Spiritui Sanctificanti, Tribus Personis, Trin-uni DEO, sit Honor, Laus, & Gloria, in Sæculorum * Sæcula, Amen.

Ipsa S. & Individuae
Trinitatis Festo,
Anno Æræ Christi
M. DC. xcviii.

* SÆCULARES AVGG.
[Ludi viz.] in Numo
Imp. Philippi Arab.
Patris, & filii.

RENATI CHARTARII V. C.

Variaæ Lectiones, Emendationes, Additiones, & Alterationes, tam in Textu, quàm in Versione

THEOPHILI DE VRINIS.

Pag. 64. vers. 9. Pro $\mu\tau$ *δὲ* $\tau\epsilon\gamma\omega$: $\mu\tau$ *δὲ* $\tau\acute{\alpha}\varsigma$ $\tau\acute{\alpha}\tau\epsilon$ $\chi\rho\acute{o}\nu\alpha\iota$.

P. 68. 13. Ante $\omicron\upsilon\mu\epsilon\iota$ $\tau\epsilon\lambda\acute{o}\nu$: $\Lambda\acute{\epsilon}\gamma\omega\mu\epsilon\iota$ $\epsilon\iota$ $\tau\acute{\iota}$ $\iota\sigma\tau\iota$ $\epsilon\pi\epsilon\iota$.

P. 70. 20. Τριχονοῦς. Capillaceus, pro Pilosus.

P. 74. 5. Post $\delta\iota$ $\epsilon\iota\pi\alpha\gamma$, $\kappa\alpha\iota$ $\acute{\alpha}\rho\acute{\iota}\sigma\alpha\epsilon\tau\alpha\iota$.

P. ead. 8. Post $\lambda\omicron\gamma\iota\zeta\acute{\omega}\mu\epsilon\lambda\alpha$ -- $\epsilon\kappa$ $\upsilon\gamma\iota\alpha\varsigma$, $\alpha\lambda\lambda\acute{\alpha}$ $\iota\acute{\alpha}\theta\alpha\iota$.

P. ead. 15. Pro $\mu\acute{\epsilon}\tau\alpha\chi\epsilon\iota$, $\mu\alpha\tau\acute{\iota}\chi\epsilon\iota$.

P. ead. 19. In Versione: Ob fulgorem, & consequenti tempore reddita: &c, Nos vero in utriusque Symmetria eam constituimus.

P. ead. ult. Contendo: Sed præter naturam & spuriam.

P. 76. 13. Pro ϵ $\mu\acute{\iota}\tau\epsilon\alpha$, $\upsilon\acute{\nu}\alpha$ $\nu\omicron\upsilon\epsilon$ $\epsilon\pi\acute{\alpha}\mu\iota\tau\alpha$.

P. 78. 11. ε̅ πολὸν καὶ λιγὸν. Versio, non valde Candida.

P. 80. 2. ὀλαῶ, Attractionem, pro Pondus.

P. ead. 5. Ἀμφοτεροὶν διαλείποντα: quotidianam febrem intermittentem.

P. 84. 25. Σισσηπορίαι, pro σισσημερίαι.

P. 85. 19. Vers. Porro subjungendum aut proponendum in coloribus additionem non omnes.

P. 88. 9. Τὸ παρόν.

P. ead. 17. Pro $\delta\omega\lambda\alpha\iota$ $\tau\acute{\alpha}\varsigma$ $\pi\rho\acute{o}$ $\eta\mu\acute{\omega}\nu$ $\sigma\omicron\phi\omicron\iota\varsigma$. $\delta\iota\delta\acute{\alpha}\lambda\alpha\tau\alpha\varsigma$ $\epsilon\upsilon$ $\tau\acute{\alpha}\varsigma$ $\eta\mu\pi\rho\omicron\sigma\theta\epsilon\upsilon$. *Vers. ex superioribus Constat.*

P. 90. 14. Pro $\epsilon\iota\sigma\tau\eta\kappa\alpha\sigma\iota$, $\epsilon\iota\sigma\tau\acute{\iota}\sigma\alpha\sigma\iota$.

P. ead. 18. Ε̅ν βᾶθι, Vers. in intimis.

P. 94. 9. Πῶς δὲ φαίνεται, ἢ ἀνεταραγμένα ἰσθ̅, ἢ ἀποκαθιστάμενα. Versio: quomodo autem apparebunt, aut perturbatæ, aut plane sedatæ.

P. 98. 12. Pro ἀνερμᾶσθαι, ἀνερμᾶσθαι.

P. ead. 13. Pro ψύξιας, πύξιας.

P. ead. 17. Pro δυστοίας πάσχα: δυσπ. ἐστὶ πωπτικά.
Versio, spirandi difficultatem pariunt.

P. 100. 5. Ante ἰφράσαμεν: ὡς φράσαντες. Versio:
quasi procurentes [percurrentes.]

P. 104. 3. Ἀρξάμιθα, pro ληξάμιθα.

P. 132. 12. Σύντηξιν, pro σύνταξιν.

P. 134. 6. Pro ἐν λευκοῖσι αἰσθήμασι: ἐν λευκοῖσι εἰσθα-
ρήμασι.

F . I N I S .

ΘΕΟΦΙΛΟΥ

ΠΕΡΙ

ΔΙΑΧΩΡΗΜΑΤΩΝ.

THEOPHILI

DE EXCREMENTIS

LIBELLVS.

E membranis Oxoniensibus, nunc primum Editus, & Latio donatus.

1

GEORGE

1801

THE

THEOPHIL

OF EXETER

AND

THE

T. G.
LECTORI
S.

VM Tractatui de Urinis emendando incumbere, forte in hunc de Excrementis incidi, qui in MSto Oxon. illum de Urinis immediate sequebatur. Cum itaque brevis sit, & de Alvi Excrementis eodem plane stylo & methodo pertractet, opera pretium duxi illum Latio donare, & cum germano fratre praelo submittere. Nec moror aliquos, qui inde *ὄναρ* & *σκάρβαλον* aut Scarabæi titulum, ut olim Aristophanes *Æsculapio* (cujus Historiam, ex cujuscunque generis scriptoribus excerptam, & justo libello comprehensam, penes me habeo, quæ Lucinam faventem præstolatur, & olim forsan inveniat.) mihi forsitan affigent, quum modo non absimili in publicum prodeat nomen meum, quo nasci solent Infantes, scilicet, inter Stercus & Urinam. Emendationes nonnullas margini adscripsi, cum notas addere non vacaverit. Meminit etiam in Proœmio Tractatus de Urinis, adeo ut nullus dubitem, quin ab eodem Theophilo fuerint ambo conscripti. Ambobus igitur, Lector, frui, & Vale.

Θ Ε Ο Φ Ι Λ Ο Υ

ΠΕΡΙ ΔΙΑΧΩΡΗΜΑΤΩΝ.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

ΠΕΙΔΗ τὰς Διαφάσεις ἃ σώματι ἔ
 ἐν τῷ βάθει κειμένων μυσίων, τὰς
 περὶ φύσιν, καὶ τὰς περὶ φύσιν ἐκ
 ἐκκενόμενων πειτιωμάτων Δια-
 γνώσκοντες, ὁδὸς δὲ ἔκκενστον ἡ
 κάτωθεν διττή, ἡ μὲν δι' ἔρων, ἡ δὲ
 δι' ἄγαστος, καὶ αὐτῶν ἔκκενστον τὰ μὲν περὶ
 φύσιν ἐστὶ, τὰ δὲ περὶ φύσιν, καλῶς ἔχον ἐστὶ καὶ
 περὶ αὐτῶν διορίσασθαι τὰ νυνὶ ἀκριβέστερον. Ἀλλ'
 ἐπειδὴ περὶ Διαφορῶν ἔρων ὁ περὶ τὰδε λόγος
 ἱκανῶς ἐξηγήσατο, δεόν ἡμῖν ἐν τῷ νυνὶ λόγῳ διδά-
 ξαι ἔκκενστον ἐκκενόμενων πειτιωμάτων τὰ
 γὰρ, καὶ τὰς Διαφορὰς αὐτῶν, καὶ τι σημαίνει
 ἐν ἑκαστῇ αὐτῶν ὅπως ἐκ τέτων οὐτὶ ἀφανὲς πεί-
 χοντες πόπως δι' ἑρῶς κατὰ μάθωμεν, καὶ τὴν δει-
 σιν τὰξιν ποῖς βοηθήμασιν ὑποθήσωμεν, καὶ τὰς θε-
 ρεπείας αὐτῶν δικάλως προσενέσωμεν, καὶ τὴν
 ὑγίαν ποῖς καλῶς θερεπόμενοις ἀνθρώποις ἀποτή-
 μωμεν.

Ὁ μὲν ἐν λόγῳ, τὸ παρὸν γράμμα, ἀπεδά-
 81

THEOPHILI DE RETRIMENTIS ALVI.

T. G. INTERPRETE

PRAEFATIO.

VANDOQVIDEM vero partium corporis in profundo latentium dispositiones tam naturales, quam præternaturales ab excrementis intelligimus, viaque excretionum infernarum duplex sit, per Urinas nimirum una, altera per alvum, & ipsarum excretionum quædam naturales sint, aliæ præternaturales; operæ pretium videtur de iisdem quantum impræsentiarum possumus accuratissima proferre. Et quidem cum de Urinarum differentia in præcedenti tractatu sufficienter sit actum, par est ut in hoc tractatu eorum quæ per alvum excernuntur genera, species & differentias, & quid unumquodque significat exponamus. Ut ex his affecti loci obscuriores nobis melius innotescant, & decentem ordinem in remediis observantes ipsorum curationes sælicius assequamur, & sanitatem hominibus pulcre sanatis distribuamus.

Hic autem sermo, præsens libellus, de
Q Alui

ζὶ διδάξαι περὶ ἀσχετημάτων· λέγωντες ὅτι σέ-
πτον τί ἐστιν ἀπλὴν ἀσχετήριον· εἶτα τὸ πόπον, εἰς ὃν
ἔρυνται· μετὰ δὲ ταῦτα, πῶς ἀσχετίζονται, ἱπα-
τα τὸ πόπον, εἰς ὃν εἰδοποιήμενον καὶ πρὸς ἀποπλη-
ται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

Περὶ Διαχωρημάτων γνέσεως ἐ Διφθορεί.

Ι Α Χ Ω Ρ Η Μ Α δὲ λέγειν ἡ ὑποπάτημα, ἡ
 ὑποχώρημα, ἢ διαίρεσις ᾧ καὶ τὸ πρᾶγμα εἰ
 καὶ διαφέρεται τὰ ὀνόματα. Ἐστὶν οὖν τὸ αἰσθητὸς
 διαχώρημα τὸ ὑποσκυβάλισμα ὃ ἐν τῇ γαστρὶ πεφ-
 θηέντι· χυλῷ· ὃ ἐν χυλῷ ὠθευμένη ὑπὸ τῇ ὑποκρε-
 νικῇ δυνάμει τῇ γαστρὶ εἰς τὰ λεπτὰ ἔντερά αἰ-
 διακρίνεται (ἢ γὰρ ἐστὶν, ἐν τοῖς ἐντέροις δυνάμεις ἐλα-
 τική· καθὼς ἡ θέσις τῇ ὑγ. . ιων δηλοῖ) πρῶτον μὲν
 ἐν διακρίσει· ὁ χυλὸς, εἴτα διαχωρίζεται τὸ σπύ-
 βαλον ὑπὸ ὃ καθαρεῖ χυλῷ, ὠθευόμενον καὶ διακρί-
 νόμενον πρὸς τὰ παχέα ἔντερά ὡς ἄχρηστον. Τὸν δὲ
 καθαρώτατον χυλὸν ἔλκει τὸ ἥπαρ διὰ τῇ μεσογασ-
 τρῇ φλεβῶν εἰς τὰς πύλας αὐτῆς εἰς κατασκόβω
 αἷμα. Τὸ ἐν ὑποδιωχθέν· ἐν τῇ διακρίσει τῇ
 λεπτῶν ἐντέρων σκύβαλον εἰς τὰ παχέα ἔντερά, πρὸς
 μόρφωσιν ἐν αὐτοῖς· λαβὼν τοῖς παχέσιν ἐντέροις ἡ
 κήπη· ὑποτελεῖται. Αὕτη ἡ κήπη· ἐν τῇ δια-
 φορη-

Alui Excrementis gessit tractare ; dicamus igitur primo ; quid sit simplex Excrementum ; tum de loco disquiramus, tam ubi generatur, quam ubi secernitur ; & postea locum, ubi perficitur, & in ipsissimam fimi ideam transit, edoccamus.

CAPVT PRIMVM.

De Excrementorum generatione & differentia.

EXCREMENTVM autem Græce dicere est vel διαχώριμα, vel διασπέντημα, vel etiam ὑποχώριμα. Non enim re distinguuntur, etsi nomine differant. Est vere Excrementum simpliciter chyli in ventriculo concocti portio sæculentior. Chylo etenim à facultate excretrice Ventriculi in tenuia intestina indiscrete pulso (non est enim in intestinis facultas attractrix, ut sanorum positio ostendit) primo chylus secernitur, tum sæces, à puro chylo segregatæ, pelluntur & urgentur versus crassâ intestina, ut quid inutile. Purum siquidem chylum Hepar attrahit per venas mesaraicas ad portas ejus in sanguinis præparationem. Quicquid vero sæculentum in Tenuium intestinorum separatione ad crassâ detruditur, in ipsis intestinis formatum fimus evadit. Hic autem fimus in digerendo vel Mollis apparet, vel Durus ;

Φορηθῆναι, ἡ μαλθακὴ φαίνεται, ἡ σκληρὰ καὶ ἡ
 συνεσκηῖα, ἡ διεσπασμένη· καὶ ἡ κατὰ τὴν ὥσθιν τὴν
 πέψιν, ἡ ἀκαίρως· καὶ ἡ πολλή, ἡ ὀλίγη· καὶ ἡ
 ταχεῖα καὶ τὴν διέξοδον, ἡ βραδεῖα· ἔτι ἡ αἰθρία,
 ἡ κατὰ ὀλίγον· καὶ ἡ κεχωρημένη, ἡ λευκή· καὶ
 ἄλλαι δὲ καὶ μέρθε πολλαὶ διαφοραὶ τῶν διαφορημά-
 των, ὡς περὶ τὸν ὁ λόγος διδάξει. Ἐν δὲ τῷ νῦν
 περὶ τῆς φύσιν διαφορημάτων· ἐπαρῶν, ὅτι καὶ
 τὰ κατὰ φύσιν διαφορήματα ἐξ αὐτῶν γινώσκο-
 μεν.

Κ Ε Φ. Β΄.

Περὶ τῆς φύσιν διαφορημάτων.

ΕΣΤΙ τίνων τὸ κατὰ φύσιν διαφορήμα ἐν τοῖς
 ὑγιαίνουσι καὶ τοῖς νοσῶσι τὸ μαλθακὸν, καὶ συνε-
 σκητὸς, καὶ κατὰ τὴν ὥσθιν τὴν μὲν τὴν πέψιν
 διαφορημάτων, ἀμέμπτως ὑγιαίνειν τὴν γαστέρα
 πεπίσθωται. Εἰ δὲ τὸ πληθύνει σύμμετρον, ἥδη
 καὶ τὴν ἀνάδωσιν ὡσαύτως ἵσχυται, εἰ καὶ
 τὸ οἰκτεῖον χεῶμα ἵσχυται, ὡς εἶναι πυρρὸν, ἡ
 ὑπόπυρρον καὶ κατὰ τὴν ὥσθιν μὴ λίαν δυσώδει.
 Οὗτοι ἐστὶν ὁρισμοὶ ὁλόκληροι τοῖς εἶναι τὸ
 κατὰ φύσιν διαφορήμα, τὸ δὲ κατὰ τὰς τέτων ἐκ-
 τερεπόμενον, ἢ κατὰ φύσιν. Τὸ γὰρ συνεσκητὸς ἡνω-
 ῶται δὲ τοῖς ἐν αὐτοῖς μορίοις ἅπασιν, καὶ ἐν ὑπάρ-
 χοντι

& vel Consistens; vel Divulsus; & vel circa tempus concoctionis, vel intempestive; & vel Multus, vel Parvus; & vel celeriter excretus, vel tarde; & vel confertim, vel paulatim; & vel Coloratus, vel Albus. Et aliæ quidem plurimæ sunt secessuum differentiae secundum partes, ut sermonis sequela docebit. Impræsentiarum vero de secundum naturam secessu dicamus, ut qui præter naturam sunt exinde discamus.

CAP. II.

De secundum naturam Excremento.

Est igitur Naturale Excrementum, tam in sanis corporibus quam in ægris, Molle & Consistens, & juxta tempus quo absolvitur concoctio excretum. Hoc ventriculum inculcata sanitate frui ostendit. Sin vero & quantitate convenienti excretum fuerit, distributionem similiter absolvi [declarat, & magis] si decenti colore præditum sit, aureo nimirum, aut subaureo. nec graveolentia olfactui sit admodum molestum. Hæc vero est perfecta definitio illius quod secundum naturam est excrementi. Quodcunque autem in unoquoque horum deficit, naturale non est. Consistens enim partibus suis uniri debet, & omnino unum ad invicem

χον ἀκελῶς πρὸς ἀδελὰι. Εἰ δὲ τὰ μὲν ὀρόκλη-
 ρά πε ἔ τρεχέα ἔ σκληρά τ' μορίων αὐτῶ φαί-
 νοιτο, τὰ δ' ὕγρα ἔ ὑδατώδη, πῶς αὖ εἴη ταῦτα
 πρὸς ἀδελὰ συνεσηκῆτε; Ἀφ' ἐλευνται γὰρ αὐτῶ ἀλ-
 λήλων, καὶ τὰ μὲν τρεχέα καὶ σκληρά κέχρωται
 πάντα, τὸ δ' ὕχρον ὡς αὖ, ὑδατώδες πε, καὶ λε-
 πτὸν, καὶ δυνάται συνιέναι ἐν τοῖς ἐντέροις, περιήκον
 δ' ἐν κύκλῳ καὶ ὑπορρέον ἀνώμαλόν τε ἅμα ἔ ὑδα-
 μῶς συνεσηκῆς ἐργάζετο τὸ Ἀσχωρήμα.

Δὲ δὲ ἔ τὴν ὥραν φυλάττεσθαι τ' ὑποκρίσεως
 ἐπακρολυθῆσαν τῷ καιρῷ τῆς πέψεως, ὅπως μὴτε
 ὀψαίπρον, μὴτε προαίπρον τὸ Ἀσχωρήμα γίγη-
 ται. Τὸ μὲν γὰρ ὀψαίπρον, εἶναι τὴν πέψιν αὐτῷ,
 τὴν δ' ἔ τ' ἐντέρων φασίν, ἐνδείκνυται βραδυτέρην,
 καὶ δ' ἔ τὸ τὴν ἀπαισιολικῶς δυνάμειν εἶναι, καὶ τ' ὑπο-
 κελικῶς. Τὸ δ' ὅτι προαίπρον, καὶ τῆς καθυκτικῆς δυνά-
 μεως ἀσθένειαν, καὶ δὴ ξηρὴν ὑπὸ ξαυτῆς χαλῆς
 ἐρεθίζεσθαι οὐδ' καὶ τὰ ἐντέρα τύπας δηλονότι.

Λοιπὸν ὑπὸ τ' χεῖναι κατὰ λόγον τ' εἰσιόντων ἦ-
 ραι τὰ ἐκκεντόμια διαλθῆναι. ὑπέλειπε τοίνυν μαλ-
 θακὸν, καὶ συνεσηκῆς, καὶ τὴν ἔγκαιρον ὥραν ἐκκε-
 νόμια. Εἰ μὴ διασώζοντο καὶ τὸ πλεονέκτη τ' ἐδνη-
 μέριον, ἴσχεται πε π' μέριον κατὰ τὸ τυφλὸν ἔντερον,
 καὶ τὸ κῶλον; καὶ καὶ ταῖς ἀδελὰς ἐλίζει ταῖς λεπταῖς.
 Οὐκ ἀγαθὸν τῶν, καὶ ὡς σημεῖον, καὶ ὡς αἶτιον

existere. Si vero è partibus quædam perfectæ sint, & asperæ, & duræ; quædam molles & aquosæ; quomodo hæc ad invicem consistentes esse possunt? Una siquidem ab altera separatur. Et quidem partes asperæ & duræ secedunt prorsus, Mollis autem, Aquea, & Tenuis, in intestinis coire nequit. sed fluens & refluens circulariter, excrementum irregulare & nullo modo consistens efficit.

Oportet etiam & Excretionis Tempus observare, ut concoctionis tempori consentaneum sit, neque tardius, neque citius, excrementum fiat. Tardius enim concoctionem illam, quæ per intestinorum lationem perficitur, tardiolem fieri ostendit; vel propter alteratricis facultatis [vitium] vel excreticis. Citius vero, vel retentricis virtutis imbecillitatem, vel bilis flavæ stimulationem, partes circa intestina viz. vellicantem [ostendit.]

Reliquum est ut egesta ingestis proportionè respondeant; restat itaque Molle & Consistens, & Tempestive excretum. Si tamen minus sit quam pro ciborum ratione debuit esse, detinetur pars circa cæcum intestinum, aut colon, aut in aliis quibusdam gyris tenuibus. Hoc bonum non est, nec ut signum, nec ut causa. Non ut signum; nam facultatem

ὡς σημεῖον, ὅτι τὴν δύσκολον δυνάμιν ἀρίστην εἶναι φησὶν· ὡς αἶπον, ὅτι μὲν ἵνα τὸ πνεῦμα τῶν ἱερῶν, αὐτὸ καὶ ἐκκενῶται μακάριον.

Καὶ τὸ χρωμα δι' ἐπὶ πυρρὸν ἔσω, καὶ τῇ ὁσφρήσει μὴ λίαν δυσῶδες, ὥστε τὸ μὲν ἅπαντα ἔχον ἀφ' αὐτοῦ τὰ πνευματικά, βεβαίως ἐνδεικνύται τὴν καλὴν ὑγίαν. Τὸ δὲ ἥτοι πυρρὸν ἀκριβοῦς εἶναι ἀφ' αὐτοῦ, καὶ μὴ δὲ ὅπως κεχρωσμένον κατὰ χροίαν· Τὸ μὲν πρῶτον δηλοῖ πολλὴν χολίαν πυρρὴν συρρέουσαν κατὰ τὴν γαστέρα· τὸ δὲ δεύτερον ἐκ τῆς ἀπεψίας τὴν ἀποικωτικὴν δυνάμειν ἀρίστην εἶναι ἐν ταῖς τέτοις ἀφ' αὐτοῦ. Εἰ δὲ μόνον ἀπεψία ἢ ἀφ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀθροῖα καὶ ταχέως, καλεῖται τὸ νόσημα λειεντερία. Τῇ δὲ λειεντερίᾳ χρυσία, καθὼς φησὶν Ἰπποκράτης, ὁξυρεγμία ἐπιγνομὴ, μὴ γνομὴ πρὸς ὅσον, σημεῖον ἀγαθόν. Οἰμώνυμ⁴ δὲ ἢ ὁξυρεγμία, ἢ μὲν κατὰ γαστρικὰς ὁρεξίας ὁρεξίς· ἢ δὲ κατὰ τὴν ἰατρικὴν ἡμπεψία ὅσα τις· ⁴ ταῦτα καὶ Ἰπποκράτης λέγει ἐπιγνομὴ τῇ λειεντερίᾳ· ⁵ συμμετρὸν ἀγαθὸν εἶναι, καθὼς καὶ ἀπ' αὐτοῦ φησὶν· Οἱ ὁξυρεγμιαῖοι δὲ πάντες ἐν πνεύματι εἰσὶν. Οἱ δὲ πνεύματιοι πάντες εἰσὶν ἀπεπτοι.

4 ἰ. ταῦτα.

5 ἰ. ἐπιγνομὴν.

6 ἰ. σημεῖον.

excretricem infirmam esse monet: Non ut causa; eo quod quædam excrementa intus remaneant, quæ potius deberent foras protrudi.

Colore insuper est subaureo, nec admodum graveolens. Quodcunque igitur Excrementum habet omnia prædicta, ventriculū valere fortiter ostendit. Aureum vero Excrementum merum esse, aut non omnino coloratum. Prius bilem auream plurimam, ad ventriculum confluentem indicat: posterius vero, summam cruditatem, facultate alteratrice imbecilli reddita in istiusmodi excrementis. Sin autem non solum crudum sit Excrementum, sed & confertim & celeriter excretum, affectus hic Lienteria. Lienteriæ igitur pertinaci, quemadmodum inquit Hippocrates, ructus acidus non prius observatus superveniens, signum est bonum. Oxyrogmia quidem duo significat, apud Grammaticos appetitum acutum; apud Medicos vero imperfectam concoctionem. Hanc Hippocrates affirmat Lienteriæ supervenientem signum bonum esse, sicut & alias dixit: Acidum cructantes non omnino flatuosi sunt. Flatuosi siquidem crudi sunt omnino.

Κ Ε Φ. Γ.

Διὰ πλείαν αἰτίαν ἐλάττωσα γίνοντ' τὰ δαχχωρήματα.

ΤΑ μὲν ἔν ἐλάττωσα δαχχωρήματα ἢ ὡς πάλιν
 τ' ἐδεσμεύων περὶ φορεῖν, ἢ δὲ πάλιν
 ἀνάδοσιν γίνονται· καθὼς φησὶν Ἰπποκρά-
 τες. Οὐρήσις τυκτὸς ποδὴν γνομὴν ἐξικμάζειται
 τε καὶ ξηραίνεται τὸ καλῶς πεφθὲν σημαίνει. Ὡστερ
 δι' ἀρρώστιαν ἀναδόσως ὑγρότερον ἔσται πλείονα ἢ διον-
 τ' ὑπέρμελλον σημαίνει.

Κ Ε Φ. Δ.

Περὶ συνεχῶν δαχκείσεων.

ΣΥΝΕΧΕΙΣ Δ' ὀκκείσεις γίνονται ἢ δι' ἀπ-
 νίαν, ἢ δὲ δῆξιν. Ἡ μὲν ἔν ὀπνία τ' κα-
 τὰ τὴν κεφαλὴν ὀρεγάνων, ἢ τ' δῆξις δὲ μοχ-
 θηρὸς χυμὸς ἐλεχομελὸς κατὰ τὴν γαστέρα. Τίς-
 σαρξ ἢ εἰσὶν αἰτίαι τ' δακνόντων ἐλττωμάτων· ἢ
 παρὰ φαρμακώδης τις δυνάμις ἐς πρὸς τὸν λειφθεῖσαι,
 ἢ καὶ ἐαυτῷ, ἢ καὶ τ' ἐδεσμάτων ἐπιρροαφουρί.
 Καὶ ὅσα ἐκ τ' σώματι εἰς τὰ γαστέρα σφύρει δακ-
 νώδη ἐλττωμάτα, καὶ ὅσα κατ' αὐτὴν γίνονται κα-
 τὰπερ ἐν δυσεντερίας ταῖς ἐφ' ἐλκώσεσιν, ἢ δὲ
 παρὰ λυσιν ἢ κατὰ τ' δάκτυλον μυὸς ἢ ὀιομαζομένη
 σφίγ-

CAP. III.

Quam ob causam Excrementa fiunt minora.

EXCREMENTA fiunt minora, vel propter ciborum assumptionem [parcam] vel ob nimiam distributionem. Sicut ait Hippocrates: Mictio plurima noctu facta exhauriri & exiccari quod bene coctum est significat. Sic & propter distributionis imbecillitatem molliora & majora quam par est subire pronunciat.

CAP. IV.

De Excretionibus continuis.

CONTINVAE excretiones fiunt vel ob Toni vitium, vel propter irritationem. Toni vitium est partium juxta ventriculum. Irritatio vero ob vitiosos humores circa ventriculum collectos. Excrementorum autem mordentium quatuor sunt causae, nimirum, Medicamentosa quaedam facultas in tantum relicta, vel per se, vel propter cibos indiscriminatim sumptos. Quaecunque enim mordentia Excrementa ex toto corpore ad ventrem confluunt, & quae in ipso generantur ut in dysenteriiis ab ulceribus, item propter ani musculi paralysem, qui musculus sphin-

σφιγκτέον· ἀπεραΐρε¹ ᾧ ἐπὶ τῇ ἀγαθότητι
 μύος τέτυ, καὶ εἴς² τέτυ ἀτακτός ἐστι, καὶ ἀκαί³,
 καὶ συνεχής.

1 ἡ τέτο.

Κ Ε Φ. Ε΄.

Τί σημαίνει τὸ λεγόν ἐ ξηρόν διαχώρημα;

ΤΟ λεγόν καὶ ξηρόν διαχώρημα σημαίνει τὴν
 γαστέρα ψυχροτέρην εἶναι· σημαίνει καὶ ἐμ-
 φραξιν ἐ χολώδους ἀγλείας, καὶ τὴν ἐλκλικῶς
 διωάμιν ἐ ἥπαϊ ἀρρώστειαν εἶναι· εἴς¹ ᾧ τὸ
 γινώσκειν πολλὰ ἀνάδυσιν ἐν τῷ ἥπαϊ ἐ καθαρωτέρῃ
 χυλῷ ἀνακμον κατελείφθη τὸ διαχώρημα.

Κ Ε Φ. ς.

Τί δηλοῖ τὸ λεγόν ἐ ὑγρόν διαχώρημα;

ΤΟΥΤΟ ἐ περὶ κατὰ τὸ ἐν σκέλ¹ ἐναν-
 τιον· τὸ μὲν ᾧ λεγόν ἐν ἀμφοτέροις ἐν ψυ-
 χροτέρῃ γαστρὶ σημαίνει, ἀσθενείαν δὲ τῇ
 ἐλκλικῇ διωάμει ἐ ἥπαϊ. Οὐ ᾧ ἰσχυρὴν ἔλκει
 τὸ ἥπαρ· ἐκ τῇ γαστρὶ πρὸς ἐνπερὶ σκελετόμενον
 καθαρὸν χυλόν· καὶ εἴς² τέτυ γέρονε καὶ τὸ διαχώρημα
 κάθυρον. Σημαίνει ὅ τὸ τοῦτον καὶ πληθ³ βρωμά-
 των· βαρύνον⁴ τὴν διωάμιν ἐ μὴ⁵ ἐσθ⁶ καλῶς
 πεφθῆναι.

1 ἡ βαρύνονται αὐτὴ βάρισις. 2 ἡ ἰσχυρὴν αὐτὴ ἰσ.

sphincter appellatur. Etenim propter musculi hujus resolutionem involuntaria fit [Excretio,] ideoque inordinata, intempestiva, & continua.

CAP. V.

Quid significat Excrementum Album & Siccum.

ALBUM & siccum Excrementum ventrem frigidioresse indicat. Significat & obstructionem vasis biliaris, & attractricem hepatis facultatem infirmioresse. Eo siquidem quod chyli purissimi in hepate distributio magna sit, excrementum aridum relinquitur.

CAP. VI.

Quid significat Excrementum Album & Humidum.

Hoc una parte priori contrarium (est.) album enim cum utrumque sit, frigiditatem ventris declarat; nec non attractricis Hepatis facultatis imbecillitatem. Nequit enim hepar chylum purum à ventriculo excretum ad intestina trahere; idcirco excrementum humidum fit. Tale etiam significat ciborum multitudinem, quæ facultatem concoctricem gravat, eique impedimento sit quo minus bene concoquatur.

Κ Ε Φ. Ζ΄.

Περὶ ψυχρῶν διαχωρημάτων.

Η ὅ γαστήρ φύχεται ἢ ἐκ τῆ ἰσώθης, ἢ ἐκ τῆ ἰξώθης ὑποεῖα σκεπτασμάτων. Ἐκ τῆ τῆ ἰσώθης ἢ δὲ ψυχροποσίαν ποδάλω, ἢ δι' ἀτονίαν φυσικῶ. Τοιαῦτα γίνονται ὡς ἐπὶ τῶν γρόντων, καὶ ἰξεπίτηδες νοσημάτων, ὡς ἐπὶ τῶν ὑδρωπικῶν, καὶ ἀφ' φλέγματι φελυσίαν, καὶ μάλιστα εἰ καὶ ἀφρώδες εἴη τὸ ποιῶτον διαχώρημα. Σημαίνει γὰρ ὑπο τῆ κεφαλῆς φλέγμα κατάρρειν, καθὼς φησὶν ἰπποκράτης· οἰχόσισιν ἀφρώδεα διαχωρήματα ἐν τῇσι διαρροίῃσι, τέτοιον δὲ τῆ κεφαλῆς φλέγμα καταρρίῃ.

Κ Ε Φ. Η΄.

Περὶ ἀπέπιον διαχωρημάτων.

Τὸ ἀπέπιον διαχώρημα ἢ ὅλον ὅλως ἐστὶν ἀπέπιον, ἢ κατὰ τὰ τέτων παρεκκλίπτον. Τὸ μὲν ἐν καθόλου ἀπέπιον, καὶ τραχύ, καὶ ἀζύμωτόν ἐστι, καὶ πλεονεξία δὲ διαφυλάττον πιότητα. Τὸ δὲ κατὰ τὰ μέρη, ἢ κατὰ χεῶμα διακλάττον, ἢ κατὰ τὰ συστατικῶν διαφορῶν ἐστὶν· ὡς εἶναι καὶ αἶμα γὰρ διαχωρηματιῶν ἐπὶ τέτοις, τὸ μηκέτι ἐκ τῆ σιτίων ἀφίσταται, ἢ ἐξ αἵματος διαφορῆς παρεκκλίπτον, αἶμα ἐκ τῆ ῥεόντων φελιτότη-

CAP. VII.

De frigidis Excrementis.

REFRIGERATUR autem venter tegumentorum internorum, vel externorum penuria. Internorum quidem, vel ob nimiam frigidaë potionem, vel ob toni vitium naturale. Hujusmodi fiunt ut in senibus, & in morbis quibusdam familiares esse solent, ut in hydropicis, & phlegmatis abundantia, & maxime si tale excrementum spumofum fit. Indicat enim pituitam à capite defluere, sicut ait Hippocrates: Quibuscunque spumosa Excrementa sunt in diarrhoeis, illis à capite phlegma descendit.

CAP. VIII.

De crudis Excrementis.

CRUDUM Excrementum, vel in solidum crudum est, vel ex parte solum. Quod vero omnino crudum est, asperum est & minime fermentatum, & ciborum qualitatem retinet. Quod ex parte aliqua vel colorem mutavit, vel differentiam aliquam constitutam, ut in alterius generis excrementum transeat; Illud [nimirum] quod quoad ciborum dispositionem aut aliam differentiam, non mutatur, sed à fluentium ex toto corpore

τότῃ Θ. ἐκ παυλῶς ἔσώμαίΘ. ἐνδείκνυσθαι ἢ δυ-
νάμειον ἀπεψίας εἶδΘ. , οἷον περ ἔ τὸ πυρρὸν ἀ-
κρετίως, ὅτι ὁ τῆς πυρρᾶς χολῆς χυμὸς ἀκρετός τε
ἔ πολὺς εἰς τ' γαστέρεα συρρέων γίνε).

Κ Ε Φ. Θ'.

Περὶ χλωρῶ διαχωρήμαίΘ.

ΤΟ ἧ χλωρὸν τῆς ἰώδους χολῆς ἐστὶ γνάσμα,
ἢ ἅπα διαχωρήμαίΘα πρὸς λαμβάνοντι, ἢ
γαστέρι πρὸς τῶν ἱπποκρετίως ἐν ἀφαι-
μοῖς. Οἷσι χολώδεα διαχωρήμαίΘα, κωφώσως ἔπι-
γινόμενης, παύον). καὶ ὁρῶσις κώφωσις, χολω-
δέων ἔπιγινόμενων, παύον). Καὶ ἐν αἵμα ἀφαι-
μῶ. Ἐν νόσῳ πολυχρονίῃ ὁπόσιντο ἔ ἀκρετοὶ ὑπε-
χωρήστες. Καὶ, ἔπι ἀκρετίῳ ὑποχωρήσῃ δυσιντε-
ρία γίνε) διὰ δῆξιν.

Κ Ε Φ. Ι.

Περὶ μέλανΘ διαχωρήμαίΘ.

ΩΣΑΥΤΩΣ ἔ τὰ μέλανα διαχωρήμαίΘα γίνον-
τι, ἢ ὁπό μελαίνης χολῆς τῆς ἐξ ὑπερ-
πλήσεως, ἢ ὁπό μελαγχολικῷ χυμῷ, ἢ ἐξ
αἵμαίΘα καὶ γαστέρεα ὑπεροπληθέν). Τὰ μὲν αὖ
ὁπό μελαίνης χολῆς διαχωρήμαίΘα γινόμενα κατὰ
πάνΘα εἰ τ' ἐν ταῖς ἀρχαῖς τ' νοσημάτων, εἰ τ' ἐν
παῖς αἰσίοις καιροῖς γινόμενα: καθὼς φησὶν ἱππο-
κρετίως.

pore superfluitate; cruditatis speciem quandam denotans, quale mere aureum; quoniam bili aureæ humor impermixtus plurimus confluens ad ventrem fertur.

C A P. IX.

De Excremento Viridi.

VIRIDE excrementum æruginosæ bilis indicium est; & alia excrementa comprehenduntur. De his Hippocrates scripsit in Aphorismis: Quibus excrementa biliosa sunt, surditate superveniente, cessant. Et, Quibuscunque surditas, biliosis supervenientibus, finiuntur. Et in alio Aphorismo, In diuturno morbo excrementa jejuna, & sincera. Excremento etiam puro dysenteria supervenit propter mordacitatem.

C A P. X.

De Excremento Nigro.

SIMILITER & nigra Excrementa fiunt, vel à bile atra superadusta, vel ab humore melancholico, vel à sanguine circa ventriculum exassato. Quæ ab atra bile fiunt, mala sunt omnia, sive in morborum initiis, sive in aliis temporibus, appareant. Quem-

R ad-

κράτης. Νοσημάτων ὀγκῶν ἐρχομένων ἡ χολὴ μέλαινα ἢ αἷω, ἢ κάτω ὑπέλθῃ, θανάσιμον. Καὶ ἐν αἷω ἀφορισμῷ. Οἰκίσισιν ἐκ νοσημάτων ὀξέων, ἢ πολυχρονίων, ἢ ἐπὶ τρωμάτων, ἢ αἰσῶ¹ λελεπτυσμένων, ἢ χολὴ μέλαινα ἢ ὀγκῶν αἷμα ὑπέλθῃ, τῇ ὑπερβολῇ σκοπνῆσκει. Καὶ αἰσῶ² δυσεντερίῃ ἢ τὸ χολῆς μελαίνης ἀρξήται, θανάσιμον. Καὶ αἰσῶ³. Τὰ μέλαινα ὑποχωρήσονται κακόν.

Τὰ δὲ τὸ μελαγχολικῶ [χυμῶ] γινόμενα διαχωρήματα ὡς ἐπὶ πολὺ λυσιπελῇ, καθάπερ ἐπὶ σπληνὶ κακωθέντι, ὡς φησὶν Ἰπποκράτης. Τοῖσι σπληνώδεσι δυσεντερίῃ ἐπιγινόμενῃ, ἀχαθόν· ἢ ἐπὶ λύσει δὲ μελαγχολικῶ νοσήσονται· ἢ ἐπὶ πεπραταῖς χρονίζοντι. Οὕτω δὲ καὶ τὰ ἐκ ὑπεροπλήσεως αἱμαῖ⁴ γινόμενα, ἀκίνδυνα πάντα, τῷ διώκεσθαι ὑπὸ τῆ σκοτεινῆς δυνάμεως λόγῳ κρείσσει, καθὼς καὶ ἐν ἀφορισμοῖς γράφει. Αἷμα αἷω μὲν ὁποῖον αὐτὸ εἴη, κακόν; κάτω δὲ ἀχαθόν.

1. 1. λελεπτυσμένης.

Κ Ε Φ. Ι Α'.

Περὶ αἱματωδῶν διαχωρημάτων.

ΤΑ μὲν ἐν αἱματώδη διαχωρήματα πολλὰ σημανί⁵· ἢ γὰρ βλαίβειν δὲ ἡπαῖ⁶· ἢ δι' ἑλκωσιν ἐντέρων· ἢ διὰ ῥῆξιν αἰσῶ⁷.

admodum inquit Hippocrates: In morbis quibuscunque si bilis atra vel supra vel infra evacuetur, lethale. Et in alio Aphorismo; Quibuscunque à morbis acutis, aut longis, aut abortibus, aut aliter cursu extenuatis, si bilis atra, aut qualiscunque sanguis exeat, cras moriuntur. Et aliter: Si dysenteria ab atra bile incipiat, mortiferum. Et alibi: Excrementa nigra mala sunt.

Quæ vero Excrementa nigra fiunt ab humore melancholico, utilia sunt ut plurimum; sicut in lienis affectibus; ut ait Hippocrates: Splenicis dysenteria superveniens bonum. vel in solutione morbi melancholici, vel in quartana diuturna.

Sic & nigra Excrementa quæ à superadusto sanguine proveniunt, secura sunt omnia, eo quod facultas excretrix ea insequatur admodum criseos. Quemadmodum in Aphorismis scripsit [Hipp.] Sanguis qualiscunque sit supra ejectus, malum; infra vero, bonum.

C A P. XI.

De Excrementis Sanguineis.

EXCREMENTA quidem Sanguinea multa significant; vel enim noxam hepatis, vel intestinorum exulcerationem, vel vasis rupturam.

Βλάπτεται μὲν ἔν τῳ ἥπαρι, ἡ θερμαινόμενος πᾶσι
 φύσιν, ἡ ψυχόμενος, ἡ ξηραίνόμενος, ἡ ὑγρασι-
 μένος. Εἰ μὲν ἔν θερμῇ δυσκρασίᾳ εἴη, καὶ περ-
 θυμίας ἰσχυρὰς ὑπερέκτα, ἐκκρίνῃσι ὀλίγα κατ'
 ἀρχὰς μὲν φλεγματώδη, καὶ πικρὰ πικρὰ περιένειται
 καὶ ἔπειτα χροὸν ξυσματώδη, ἔλκωσιν δὲ ἀπὸ δυσμενέως ση-
 μαίνῃ. Ταύτῃ καὶ ἔλκωσιν ὀνομάζουσι τινες μὲν.

Εἰάν τις ἐρχόμενος ἀσχευήματα βολβοῖς κεκαυ-
 μένοις ἐοικότες ἐν τε ὑγιαίνουσι σώμασιν ἐν τε νοσέουσιν,
 ἢ ἐν τε ἐνιέρμενον καὶ ἄνθρωπον ὑπὸ κλυστήριον * * * εἰ καὶ
 ἀπεπλον σημαίνῃ φλέγμα πλεον ἐν τῷ ἀπὸ δυσμενέως
 ἐμφρεστίον, καὶ μὴ εἶναι καὶ κατὰ φύσιν καιρὸν ἐξέρχε-
 σθαι ἡ πνύματα παχέα ἐξ ἀπεψιῶν καὶ ποιούτω
 ἐμφρεσθῆναι πικρὰ καὶ ὠσπύτως καὶ κολύσει καὶ ὑπο-
 χύρῃσιν ἡ καὶ αὐτὸν καὶ σφυγκλήσθαι πᾶσι φύσιν ἀσ-
 πεθέντα, καὶ μὴ εἶναι καλῶς γίνεσθαι τὴν ἀσχευή-
 ρησιν.

Γίνονται καὶ ἀσχευήματα αἱματώδη πικρά καὶ δὲ
 φλεβῶν ῥήξιν, καὶ ἐπὶ τὸ αἷμα καθαρόν τε καὶ ὁμιλίαν,
 ὡς ἐπὶ αἱμορροϊδῶν ἀνδρῶν πόνος καὶ πρηνείας, καὶ
 ὀνομάζεται ἡ ποιούτω φρεσὶ αἵματι πᾶσι τῇ
 κρινῇ σιωηθεία Ἀσκληπιασμός. Καὶ πᾶσι μὲν καὶ
 αἱματωδῶν ἀσχευημάτων, καὶ χλωρῶν, καὶ καὶ δὲ
 τὸν μελαγχολικὸν χυμὸν γινόμενον ἰκανὰ τὰ εἰρη-
 μένα.

1. 1. ἡ δὲ πεπερμένη τ. 2. Deest aliquid. 3. ἴσ. κατὰ τ.
 4. 1. καλῶς τ. 5. 1. ὁμιλίαν.

Hepar autem læditur vel calefactum, vel refrigeratum, vel exsiccatum, vel humectatum. Si vero calida intemperies sit, & conatus [ad egerendum] validos inferat, pauca quædam pituito saprimo & pingua excernuntur, deinde vero derafa, intestini recti ulcus significant. Ulcus hoc Tenesmus nuncupant.

Sin autem exeant excrementa bulborum exustorum similia sive in sanis hominibus, sive in ægris, si concoctum [fuerit excrementum] hominem à Clystere ** ; si vero crudum, significat pituitam multam in recto obstruentem, quæ excrementum non sinit eo, quo naturaliter debet, tempore prodire. Vel flatus crassos [denotat] ex cruditatibus, obstructionis istius causam, & hoc modo-excrementum impediens: vel etiam sphincterem præternaturaliter affectum, & non sinentem excrementum pulcre fieri.

Sæpenumerò Excrementa fiunt sanguinea ob venarum rupturam. Est aut sanguis purus, & impermixtus, ut in hæmorrhoidibus sponte fluentibus & sine dolore. Talis quidem sanguinis fluxus vulgo appellatur Asclepiasmus. Et de Excrementis quidem sanguineis, viridibus, & ab humore melancholico provenientius quæ dicta sunt sufficiant.

Περὶ Φλεγματοδῶν διαχωρημάτων.

ΕΡΧΕΤΑΙ ὃ δὲ ζασρὸς καὶ φλέγμα παχὺ, λώκην, καθαρὸν, ἀκρωθεν, σπινθηρὸς, ἐξοκμήμον, ὅμοιον τοῖς θαλαττίοις πυρόμοσι. Τῷ εἶδορμι μὲ ποτὴς βίας ἐλθὼν διὰ ζασρὸς, καὶ ἐδήλωσε λύσιν ἐμφρεξέως πρεσχεγνήας ἐν τῷ κώλῳ.

Ἐρχεται καὶ ἕτερον φλέγμα διὰ ζασρὸς λώκην, καθαρὸν, ἀπ' ἀθήλων ἔμερῶν αὐτῆς ὅμοιον βυτύρῳ, ἀκρωθεν, ἀβίασιν, καὶ σημαίνει καὶ σὺν πρεσχεγνήας τόπῳς ἔ ἀπόθυσμῶν γίνεσθαι, συρρέειν ὃ ἐν τῷ αὐτῷ ἀπόθυσμῶν ἐντέρῳ καθάπερ ὅτι ἔ καὶ φύσιν ἐντέρων, καὶ λύσιν πρεσχεγνὸν ἔ ἀλγηδόνων τοῖς πρεσχεγνήας ἔ αὐτὸν τρέπον.

Ἐρχεται ὃ δὲ ζασρὸς ποδάκις καὶ πῦον, εἴτ' ἐξ ὁπσημάτων ῥαζήλῳ καὶ τὰ σιμαὶ ἔ ἡπαίῳ, ἢ καὶ κατὰ ἔ ζασρὸς, ἢ καὶ ἐν τοῖς ἐντέροις. Καὶ ἡ ἴφορ καὶ φλεγματοδῶν διαχωρημάτων, ὅπῃ τὰ μὲν φλεγματοδῆ, καὶ καθαρὰ, καὶ ἄσσμα· τὸ ὃ πῦον, καὶ μεμολυσμῶν ἐκ ἔ αὐτῶν ὁπσημάτων, καὶ κρηώδες, καὶ κάησμον.

ι ι. Διαφορὰ.

Κ Ε Φ. ΙΓ.

Περὶ ἐλμίνθων διαχωρημάτων.

ΕΡΧΟΝΤΑΙ σιμὰ τοῖς διαχωρήμασι καὶ ἐλμίνθες, καὶ σημαίνει σὺν ποτὴν γερνῆσαν κατὰ ἔ ζασρὸς, καὶ τὰ ἐντερὰ, καὶ διαφέρουσιν ἀθήλων τῷ

De Pituitosis Excrementis.

EXIT autem per alvum pituita crassa, alba, pura, absque fimo, consistens, tumefacta, instar pulmonum marinorum. Hanc vidimus magna vi per alvum erumpentem, & obstructionis in colo solutionem significat.

Exit & aliud pituitæ genus per alvum, candidum, purum, partibus suis invicem butyrum referens, sine fimo, quietum, & juxta locos Recti adjacentes fieri declarat, confluere vero in ipso Recto intestino, quemadmodum in intestinis secundum naturam; & dolorum solutionem adfert eodem modo afflictis.

Exit etiam per alvum non raro pus, sive sit ab Apostemate rupto ad sima hepatis, sive in ventre, sive in intestinis. Distinguuntur autem ab excrementis pituitosis, quod hæc pura sint & sine fælore; pus autem, & quod abscessibus contaminatur, fimosum, & fætidum.

CAP. XIII.

De Lumbricis excretis.

EXEUNT etiam una cum excrementis Lumbrici, & putredinem multam fieri significant circa ventrem & intestina. Dif-

τῷ μεγέθει, καὶ τῇ χροίᾳ, καὶ τοῖς καιροῖς τῶ νοσήμα-
τος. Περὶ γὰρ τὰς ἀρχάς ἢ ὑποκαμψίης διαφθο-
ρᾶς ἢ γήρεσιν λαμβάνουσιν, φεῖ ὅτι τὰς αἰκμας ἐκ
πνευρᾶς νόσος, φεῖ ὅτι τὸ πρῶτον ἐκ χρηστῶν αὐ-
τῶν. Οἶονεὶ χείρονες μεγάλαί τε μικρῶν, καὶ αἱ πολλαὶ
τε ὀλίγων. καὶ ζῶσιν τε νεκρῶν, καὶ ἐρυθροὶ τε λευ-
κῶν. Ἐστὶ καὶ ἄλλο εἶδος ἐλμίνθων ἐρχομένων δια-
σπρῶς, διαφέρον τε λοιπῶν ἐλμίνθων, τὸ χῆμα πε-
τεράγωνοι. Πάντα ἔν ταυ διαχωρήματα συνεξερχό-
μενα μὲν ἐλμίνθων σῆψιν σημαίνει κατὰ τε τὸ γαστέ-
ρος, καὶ τὰ ἐντερος.

1 l. ἐξ ὑπ.

Κ Ε Φ. 1 Δ'.

Περὶ διαχωρήματι πελιδνῶ, λιπαρῶ, γλίσ-
χρος, καὶ δυσώδους.

Εἰ ὅσον πελιδνόν τι φαίνεται κατὰ τὴν διαχωί-
ρησιν, ἔδεινός τιόντε ἐδηδεσμένον, φύξιν πνῆ
καὶ νέκρωσιν σημαίνει. ὥσπερ καὶ εἰ λιπαρὸν
διαχώρημα, ἔδεινός ἐδηδεσμένον λιπαρῶ, συντήξεως
εἶναι τὸ γνώρισμα.

Καὶ μὲν ὅτι καὶ γλίσχρον, εἰ μὴ καὶ τῶ κατὰ τὸ
σιτίον φύσιν εἴη, τὸ τοῦτον συντήξεως ἐστὶ σημεῖον.
ἀλλὰ τὸ μὲν λιπαρὸν πρμελῆς τηκεμένης γίνεται, τὸ
ὅτι γλίσχρον αὐτῶν τε σπρεῶν, ὥστε χεῖρον μακρῶ.

Τὸ ὅτι λίαν δυσώδες, εἰ μὴ καὶ τῶ εἴη κατὰ τὸ
σιτίον, ἔμμερξιν ἐνδείκνυται σῆψιν. ἀλλὰ δὲ εἰ-
πεῖν,

ferunt autem à se invicem magnitudine, colore, & morbi temporibus. In principiis siquidem, ex subiecta putredine oriuntur, circa flatum, ex malo morbo; circa declinationem ex bonis causis. Magni sc. pejores sunt minoribus, plures paucioribus, vivi mortuis, & rubri albis. Est & aliud Lumbricorum genus, qui per alvum feruntur, & à cæteris vermibus distinguitur, figurâ quadrangulares. Omnia autem excrementa quibuscum Lumbrici exeunt putredinem indicant, tam circa ventrem, quam circa intestina.

C A P. XIV.

*De Excremento livido, pingui, viscido,
& graveolenti.*

SI quasi lividum quiddam appareat circa Excrementum, nihil tali comesto, frigiditatem & mortificationem ostendit; sicut si pingue sit excrementum, nihil pingui devorato, colliquationis signum est.

Et viscidum etiam nisi ciborum naturæ consentaneum, colliquationis indicium est. Pingue autem fit soluta pinguedine, viscidum vero ipsis partibus solidis [liquatis] quare multo pejus.

Graviter quidem olens, nisi talis cibus fuerit, non levem putredinem indicat; ut verbo

πεῖν, ὅτι πάντων ἔσται καὶ ἐσχάζεσθαι, καὶ εἰ πο-
 τὴς εἴη τὸ διαχωρημάτων, ἕως ἡδὴ σκοπεῖσθαι τὴν
 ἀνάθεσιν, ὅτι καὶ μὴ λέγει πάντες τούτοις, πρὸς πα-
 νέαν καὶ.

1 ἴσ. λόγηται.

Κ Ε Φ. Ι Ε'.

Περὶ διαχωρίματι ψυχῶν, καὶ ἀφρώδων.

Τὸ μὲν ἔν μὲ ψόφῳ διαχωρέμενον, σὺν ὑπε-
 ρηπλεπῇ, φυχῶδες εἶναι δηλοῖ τὸ διαχώρη-
 μα, καὶ τὰ ὄργανα τὸ διεξόδον στενόν· τὸ δὲ ἀφρώ-
 δες ἡτοι ζιόντος πνέου, ἡ φυχῶδες πνύματι ὑπερ-
 μεμιγμένον γίνεται. Τὸ μὲν δὲ πρότερον ἀμετέον
 θερμασίαν συντήκεσθαι τὸ σῶμα*, τὸ δὲ δεύτερον αἰω-
 μάλα ταραχῆς ἐστὶν ἔκγονον.

Θαυμάσιον ἔν ἐστὶν ἰδεῖν ὅτι ἐν ταῖς ἐντέροις ἐλαττικῶν
 δυνάμειν ἔκ μόνον ἐκ τῆ ἀνωθεν ἐνεργείᾳ εἰς τὰ κά-
 τω, αἰδῶ καὶ ἐκ τῆ κάτωθεν ἀνω πρὸς τὴν κα-
 τωθεν μὲν τὴν τρεφλὴν ἐκ τῆ ἀνω μέλει καὶ κάτω πέρεσθαι· ἐν τῇ
 δὲ πρὸς, ὅταν ἡ φελαπτική δύναμις ἐκ τῆ κάτω-
 θεν ἀρξήται ἡ φορεὶ τῆ φελεχομῆσαν ἐν αὐτοῖς ἀνω
 γίνεται. Οὕτω καὶ χυμὸς τις δεινὸς εἴσοπε κατε-
 νεχθεὶς ὑπὸ τῆ ἐδρωῖα χολαμῶν πνύων διὰ τῆς
 βιωπικῆς φελασίσεως μὴ ἐχόντων τέτων ἀποπικτῆσαι,
 καὶ ὡς πρὸς τὴν πύλιν, βιαιῶς ὑπερνεχθεὶς αἰνῶν ἐκ
 πύλιν ἀνω, καὶ τῇ γαστρίδι δάκνῃ, καὶ τῇ κεφαλῇ
 αἰνῶν

dicam, sic de reliquis omnibus conjicere licet, & si qualitas excrementorum adsit, ad eundem modum conjectare licet de morbo. Quod si de omni dictum non sit, subaudiendum tamen.

CAP. XV.

De Excremento sonoro, & spumoso.

QUICQUID vero cum sonitu excernitur, & humiditate tenui, excrementum flatuosum esse indicat, & vasa, per quæ exit, angusta. Spumosus autem oritur à spiritu fervente aut flatuoso, humido commisto. Prior quidem calorem immodicum [indicat] corpus colliquantem; Posterior vero irregularis perturbationis proles est.

Mirum quidem est videre tractricem intestinorum facultatem non modo à partibus superioribus ad inferiora operantem, verum etiam ex inferioribus ad superiora. Cibum autem propellit quidem à supernis ad extremitatem inferius; in quibusdam vero, quando vis peristaltica ab infra incipit, quæ in ipsis intestinis continentur, versus superiora feruntur. Sic & humor quidam acer ad sedem delatus cum ab iis qui rebus mundanis ita districti sunt, ut secedere nequeant, sive alvum deponere, fuerit valide detentus, iterum sursum vehitur, ventriculum vellicat, & caput fumis

ἀναθυμιάσεως πληροῖ, ἥ μὲν δόχλῳ τῇ κινήσεως
 ὑπὸ τῆς (φινγκλήρ) λαβῶν (ὀρζάνη ψυχικῇ) κἀντι-
 θεν δι' ἑκάστην τῶν ἐντέρων * ὡθόντες αὐτὸ πάλιν ἀφ'
 ἑαυτῶν, ἐν οἷῳ τρέπον πρῶτον πρὸς τὸ ὑπερκεί-
 μνον, πρὸς τὸ κἀταντες ὡθεῖτο. Κατὰ τὴν τῇ αὐ-
 τὸν τρέπον ἐνίοτε καὶ φῦσε παλινδρομεῖ. Οὐδὲν οὐκ
 θαυμαστὸν, εἰ καὶ κλυσμαλικὴ κέπετο τῇ ἔτω βιαίαις
 πέλαιλαῖς τῶν ἐντέρων * ἵπαναφέρχεται πρῶτον εἰς
 τὴν γαστέρα πρὸς φύσιν, εἴθ' ἔτως ὀρμαῖ πρὸς ἑμε-
 τον, κατὰ πρὸς ἐν εἰλεοῖς.

Καὶ ὑπὲρ τῶν τοιούτων νοσημάτων κέπετο δι' ἀπο-
 νίαν τῇ κατώθεν πέλαιλαλικῆς δυνάμεως τῶν ἐντέρων
 γίνεται εἰλεός· καὶ δι' ὅγκων πρὸς φύσιν γνηθῆντων
 ἐν τῇ τῶν ἐντέρων ἑλίκῃ (φινωθεῖσαι καλύπτειν ὅν ποτὶ
 διεξέρχεται).

Κ Ε Φ. 15'.

Περὶ πικίλων Δισχωρημάτων.

ΤΑ τὴν πικίλα Δισχωρήματα ποτὶ μὲν ὁμοῦ διεξέρ-
 χοντο, ποτὶ τὴν καὶ μέντοι διεξερχόμενα, εἰς αἰ-
 ματώδη, καὶ χοιλώδη, καὶ πρηνώδη, καὶ μέ-
 λαια. Τὸ ἐν σωθῆτον τῷ τοῦ Δισχωρήματος πολύμορ-
 φον πρὸς τοῖς ἰατροῖς ὀνομάζεται. Ταῦτα ἐν πικίλας
 πικίλαις ἵχεσιν Δισθέσιον ἐνδείκνυται, διότι τῷ
 ὅν καὶ χρόνια, καὶ κακότης, καὶ πέψως¹ δέοντο· Δι-
 σθέ ἐν τῷ πληθύνει τῶν Δισθέσιων, ἐξ ὧν χρόνια, κινδυ-
 νώδη ἅπαντα. Εἰς τὴν τὴν μὴ τῷ μήκει τῶν χρόνων δέξη-
 ται,

1 ἰ. δίστα.

2 Dele μί.

fumis replet. Motus quidem principium à sphinctere, animali organo, accipiens, & inde unumquodque intestinorum illud à se iterum pellit eodem prorsus modo, quo ad subjectas partes erat prius detrusum. Ad eundem modum nonnunquam & flatus regreditur. Nihil igitur mirum est, si fimus per clysteres educi solitus circumgyrationibus intestinorum adeo validis prius ad ventriculum præternaturaliter agatur, deinde ita ad vomendum provocet, ut in iliacis.

Et in istiusmodi affectibus ob virtutis intestinorum peristalticæ deorsum laxitatem fimus revolvitur. Et propter tumores in plicis intestinorum obortos [male] impaëta, quo minus exitus fiat, impediat.

C A P. XVI.

De Excrementis multicoloribus.

VARIA excrementa quandoque simul exeunt, quandoque per partes. Sanguinea sunt, & biliosa, porracea, & nigra. Hoc autem compositum excrementum medicis vocatur multiforme. Et quidem varia [excrementa] è variis affectibus [aliquem] tentari ostendunt, ideoque longa sunt, mali moris, & coëctionem postulantia. Eo igitur quod morborum multitudinem & tempus [significant] periculosa sunt omnia. Sin vero
pro-

ταυ ποτὶ μεταβολῇ ὑπὸ τὸ κρεῖττον (ἢ καλῶς γηρα-
μύοις, ἢ τῇ δυνάμει δὴ αὐτῇ ῥωαθείσης Διότι πια
χαρμονίῳ βιωτικῷ) εἰς πονηρίαν. Τῶν δὲ πρὸς Ἰπ-
ποκράτους ὁρθῶς εἴρηται ἐν Ἀφορισμοῖς· Ἐν τῇσι τῇ
,, καλίας ρύσονται, αἱ μεταβολαὶ τῇ Διευχωρημάτων
,, ὠφελέσονται, ἐὰν ὑπὸ τὸ κρεῖττον μεταβληθῶσιν· π-
νηρῶν γὰρ ὄντων τῇ ποιικίῳ Διευχωρημάτων, ἢ ὑπὸ
τὸ χεῖρον μεταβολὴ ἀνέλπισται· ὡς γὰρ γὰρ θεορῶ-
θῆναι τὴν ἀπὸ τῆς Διότι, ἢ ἡττον καὶ διωκόμενοι γί-
νεσθαι τῇ πλουσιότητι.

Κ Ε Φ. ΙΖ'.

Περὶ Φυσῶν.

ΑΥΤΩΝ ἢ τῇ Φυσῶν εἰν ἡ γένεσις ἐκ τῇ κατὰ
εὐχρημῶν πιναν αὐτῶν Φυσῶν, ἢ σιτίων εἰς
αὐτὰς λυαμῶν ὑπὸ θερμότητι· ἐκ δὲ ὡς ὑπὸ
μυῖς ἢ δυνάμει ἐκτελεσθῆναι ἐκτελεσθῆναι πιναν. Ἡ δ'
ἐκτελεσθῆναι αὐτῶν πιναν σιτία θερμότητι χλιαρῇ ἢ δια-
λύει μὴ τῶν αὐτῶν, ἢ ἀκρεβῶς ἢ κατερραζομένη, αὐτῶν
ὁμιχλώδη ὑποπλεῖσαι, καὶ πυνθῆναι ἢ τῇ Φυσῶν πιναν
μυῖς ἐκτελεσθῆναι. Τῶν δὲ μὴ τῇ σιτία ἐκτελεσθῆναι
ἐκτελεσθῆναι ἐκτελεσθῆναι. Ἡ δὲ τῇ κατὰ πιναν ἢ πιναν
ψοφῶδη Φυσῶν, ἢ ἀψοφῶν. Ἐπειδὴ ἢ μήτε αὐτῶν, μήτε
κατὰ φέρει, ὑποπλεῖσαι, ἢ ἰλισομένη ἢ ὀνομαζο-
μένη ἐκτελεσθῆναι ὑποπλεῖσαι, συμπίωμα γαστρὸς
ἀποτέλεσις ἐκτελεσθῆναι τὸ πλεοναυμαίνον τε ἢ ὁμιχλώδεις
πνεῦμα. κατὰ ἢ τὰ ἐντερεσθῆναι ὑποπλεῖσαι ἐκτελεσθῆναι
νοὶ πιναν πιναν πιναν ὑποπλεῖσαι ὑποπλεῖσαι, ὀνόματι μὴ ὡς ἔχοντας, ἐκτελεσθῆναι ἢ ἀνδρὶ τῇ
σωατῇ δυνάμει.

ΤΕΛΟΣ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΠΡὸς Διευχωρημάτων.

I I. Ταῦτα.

propter temporis longitudinem mutatio aliqua facta fuerit in melius (vel rite facta, vel vi ejus oblætitiâ aliquam mundanam firmata) mala non sunt. Adhæc recte dixit in Aphorismis Hippocrates; In alvi fluxibus, mutationes excrementorum utiles sunt, si in melius mutantur. Excrementis enim variis malis existentibus, si in pejus mutantur, conclamatum est. Simplicis enim affectus curatio facilis est, & minus periculosa quam compositi.

C A P. XVII.

De Flatibus.

FLATVS autem generantur ex humoribus quibusdam flatuosis circa ventrem collectis, aut ex cibis in vapores resolutis à caliditate quam par est minore, adeo ut una aut altera eructatione istiusmodi excernantur. Calor enim qui circa cibos operatur, tepidus cum sit, illos dissolvit, non tamen exacte opus suum absolvit, sed nubesculam quandam creat, & inde flatulenti spiritus origo. Hic per os excretus, Eructatio est; per pedem verò crepitum sonorum constituit, aut sono carentem. Quando autem nec supra fertur, nec infra, inclusus, & circumvolutus, Inflationem dictam producit. Quæ ventriculi symptoma est ad excernendum spiritum excrementitium nebulosum indispositi. Intestinis autem inclusus, & motus hic spiritus, diversos sonos efficit, qui quidem nomina propria sortiti non sunt, [quales autem sint] quilibet vir prudens ostendere potest.

HVC VSQVE THEOPHILVS DE EXCREMENTIS.

IN-

I N D E X

RERVM ET VERBORVM,

de quibus in Notis ad Theophilum
agitur.

A.

ADEPS prior quam ca-
ro capitur ab fe-
bre, 122
Actius Amidenus, 144
- - - correctus, 168. 180.
222. 229
Actuarius, quando vixe-
rit, 140
Αμφιμερὴς, 177
Αἰατετραμῆρινος ἔροι, 197
Αἰατετραμῆρινος ἔροι, 198
Anecdoton fragmentum
Magni, 184
Αἰνράδα, 208
Anonymi fragmentum de
Urinis, 188
Αἰσθητός, 186
Αἰσθητός ἔροι, 198. 200
Αἰσθητός, 160
Αἰσθητός, 177.
Αἰσθητός, 230
Αἰσθητός Θεοφίλου, 141
Aqua pro urina, 182
Αἰσθητός διαίρεσις, 154. 211
Αἰσθητός ἐκτάσις, 205
Αἰσθητός διδασκαλία, 152
Aureus color, 211

Aurum Celticum, 185

B.

Bρύειν, βρόζειν, 186

Γ.

Galenus tentatus & cor-
rectus, 163. 168
Galenus de urinis scripsit,
149
Γαλῆνους ἔροι, 190
Γῆρας ἐκ νόσου, 173

Δ.

Διαβόητης, 175
Διαγνωτικά, 154
Διάγραμμα, 209
Διαλείπων πυρίτης, 177
Διαπύσησις, 220
Διάβροια ἐκ ἀμύδα, 175
Διαφθοράς, 231
Δυσπασμῶν ὁμαλῶν, 214
Δυσπασμῶν, 178
Δυσπασμῶν, 176

Δυσπαι-

INDEX RERVM ET VERBORVM.

Δοσπύβης τῆς ὕλης, 178

E.

Eκ ἀέρων ἀπόστασις, 196
Εκ ἀρχῆν pro in ἀρχῇ,
194

Εκτασις, 104

Ελαιόχρσα, ελαιοφανῆ, ελαι-
ώδη, 222. 228

Ελὼν ἕρον, 101

Εμεσίς, Emisís, 150

Emulgensia vasa, 162

Εμφυαξις, 178

Επαιώρημα, 215

Επαιώρημα λευκόν, 231

Εξήγησις, 172

Εξέρριμμα, 225

Επακολληθεῖν, 166

Επίστασις, 223

Ervilia, 225

Ervosa sedimenta, unde
225

Etymologicum correctum,
172

H.

Hημοσιδής, 155
Ηχομήτωρ, 184

Θ.

Θεοφύλιος ἱατρός, 149

Theodoretus emenda-
tus, 156

Theophili modestia, 210

Theophilus Christianus,

154

Θηριάδης ἱεράδης, 204

I.

Hippocrates correctus,
171

Ἰσχάδια ξηρά, 190

Ἰχθὺς αἵματος, 156

Ἰχθυοειδής, 232

Jumentorum urina, 197

Ἰάδης, περuginosus, 190

K.

Kαθίσταμεν ἕρον, 198

Καθίστημι, 100. 203

Calcis albedo, 181

Cassius iatrolophista, 146

Κλαυσις, 161

Κρίκος, 187

Κοπυδὸς κόρος, 197

Cornu pellacidi color, 182

Κρίσιος, 229

Κρόκος ἀληθὺς, 187

Κρύειν, 204

Crystalli albedo, 181

Κταδοῦν σφραγίσιν, 207

Κτηδόνις, 182

Λ.

Lactis albedo, 181

Λαμβάδα, λαβδα, 162

Λεῖον ἕρον, 214

Λεπιδὸν ἕρον, 168

Lividus color, 191

I N D E X

M.

Magnus, medicus, 141.
149. Emesenus,
148. 150. 167
Magni plures, 153
Mæscenus, Eumescenus, E-
mesenus, 148
Μέλαν ἔρον, 203

N.

Nίκρωσις τῆς φύσεως, 231
Νιφίλη, 215. 216
Nivis albedo, 181

O.

Oβριζος χρυσός, 185
Odor malus in putre-
dine, 231
Οἰωπὸν ἔρον, 189. 201. 203
Οἰχυμάνισ, 184
Oleosæ urinæ triplices, 228
Ὀλκῆ, 177
Ὀρόσος, ὀρόσοσιδος, 225
Ὀῖρος, 156
Ὀῦρον ἀρίστον, 165. 195. 212

Π.

Πάνιφλος χρυσός, 186
Παραθῦται, 234
Παρακρέειν, Παρακρύψι-
κα, 203
Παραπληξία, 224
Παραφερμένον, 232
Παρμοφαϊνόμενον, 232

Παμοφισάμενον, 232
Πάσχων τόπος, 154
Παχὺ ἔρον, 169
Πελιδόν, 192. 201
Περὶθήρη, 155
Περιδωτός, 150
Περιδωτή, 202
Πιταλώδη sedimenta, πίτα-
λα, 226
Πιτυράδη, 227
Πλατωδης πυρίτος, 216
Plumbi color, 191
Pouit valet ἔχων, 207
Πελοπονησία notata, 171
Προπταῦσται, 197
ProtoSPATHARIUS, 142. 145
Pseudo-Galenus correctus,
220. 222
- - - - - suppletus,
169
- - - - Struthion, 184

Q.

Quartanæ urina, 179

R.

Recitationes veterum, 141
Renum officium, 155.
165
Ρεισκαδία, 190

S.

Saccatus humor, 155
Sanies, 157
Senectus duplex, 173

Σι.

RERVM ET VERBORVM.

Σιμὸν τὸ ἡπάτις, 161
 Σιφοὶ ἢ ἱατροὶ, 192
 Σπάθη, 143
 Στιλινχαία φλὺς, 157
 Στιλινότης urinæ, 166
 Subaurea urina, 213
 Suidas correctus, 156
 - - - Theologus, 172
 Συμβάλλειν de venis, 161
 Σύντηξις, 229
 Σύστασις, 170
 Σύστασις ἢ παροφιστάμενος,
 234

T.

Τραχέλις στρόφη in febre,
 179
 Τριττοὶ per ætatem, 195

V.

Varro correctus, 225
 Ὑγιῆς, 189
 Ὑδρες εἰς αἰμάδα, 175
 Vena porta, 157
 Venetus color, 191
 Viridia tria, 190
 Ὑπέρυθροι ὄροι, 200
 Ὑπὸ vocabulis colorum præ-
 fixa, 188
 Ὑπὸξανθεον, 166
 Ὑπόστασις, 215. 223
 Ὑπόχυμα, 168

Urina alba & tenuis, 180
 - - - puerorum, 173
 Urinæ generatio, 150
 - - - optimæ attributa IV.
 167
 Urinaria à quibus tracta-
 ta, 147

Φ.

Φαίδος, 190
 Philippus medicus, 174
 Philotheus, Philotas, 144
 Flammeum & puniceum
 idem, 187
 Φευκὸς color, 187
 Φρηγίτις, 180

Χ.

Χαλκιδέες, 160
 Christodulus ineditus,
 200
 Χρυσὸς ἀπὸ τῆς Κιλτικῆς, 185
 Χύμα, 167. 232
 Χυμὴν αἰμάβραστος, 184
 Χυμὸς, 177

Ω.

Ὠμώβραστος, 183